Wisbech's illustrerede Almanak

Udkom fra 1852-1939 med indhold gældende for det kommende år.

Om almanakken på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p104813.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

WISBECHS

ILLUSTREREDE ALMANAK

1897

REDIGERET AF ZAKARIAS NIELSEN

JØRGENSEN & OLSEN

JENS HANSEN,

Kjøbenhavn K. **15, Vestergade 15,** Kjøbenhavn K.

Firkantede Kogeovne 11½" Kogehul **24** Kr., kaldet Smaamandens Sparekakkelovn kan faas med Indfyr fra Bredsiden eller Enden efter Ønske. Magasinovne med Kogeindretning, Fodvarmer og Rysterist **12** Kr. Do. Fodvarmer, Rysterist 63" **22** Kr. Do. 81" høj 420 ℔ **46** Kr. Kogeovne 10" Kogehul **6** Kr. Skibskabysser og Kahytskakkelovne i forskellige Størrelser, ny Modeller uden Indmuring færdig til Brug. Stald-, Mark- og Aile-Kjædepumper, frostfrie Pumper **14** Kr. Komfurer, Størrelse 17×26" 2 Kogehuller, 85 ℔ **7** Kr. Komfurer 20×26", 3 Kogehuller, Stegeovn, Endeplade 160 ℔ **13** Kr. Komfur 20×26", 4 Kogehuller, Vandgryde, Stegeovn **15** Kr. Komfur, Størrelse 28½×22½", 3 Kogehuller, 12½", 10½", 5½", Stegeovn, Vandgryde og Endeplade, Vægt 185 ℔ **16** Kr. Komfurer kan faas i over 60 forskellige Udstyrelser og Størrelser med støbt eller smedet Stegeovn til samme Pris, fritstaaende Komfurer uden Murværk **17** Kr. Nærmere af Prislisten. Kjedelgryder til Indmuring, 55 Potter, **5** Kr. Fritstaaende Kjedelgryder, hurtigkogende, brændselsbesparende. Snedker-Limovne **24** Kr. Skræder Presse- og Kogeovne **15** Kr. Alle nævnte Varer kan kun faas hos mig. **Jeg sælger ikke til Forhandling, har ingen Agenter eller Udsalg noget Steds,** dette vilde kun fordyre Varen for Forbrugeren, derfor skriv selv direkte til Vareerne leveres fragtfrit paa Bestillerens nærmeste Dampskibs- eller banestation, største, billigste, solideste Udvalg af Kakkelovne i Dan deriblandt Støvfri, stedsebrændende, røgfortærende Magasinovne. formkakkelovnen den bedste Ovn, der eksisterer. Eneudsalg hos mig.

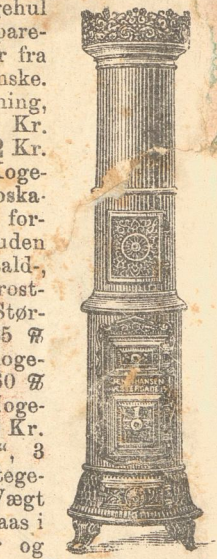

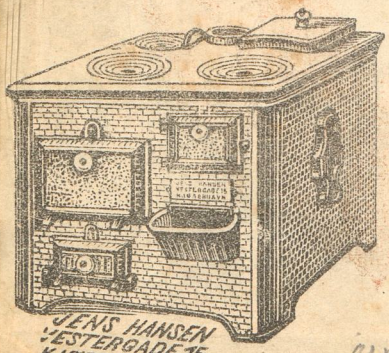

Største Omsætning i Danmark og derfor de **billigste Priser.** Forlang min nyeste Prisliste over nye Komfurer, Kakkelovne. Pumper og nye Vandrør tilsendt. Den giver enhver nærmere Oplysning.

Komfur 17 Kr.,

støbt Stegeovn som Tegningen. Messinggelænder til Forside og Endeplade **2 Kr. 25 Øre.**

Overalt fragtfrit leverede.

Ene-Udsalg i Danmark.

Bestillinger paa disse Bøger m
Provinsboghandlernes Almanakforlag (S e n

Præmie Cupons Nr 5

Løsen,

1,50,
Cupons for 0,50, saa
leveres for **1 Kr.**

Præmie Cupons Nr 6

Naar man køber
rie Sophie Schwartz:
kit Livs Tildragelser,
ris 3,25, nedsat til 2,00, modtages
pons for 0,50, saa Bogen leveres for
1,50 Øre

Præmie Cupons Nr 7

Naar man køber
Perler, 80 Digte,
indb. m. Guldsnit 2,00, passende Con-
tions- og Julegave, modtages denne Cupons
or 0,50, saa Bogen leveres for **1,50 Øre**

Størr
Komf
til In
brændselsbespar
Kogeovne 15 Kr. Alle
ikke til Forhandling, har ingen
vilde kun fordyre Varen for Forbrugeren.
Varerne leveres fragtfrit paa Bestillerens næ
banestation, største, billigste, solideste Udvalg
deriblandt Støvfri, stedsebrændende, røgfortærend
formakkelovnen den bedste Ovn, der eksisterer.

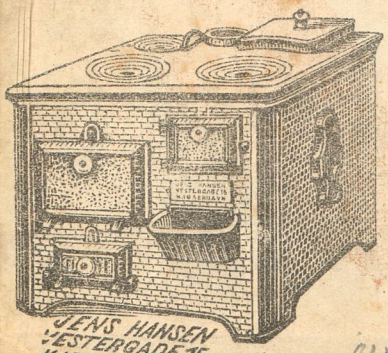

Største Om
Danmark og
ligste Priser. Forlan
Prisliste over nye Ko
kelovne. Pumper og
tilsendt. Den giver
mere Oplysning.

Komfur 17

støbt Stegeovn som
Messinggelænder til F
Endeplade **2 Kr. 25**
Overalt fragtfrit leve

Ene-Udsalg i Danm

Rabat 35 Øre

1897. Naar man køber

Andresens Strikkebog, indb.,

Bogladepris 2,67, nedsat til 1,50, modtages denne Cupons for 0,35, saa Bogen leveres for **115 Øre**

Præmie Cupons Nr 1

Rabat 25 Øre

1897. Naar man køber

Eggleston: Syv Historier,

Bogladepris 2,50, nedsat til 1,00, modtages denne Cupons for 0,25, saa Bogen leveres for **75 Øre**

Præmie Cupons Nr 2

Rabat 1 Kr.

1897. Naar man køber

Houlberg: Aspiranter,

en morsom Soldaterhistorie, Pris 3,00, modtages denne Cupons for 1,00, saa Bogen leveres for **2,00 Øre**

Præmie Cupons Nr 3

Rabat 25 Øre

1897. Naar man køber

Steen: Hønsegaarden og Fjerkræets Opdrætning og

Steen: Husdyravl,

hvis Pris tilsammen er 1 Kr., modtages denne Cupons for 0,25, saa de leveres saml. for **75 Øre**

Præmie Cupons Nr 4

Rabat 50 Øre

1897. Naar man køber

Dehn: Tidens Løsen,

original Roman 1,50, modtages denne Cupons for 0,50, saa Bogen leveres for **1 Kr.**

Præmie Cupons Nr 5

Rabat 50 Øre

1897. Naar man køber

Marie Sophie Schwartz: Mit Livs Tildragelser,

Bogladepris 3,25, nedsat til 2,00, modtages denne Cupons for 0,50, saa Bogen leveres for **1,50 Øre**

Præmie Cupons Nr 6

Rabat 50 Øre

1897. Naar man køber

Perler, 80 Digte,

elegant indb. m. Guldsnit 2,00, passende Confirmations- og Julegave, modtages denne Cupons for 0,50, saa Bogen leveres for **1,50 Øre**

Præmie Cupons Nr 7

Bestillinger paa disse Bøger med Rabat-Cupons modtages i enhver Boglade, samt i Provinsboghandlernes Almanakforlag (Jens Møller, Helsingør).

TILLADT AF UNIVERSITETET

Wisbechs
Almanak
for det Aar efter Christi Fødsel
1897,

beregnet til Kjøbenhavns Observatorium

af

C. F. Pechüle.

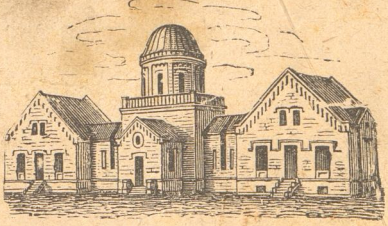

Provinsboghandlernes Almanakforlag.
(Jens Møller, Helsingør.)
Trykt i det Milo'ske Bogtrykkeri i Odense.

1ste og 2det Ark trykt hos Nielsen & Lydiche, Kjøbenhavn.

Nærværende Aar regnes efter Christi Fødsel 1897.

Efter Verdens Skabelse	5864.
Siden Reformationen	380.
Siden den Oldenborgske Stammes Regerings Beg. i dette Rige	449.
Siden Kong **Christian IX.**s Fødsel	79.
Fra Kong Christian den femtes danske Lov	214.
Fra Danmarks Grundlov	48.

Mellem Jul og Fastelavn er 9 Uger og 2 Dage.

Aaret 1897 er det 6610de i den julianske Periode og det 97de i det 19de Aarhundrede, der ender med den 31te December 1900.

Mosaiske Festdage 1897.

Purimfest	18	Marts.
* 1ste Paaskedag	17	April.
* 2den —	18	—
* 7de —	23	—
* Paaskens Ende	24	—
* Ugefest (Pintse)	6	Juni.
* Sammes 2den Festdag	7	—
Fastedag, Templets Ødelæggelse	8	August.
* Nytaarsfest (5658)	27	Septbr.
* Sammes 2den Dag	28	—
* Store Forsoningsfest	6	Okt.
* Løvsalsfest	11	—
* Sammes 2den Festdag	12	—
* Sammes Slutningsfest	18	—
* Thorah-Glædesfest	19	—
Templets Indvielsesfest (Jul), som fejres i 8 Dage	20	Decbr.

Enhver Festdag begynder den foregaaende Aften, og de med * betegnede fejres strængt.

Det danske Kongehus.

Kong **Christian IX.** til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, født 8 April 1818, sukcederede 15 November 1863, formælet 26 Maj 1842 med Dronning **Louise** Vilhelmine Frederikke Caroline Auguste Julie, Prinsesse af Hessen-Cassel, f. 7 Septbr. 1817.

Børn:

1) Kronprins Christian **Frederik** Vilhelm Carl, født 3 Juni 1843, formælet 28 Juli 1869 med
Kronprinsesse **Louise** Josephine Eugenie, Prinsesse af Sverig og Norge, født 31 Oktbr. 1851.
Børn:
   1) **Christian** Carl Frederik Albert Alexander Vilhelm, f. 26 Sept. 1870.
   2) Christian Frederik **Carl** Georg Valdemar Axel, f. 3 August 1872.
   3) **Louise** Caroline Josephine Sophie Thyra Olga, født 17 Februar 1875, formælet 5 Maj 1896 med Prins **Friedrich** Georg Wilhelm Bruno af Schaumburg-Lippe, født 30 Jan. 1868.
   4) **Harald** Christian Frederik, født 8 Oktbr. 1876.
   5) **Ingeborg** Charlotte Caroline Frederikke Louise, født 2 August 1878.
   6) **Thyra** Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, født 14 Marts 1880.
   7) Christian Frederik Vilhelm Valdemar **Gustav**, født 4 Marts 1887.
   8) **Dagmar** Louise Elisabeth, født 23 Maj 1890.
2) **Alexandra** Caroline Marie Charlotte Louise Julie, født 1 Decbr. 1844, formælet 10 Marts 1863 med **Albert Edward**, Prins af Wales, Hertug af Cornwall, født 9 Novbr. 1841.
3) **Georg I.**, Hellenernes Konge (Christian **Vilhelm** Ferdinand Adolph Georg), født 24 Decbr. 1845, formælet 27 Oktober 1867 med **Olga** Constantinowna, Storfyrstinde af Rusland, født 3 Septbr. 1851.
4) **Maria** Feodorowna (Maria Sophie Frederikke **Dagmar**), født 26 Novbr. 1847, formælet 9 Novbr. 1866 med senere Keiser **Alexander III.** af Rusland. Enke 1. Novbr. 1894.
5) **Thyra** Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29 Septbr. 1853, formælet 21 Decbr. 1878 med **Ernst August** Vilhelm Adolf Georg Frederik, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneborg, født 21 Septbr. 1845.
6) **Valdemar**, født 27 Oktbr. 1858, formælet 22 Oktbr. 1885 med **Marie** Amélie Françoise Hélène, Prinsesse af Orléans, født 13 Januar 1865.
Børn:
   1) **Aage** Christian Alexander Robert, født 10 Juni 1887.
   2) **Axel** Christian Georg, født 12 August 1888.
   3) **Erik** Frederik Christian Alexander, født 8 Novbr. 1890.
   4) **Viggo** Christian Adolph Georg, født 25 Decbr. 1893.
   5) **Margrethe** Françoise Louise Marie Helene, f. 17 Sept. 1895.

Ministeriet,

som det var sammensat d. 26 Juli 1896.

Konseilspræsident og Udenrigsminister: Kmhr. K. T. T. O. Baron Reedtz-Thott til Gaunø.
Finansminister: Kmhr., Hofjægermester C. D. Lüttichau til Stamhuset Tjele.
Indenrigsminister: H. E. Hørring.
Landbrugsminister: K. Sehested.
Justitsminister samt **Min. f. Island:** N. P. Rump.
Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet: V. Bardenfleth.
Krigsminister: Oberst J. G. F. Schnack.
Marineminister: Kontreadmiral N. F. Ravn.

Ifølge Lov af 29. Marts 1893 skal Tiden for alle Dele af Landet bestemmes lige med Middelsoltiden for den 15. Længdegrad øst for Greenwich. Alle Klokkeslæt i denne Almanak ere derfor angivne i denne (saakaldte mellemeuropæiske) Tid og ere 10 Minutter (nøjagtigere 9 Min. 41 Sek.) større end efter Kjøbenhavns Middelsoltid, der tidligere har været benyttet som fælles Tid for hele Landet.

Dagen antages overensstemmende med almindelig Vedtægt at begynde ved Midnat og regnes indtil næste Midnat, saa at de 12 Timer, der gaa foran den mellemliggende Middag, benævnes Formiddagstimer, de 12 efterfølgende derimod Eftermiddagstimer.

Den tredje Række paa enhver Side indeholder Angivelsen af Klokkeslættet for Maanens Op- eller Nedgang, for saa vidt som Kundskab derom kan have Vigtighed i det daglige Liv. Maanens Opgang er betegnet med O. F. eller O. E., eftersom den indtræffer paa en Formiddags- eller Eftermiddagstime. Ligeledes betegnes Nedgangen med N. F. eller N. E.

Den sidste Række paa enhver Side betegner Angivelsen af Klokkeslættet for Højvande paa Jyllands fri Vestkyst, hvormed maa sammenholdes den Forklaring over Beregningen af Tiden for Flod og Ebbe, som er meddelt efter Tabellen for Tidsforskellen.

Klokkeslættene for Solens og Maanens Op- og Nedgang, som ere angivne i denne Almanak, gjælde for Kjøbenhavn. For at finde vedkommende Klokkeslæt for andre Steder maa man først lægge 4′ til for hver Længdegrad, Stedet ligger vestligere end Kjøbenhavn, eller trække 4′ fra for hver Længdegrad, Stedet ligger østligere end Kjøbenhavn.

Exempelvis anføres, hvor mange Minutter der skal lægges til for følgende vestligere Steder: Hillerød 1′, Roskilde 2′, Ringsted 3′, Sorø 4′, Slagelse 5′, Kallundborg 6′, Nyborg 7′, Skagen 8′, Odense 8$^3/_4$′, Aarhus 9$^1/_2$′, Horsens 11′, Kolding 12$^1/_2$′, Skive 14$^1/_4$′, Ribe 15$^1/_4$′, Holstebro 16′, Hjerting 17,′ Ringkjøbing 17$^1/_4$′, Blaavandshuk 18′, og hvor mange Minutter der skal trækkes fra for følgende østligere Steder: Rønne 8$^1/_2$′, Nexø 10$^1/_4$′. For Steder, der ligge lige nord eller syd for disse, gjælde samme Tal.

Foruden denne Rettelse for Stedets Længde maa der dernæst ogsaa anbringes en Rettelse for Stedets Bredde. Denne bliver ens for Steder, der ligge lige øst og vest for hinanden. Betegnes følgende Rækker Steder med omtrent ens Bredde ved følgende Bogstaver:

O.	**Kjøbenhavn**	Roskilde, Holbæk, Kallundborg, Vejle, Varde.
A.	Helsingør	Hillerød, Nykjøbing p. S., Skanderborg.
B.	Randers	Viborg, Grenaa.
C.	Aalborg	Nibe, Løgstør, Thisted.
D.	Skagen.	
E.	Ribe	Odense, Nyborg, Korsør, Storeheddinge, Kristiansø.
F.	Nakskov	Maribo, Sakskjøbing, Stubbekjøbing, Nykjøbing p. F.

saa er Rettelsen for Bredden altid Nul for Stederne O. Hvor stor den for de øvrige Steder er for Solens Op- og Nedgang, ses af følgende Tabel udtrykt i Minutter:

	Læg til Opg. Træk fra Nedg.					Træk fra Opgangen. Læg til Nedgangen.												Læg til Opg. Træk fra Nedg.						
	Jan.		Febr.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		Avgust		Septbr.		Oktbr.		Nvbr.		Decbr.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
A.	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2
B	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6
C.	9	8	6	4	2	1	1	3	5	6	8	10	10	9	8	6	4	3	1	1	2	4	6	8	9	10
D.	14	12	9	6	3	1	2	3	7	10	13	15	16	15	13	10	7	4	2	1	4	6	7	12	15	16

	Træk fra Opg. Læg til Nedg.					Læg til Opgangen. Træk fra Nedgangen.												Træk fra Opg. Læg til Nedg.						
	Jan.		Febr.		Marts		April		Maj		Juni		Juli		Avgust		Septbr.		Oktbr.		Nvbr.		Decbr.	
	6	20	3	17	2	16	30	13	27	11	25	8	22	6	20	3	17	31	14	28	12	26	9	23	7	21
E.	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	0	0	1	1	1	2	2	2
F.	6	5	4	2	1	0	1	2	3	4	5	6	6	6	5	4	3	2	1	0	1	2	4	5	6	6

For Maanens Op- eller Nedgang blive de største Rettelser, som Bredden medfører: 3′ for Stederne A, 8′ for B, 14′ for C, 22′ for D, 3′ for E og 8′ for F. Disse skulle for Stederne A, B, C og D trækkes fra Opgangen eller lægges til Nedgangen, naar Maanen staar nordligst, lægges til Opgangen eller trækkes fra Nedgangen, naar Maanen staar sydligst. Omvendt for Stederne E og F. Hosstaaende Tabel viser, paa hvilke Dage Maanen staar nordligst (N) og sydligst (S).

Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septb.	Oktob.	Novbr.	Decbr.
1 S	12 N	11 N	8 N	5 N	1 N	12 S	8 S	4 S	1 S	12 N	9 N
15 N	25 S	24 S	21 S	18 S	14 S	26 N	22 N	18 N	15 N	25 S	23 S
29 S.					28 N				29 S		

En Uge før og efter hver af disse Dage er Rettelsen Nul, og det skjønnes da, hvor stor den er for de mellemliggende Dage.

Eksempel for Skagen 13de Januar:

Kbhvn.....	Sol op 8.34′,	Sol ned 4. 4′,	Maane ned 3.53′ Form.
Rettelse for Længde	+ 8	+ 8	+ 8
Rettelse for Bredde	+ 13	÷ 13	+ 15
Skagen.....	Sol op 8.55′,	Sol ned 3.59′,	Maane ned 4.16′ Form.

Bestemmelse af Middagslinjen.

Paa en vandret plan Flade, som er opstillet saaledes, at den kan beskinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret opreises en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinjen er da den rette Linje, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afskaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 17de og 24de Juni eller imellem den 18de og 23de December.

Hver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinjen, er det sand Middag. Sand Middag er det Tidspunkt af Dagen, der ligger midt imellem Tidspunkterne for Solens Op- og Nedgang.

Tabel, som viser, hvad Klokken er, naar det er sand Middag*) i Kjøbenhavn.

Januar	1	12 14'	Marts	29	12 14'	August	12	12 14'	Oktbr.	29	11 53'
„	3	12 15'	April	1	12 13'	„	17	12 13'	Novbr.	7	11 54'
„	5	12 16'	„	5	12 12'	„	22	12 12'	„	16	11 55'
„	8	12 17'	„	8	12 11'	„	25	12 11'	„	20	11 56'
„	10	12 18'	„	12	12 10'	„	29	12 10'	„	24	11 57'
„	13	12 19'	„	16	12 9'	Septbr.	1	12 9'	„	27	11 58'
„	16	12 20'	„	20	12 8'	„	5	12 8'	„	30	11 59'
„	19	12 21'	„	26	12 7'	„	8	12 7'	Decbr.	3	12 0'
„	22	12 22'	Maj	3	12 6'	„	10	12 6'	„	5	12 1'
„	26	12 23'	„	26	12 7'	„	13	12 5'	„	7	12 2'
Febr.	1	12 24'	Juni	3	12 8'	„	16	12 4'	„	10	12 3'
„	21	12 23'	„	8	12 9'	„	19	12 3'	„	12	12 4'
„	27	12 22'	„	13	12 10'	„	22	12 2'	„	14	12 5'
Marts	4	12 21'	„	18	12 11'	„	25	12 1'	„	16	12 6'
„	9	12 20'	„	23	12 12'	„	28	12 0'	„	18	12 7'
„	12	12 19'	„	27	12 13'	Oktbr.	1	11 59'	„	20	12 8'
„	16	12 18'	Juli	2	12 14'	„	4	11 58'	„	22	12 9'
„	19	12 17'	„	8	12 15'	„	7	11 57'	„	24	12 10'
„	23	12 16'	„	16	12 16'	„	11	11 56'	„	26	12 11'
„	26	12 15'	August	5	12 15'	„	15	11 55'	„	28	12 12'
						„	20	11 54'	„	30	12 13'

*) Sand Middag er det Tidspunkt af Dagen, der ligger midt imellem Tidspunkterne for Solens Op- og Nedgang. Solen ses da lige mod Syd og staar højst paa Himlen, og Solskiven viser 12. Ovenstaaende Tabel angiver, hvad et Ur paa de forskellige Dage af Aaret bør vise, naar det er sand Middag i Kjøbenhavn. For andre Steder af Landet maa der lægges 4' til eller trækkes 4' fra Tallene i denne Tabel for hver Længdegrad, Stedet ligger henholdsvis vestligere eller østligere end Kjøbenhavn, hvorimod Stedets Bredde her ikke kommer i Betragtning.

Tabel til Beregning af Høj- og Lavvande.

Agger	4	11	5	19	1	Dicksander Gat, ved Sydenden af Flakstrømmen	1	1	6	50	—
Altona	5	14	7	45	8						
Amrum	1	22	6	49	9						
Blaavandshuk	1	47	6	8	6	Esbjerg	2	58	6	3	—
Blankeneſe	4	40	7	36	—	Fanø, N.O. Pynt	2	43	—		—
Blauort Sand	0	38	6	31	—	„ N.V. „	2	23	—		—
Bongſiel	2	13	6	38	12	„ Midten af Vestkysten	1	32	—		—
Bordelum Siel	2	41	8	37	—						
Brunsbüttel	1	57	7	14	11	Frederikshavn	5	55	6	0	1
Büſum, udenf. Havnen	1	21	6	15	—	Frederikstad	2	36	7	34	11
Cuxhaven	1	8	6	53	12	Glückſtad	3	6	7	13	12
Dagebøl	2	19	6	54	10	Hals	8	44	4	57	1

Hamborg	5	24	7	48	—	Schulau	4	31	7	32	—
Helgoland	12	14	6	51	10	Seesand	0	52	6	54	10
Hirtshals	4	23	6	14	1	Skagen	5	55	6	6	1
Hjærting	2	47	6	5	—	Skallingende	2	18	—	—	—
Husum Havn	2	35	7	25	—	Støren Itzehoe	3	57	—	—	—
Højer Kanal	3	20	6	33	7	Støren Størort	2	46	7	17	—
Krück Aue	3	22	—	—	—	Süderoog	1	10	6	44	11
List	2	23	6	15	7	Sydvesthorn	2	43	7	36	9
Meldorf Havn	1	31	7	45	12	Sønderhoe	2	22	6	42	5
Nordby	3	3	6	4	6	Teufelsbrücke	5	0	7	41	—
Norderpiep	0	51	6	18	13	Thorsminde Gab	3	37	5	35	2
Nymindegab	2	43	5	48	2	Tvilenfleth	3	54	7	27	—
Ording	0	46	7	23	11	Tønningen	2	1	7	11	11
Pelvorm	1	58	6	14	12	Vollervik	1	14	6	45	12
Pin Aue	3	44	7	34	11	Vyk	2	22	6	21	10
Rendsborg	7	39	7	18	4						

Ved Beregningen af Klokkeslættet for Højvande og Lavvande tager man først de Tal, der findes i den sidste Række i hver Maaned, og lægger dertil de Tal, der findes i foranstaaende Tabels første Talrække. Den anden angiver Tidsforløbet fra Højvande til Lavvande og den tredie Middelspringflodhøjden i Fod.

Exempel: at finde Klokkeslættet for Højvande og Lavvande den 4de Januar ved Agger:

Af Pillen for Højvande i Januar	0	Tim.	16	Min.
Hertil lægges for Agger	4	—	11	—
	4	Tim.	27	Min.

Det udkomne er Klokkeslættet for Højvande om Formiddagen. Er det fundne Klokkeslæt større end 12 Timer, da trækkes 12 Timer fra, og det udkomne er nu Klokkeslættet for Højvande om Eftermiddagen.

Klokkeslættet for det paafølgende Lavvande faas ved til Klokkeslættet for Højvande at lægge Tidsforløbet fra Højvande til Lavvande. Da denne Mellemtid for Agger er 5 Tim. 19 Min., saa indtræffer Lavvande Kl. 9. 46' om Formiddagen. Blev Lavvandsklokkeslættet større end 12 Tim., da trækkes 12 Tim. fra, og det udkomne er nu Klokkeslættet for Lavvande om Eftermiddagen.

Trækkes fra de fundne Klokkeslæt 25 Min., erholdes derved Klokkeslættene for de næstforegaaende Højvande og Lavvande; lægges derimod 25 Min. til, saa har man Klokkeslættene for de næstfølgende Højvande og Lavvande.

De fundne Klokkeslæt ere ved denne Beregning stedse udtrykte i mellemeuropæisk Tid.

I Kirkeaaret 1896—97, der ender med den 23de Søndag efter Trinitatis (21de November), vil der ordentligvis blive prædiket over den første Række af Evangelietekster.

I Kirkeaaret 1897—98, der begynder med 1ste Søndag i Advent (28de November), vil der ordentligvis blive prædiket over den anden Tekstrække.

Januar

eller Glugmaaned. 31 Dage. 1897.

Kristi Omskæreise, Luk. 2, 21. 2' Række, Matth. 6, 5—13.

			O. F.		Højv.
F.	1	**Nytaar**	7 33		10 10
L.	2	Abel	8 37		11 6

Da Herodes var død, Matth. 2, 19 til Enden. 2' Række, Matth. 2, 13—18.

S.	3	S. e. Nytaar	N. E.	Enoch	11 54
M.	4	Methusalem	5 17	☿ n. M. 7, 3' Form.	0 16
Ti.	5	Simeon	6 47	Sol. op 8. 40' n. 3. 53'	0 57
O.	6	**Hell. 3 Kong.**	8 12	Tusmørket varer 52'	1 33
T.	7	Knud Hertug	9 32	Merkur størst ø. Elong.	2 6
F.	8	Erhardt.	10 49		2 39
L.	9	Julianus	N. F.		3 13

Da Jesus var 12 Aar gammel, Luk. 2, 42 til Enden. 2' Række, Mark. 10, 13—16.

S.	10	1 S. e. H. 3 K.	12 4	Paul Eremit	3 48
M.	11	Hyginus	1 20	☽ f. K. 10. 46' Eftm.	4 30
Ti.	12	Reinhold	2 36	☾ fjernest Jorden	5 23
O.	13	Prindsesse **Marie**	3 53	Hilarius	6 30
T.	14	Felix	5 10	Sol. op 8. 34' n. 4. 4'	7 46
F.	15	Maurus	6 21	Tusmørket varer 50'	9 0
L.	16	Marcellus	7 19		10 3

Bryllluppet i Kana, Joh. 2, 1—11. 2' Række, Luk. 19, 1—10.

S.	17	2 S. e. H. 3 K.	8 2	Antonius	10 54
			O. E.	Prisca	
M.	18	Vilh. Marie		☾ f. M. 9. 17' Eftm.	11 38
Ti.	19	Pontianus	5 11	Sol. op 8. 25' n. 4. 17'	12 17
O.	20	Fab. og Sebastian	6 40	Tusmørket varer 49'	0 36
T.	21	Agnes	8 10		1 11
F.	22	Vincentius	9 40		1 47
L.	23	Emerentius	11 8		2 20

Jesus gik ned af Bjerget, Matth. 8, 1—13. 2' Række, Luk. 17, 5—10.

S.	24	3 S. e. H. 3 K.	O. F.	Timotheus	2 58
M.	25	Pauli Omv.	12 40	☾ f. Kv. 9. 9' Eftm.	3 39
Ti.	26	Polycarpus	2 14	☾ nærmest Jorden	4 31
O.	27	Chrysostomus	3 48	Sol. op 8. 14' n. 4. 32'	5 41
				Tusmørket varer 47'	
T.	28	Fred. 6 Fodsl.	5 17	Carolus Magnus	7 11
F.	29	Chr. 7 Fodsl.	6 28	Valerius	8 45
L.	30	Lodise	7 17	Adelgunde	10 2

Jesus traadte i Skibet, Matth. 8, 23—27. 2. Række, Matth. 14, 22—33.

S.	31	4. S. e. H 3 K.	7 48	Vigilius	10 58

Torsdag d 14 januar holdt op med Arbeidet

Februar
eller Blidemaaned. 28 Dage. 1897.

				Højv.
M. 1	Brigida	N. E.	● n. M. 9. 13' Eftm.	11 42
Ti. 2	Kyndelmisse	5 46		0 0
O. 3	Blasius	7 8	Sol. op 8. 2' n. 4. 47'	0 37
T. 4	Veronica	8 28	Tusmørket varer 46'	1 9
F. 5	Agathe	9 43		1 38
L. 6	Dorothea	10 59		2 8

Klinten iblandt Hveden, Matth. 13, 24—30. 2' Række, Matth. 13, 44—52.

S. 7	5 S. e. H. 3 K.	N. F.	Richard	2 38
M. 8	Corintha	12 16	☾ fjerneſt Jorden	3 11
Ti. 9	Apollonia	1 33	☽ f. Kv. 8. 25 Eftm.	3 49
O. 10	Scholaſtica	2 50	Sol. op 7. 47' n. 5. 2'	4 35
T. 11	Euphroſyne	4 2	Tusmørket varer 44'	5 38
F. 12	Eulalia	5 7		6 56
L. 13	Benignus	5 56		8 23

Arbejderne i Vingaarden, Matth. 20, 1—16. 2' Række, Matth. 25, 14—30.

S. 14	Septuageſima	6 32	Valentinus	9 34
M. 15	Fauſtinus	6 55	Venus ſtørſt ø. Elong.	10 32
Ti. 16	Juliane	7 10	Merkur ſtørſt v. Elong.	11 18
O. 17	Findanus	O. E.	Sol. op 7. 31' n. 5. 17' Tusmørket varer 43' ☉ f. M. 11. 11' Form.	11 57
T. 18	Jul. Sophie	7 15	Concordia.	0 16
F. 19	Ammon	8 47		0 51
L. 20	Eucharius	10 21	☾ nærmeſt Jorden	1 25

De fire Slags Sædejord, Luk. 8, 4—15. 2' Række, Mark. 4, 26—32.

S. 21	Sexageſima	11 57	Samuel	2 0
M. 22	Peders Stol	O. F.		2 39
Ti. 23	Papias	1 33	Jupiter i Opp. med Solen	3 23
O. 24	Matthias	3 4	Sol. op 7. 15' n. 5. 32' Tusmørket varer 42'	4 17
T. 25	Victorinus	4 21	☾ ſ. Kv. 4. 44' Form.	5 31
F. 26	Inger	5 16		7 4
L. 27	Leander	5 52		8 37

Kriſti Daab, Matth. 3, 13 til Enden. 2' Række, Luk. 18, 31 til Enden.

S. 28	Faſtelavn	6 12	Qvinquageſima. Eſto mihi Ollegaard	9 47

Marts
eller Tordmaaned. 31 Dage. 1897.

				Højv.
		O. F.		
M. 1	Albinus	6 27		10 39
Ti. 2	Hvide Tirsdag	6 36	Simplicius	11 20
			Kunigunde	
O. 3	Aske Onsdag	N. E.	Sol. op 6. 58′ n. 5. 47′	11 53
T. 4	Adrianus	7 25	Tusmørket varer 42′	0 9
F. 5	Theophilus	8 41	☽ n. M. 12. 56′ Eftm.	0 40
L. 6	Gotfred	9 56		1 8
	Jesus fristes af Djævelen, Matth. 4, 1—11. 2′ Række, Luk. 22, 24—32.			
S. 7	1 S. i Fasten	11 14	Quadragesima. Invocavit. Perpetua	1 37
M. 8	Beata	N. F.	☾ fjernest Jorden	2 8
Ti. 9	40 Riddere	12 31	Ædel	2 40
O. 10	Tamperdag	1 45	Sol. op 6. 39′ n. 6. 2′ Tusmørket varer 42′	3 18
T. 11	Thala	2 53	☽ f. Kv. 4. 28′ Eftm.	4 4
F. 12	Gregorius	3 48		5 2
L. 13	Macedonius	4 28		6 19
	Den kananæiske Kvinde, Matth. 15, 21—28. 2′ Række, Mark. 9, 17—29.			
S. 14	2 S. i Fasten	4 57	Reminiscere. Eutychius	7 45
M. 15	Zacharias	5 15		9 3
Ti. 16	Gudmund	5 27		10 3
O. 17	Gertrud	5 39	Sol. op 6. 22′ n. 6. 16′ Tusmørket varer 42′	10 50
T. 18	Alexander	O. E.	☽ f. M. 10. 28′ Eftm.	11 30
F. 19	Joseph	7 49	☾ nærmest Jorden	12 7
L. 20	Gordius	9 27	Jævndøgn, Foraar begynd.	0 26
	Jesus drev en Djævel ud, Luk. 11, 14—28. 2′ Række, Joh. 8, 42—51.			
S. 21	3 S. i Fasten	11 8	Oculi. Benedictus	1 3
M. 22	Paulus	O. F.		1 42
Ti. 23	Fidelis	12 45	Venus skinner stærkest	2 25
O. 24	Ulrica	2 9	Sol. op 6. 3′ n. 6. 30′ Tusmørket varer 42′	3 14
T. 25	Mariæ Bebud.	3 12	☾ f. Kv. 1. 0′ Eftm.	4 12
F. 26	Gabriel	3 53		5 27
L. 27	Hastor	4 18		6 55
	Jesus bespiser 5000 Mand, Joh. 6, 1—15. 2′ Række, Joh. 6, 35—51.			
S. 28	Midfaste	4 35	Lætare. Eustachius	8 17
M. 29	Jonas	4 45		9 22
Ti. 30	Quirinus	4 53	Balbina	10 11
O. 31	Fred. 5. Fødsel	5 0	Sol. op 5. 45′ n. 6. 44′ Tusmørket varer 43′	10 49

April

eller **Faaremaaned.** 30 Dage. 1897.

				Højv.
		O. F.		
T. 1	Hugo	5 8		11 22
F. 2	Theodosius	N. E.	☽ n. M. 5. 24′ Form.	11 53
L. 3	Nicætas	8 58		0 8

Gabriel Engel udsendes, Luk. 1, 26—38. 2′ Række, Luk. 1, 46—56.

S. 4	5 S. i Fasten	10 15	Judica. Ambrosius	0 38
M. 5	Irene	11 30	☾ fjernest Jorden	1 9
Ti. 6	Sixtus	N. F.		1 42
O. 7	Egesippus	12 40	Sol. op 5. 27′ n. 6. 58′ Tusmørket varer 44′	2 17
T. 8	**Chr. 9 Fødsl.**	1 38	Janus	2 56
F. 9	Procopius	2 24		3 40
L. 10	Ezechiel	2 56	☽ f. Kv. 9. 27′ Form.	4 36

Kristi Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2′ Række, Mark. 14, 3—9.

S. 11	**Palmesøndag**	3 17	Leo	5 45
M. 12	Julius	3 33		7 6
Ti. 13	Justinus	3 44		8 23
O. 14	Tiburtius	3 54	Sol. op 5. 9′ n. 7. 12′ Tusmørket varer 45′	9 24
T. 15	**Skærtorsdag**	4 4	Chr. 5 Fødsl. Olympia	10 17
F. 16	**Langfredag**	4 14	Mariane	11 2
L. 17	Anicetus	O. E.	☊ f. M. 7. 25′ Form. ☾ nærmest Jorden	11 42

Kristi Opstandelse, Mark. 16, 1—7. 2′ Række, Matth. 28, 1—8.

S. 18	**Paaskedag**	10 11	Eleutherius	0 3
M. 19	**2 Paaskedag**	11 44	Daniel	0 45
Ti. 20	Sulpicius	O. F.		1 29
O. 21	Florentius	12 59	Sol. op 4. 52′ n. 7. 26′ Tusmørket varer 47′	2 17
T. 22	**Flyttedag**	1 50	Cajus	3 6
F. 23	Georgius	2 22	☾ f. Kv. 10. 48′ Eftm.	4 2
L. 24	Albertus	2 40		5 8

Jesus kom ind ad lukte Døre, Joh. 20, 19 til Enden. 2′ Række, Joh. 21, 15—19.

S. 25	1 S. e. Paaske	2 54	Ovasimodo. Mark. Evang.	6 23
M. 26	Cletus	3 2		7 37
Ti. 27	Charl. Amal.	3 11	Ananias	8 40
O. 28	Vitalis	3 18	Sol. op 4. 36′ n. 7. 40′ Tusmørket varer 49′	9 31
T. 29	Petr Martyr	3 25	Merkur størst ø. Elongat.	10 13
F. 30	Severus	3 33		10 49

Maj
eller Majmaaned. 31 Dage. 1897.

				Højv.
L. 1	Phil. Jacob	N. E.	Voldermisse ☉ n. M. 9. 46′ Eftm.	11 22
Jesus er en god Hyrde, Joh. 10, 11—16. 2′ Række, Joh. 10, 22—30.				
S. 2	2 S. e. Paaske	9 17	Miseric. Dom. Athanasius	11 56
M. 3	Korsmisse	10 29	☾ fjernest Jorden	0 13
Ti. 4	Florian	11 32	Sol. op 4. 20′ n. 7. 54′	0 47
O. 5	Gothard	N. F.	Tusmørket varer 52′	1 22
T. 6	Joh. a. Port.	12 20	De lyse Nætter begynde	1 59
F. 7	Flavia	12 56		2 38
L. 8	Stanislaus	1 20		3 20
Kristi Bortgang til Faderen, Joh. 16, 16—22. 2′ Række, Joh. 14, 1—11.				
S. 9	3 S. e. Paaske	1 37	Jubilate. Caspar	4 7
M. 10	Gordianus	1 50	☽ f. Kv. 10. 37′ Eftm.	5 6
Ti. 11	Mamertus	2 1		6 17
O. 12	Pancratius	2 10	Sol. op 4. 6′ n. 8. 7′	7 33
T. 13	Ingemmus	2 19	Tusmørket varer 55′	8 44
F. 14	Bededag	2 29	Kristian	9 46
L. 15	Sophie	2 43		10 37
Den Helligaands Sendelse, Joh. 16, 5—15. 2′ Række, Joh. 8, 21—36.				
S. 16	4 S. e. Paaske	O. E.	Cantate. Sara	
			☾ nærmest Jorden	11 24
			☿ f. M. 2. 54′ Eftm.	
M. 17	Bruno	10 35	Uranus i Oppos. m. Solen	12 11
Ti. 18	Erik	11 39	Saturn i Oppos. m. Solen	0 35
O. 19	Potentiana	O. F.	Sol. op 3. 54′ n. 8. 19′	1 21
T. 20	Angelica	12 20	Tusmørket varer 58′	2 7
F. 21	Helene	12 44		2 54
L. 22	Castus	12 59		3 40
Beder i Jesu Navn, Joh. 16, 23—28. 2′ Række, Joh. 17, 1—19.				
S. 23	5 S. e. Paaske	1 11	Rogate. Desiderius	4 33
M. 24	Esther	1 18	☾ f. Kv. 10. 34′ Form.	5 32
Ti. 25	Urbanus	1 26		6 38
O. 26	Beda	1 33	Sol. op 3. 43′ n. 8. 31′	
T. 27	Kr. Himmelf.	1 42	Tusmørket varer 62′	7 44
F. 28	Vilhelm	1 52	Lucian	8 42
L. 29	Maximinus	2 5		9 34
			☾ fjernest Jorden	10 19
Naar Trøsteren kommer, Joh. 15, 26—16, 4. 2′ Række, Joh. 17, 20 til Enden.				
S. 30	6 S. e. Paaske	2 23	Exaudi. Vigand	10 58
M. 31	Petronella	2 49	☉ n. M. 1. 26′ Eftm.	11 35

Juni

eller Skjærsommer. 30 Dage. 1897.

		N. E.		Højv.
Ti. 1	Nikomedes	10 18		12 12
O. 2	Marcellinus	10 58	Sol. op 3. 35' n. 8. 40' Tusmørket varer 65'.	0 31
T. 3	Krpr. **Frederik**	11 25	Erasmus	1 8
F. 4	Optatus	11 44	Venus skinner stærkest	1 44
L. 5	**Grundlovsdag**	11 57	Bonifacius	2 21

Hvo mig elsker, Joh. 14, 23 til Enden. 2' Række, Joh. 14, 15—21.

S. 6	**Pinsedag**	N. F.	Norbertus	2 59
M. 7	**2 Pinsedag**	12 7	Jeremias	3 39
Ti. 8	Medardus	12 17	☾ f. Kv. 8. 2' Form.	4 27
O. 9	Tamperdag	12 27	Primus Sol. op 3. 30' n. 8. 48'	5 27
T. 10	Onuphrius	12 37	Tusmørket varer 68'.	6 41
F. 11	Barnab. Apost.	12 47		8 3
L. 12	Vasilius	1 3		9 17

Kristus og Nikodemus, Joh. 3, 1—15. 2' Række,
Matth. 28, 18 til Enden.

S. 13	Trinitatis	1 28	Cyrillus ☾ nærmest Jorden	10 21
M. 14	Rufinus	O. E.	☽ f. M. 10. 1' Eftm.	11 15
Ti. 15	Vitus	10 13	Sol. op 3. 28' n. 8. 53'	12 5
O. 16	Tycho	10 44	Tusmørket varer 70'	0 28
T. 17	Botolphus	11 3	Merkur størst v. Elongation	1 13
F. 18	Leontius	11 16		1 54
L. 19	Gervasius	11 26		2 32

Den rige Mand, Luk. 16, 19 til Enden. 2' Række, Luk. 12, 13—21.

S. 20	1 S. e. Trin.	11 34	Sylverius	3 11
M. 21	Albanus	11 42	Solhverv, længste Dag Sommer begynder	3 51
Ti. 22	10000 Mart.	11 50	☾ f. Kv. 12. 24' Form.	4 38
O. 23	Paulinus	11 59	Sol. op 3. 29' n. 8. 55' Tusmørket varer 70'	5 31
T. 24	**St. Hansdag**	O. F.		6 35
F. 25	Prosper	12 11	☾ fjernest Jorden	7 46
L. 26	Pelagius	12 28		8 52

Den store Nadvere, Luk. 14. 16—24. 2' Række, Luk. 14,
25 til Enden.

S. 27	2 S. e. Trin.	12 50	7 Sovere.	9 48
M. 28	Car. Amalie	1 25	Eleonora	10 36
Ti. 29	Petr. Paulus	2 15	Sol. op 3. 32' n. 8. 54'	11 20
O. 30	Lucina	3 18	Tusmørket varer 69' ♍ n. M. 3. 55' Form.	11 59

Juli
eller Ormemaaned. 31 Dage. 1897.

				Høj v.
		N. E.		
T. 1	Theobaldus	9 50		0 17
F. 2	Mariæ Besøg.	10 5	Solen fjerneſt Jorden	0 53
L. 3	Cornelius	10 17		1 29

Det fortabte Faar, Luk. 15, 1—10. 2' Række, Luk. 15, 11 til Enden.

S. 4	3 S. e. Trin.	10 27	Ulricus	2 1
M. 5	Anshelmus	10 35	Villebaldus	2 36
Ti. 6	Dion	10 43	Sol. op 3. 39' n. 8. 49'	3 12
O. 7	Joh. Jng.	10 54	Tusmørket varer 66'	3 54
T. 8	Kjeld	11 7	☽ f. Kv. 2. 32' Eftm.	4 48
F. 9	Softrata	11 27	Venus ſtørſt v. Elongat.	5 58
L. 10	Vilh. Carol.	11 59	Knud Konge	7 29

Nytkeleh. Gentoft

Værer barmhjærtige, Luk. 6, 36—42. 2' Række, Matth. 5, 43 til Enden.

S. 11	4 S. e. Trin.	N. F.	Joſva. ☾ nærmeſt Jorden	9 1
M. 12	Henrik	12 50		10 13
Ti. 13	Margarethe	2 4	Sol. op 3. 48' n. 8. 42'	11 10
O. 14	Bonaventura	O. E.	Tusmørket varer 63'	11 57
T. 15	Apoſtl. Del.	9 22	☉ f. M. 5. 52' Form.	0 18
F. 16	Suſanne	9 34		0 57
L. 17	Alexius	9 42		1 32

Jeſus lærer af Skibet, Luk. 5, 1—11. 2' Række, Matth. 16, 13—26.

S. 18	5 S. e. Trin.	9 50	Arnolphus	2 6
M. 19	Juſta	9 59		2 39
Ti. 20	Elias	10 7	Sol. op 3. 58' n. 8. 32'	3 13
O. 21	Ebenus	10 18	Tusmørket varer 59'	3 51
			☾ f. Kv. 4. 8' Eftm.	
T. 22	Mar. Mgd.	10 33	Hundedagene begynde	4 38
F. 23	Apollinaris	10 53	☾ fjerneſt Jorden	5 37
L. 24	Chriſtina	11 23		6 49

Fariſæernes Retfærdighed, Matth. 5, 20—26. 2' Række, Matth. 19, 16 til Enden.

S. 25	6 S. e. Trin.	O. F.	Jacobus	8 8
M. 26	Anna	12 6		9 19
Ti. 27	Martha	1 5		10 15
O. 28	Aurelius	2 17	Sol. op 4. 10' n. 8. 20'	11 2
			Tusmørket varer 56'	
T. 29	Olaf	N. E.	☉ n. M. 4. 58' Eftm.	11 40
F. 30	Abdon	8 26		0 1
L. 31	Germanus	8 35		0 35

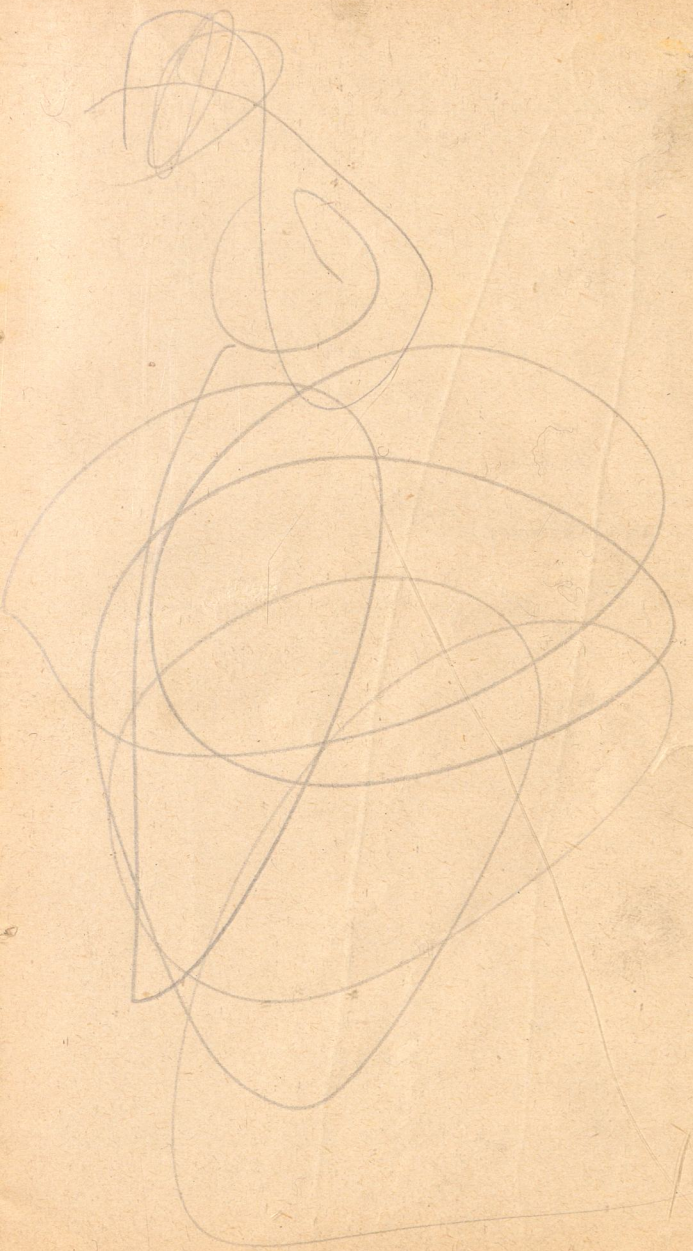

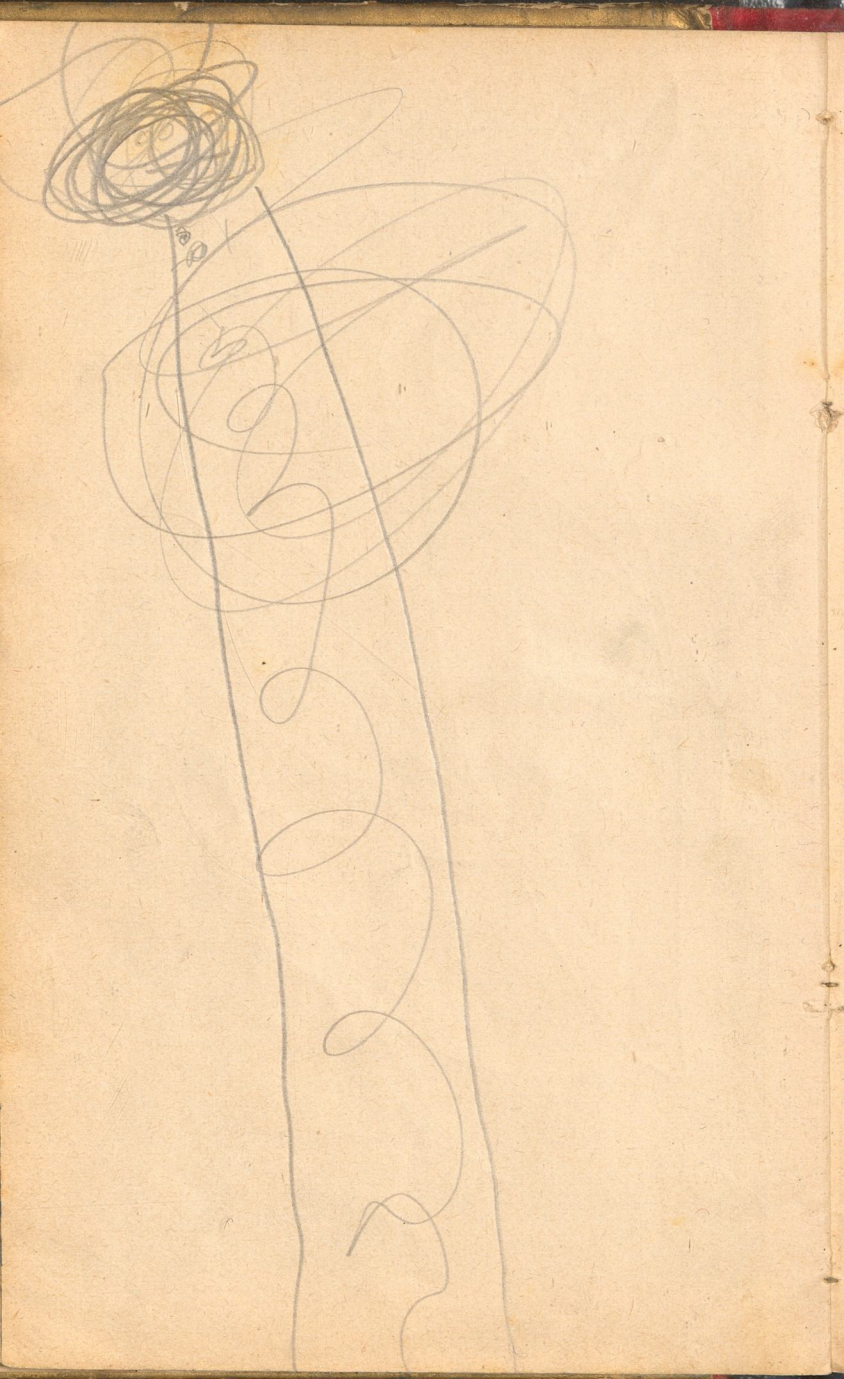

August
eller Høstmaaned. 31 Dage. 1897.

Jesus bespiser 4000 Mand, Mark. 8, 1—9. 2' Række, Matth. 10, 24—31.

			N. E.		Høiv.
S.	1	7 S. e. Trin.	8 44	Peders Fængs.	1 8
M.	2	Hannibal	8 54		1 40
Ti.	3	Nikodemus	9 3		2 13
O.	4	Dominicus	9 16	Sol. op 4. 23' n. 8. 7' Tusmørket varer 52'	2 51
T.	5	Osvaldus	9 33	☽ f. Kv. 7. 24' Eft.	3 33
F.	6	Kr. Forklar.	9 59		4 27
L.	7	Donatus	10 41	De lyse Nætter ophøre ☾ nærmest Jorden	5 40

De falske Profeter, Matth. 7, 15—21. 2' Række, Matth. 7, 22 til Enden.

S.	8	8 S. e. Trin.	11 44	Ruth	7 18
M.	9	Romanus	N. F.		8 53
Ti.	10	Laurentius	1 5		10 6
O.	11	Herman	2 37	Sol. op 4. 36' n. 7. 52 Tusmørket varer 49'	10 58
T.	12	Clara	O. E.	♍ f. M. 3. 23' Eftm.	11 40
F.	13	Hippolytus	7 51		0 0
L.	14	Eusebius	7 59		0 35

Den utro Husfoged, Luk. 16, 1—9. 2. Række, Luk. 12, 32—48.

S.	15	9 S. e. Trin.	8 7	Mariæ Himf.	1 6
M.	16	Rochus	8 16		1 36
Ti.	17	Anastatius	8 26		2 8
O.	18	Agapetus	8 38	Sol. op 4. 50' n. 7. 36' Tusmørket varer 47'	2 40
T.	19	Sebaldus	8 55		3 15
F.	20	Bernhard	9 21	☾ f. Kv. 9. 29' Form.	3 58
L.	21	Salomon	9 59	☾ fjerneſt Jorden	4 52

Jesus græder over Jerusalem, Luk. 19, 41 til Enden. 2' Række. Matth. 11, 16—24.

S.	22	10 S. e. Trin.	10 51	Symphorian	6 3
M.	23	Zachæus	11 57	Hundedagene ende	7 28
Ti.	24	Sophie Fred.	O. F.	Bartholomæus	8 45
O.	25	Ludvig	1 15	Sol. op 5. 3' n. 7. 19' Tusmørket varer 46'	9 49
T.	26	Irenæus	2 38	Merkur ſtørſt ø. Elongation	10 37
F.	27	Gebhardus	4 3		11 17
L.	28	Jobi's	N. E.	Auguſtinus ♍ n. M. 4. 29' Form.	11 53

Farisæeren og Tolderen, Luk. 18, 9—14. 2' Række, Luk. 7, 36 til Enden.

S.	29	11 S. e. Trin.	7 3	Joh. Halsh.	0 10
M.	30	Benjamin	7 13		0 44
Ti.	31	Hertha	7 24		1 17

September
eller Fiskemaaned. 30 Dage. 1897.

			N. E.		Høj v.
				Sol. op 5. 17′ n. 7. 1′	
O.	1	Ægidius	7 40	Tusmørket varer 44′	1 53
T.	2	Elisa	8 3	☾ nærmest Jorden	2 34
F.	3	Seraphia	8 40		3 19
L.	4	Jul. Maria	9 36	Theodosia	4 20
				☽ f. Kv. 12. 13′ Form.	

Den Dove og Stumme, Mark. 7, 31 til Enden. 2′ Række, Matth. 12, 31–42.

S.	5	12 S. e. Trin.	10 49	Regina	5 38
M.	6	Magnus	N. F.		7 16
Ti.	7	**Dr. Louise**	12 16	Robert	8 44
O.	8	Mariæ Fødsel	1 46	Sol. op 5. 30′ n. 6. 43′	9 51
T.	9	Gorgonius	3 14	Tusmørket varer 43′	10 38
F.	10	Burchhardt	4 39		11 15
L.	11	Hillebert	O. E.	☽ f. M. 3. 12′ Form.	11 49

Samaritaneren og Leviten, Luk. 10, 23–37. 2′ Række, Matth. 20, 20–28.

S.	12	13 S. e. Trin.	6 24	Guido	0 5
M.	13	Cyprianus	6 33		0 35
Ti.	14	† Ophøjelse	6 45	Eskild	1 6
O.	15	Tamperdag	7 1	Sol. op 5. 44′ n. 6. 25′	1 37
T.	16	Euphemia	7 23	Tusmørket varer 42′	2 10
F.	17	Lambertus	7 56	☾ fjernest Jorden	2 47
L.	18	Chr. 8. Fødsel	8 42	Titus	3 29

De 10 Spedalske, Luk. 17, 11–19. 2′ Række, Joh. 5, 1–15.

S.	19	14 S. e. Trin.	9 41	Constantia	4 22
M.	20	Tobias	10 52	☾ f. Kv. 3. 51′ Form.	5 28
Ti.	21	Matthæus	O. F.	Sol. op 5. 57′ n. 6. 6′	6 50
O.	22	Mauritius	12 12	Tusmørket varer 42′	8 9
T.	23	Linus	1 35	Jævndøgn, Efteraar begynd.	9 13
F.	24	Tecla	3 1		10 4
L.	25	Cleophas	4 28		10 47

Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6, 24 til Enden. 2′ Række, Luk. 10, 38 til Enden.

				Prs. Christian	
S.	26	15 S. e. Trin.	5 56	Adolph	11 24
M.	27	Cosmus	N. E.	♈ n. M. 2. 46′ Eftm.	12 1
Ti.	28	Venceslaus	5 46	Sol. op 6. 11′ n. 5. 48′	0 19
O.	29	**St. Michael**	6 7	Tusmørket varer 42′	0 57
T.	30	Hieronymus	6 40	☾ nærmest Jorden	1 37

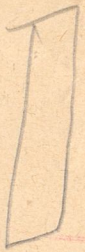

Oktober
eller Sædemaaned. 31 Dage. 1897.

			N. E.		Højv.
F.	1	Remigius	7 31		2 23
L.	2	Ditlev	8 40		3 15
		Enkens Søn af Nain, Luk. 7, 11—17. 2' Række, Joh. 11, 19—45.			
S.	3	16 S. e. Trin.	10 4	Mette	4 18
M.	4	Franciscus	11 32	☽ f. Kv. 6 31' Form.	5 35
Ti.	5	Placidus	N. F.	Broderus	7 4
O.	6	Fred. 7 Fødsel	1 0	Sol. op 6. 25' n. 5. 30'.	8 23
T.	7	Amalia	2 24	Tusmørket varer 42'.	9 22
F.	8	Ingeborg	3 44	Merkur størst v. Elongat.	10 8
L.	9	Dionysius	5 3		10 46
		Den Vatersottige, Luk. 14, 1—11. 2' Række, Mark 2, 14 til Enden.			
S.	10	17 S. e. Trin.	6 21	Gereon	11 18
M.	11	Fred. 4 Fødsl.	O. E.	☿ f. M. 5. 42' Eftm.	11 50
Ti.	12	Pr. Frederik	5 8	Maximilian	0 6
O.	13	Ivgelus	5 28	Sol. op 6. 39' n. 5. 12' Tusmørket varer 42'	0 38
T.	14	Calixtus	5 57	☾ fjerneſt Jorden	1 10
F.	15	Hedvig	6 37		1 46
L.	16	Gallus	7 31		2 24
		Hvis Søn er Kristus, Matth. 22, 34 til Enden. 2' Række, Joh. 15, 1—17			
S.	17	18 S. e. Trin.	8 36	Florentinus	3 5
M.	18	Luk. Evang.	9 51	♀ f. Kv. 10. 9' Eftm.	3 53
Ti.	19	**Flyttedag**	11 11	Balthasar	4 52
O.	20	Felicianus.	O. F.	Sol. op 6. 53' n. 4. 55' Tusmørket varer 43'	6 4
T.	21	11000 Jomfr.	12 33		7 20
F.	22	Cordula	1 57		8 29
L.	23	Soren	3 23		9 26
		Den Værkbrudne, Matth. 9, 1—8. 2' Række, Joh. 1, 35 til Enden.			
S.	24	19 S. e. Trin.	4 53	Proclus	10 15
M.	25	Crispinus	6 27		10 57
Ti.	26	Amandus	N. E.	☉ n. M. 12. 28' Form.	11 39
O.	27	**Pr. Valdemar**	4 37	Sem Sol. op 7. 8' n. 4. 39' Tusmørket varer 44' ☾ nærmeſt Jorden	0 0
T.	28	Caroline	5 23	Simon og Judas Mar. Soph. Frederikke	0 43
F.	29	Narcissus	6 28		1 29
L.	30	Louise Charl.	7 50	Absalon	2 17
		Bryllupsklæderne, Matth. 22, 1—14. 2' Række, Matth. 21, 28—44.			
S.	31	20 S. e. Tr.	9 18	Hrpf. **Louise.** Reform. Beg.	3 8

November

eller Slagtemaaned. 30 Dage. 1897.

				Højv.
M. 1	Alle Helgen	N. E. 10 47	☽ f. Kv. 3. 37′ Eftm.	4 6
Ti. 2	Alle Sjæle	N. F.	Sol. op 7. 23′ n. 4. 23′	5 15
O. 3	Hubertus	12 12	Tusmørket varer 45′	6 29
T. 4	Otto	1 33		7 42
F. 5	Malachias	2 51		8 44
L. 6	Leonhardus	4 8		9 32

Jesus prædiker om Salighed, Matth. 5, 1—12. 2′ Række, Matth. 5, 13—16.

S. 7	21 S. e. Trin.	5 25	Engelbrecht	10 13
M. 8	Claudius	6 41		10 50
Ti. 9	Theodor	O. E.	☽ f. M. 10. 50′ Form.	11 24
O. 10	Luther	3 59	Sol. op 7. 37′ n. 4. 9′ Tusmørket varer 46′	11 59
T. 11	**Morten Bisp**	4 36	☾ fjerneſt Jorden	0 16
F. 12	Torkild	5 25		0 51
L. 13	Arcadius	6 26		1 27

De 10,000 Pund, Matth. 18, 23 til Enden. 2′ Række, Matth. 18. 1—20.

S. 14	22 S. e. Trin.	7 38	Frederik	2 4
M. 15	Leopold	8 55		2 43
Ti. 16	Othenius	10 15	Sol. op 7. 52′ n. 3. 57′	3 24
O. 17	Anianus	11 34	Tusmørket varer 48′	4 13
T. 18	Hesychius	O. F.	☾ f. Kv. 3. 2′ Eftm.	5 11
F. 19	Elisabeth	12 56		6 21
L. 20	Volkmarus	2 20		7 35

Skattens Mont, Matth. 22, 15—22. 2′ Række, Mark. 12, 41 til Enden.

S. 21	23. S. e. Trin.	3 50	Mariæ Ofr.	8 45
M. 22	Fred. Ferdin.	5 25	Cecilia	9 44
Ti. 23	Clemens	7 2	Sol. op 8. 6′ n. 3. 47′ Tusmørket varer 49′	10 35
O. 24	Chrysogonus	N. E.	● n. M. 10. 20′ Form.	11 23
T. 25	Catharina	4 6	☾ nærmeſt Jorden	12 12
F. 26	Conradus	5 23		0 36
L. 27	Facundus	6 55		1 22

Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2′ Række, Luk. 4, 16—30.

S. 28	1 S. i Advent	8 28	Soph. Magdl.	2 8
M. 29	Saturninus	9 57		2 53
Ti. 30	Chr. 6 Fødſ.	11 21	Andreas	3 40

December
eller Kristmaaned. 31 Dage. 1897.

				Højv.
O. 1	Arnold	N. F.	Sol op 8. 18′ n. 3. 40′ Tusmørket varer 51′	4 32
T. 2	Bibiana	12 41	☽ f. Kv. 4. 14′ Form.	5 33
F. 3	Svend	1 58		6 40
L. 4	Chrkl. Fred.	3 14	Barbara	7 48

Tegn i Sol og Maane, Luk. 21, 25—36. 2' Række, Matth 25, 1—13.

S. 5	2 S. i Advent	4 30	Sabina	8 50
M. 6	Nikolaus	5 46		9 41
Ti. 7	Agathon	7 1	Sol. op 8. 28′ n. 3. 35′	10 25
O. 8	Mariæ Ungf.	8 9	Tusmørket varer 52′ ☾ fjerneſt Jorden	11 6
T. 9	Rudolph	O. E.	♈ f. M. 5. 54′ Form.	11 44
F. 10	Judith	4 19		0 2
L. 11	Damasus	5 28		0 38

Johannes i Fængſel, Matth. 11, 2—10. 2' Række, Luk. 1, 67 til Enden.

S. 12	3 S. i Advent	6 44	Epimachus	1 13
M. 13	Lucia	8 2	Neptun i Oppoſ. m. Solen	1 47
Ti. 14	Crispus	9 20	Nikatius	2 22
O. 15	Tamperdag	10 39	Sol. op 8. 36′ n. 3. 34′	2 58
T. 16	Ananias	11 59	Tusmørket varer 53′	3 36
F. 17	Albina	O. F.	☾ f. Kv. 5. 22′ Form.	4 23
L. 18	Jobiſe	1 24		5 22

Johannis Vidnesbyrd, Joh. 1, 19—28. 2' Række, Joh. 3, 22 til Enden.

S. 19	4 S. i Advent	2 52	Nemeſius	6 36
M. 20	Abraham	4 25	Merkur ſtørſt ø. Elong.	8 0
Ti. 21	Thomas	6 1	Solhverv, korteſte Dag Vinteren begynder	9 16
O. 22	Japetus	7 31	Sol. op 8. 41′ n. 3. 36′ Tusmørket varer 53′	10 21
T. 23	Torlacus	N. E.	♑ n. M. 8. 55′ Eftm.	11 17
F. 24	Adam	4 17	☾ nærmeſt Jorden	12 7
L. 25	**Juledag**	5 52		0 31

De Viſe og Skriftkloge, Matth. 23, 34 til Enden.
2' Række, Matth. 10, 32 til Enden.

S. 26	S. i J. o. J.	7 27	**St. Stephan**	1 14
M. 27	Joh. Evang.	8 57		1 54
Ti. 28	Børnedag	10 21		2 32
O. 29	Noah	11 42	Sol op 8. 42′ n. 3. 42′ Tusmørket varer 53′	3 10
T. 30	David	N. F.	☽ f. Kv. 8. 27′ Eftm.	3 50
F. 31	Sylveſter	1 0		4 37

Formørkelser.

I Aaret 1897 bliver Maanen slet ikke formørket. Derimod finder der to Solformørkelser Sted, af hvilke dog ingen bliver synlig hos os.

1) Solformørkelse den 1ste Februar. Den bliver synlig i Centralamerika, i næsten hele Sydamerika, i det sydlige stille Hav og paa Australiens Sydøstkyst. For en smal Zone, der gaar fra Nordkysten af Ny Zeland til det nordligste Sydamerika, bliver den ringformet. Paa de dansk-vestindiske Øer begynder Formørkelsen Kl. $4^3/_4$ Eftm. og er ved Solnedgang størst, $^3/_4$ af Solskivens Diameter.

2) Solformørkelse den 29de Juli. Den bliver synlig i hele Amerika undtagen det nordligste og sydligste, i Atlanterhavet og paa største Delen af Afrikas Vestkyst. For en smal Zone, der gaar over Mexico, Vestindien og Brasiliens nordøstligste Kyst bliver den ringformet. Da denne Zones Centrallinie passerer saa nær nord forbi St. Thomas, bliver Formørkelsen næsten central paa de dansk-vestindiske Øer. Dette indtræffer Kl. $11^1/_4$ Form., medens Formørkelsen begynder Kl. $9^1/_2$ Form. og ender Kl. 1 Eftm.

Planeterne i Aaret 1897.

Mercur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne. Den 6te Januar, 28de April, 26 August og 20de December er den længst øst for Solen og gaar omkring disse Dage ned henholdsvis $1^3/_4$, $2^1/_4$ $^1/_2$ og $1^1/_2$ Time efter Solen. Den 16de Februar, 16de Juni og 8de Oktober er den længst vest for Solen og staar omkring disse Dage op 1, $^3/_4$ og $1^3/_4$ Time før Solen. Den 17de April ses Merkur 5° syd for Venus, den 6te Oktober tæt nord for Jupiter.

Venus er ved Aarets Begyndelse Aftenstjerne og gaar ned 4 Timer efter Solen. Den 15de Februar er den længst øst for Solen og gaar ned $4^3/_4$ Time efter denne. Den 23de Marts skinner den stærkest og gaar ned $4^1/_2$ Time efter Solen. I Begyndelsen af April gaar den ned 4 Timer efter Solen, den 21de April $1^3/_4$ Time efter Solen. Den 28de April passerer den nord forbi Solen, gaar ned $^3/_4$ Time efter Solen og staar op $^3/_4$ Time før Solen. I Resten af Aaret er den Morgenstjerne, men staar dog endnu den 4de Juni, da den skinner stærkest, først op $1^1/_4$ Time før Solen. Den 7de Juli er den længst vest for Solen og staar op $2^1/_2$ Time før denne. Omkring 1ste September staar den op 4, midt i Oktober 3, sidst i November 2 Timer før Solen og ved Aarets Udgang $^3/_4$ Time før Solen. Den 25de September passerer den $^1/_4$ Grad nord forbi Regulus, den 19de Oktober $^1/_2$ Gr. nord forbi Jupiter, den 9de December 7 Min. syd forbi β Scorpii og den 12te December 1 Gr. syd forbi Saturn.

Mars er ved Aarets Begyndelse oppe hele Natten og kulminerer Kl. 10 Aften 60 Gr. over Kjøbenhavns Horizont. Midt i Februar gaar den ned Kl. $4^1/_2$ Morgen, sidst i Marts Kl. 3 Morgen, først i Juni ved Midnat, og nu forsvinder den snart i den stærke Dæmring og er usynlig Resten af Aaret. Mars Afstand fra Jorden er ved Aarets Begyndelse 13 Millioner Mil og tiltager stadig, indtil Planeten i November passerer bag om Solen og er længst borte fra os, 50 Millioner Mil. Mars, der skinner med rødligt Lys, er midt i Januar stillestaaende omtrent 10 Gr. nord for Tyrens ligeledes røde Hovedstjerne Aldebaran. Derefter løber

den øst paa, passerer den 28de Februar 3 Gr. syd forbi β Tauri, drager midt i Marts ind i Tvillingerne og i Begyndelsen af Maj syd forbi dette Stjernebilledes Hovedstjerner Kastor og Pollux ind i Krebsen.

Jupiter staar ved Aarets Begyndelse op Kl. 9 Aften. Den 23de Februar er den i Opposition med Solen og kulminerer ved Midnat 45 Gr. over Kjøbenhavns Horizont. I Marts og April er den oppe hele Natten, midt i Juni gaar den ned ved Midnat, og i Juli forsvinder den i den stærke Dæmring. Den 13de September passerer den bag om Solen og gaar over til Morgenhimlen, hvor den midt i Oktober staar op Kl. 4, sidst i November Kl. 2 og ved Aarets Slutning ved Midnat. Jupiter vandrer i Aarets første Maaneder Vest paa i Stjernebilledet Løven, idet den stadig nærmer sig dettes Hovedstjerne Regulus. I Slutningen af April staar den kun 2 Gr. øst for denne Stjerne, men vender derpaa om og fjerner sig fra den østgaaende. I Aarets tre sidste Maaneder vandrer den Øst paa i Jomfruen.

Saturn staar ved Aarets Begyndelse op Kl. 5 Morgen, derpaa stadig tidligere, sidst i Marts ved Midnat. Den 18de Maj er den i Opposition med Solen og ses da ved Midnat i Syd 17 Gr. over Kjøbenhavns Horizont. Midt i Juli gaar den ned ved Midnat, midt i September Kl. 8 Aften, sidst i Oktober Kl. 6 Aften. Den 25 November gaar den bag om Solen over paa Morgenhimlen, hvor den midt i December staar op $1^3/_4$, ved Aarets Udgang $2^3/_4$ Time før Solen. Saturn opholder sig hele Aaret i Skorpionen, hvor den fra Midten af Marts til sidst i Juli er vestgaaende, ellers østgaaende. Midt i Marts staar den nær nordvest for β Scorpii. I December er den kommen over paa denne Stjernes Østside.

Planetsystemet.

	Siderisk Omløbstid.	Middelafstand fra Solen, naar Jordens Middelafstand (20 Mill. Mil) antages som Enhed.	Solens Diameter = 186500 Mil. Solens Omdrejning 25 Dage. Masse			Planeternes Middelafstande fra Solen, udtrykte i Mil.
			Diameter.	(Sol. Masse antaget som Enhed.)	Omdrejning.	
	Dage.		Mil.		T. M.	Mill.
☿ Merkur	87.97	0.387	650	1:5500000	24 5*	7.7
♀ Venus	224.70	0.723	1700	1:400000	2321*	14.5
♁ Jorden	365.26	1.000	1719	1:350000	23 56	20 0
♂ Mars	686.98	1.524	900	1:3000000	24 37	30.5
♃ Jupiter	4332.58	5.203	19000	1:1050	9 55	104.1
♄ Saturn	10759.22	9.539	16000	1:3500	10 14	190.8
♅ Uranus	30688.51	19.183	8000	1:22000	—	383.7
♆ Neptun	60186.64	30.057	7500	1:19000	—	601.1

* Efter Schiaparellis nyeste Jagttagelser skulle Merkurs og Venus Omdrejningstider dog være lig deres Omløbstider, nemlig henholdsvis 88 Dage og 225 Dage, saa at de altid vende samme Side mod Solen.

Planeternes Drabanter.

Maanen bevæger sig i 27 Dage 8 Timer omkring Jorden i en Middelafstand fra denne af 51800 Mil. Dens Diameter beløber sig til 469 Mil. **Mars** ledsages af 2, **Jupiter** af 5, **Saturn** af 8, **Uranus** af 4 Drabanter og **Neptun** i det mindste af 1 Drabant.

Asteroiderne.

Imellem Mars og Jupiter befinder sig en Mængde smaa Planeter, som kaldes Asteroider, og som ikke ere synlige uden Kikkert. De opdagedes Antal var ved Begyndelsen af Aaret 1896 naaet op til 408, hvis Middelafstand fra Solen ligge imellem 42 og 94 Millioner Mil, og hvis Omløbstider om Solen ere mellem 3 og 10 Aar.

Vejrspaadomme for 1897.

Januar, 1—14 Frost, 15—20 mildere med Sne, 21—31 foranderligt. — Februar, 1—7 foranderligt, 8—20 Kulde, 21—28 ustadigt. — Marts, 1—10 klar Frost, 11—18 Sne, 19—31 Regn og Blæst. — April, 1—7 raakoldt, 8—22 klart Vejr, 23—30 afvekslende med Regn og Snebyger. — Mai, 1—4 ustadigt, 5—16 Kulde og Blæst, 17—30 mildere Vejr med Regn. — Juni, 1—10 tørt, 11—21 Varme, 22—30 mildt med lidt Regn. — Juli, 1—15 smukt og varmt, 16—23 Tordenbyger, 24—31 varmt. — August, 1—18 smukt, 9—16 enkelte Byger, 17—31 uroligt. — September, 1—5 ustadigt, 6—17 stille, klart, 18—30 Blæst. — October, 1—6 Regn og Blæst, 1—18 ustadigt, koldt, 19—30 klart. — November, 1—2 klart, 3—15 Blæst, 16—31 Regn og Storm. — December 1—12 klart og mildt, 13—22 vekslende Frost og Tø, 23—30 klar let Frost.

Kronologisk Markedsfortegnelse for 1897.

(Sluttet 6. Juni 1896.)

Januar.

2. *Holstebro.*
4. *Skive,*
- *Kolding.*
5. *Viborg.*
6. *Aalborg,*
- *Ny Løgten,*
- *Randers (2).*
7. *Bjerringbro.*
8. *Aarhus,*
- *Esbjærg.*
9. *Skanderborg.*
11. *V.Brøndersl.,*
- *Horsens.*
12. *Præstø,*
- *Vejle.*
13. *Helsinge,*
- *Aalborg,*
- *Ulstrup,*
- *Fredericia.*
14. *Skjørping,*
- *Holsted.*
15. *Hobro,*
- *Esbjærg.*
20. *Næstved,*
- *Aalborg.*
22. *Esbjærg.*
27. *Frederikss.,*
- *Aalborg.*
28. *Hammel.*
29. *Esbjærg.*

Februar.

3. *Aalborg,*
- *Ny Løgten.*
4. *Frederiksv.*
- *Bjerringbro,*
5. *Esbjærg.*
8. *V.Brøndersl.*
9. *Præstø,*
- *Hjørring.*
10. *Aalborg,*
- *N. Sundby.*
11. *Aalborg.*
12. *Hurup,*
- *Esbjærg.*
13. *Thisted.*
15. *Skjelskør,*
- *Aars,*
- *Nykb.(p.M.).*
16. *Skjørping,*
- *Skive,*
- *Ebeltoft.*
17. *Næstved,*
- *Aalborg,*
- *Viborg,*
- *Kolind.*
18. *Faaborg,*
- *Hobro,*
- *Nimtofte.*
19. *Randers (2),*
- *Esbjærg.*
20. *Lemvig.*
22. *Bogense,*
- *Aarhus,*
- *Holstebro.*
23. *Skanderborg,*
- *Ringkjøbing.*
24. *Helsingør,*
- *Middelfart,*
- *Aalborg,*
- *Horsens,*
- *Varde.*
25. *Vejle,*
- *Ribe.*
26. *Frederikss.,*
- *Allingaabro,*
- *Kolding,*
- *Herning,*
- *Esbjærg.*
27. *Aarup,*
- *Silkeborg.*

Marts.

1. *Odense,*
- *Aarhus.*
2. *Skjelskør,*
- *Storehedd.,*
- *Vordingborg,*
- *Rødby,*
- *Skanderborg.*
3. *Hvalsø,*
- *Aalborg,*
- *Ny Løgten,*
- *Horsens.*
4. *Korsør,*
- *Nakskov,*
- *Bjerringbro,*
- *Odder,*
- *Vejle.*
5. *Roskilde,*
- *Kolding,*
- *Esbjærg.*
6. *Randers.*
8. *Assens,*
- *V.Brøndersl.,*
- *Aarhus.*
9. *Præstø,*
- *Ringsted,*
- *Maribo,*
- *Skanderborg.*
10. *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Svendborg,*
- *Aalborg,*
- *Mariager,*
- *Horsens.*
11. *Slagelse,*
- *Odense,*
- *Vejle.*
12. *Skibby,*
- *Sorø,*
- *Kjerteminde,*
- *Sjelbro,*
- *Kolding,*
- *Esbjærg.*
13. *Fjerritslev,*
- *Randers.*
15. *Nibe,*
- *Thisted.*
16. *Storehedd.,*
- *Saxkjøbing,*
- *Faaborg,*
- *Ulstrup,*
- *Nykb.(p.M.).*
17. *Næstved,*
- *Aalborg,*
- *Skive,*
- *Thirstrup.*
18. *Haarlev,*
- *Nakskov,*
- *Bogense,*
- *Skjørping,*
18. *Holstebro.*
19. *Roskilde,*
- *Middelfart,*
- *Blokhus,*
- *Hobro,*
- *Esbjærg,*
- *Varde.*
20. *Kjøbenhavn,*
- *Nyborg,*
- *Hjørring,*
- *Fredericia,*
- *Herning,*
- *Ribe.*
22. *N. Sundby,*
- *Aarhus,*
- *Give.*
23. *Ringsted,*
- *Maribo,*
- *Odense,*
- *Aalborg,*
- *Skanderborg.*
24. *Holbæk,*
- *Kjøge,*
- *Svendborg,*
- *Aalborg,*
- *Aalestrup,*
- *Grenaa,*
- *Horsens,*
- *Høver Kro.*
25. *Haslev,*
- *Slagelse,*
- *Tranebjerg,*
- *Nysted,*
- *Viborg,*
- *Ebeltoft,*
- *Vejle.*
26. *Sorø,*
- *Ærøskjøb.,*
- *V. Hassing,*
- *Rønde,*
- *Kolding,*
- *Skjern,*
- *Esbjærg.*
27. *Kjerteminde,*
- *Hjørring,*
- *Randers,*
- *Silkeborg.*
29. *Fakse,*

29. Skjelskør,
- Stege,
- Ø. Vraa,
- BjergetsKro,
- Aarhus.

30. Saxkjøbing,
- Bogense,
- Sæby
- Skanderb.,
- Varde.

31. Frederikss.,
- Aalborg,
- Kolind,
- Horsens.

April.

1. Nakskov,
- Bjerringbro,
- Vejle.

2. Aakirkeby,
- Roskilde,
- Nyborg,
- Hadsten,
- Kolding,
- Esbjærg.

3. Faaborg,
- Randers.

5. Jyderup,
- Brobyværk.
- Aarhus.

6. Frederiksv.,
- Fuglebjerg,
- Storehedd,
- Vordingb.,
- Maribo,
- Odense,
- Aabybro,
- Skanderborg.

7. Ruds-Vedby,
- Svendborg,
- Aalborg,
- Hadsund,
- Kjellerup,
- Ny Løgten,
- Horsens.

8. Farum,
- Slagelse,
- Nysted,
- Middelfart,
- Hjallerup,
- Odder,
- Vejle.

9. Sorø,
- Rudkjøbing,
- Ø.Svendstrup,
- Skals,
- Allingaabro,
- N. Snede,
- Fredericia,
- Esbjærg.

10. Ringe,
- Læsø,
- Løgstør,
- Viborg,
- Silkeborg,
- Kolding.

12. Assens,
- V. Brøndersl.
- Aars,
- Vorbasse.

13. Præstø,
- Ringsted,
- Skjelskør,
- Slangerup,
- Rødby,
- Flauenskjold,
- Skjørping,
- Vilsund,
- Herning,
- Holsted.

14. Helsinge,
- Holbæk,
- Kjøge,
- Løkken,
- Aalborg,
- Thisted,
- Hobro,
- Dalager,
- Esbjærg.

20. Helsingør,
- Glamsbjerg,
- Hvidbjerg,
- Aalestrup,
- Glæsborg,
- Aarhus,
- Lemvig,
- Ribe.

21. Hørsholm,
- Næstved,
- Middelfart,
- Frederiksh.,
- Aalborg,
- Selde,
- Sjelbro,
- Horsens,
- Bækmarksb.,
- AalbækMølle.

22. Græsted,
- Skamby,
- Thiese,
- Vejle.

23. Hesselager,
- Koldby,
- Esbjærg.

24. N. Sundby,
- Holstebro,
- Ølgod.

26. Frederikss.,
- Nykb. (p. M.
- Ny Soelb. K.
- Varde.

27. Uggerløse,
- Veksø,
- Skive,
- Hadsten,
- Uldum,
- Ribe.

28. Aalborg,
- Nibe,
- Hammel,
- Omme,
- Ulfkjær,
- Vejen.

29. Nykb. (p.F.),
- Hjallerup,
- Havndal,
- Odder,
- Kolding,
- Randbøl,
- Ringkjøbing.

30. Give,
- Haderup,
- Esbjærg.

Maj.

1. Aarup,
- Viborg,
- Hornsyld,
- Foldingbro.

3. Sindal,
- Gjerlev,
- Horsens,
- Høver Kro,
- Tarm.

4. Ans,
- Vejle,
- Vinderup,
- Ribe.

5. Aalborg,
- Ny Løgten,
- Fredericia,
- Struer.

6. Bjerringbro.
7. Frederiksb.,
- Allingaabro,
- Esbjærg.

8. Hvalsø,
- Randers,
- Brædstrup,
- Kolding,
- Holstebro,
- Ansager.

10. V.Brøndersl.
- Hadsund,
- Thisted,
- Kjellerup,
- Aarhus,
- Vamdrup,
- Varde.

11. Præstø,
- Slagelse,
- Bogense,
- Kolind,
- Silkeborg,
- Tørring,
- Ribe.

12. Haslev,
- Roskilde,
- Odense,
- Aalborg,
- Hvalpsund,
- Trustrup,
- Truust,
- Vrads,
- Kibæk St.

13. Slangerup,
- Skjørping,
- Skive,
- Thorup Pkh.
- Esbjærg.

15. Storehedd.
- Jellinge,
- Herning.

17. Sorø,
- Mørke,

18. Asnæs,
- Ringsted,
- Assens,
- Stoholm,
- Sjelbro,
- Ry,
- Ribe.

19. Kjøge,
- Næstved,
- Svendborg,
- Aalborg,
- Ulstrup St.

19. *Skanderb.*,
- *Foldingbro.*
20. *Hammel.*
21. *Hobro*,
- *Esbjærg.*
22. *Skjelskør*,
- *Kolding.*
25. *Vordingborg.*
26. *Aalborg.*
28. *Marstal*,
- *Esbjærg.*
29. *Hjørring*,
- *Viborg.*
30. *Ringe.*

Juni.

1. *Hjallerup.*
2. *Aalborg*,
- *Ny Løgten.*
3. *Hurup*,
- *Bjerringbro.*
4. *Thisted*,
- *Esbjærg.*
8. *Korsør*,
- *Nykb. (p. S.)*,
- *Præstø*,
- *Nykb. (p. M.).*
9. *Helsinge*,
- *Aalborg*,
- *Skive*,
- *Give.*
10. *Skjørping*,
- *Silkeborg*,
- *Lemvig.*
11. *Hobro*,
- *Skanderborg*,
- *Holstebro*,
- *Esbjærg.*
12. *Ringkjøbing.*
14. *Maribo*,
- *Kjerteminde*,
- *V. Brøndersl.*,
- *Horsens (2)*,
- *Varde.*
15. *Kallundb. (3)*,
- *Slangerup*,
- *Ribe.*
16. *Næstved*,
- *Aalborg*,
17. *Vejle.*
- *Holbæk*,
- *Kolind.*
18. *Rudkjøbing*,
- *Esbjærg.*
18. *Grindsted.*
19. *Kjøbenhavn*,
- *Faaborg*,
- *Vejen.*
21. *Randers (2).*
23. *Skjelskør (2)*,
- *Aalborg*,
- *Viborg*,
- *Ebeltoft.*
24. *Hjørring*,
- *Knudstrup.*
25. *Frederiksb.*,
- *Ringsted*,
- *Assens*,
- *Ø. Svendstrup*,
- *Herning*,
- *Esbjærg.*
26. *Stubbekjøb.*,
- *Øsløs*,
- *Videbæk.*
28. *Ulstrup.*
29. *Sorø*,
- *Skjørping.*
30. *Nyborg*,
- *Aalborg*,
- *Hobro.*

Juli.

1. *Bogense*,
- *Bjerringbro*,
- *Grenaa.*
2. *Rødby*,
- *Randers (2)*
- *Esbjærg.*
5. *Frederiksv.*,
- *Aarhus.*
6. *Vordingb.*,
- *Middelfart*,
- *Salten.*
7. *Odense*,
- *Aalborg*,
- *Ny Løgten*,
- *Silkeborg.*
8 *Sakskjøb.*,
- *Skanderborg.*
9. *Slagelse (2)*,
- *Fredericia.*
10. *Kolding.*
12. *V. Brøndersl.*,
13 *Præstø*,
- *Mariager.*
14. *Svendborg*,
- *Aalborg.*
15. *Ærøskjøbing.*
16. *Frederikss.*
19. *Nykb. (p. F.).*
21. *Næstved*,
- *Aalborg*,
- *Løgstør*,
- *Kolind.*
22. *Helsingør*,
- *Fjerritslev*,
- *Tørring.*
23. *Roskilde*,
- *Vilsund*,
- *Allingaabro.*
24. *Nykb. (p. M.)*,
- *Brædstrup.*
26. *Skive (2).*
28. *Aalborg*,
- *Havndal*,
- *Holstebro.*
29. *Odder*,
- *Ringkjøbing.*
30. *Kjøge*,
- *Hammel*,
- *Skjern.*
31. *Brande.*

August.

2. *Varde.*
3. *Ribe.*
4. *Aalborg*,
- *Ny Løgten*,
- *Vorbasse.*
5. *Bjerringbro.*
9. *V. Brøndersl.*
10. *Præstø.*
11. *Aalborg.*
13. *Hobro.*
18. *Næstved*,
- *Aalborg.*
20. *Trustrup.*
25. *Aalborg.*
30. *Lemvig.*
31. *Ramme.*

September.

1. *Frederiksv.*,
- *Aalborg*,
- *Ny Løgten*,
- *Ulfkjær.*
2. *Bjerringbro*,
- *Dalager.*
3. *Herning (2).*
4. *Kjøbenhavn*,
- *Ribe.*
6. *Hvalsø*,
6. *V. Brøndersl.*
- *Hurup*,
- *Hadsten.*
7. *Aars*,
- *Allingaabro.*
8. *Sorø*,
- *Aalborg*,
- *Hadsund*,
- *Thisted.*
9. *Randers (2).*
10. *Haslev*,
- *Give.*
11. *Læsø*,
- *Skive*,
- *Grindsted.*
13. *Nibe*,
- *Holstebro (2).*
14. *Præstø*,
- *Flauenskjold.*
15. *Næstved*,
- *Aalborg*,
- *V. Hassing*,
- *Kolind*,
- *Skanderborg.*
- *Tarm*,
- *Vejen.*
16. *Kjøge*,
- *Egeskov*,
- *Aabybro*,
- *Aalestrup*,
- *Varde (2).*
17. *Roskilde*,
- *Vordingborg.*
- *Skræm*,
- *Odder*,
- *Bække.*
18. *Tversted*,
- *Løgstør*,
- *Kolding.*
20. *Tudse*,
- *Nysted*,
- *Ulstrup*,
- *Thorup Pkh.*
21. *Asnæs*,
- *Skjelskør*,
- *Aalborg*,
- *Stoholm*,
- *Ulstrup S.*
- *Rønde.*
22. *Ringsted*,
- *Assens*,
- *Sæby*,
- *Aalborg*,
- *Skjørping*,

22. *Ebeltoft*,
- *Vrads*.
23. *Middelfart*,
- *Løkkensv.K.*,
- *Selde*,
- *Hobro (2)*,
- *Vamdrup*.
24. *Sindal*,
- *Ans*,
- *Thirstrup*.
25. *Hjørring*,
- *Nykb.(p.M.)*,
- *Skals*,
- *Brande*.
27. *Sorø*,
- *Viborg (2)*,
- *Høver Kro*.
28. *Bogense*,
- *Frederiksh.*,
- *Jellinge*.
29. *Agersted*,
- *Aalborg*,
- *Bjergets K.*
- *Kjellerup*,
- *Hornsyld*.
30. *Koldby*,
- *Glæsborg*,
- *Silkeborg*,
- *Uldum*.

Oktober.

1. *Aakirkeby*,
- *Fuglebjerg*,
- *Sakskjøbing*,
- *Marstal*,
- *Thisted*,
- *Grenaa*,
- *Havndal*,
- *Horsens*,
- *Ribe*.
2. *Jetsmark*,
- *Randers*,
- *Vejle*.
4. *Slagelse*,
- *Aars*,
- *Hals*,
- *Hvidbjerg*,
- *Skive*.
5. *Nakskov*,
- *Faaborg*,
- *Aalbæk*,
- *Nibe*,
- *Lemvig*,
- *Ribe*.
6. *Skibby*,
- *Nykb. (p.F.)*,
- *Odense*,
- *Aalborg*,
- *Hadsund*,
- *Ny Løgten*,
- *Tørring*,
- *Bækmarksb.*,
- *Vinderup*.
7. *Ruds-Vedby*,
- *Tranebjerg*,
- *Ærøskjøbing*,
- *Hjallerup*,
- *Bjerringbro*,
- *Mariager*,
- *Holstebro(2)*.
8. *Glamsbjerg*,
- *Løkken*,
- *N. Sundby*,
- *Gjerlev*,
- *Fredericia*.
9. *Nykb. (p. S.)*,
- *Ø. Vraa*,
- *Hvalpsund*,
- *Herning*.
11. *Jyderup*,
- *V.Brøndersl.*,
- *Ringkjøbing*,
- *Aalb. Mølle*.
12. *Præstø*,
- *Stege (2)*,
- *Sæby*,
- *Fjerritslev*,
- *Tarm*,
- *Ribe*.
13. *Helsinge*,
- *Sorø*,
- *Svendborg*,
- *Aalborg*,
- *Trustrup*,
- *Varde (2)*.
14. *Farum*,
- *Græsted*,
- *Kappendrup*,
- *Hadsten*.
15. *Vordingborg*,
- *Nyborg*,
- *Nykb.(p.M.)*,
- *Allingaabro*,
- *Thorup Pkh.*,
- *Kolding*.
16. *Storehedd.*,
- *Kjerteminde*,
- *Hjørring*,
16. *Thisted*,
- *Hammel*.
18. *Løgstør*,
- *Mørke*,
19. *Holbæk*,
- *Rødby*,
- *Sindal*,
- *N. Sundby*,
- *Aarhus*,
- *Ribe*.
20. *Frederikss.*,
- *Næstved*,
- *Brobyværk*,
- *Aalborg*,
- *Nimtofte*,
- *Ry*.
21. *Haarlev*,
- *Ringsted*,
- *Skjørping*,
- *Kjellerup*,
- *Ulfkjær*,
- *Foldingbro*.
22. *Helsingør*,
- *Hobro*,
- *Brædstrup*,
- *Kolding*,
- *Haderup*.
23. *Viborg*,
- *Høver Kro*,
- *Videbæk*.
25. *Skjelskør*,
- *Hesselager*,
- *Ny Soelb. K.*,
- *Silkeborg*,
- *S. Omme*.
26. *Nakskov*,
- *Skanderborg*,
- *Ribe*.
27. *Fakse*,
- *Frederiksh.*,
- *Aalborg*,
- *Horsens*,
- *Ølgod*.
28 *Stubbekjøb.*,
- *Hjallerup*,
- *Sjelbro*,
- *Give*.
29. *Hørsholm*,
- *Vejle*,
- *Esbjærg*.
30. *Kjøge*,
- *Maribo*,
- *Aarup*,
- *Randers*.

November.

1. *Haslev*,
- *Bording St.*
2. *Frederiksb.*,
- *Nysted*,
- *Ribe*.
3. *Korsør*,
- *Aalborg*,
- *Ny Løgten*,
- *N.-Snede*.
4. *Veksø*,
- *Middelfart*.
- *Bjerringbro*.
5. *Roskilde*,
- *Svendborg*,
- *Kolding*,
- *Esbjærg*.
6. *Kjøbenhavn*,
- *Sorø*,
- *Faaborg*,
- *Nibe*.
- *Struer*.
8. *Sakskjøbing*,
- *Assens*,
- *V.Brøndersl.*,
9. *Præstø*,
- *Slagelse (2)*,
- *Nakskov*,
- *Bogense*,
- *Aars*,
- *Grenaa*,
- *Kibæk St.*,
- *Ribe*.
10. *Sorø*,
- *Odense*,
- *Flauenskjold*,
- *Aalborg*,
- *Mariager*.
11. *Uggerløse*,
- *Nykb. (p.F.)*,
Ringe,
Skjørping.
12. *Nyborg*,
- *Hobro*,
- *Kolding*,
- *Esbjærg*.
13. *Hvalsø*,
- *Rudkjøbing*,
- *Randers*.
15. *Skjelskør*,
- *Thim*.
16. *Rødby*,
- *Odder*.

17. *Næstved,*
- *Aalborg,*
- *Kolind,*
- *Holsted.*

18. *Hjallerup,*
- *Skive.*

19. *Ringsted,*
- *Vordingborg,*
- *Fredericia,*
- *Lemvig,*
- *Esbjærg.*

20. *Give,*
- *Holstebro.*

22. *Løgstør.*
23. *Aalestrup,*
- *Ansager.*

24. *Kjerteminde,*
- *Aalborg.*
- *Rønde,*
- *Varde.*

25. *Svendborg,*
- *Havndal,*
- *Silkeborg.*

26. *Holbæk,*
- *Truust,*
- *Esbjærg.*

27. *Viborg.*
30. *Slangerup,*

December.

1. *Aalborg.*
- *Ny Løgten.*

2. *Bjerringbro.*
3. *Frederiksv.,*
- *Esbjærg.*

6. *Frederikss.,*
- *Ulstrup.*
- *Hammel.*

7. *Aalborg,*
8. *Sorø,*
- *Skjørping,*
- *Herning.*

9. *Hobro.*
10. *Randers,*
- *Esbjærg.*

11. *Aarhus.*
13. *V.Brøndersl.*

14. *Præstø.*
15. *Næstved,*
- *Aalborg.*

16. *Skjelskør.*
17. *Silkeborg,*
- *Esbjærg.*

18. *Viborg.*
21. *Bogense.*
22. *Odense,*
- *Aalborg.*

23. *Kolind.*
24. *Esbjærg.*
29. *Aalborg,*
31. *Esbjærg.*

---

2. Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1897 med Tilføjelse af Torvedage.

(Sluttet 24. Juni 1896.)

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm.

Aakirkeby, 2 April og 1 Oktbr. Heste, Kvæg og andre Kreaturer. **Asnæs,** 18 Mai og 21 Septbr. Kreaturer, Avlsredskaber og hvad Bonden behøver til sin Avlings Drift. **Farum,** 8 April og 14 Oktbr. Heste og Kvæg. **Faxe,** 29 Marts og 27 Oktbr. Kreaturer. **Frederiksborg** eller **Hillerød,** Torvedag hver Mandag og Torsdag; første og tredje Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 7 Mai Heste og Kvæg; 25 Juni og 2 Novbr. Kreaturer. **Frederiksund,** Torvedag hver Mandag og Torsdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 27 Jan., 26 Febr. og 31 Marts Heste og Kvæg; 26 April Heste; 16 Juli, 20 Oktbr. og 6 Decbr. Heste og Kvæg. **Frederiksværk,** 4 Febr., 6 April, 5 Juli, 1 Septbr. og 3 Decbr. Heste og Kvæg. **Fuglebjerg** 6 April og 1 Oktbr. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata [illegible]alsredskaber. **Græsted,** 22 April og 14 Oktbr. Heste, Kvæg, Land[illegible]sgjenstande og Husflidsprodukter. **Haarlev** Jernbanestation, 18 Marts og 21 Oktbr. Heste og Kreaturer. **Hasley** Jernbanestation, 25 Marts, 12. Mai, 10 Sept. og 1 Novbr. Kreaturer. **Helsinge,** 13 Jan., 14 April, 9 Juni og 13 Oktbr. Kreaturer og Landbrugsgjenstande. **Helsingør,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag; 24 Febr., 20 April, 22 Juli og 22 Oktbr. Kreaturer. **Hillerød,** se Frederiksborg. **Holbæk,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer (i Tilfælde af Helligdag den næste Tirsdag). 10 og 24 Marts samt 14 April Heste og Kvæg; 17 Juni Heste, Kvæg og Skovbovarer; 19 Oktbr. Kvæg; 26 Novbr. Kreaturer. **Hvalsø** Jernbanestation, 3 Marts, 8 Maj, 6 Septbr. og 13 Novbr. Kreaturer. **Hørsholm,** 21 April og 29 Oktbr. Heste, Kvæg, Landbrugs- og Husflidsprodukter. **Jyderup**

Jernbanestation, 5 April og 11 Oktbr. Heste og Kvæg. **Kallundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden Tirsdag i hver Maaned med Kreaturer. 15 til 17 Juni Uld. **Kjøbenhavn**, Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtekvæg samt Onsdag og Lørdag med Heste og Levekvæg. 20 Marts, 19. Juni, 4 Septbr. og 6 Novbr. Heste. **Kjøge**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 10 og 24 Marts samt 14 April Heste og Kvæg; 19 Maj Heste, Kreaturer og Landprodukter; 30 Juli, 16 Septbr. og 30 Oktbr. Kreaturer. **Korsør**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; 4 Marts, 8 Juni og 3 Novbr. Heste og Kvæg. **Nykjøbing**, anden Onsdag i hver Maaned med Kreaturer; 8 Juni Heste; 9 Oktbr. Heste og Kvæg. **Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Tredje Onsdag i hver Maaned Heste, Kvæg og Kreaturer. **Præstø**, anden Tirsdag i hver Maaned Heste, Kvæg, Faar og Svin. **Ringsted**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 9 og 23 Marts samt 13 April og 18 Maj Heste og Kvæg; 25 Juni og 22 Septbr. Kreaturer; 21 Oktbr. Heste og Kvæg; 19 Novbr. Kvæg. **Roskilde**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; 5 og 19 Marts og 2 April Heste og Kvæg; 12 Maj Kreaturer; 23 Juli Heste og Kvæg; 17 Septbr. og 5 Novbr. Kreaturer. **Ruds-Vedby**, 7 April og 7 Oktbr. Kreaturer. **Rønne**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. **Skibby**, 12 Marts og 6 Oktbr. Kreaturer. **Skjelskør**, Torvedag hver Fredag; 15 Febr., 2 og 29 Marts samt 13 April Heste og Kvæg; 22 Maj Heste, Kvæg og Landmandens Husflidsprodukter; 23 og 24 Juni Kreaturer; 21 Septbr. Heste, Kvæg og Frugt; 25 Oktbr., 15 Novbr. og 16 Decbr. Heste og Kvæg. **Slagelse**, første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den næstfølgende Onsdag, Torvedag med levende Kreaturer. 11 og 25 Marts, 8 April, 11 Maj, 9 og 10 Juli, 4 Oktbr. samt 9 og 10 Novbr. Heste og Kvæg. **Slangerup**, 13 April, 13 Maj og 15 Juni Kreaturer; 30 Novbr. Heste og Kvæg. **Sorø**, 8 Septbr., 13 Oktbr., 10 Novbr. og 8 Decbr. Torvedag med Heste, Kvæg og Kreaturer. 12 og 26 Marts samt 9 April og 17 Maj Heste og Kvæg; 29 Juni Kreaturer; 27 Septbr. Heste og Kvæg; 6 Novbr. Kreaturer. **Stege**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; 29 Marts, 12 og 13 Oktbr. Heste og Kvæg. **Storeheddinge**, 2 og 16 Marts samt 6 April Heste og Kvæg; 15 Maj og 16 Oktbr. Heste. **Tranebjerg p. Samsø**, 25 Marts og 7 Oktbr. Kreaturer. **Tudse**, 20 Septbr. Gaasemarked. **Uggerløse Kro**, 27 April og 11 Novbr. Heste og Kvæg. **Vexø**, 27 April og 4 Novbr. Heste og Kvæg. **Vordingborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; 2 Marts, 6 April og 25 Maj Heste og Kvæg; 6 Juli Kreaturer; 17 Sept. Heste; 15 Oktbr. Heste og Kvæg; 19 Novbr. Kreaturer.

Lolland og Falster.

Maribo, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; 9 og 23 Marts, 6 April og 14 Juni Heste og Kvæg; 30 Oktbr. Heste. **Nakskov**, hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer; 4 og 18 Marts, 1 April, 5 og 26 Oktober samt 9 Novbr. Heste, Kvæg, Svin, Gæs og andet Fjerkræ samt Fedevarer. **Nykjøbing**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; 29 April, 19 Juli, 6 Oktbr. og 11 Novbr. Heste og Kvæg. **Nysted**, 25 Marts, 8 April og 20 Septbr. Heste og Kvæg; 2 Novbr. Heste. **Rødby**, hver Torsdag Torvedag med alle Slags

Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 2 Marts og 13 April Heste og Kvæg; 2 Juli og 19 Oktbr. Kreaturer; 16 Novbr. Heste og Kvæg. **Sarkjøbing,** Torvedag hver Lørdag; 16 og 30 Marts Heste og Kvæg; 8 Juli og 1 Oktbr. Kreaturer; 8 Novbr. Heste og Kvæg. **Stubbekjøbing,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag; 26 Juni og 28 Oktbr. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Ærø.

Odense Amt.

Aarup, 27 Febr. Heste og Kvæg; 1 Mai Heste og Kvæg; 30 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Assens,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 8 Marts 12 April, 18 Maj, 25 Juni og 22 Septbr. Heste og Kvæg; 8 Novbr. Heste, Kvæg og Faar. **Bogense,** Torvedag hver Torsdag; første Torsdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Torsdag, med levende Kreaturer. 22 Febr. Heste; 18 og 30 Marts samt 11. Maj Heste og Kvæg; 1 Juli Heste; 28 Sept. Heste og Kvæg; 9 Novbr. Kvæg og Faar; 21 Decbr. Kreaturer. **Glamsbjerg,** 20 April Heste og Kvæg; 8 Okt. Heste, Kvæg og Faar. **Kappendrup,** 14 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Kjerteminde,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Onsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 12 Marts Heste; 27 Marts Heste og Kvæg; 14 Juni Heste; 16 Oktbr Heste, Kvæg og Faar; 24 Novbr. Heste og Kvæg. **Middelfart,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag; første Tirsdag i hver Maaned med levende Kreaturer; 24 Febr., 19 Marts, 8 og 21 April, 6 Juli og 23 Septbr. Heste og Kvæg; 4 Novbr. Kvæg og Faar. **Odense,** Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag; første og tredje Mandag i hver Maaned samt fjerde Mandag i April, anden Mandag i Maj, fjerde Mandag i Sept. og anden Mandag i Oktbr. (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Onsdag) med levende Kreaturer. 1 Marts Heste; 11 og 23 Marts, 6 April, 12 Maj og 7 Juli (St. Knud) Heste og Kvæg; 6 Oktbr. og 10 Novbr. Heste, Kvæg og Faar; 22 Decbr. Kreaturer. **Skamby,** 22 April Heste og Kvæg.

Svendborg Amt.

Brobyværk, 5 April Heste og Kvæg; 20 Oktbr. Kvæg og Faar. **Egeskov,** 16 Septbr. Heste og Kvæg. **Faaborg,** Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni. Juli og Aug., med levende Kreaturer. 18 Febr. Heste; 16 Marts og 3 Apr. Heste og Kvæg; 19 Juni Heste; 5 Oktbr. Kvæg og Faar; 6 Novbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hesselager,** 23 April Heste og Kvæg; 25 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Marstal,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 28 Maj og 1 Oktbr. Kreaturer. **Nyborg,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første, tredie og i indtræffende Tilfælde tillige femte Lørdag i hver Maaned fra 1 Oktbr. til 1 Maj med levende Kreaturer. 20 Marts og 2 April Heste og Kvæg; 30 Juni Heste; 15 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 12 Novbr. Kvæg og Faar. **Ringe,** 10 April og 31 Maj Heste og Kvæg; 11 Novbr. Kvæg og Faar. **Rudkjøbing,** Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 9 April Heste og Kvæg; 18 Juni Heste; 13 Novbr. Heste, Kvæg og Faar. **Svendborg,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden og fjerde Onsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 10 Marts Heste; 24 Marts, 7 Apr., 19 Maj og 14 Juli Heste og Kvæg; 13 Oktbr. og 5 Novbr. Heste, Kvæg og Faar; 25 Novbr. Heste og Kvæg. **Ærøskjøbing,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 26 Marts og 15 Juli Heste og Kvæg; 7 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar.

Jylland.

Hjørring Amt.

Aalbæk, 5 Oktbr. Kreaturer. **Agersted**, 29 Septbr. Kvæg og Faar. **Blokhus**, 19 Marts Heste og Kvæg. **Flauensskjold**, 13 April Kreaturer; 14 Septbr. og 10 Novbr. Kvæg og Faar. **Frederikshavn**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; fra Oktober til Jul hver Lørdag med levende Kreaturer; 21 April Kreaturer; 28 Septbr. Kvæg, Faar og Heste; 27 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hjallerup**, 8 April Heste og Kvæg; 29 April Kreaturer; 1 og 2 Juni Heste; 7 og 28 Oktbr. samt 18 Novbr. Kvæg og Faar. **Hjørring**, Torvedag hver Lørdag, i Novbr. og Decbr. tillige hver Onsdag; anden Lørdag i Marts, April, Maj og Juni samt hver Lørdag fra Oktbr. til Jul med levende Kreaturer; 9. Febr. Heste; 20 og 27 Marts Heste og Kvæg; 29 Maj og 24 Juni Heste; 25 Septbr. og 16 Oktbr. Kvæg og Faar. **Jetsmark**, 2 Oktbr. Kvæg og Faar. **Læsø**, 10 April Kreaturer; 11. Septbr. Kvæg og Faar. **Løkken**, 14 April Kreaturer; 8. Okt. Kvæg og Faar. **Løkkensvej Kro**, 23 Septbr. Kvæg og Faar. **Sindal**, 3 Maj Kreaturer; 24 Septbr. og 19 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skræm**, 17 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Sæby**, Torvedag hver Lørdag. 30 Marts Heste og Kvæg; 22 Septbr. og 12 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thiese**, 22 April Kreaturer. **Tversted**, 18 Septbr. Kvæg og Faar. **Vester Brønderslev**, første Mandag i Septbr. Marked med Heste, Kvæg og Faar; anden Mandag i de øvrige elleve Maaneder Marked med Kreaturer. **Øster Svendstrup**, 9 April Kreaturer; 25 Juni Heste. **Øster Vrå**, 29 Marts og 9 Oktbr. Kreaturer.

Aalborg Amt.

Aabybro, 6 April Kreaturer; 16 Septbr. Kvæg, Faar og Heste. **Aalborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Onsdag (undtagen 8 Dec.) Marked med levende Hornkvæg, Faar og Svin; 11 Febr. og 23 Marts Heste; 21 Septbr. og 20 Oktbr. Kvæg og Faar; 7 Decbr. Heste, Kvæg, Faar og Svin. **Aars**, 15 Febr. og 12 April Kreaturer; 7 Septbr., 4 Oktbr. og 9 Novbr. Kvæg og Faar. **Hadsund**, 7 April og 10 Maj Kreaturer; 8 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 6 Okt. Kvæg og Faar. **Hals**, 4 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hvalpsund**, 12 Maj Kreaturer; 9 Oktbr. Kvæg og Faar. **Løgstør**, Torvedag hver Lørdag; sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer; 10 April Kreaturer; 21 Juli, 18 Septbr., 18 Oktbr. og 22 Novbr. Kvæg og Faar. **Nibe**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag; anden og 3die Tirsdag i hver Maaned med levende Kreaturer; 15 Marts Heste og Kvæg; 28 April Kreaturer; 13 Septbr. Kvæg, Faar og Heste; 5 Okt. og 6 Novbr. Kvæg og Faar. **Nørre Sundby**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Tirsdag fra Oktbr. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 10 Febr. og 22 Marts Heste og Kvæg; 24 April Kreaturer; 8 og 19 Oktbr. Kvæg og Faar. **Skjørping**, 14 Jan., 16 Febr. og 18 Marts Heste og Kvæg; 13 April og 13 Maj Kreaturer; 10 og 29 Juni Heste og Kvæg; 22 Septbr., 21 Oktbr., 11 Novbr. og 8 Decbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup**, (Hornum Station), 13 Jan. Kreaturer; 16 Marts Heste og Kvæg; 28 Juni Kvæg og Heste; 20 Septbr. og 6 Decbr. Kvæg og Faar. **Vester Hassing**, 26 Marts Kreaturer; 15 Septbr. Kvæg og Faar.

Thisted Amt.

Bjærgets Kro, 29 Marts Kreaturer; 29 Septbr. Kvæg, Faar og Heste. **Fjerritslev**, 13 Marts Heste og Kvæg; 22 Juli Kvæg og Faar; 12 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hurup**, 12 Febr. Heste og

Kvæg; 3 Juni Heste; 6 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Hvidbjerg,** 20 April Kreaturer; 4 Oktbr. Kvæg og Faar. **Koldby,** 23 April Kreaturer; 30 Septbr. Kvæg, Faar og Heste. **Nykjøbing,** Torvedag hver Lørdag, hveranden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med levende Kreaturer. 15 Febr. Heste og Kvæg; 16 Marts Heste; 26 April Kreaturer; 8 Juni Heste; 24 Juli og 25 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 15 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste. **Thisted,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 13 Febr. og 15 Marts Heste; 14 April og 10 Maj Kreaturer; 4 Juni Heste og Uld; 8 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 1 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste; 16 Oktbr. Kvæg, Faar og Uld (forhen store Onsdag), **Vilsund,** 13 April Kreaturer; 23 Juli Kvæg og Faar. **Oslø s,** 26 Juni Heste.

Viborg Amt.

Aalestrup, 24 Marts Heste og Kvæg; 20 April Kreaturer; 16 Septbr. Kvæg, Faar og Heste; 23 Novbr. Kvæg og Faar. **Ans,** 4 Maj Kreaturer; 24 Septbr. Kvæg og Faar. **Bjerringbro,** første Torsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer, **Kjellerup,** 7 April og 10 Maj Kreaturer; 29 Septbr. og 21 Oktbr. Kvæg og Faar. **Knudstrup,** 24 Juni Kreaturer. **Selde,** 21 April Kreaturer; 23 Septbr. Kvæg og Faar. **Skals,** 9 April Kreaturer; 25 Septbr. Kvæg og Faar. **Skive,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag; 4 Jan., 16 Febr. og 17 Marts Heste og Kvæg; 27 April og 13 Maj Kreaturer; 9 Juni Heste; 26 og 27 Juli og 11 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 4 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste; 18 Novbr. Kvæg og Faar. **Stoholm,** 18 Maj Kreaturer; 21 Septbr. Kvæg og Faar. **Ulstrup Station,** 19 Maj Kreaturer; 21 Septbr. Kvæg og Faar. **Viborg,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag med levende Kreaturer. 5 Jan. Heste; 17 Febr. Heste og Kvæg; 25 Marts, 10 April, 1 og 29 Maj Kreaturer; 23 Juni (Snapstingsmarked) Heste og Kvæg; 27 og 28 Septbr. (Toftemarked) Kvæg, Faar og Heste; 23 Oktbr. og 27 Novbr. Kvæg og Faar; 18 Decbr. Heste og Kvæg.

Randers Amt.

Allingaabro, 26 Febr. og 9 April Heste og Kvæg; 7 Maj Kreaturer; 23 Juli og 7 Sept. Kvæg og Faar; 15 Okt. Kvæg, Faar og Heste. **Ebeltoft,** 16 Febr., 25 Marts og 23 Juni Heste og Kvæg; 22 Septbr. Kvæg og Faar. **Gjerlev,** 3 Maj Kreaturer; 8 Oktbr. Kvæg og Faar. **Glæsborg,** 20 April Kreaturer; 30 Septbr. Kvæg, Faar og Heste. **Grenaa,** Torvedag hver Lørdag. 24 Marts og 1 Juli Heste og Kvæg; 1 Oktbr. og 9 Novbr. Kvæg og Faar. **Havndal,** 29 April Kreaturer; 28 Juli, 1 Oktbr. og 25 Nov. Kvæg og Faar. **Hobro,** Torvedag hver Fredag. 15 Jan. Heste og Kvæg; 18 Febr. Kreaturer; 19 Marts Heste og Kvæg; 14 April og 21 Maj Kreaturer; 11 og 30 Juni Heste og Kvæg; 13 Aug. Kvæg og Faar; 23 og 24 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 22 Oktbr. og 12 Novbr. Kvæg og Faar; 9 Dec. Kvæg, Faar og Heste. **Kolind,** 17 Febr; Heste og Kvæg; 31 Marts, 11 Maj og 17 Juni Kreaturer; 21 Juli Heste, Kvæg og Faar; 15 Septbr. Kreaturer; 17 Novbr. Kvæg og Faar; 23 Dec. Kreaturer. **Mariager.** Torvedag første og tredie Torsdag i hver Maaned med Kreaturer; 10 Marts og 13 Juli Kreaturer; 7 Oktbr. og 10 Novbr. Kvæg og Faar. **Mørke.** 17 Maj Kreaturer; 18 Oktbr. Kvæg og Faar. **Nimtofte,** 18 Febr. Heste og Kvæg; 20 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ny Løgten,** første Onsdag i hver Maaned Kreaturer. **Randers,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer.

6 og 7 Januar, 19 og 20 Febr., 6, 13 og 27 Marts og 3 April Heste; 8 Maj Kreaturer; 21 og 22 Juni Uld; 2 og 3 Juli Heste; 9 og 10 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 2 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste; 30 Oktbr. Kvæg, Faar og Uld; 13 Novbr. Kvæg og Faar; 10 Decbr. Heste og Kvæg. **Ronde,** 26 Marts Kreaturer; 21 Septbr. og 24 Novbr. Kvæg og Faar. **Sjelbro,** 12 Marts, 21 April og 18 Maj Kreaturer; 18 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thirstrup,** 17 Marts Heste og Kvæg; 24 Septbr. Kvæg og Faar. **Thorup Pakhus,** 13 Maj Kreaturer; 20 Septbr. Kvæg og Faar; 15 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste. **Trustrup,** 12 Maj Kreaturer; 20 Aug. og 13 Okt. Kvæg og Faar.

Aarhus Amt.

Aarhus, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, den sidste Dag med levende Kreaturer. 8 Jan., 22 Febr., 1. 8, 22 og 29 Marts og 5 April Heste; 20 April og 10 Maj Kreaturer; 5 Juli Heste og Kvæg; 19 Oktbr. Kvæg og Faar; 11 Dec. Heste og Kvæg. **Brædstrup,** 8 Maj Kreaturer; 24 Juli og 22 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hadsten,** 2 og 27 April Kreaturer; 6 Septbr. og 14 Oktbr. Kvæg og Faar. **Hammel,** 28 Jan. Heste og Kvæg; 28 April og 20 Maj Kreaturer; 30 Juli, 16 Oktbr. og 6 Decbr. Kvæg og Faar. **Horsens,** Torvedag hver Torsdag (i Fasten dog Onsdag) og hver Lørdag; første og tredie Torsdag i hver Maaned samt hver Torsdag i Okt., Nov. og Dec. indtil Jul med levende Kreaturer. 11 Jan., 24 Febr., 3, 10, 24 og 31 Marts og 7 April Heste; 21 April og 3 Maj Kreaturer; 14 og 15 Juni Heste og Kvæg; 1 og 27 Oktbr. Kvæg og Faar. **Høver Kro,** 24 Marts, 3 Maj og 27 Septbr. Kreaturer; 23 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ny Soelbjerg Kro,** 26 April Kreaturer; 25 Okt. Kvæg og Faar. **Nørre Snede,** 9 April Kreaturer; 3 Novbr. Kvæg og Faar. **Odder,** 4 Marts og 8 April Heste og Kvæg; 29 April Kreaturer; 29 Juli Kvæg og Faar; 17 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 16 Novbr. Kvæg og Faar. **Ry,** 18 Maj Kreaturer; 20 Oktbr. Kvæg og Faar. **Salten,** 6 Juli Heste og Kvæg. **Silkeborg,** Torvedag hver Lørdag. 27 Febr. og 27 Marts Heste og Kvæg; 10 og 11 Maj Kreaturer; 10 Juni og 7 Juli Heste og Kvæg; 30 Sept. Kvæg, Faar og Heste; 25 Oktbr. Kvæg og Faar; 25 Novbr. og 17 Decbr. Heste og Kvæg. **Skanderborg,** Torvedag hver Tirsdag, første Tirsdag i hver Maaned samt alle Tirsdage i Fasten og fra 1 Novbr. til Jul med levende Kreaturer. 9 Jan., 23 Febr., 2, 9, 23 og 30 Marts og 6 April Heste; 19 Maj Kreaturer; 11 Juni og 8 Juli Heste og Kvæg; 15 Septbr. og 26 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar. **Trunst,** 12 Maj Kreaturer; 26 Novbr. Kvæg og Faar. **Tørring.** 11 Maj Kreaturer; 22 Juli og 6 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vrads,** 12 Maj Kreaturer; 22 Septbr. Kvæg og Faar.

Veile Amt.

Brande, 31 Juli og 25 Septbr. Kvæg og Faar. **Fredericia,** Torvedag hver Mandag og Torsdag. 13 Jan. Heste; 20 Marts og 9 April Heste og Kvæg; 5 Maj Kreaturer; 9 Juli Heste og Kvæg; 8 Oktbr. og 19 Novbr. Kvæg og Faar. **Give,** 22 Marts og 30 April Kreaturer; 9 Juni og 10 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 28 Oktbr. og 20 Novbr. Kvæg og Faar. **Hornsyld,** 1 Maj Kreaturer; 29 Septbr. Kvæg og Faar. **Jellinge,** 15 Maj Kreaturer; 28 Septbr. Kvæg og Faar. **Kolding,** Torvedag hver Tirsdag og Fredag, første Tirsdag i hver Maaned med Kreaturer. 4 Jan., 26 Febr., 5. 12 og 26 Marts og 2 April Heste; 10 April Heste og Kreaturer; 29 April, 8 og 22 Maj Kreaturer; 10 Juli Heste og Kvæg; 18 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 15 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste; 22 Oktbr., 5 og 12 Novbr. Kvæg og Faar. **Randbøl,** 29 April Kreaturer. **Sønder**

Omme, 28 April Kreaturer; 25. Okt. Kvæg og Faar. **Ulldum,** 27 April Kreaturer; 30 Septb. Kvæg, Faar og Heste. **Veile,** Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Onsdag fra 1. Novbr. indtil Jul samt anden Onsdag i hver Maaned med leo. Kreaturer. 12 Jan., 25 Febr., 4, 11 og 25 Marts og 1 og 8 April Heste; 22 April og 4 Maj Kreaturer; 16 Juni Heste, Kvæg og Faar; 2 og 29 Oktbr. Kvæg og Faar.

Ringkjøbing Amt.

Vording Station, 1 Novbr. Kvæg og Faar. **Bækmarksbro,** 21 April Kreaturer; 6 Oktbr. Kvæg og Faar. **Dalager,** 14 April Kreaturer; 2 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Haderup,** 30 April Kreaturer; 22 Oktbr. Kvæg og Faar. **Herning,** 26 Febr., 20 Marts, 13 April, 15 Maj og 25 Juni Heste og Kvæg; 3 og 4 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 9 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste; 8 Decbr. Heste, Kvæg og Faar. **Holstebro,** Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, hveranden Tirsdag fra anden Tirsdag efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreaturer. 2 Jan. Heste og Kvæg; 22 Febr. Heste; 18 Marts Heste og Kvæg; 24 April og 8 Maj Kreaturer; 11 Juni Heste og Faar; 28 Juli Kvæg og Faar; 13 og 14 Septbr. samt 7 og 8 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste; 20 Novbr. Kvæg og Faar. **Ribæk Station,** 12 Maj Kreaturer; 9 Novbr. Kvæg og Faar. **Lemvig,** Torvedag hver Lørdag. 20 Febr. Heste; 20 April Kreaturer; 10 Juni Heste og Faar; 30 Aug. Kvæg og Faar; 5 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste; 19 Novbr. Kvæg og Faar. **Ramme,** 31 Aug. Kvæg og Faar. **Ringkjøbing,** Torvedag fra Paaske til Mikkelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 23 Febr. Heste; 29 April Kreaturer; 12 Juni Heste og Faar; 29 Juli Kvæg og Faar; 11 Oktbr. Kvæg, Faar og Heste. **Skjern,** 26 Marts og 30 Juli Heste. **Struer,** 5 Maj Kreaturer; 6 Novbr. Kvæg og Faar. **Tarm,** 3 Maj Kreaturer; 15 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 12 Oktbr. Kvæg og Faar. **Thim,** 15 Novbr. Kvæg og Faar. **Ulfkjær,** 28 April Kreaturer; 1 Septbr. Heste, Kvæg og Faar; 21 Oktbr. Kvæg og Faar. **Videbæk,** 26 Juni Kreaturer; 23 Oktbr. Kvæg og Faar. **Vinderup,** 4 Maj Kreaturer; 6 Oktbr. Kvæg og Faar.

Ribe Amt.

Aalbæk Mølle, 21 April Kreaturer; 11 Oktbr. Kvæg og Faar. **Ansager,** 8 Maj Kreaturer; 23 Novbr. Kvæg og Faar. **Bække,** 17 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Esbjærg,** Torvedag hver Lørdag. Hver Fredag fra Nytaar til første Fredag i Juli og fra sidste Fredag i Oktober til Nytaar Marked med Kreaturer (hvis Helligdag, da den foregaaende Søgnedag). **Foldingbro,** 1 og 19 Maj Kreaturer; 21 Oktbr. Kvæg og Faar. **Grindsted,** 18 Juni Kreaturer; 11 Septbr. Kvæg og Faar. **Holsted,** 14 Jan. Heste og Kvæg; 13 April Kreaturer; 17 Novbr. Kvæg og Faar. **Ribe,** Torvedag hver Lørdag. 25 Febr. og 20 Marts Heste og Kvæg; 20 og 27 April, 4, 11 og 18 Maj Kreaturer; 15 Juni og 3 Aug. Heste, Kvæg og Faar; 4 Septbr. Kvæg og Heste; 1 Oktbr. Føl; 5, 12, 19 og 26 Oktbr. samt 2 og 9 Novbr. Kvæg og Faar. **Vamdrup,** 10 Maj Heste og Kvæg; 23 Septbr. Heste Kvæg og Faar. **Varde,** Torvedag hver Torsdag 24 Febr. og 19 Marts Heste og Kvæg; 30 Marts, 26 April og 10 Maj Kreaturer; 14 Juni, 2 Aug. 16 og 17 Septbr. samt 13 og 14 Oktbr. Heste, Kvæg og Faar; 24 Novbr. Kvæg og Faar. **Vejen,** 28 April Kreaturer; 19 Juni Heste og Kvæg; 15 Septbr. Heste, Kvæg og Faar. **Vorbasse,** 12 April Kreaturer; 4 Aug. Kvæg og Faar. **Ølgod,** 24 April Kreaturer; 27 Oktbr. Kvæg og Faar.

Fortegnelse over de for Kongerigets Beboere vigtigste Heste- og Kvægmarkeder i Hertugdømmerne. (K betyder Kvæg, H Heste.)

Slesvig.

Aabenraa, 2 og 16 Marts, 28 Apr., 5 Maj, 20 Juli, 5 og 19 Okt. og 16 Dec. K. **Bollerslev,** 29 Apr. og 6 Oktbr. K. **Broager,** 25 Maj og 3 Nov. K. **Fjolde,** 8 Apr. og 13 Sept. K. **Flensborg,** 15 Febr., 23 Marts, 2, 7, 9 og 23 og 30 April, hver Fred. i Maj, 14 Juli, 11 Sept., 22 (2) og 28 Okt., 4 og 11 Nov. K. **Frederiksstad,** 22 Juli og 1 Okt. K., 5 Okt. H. **Gram,** 12 Maj og 21 Okt. K. **Hadersleb,** 8 Jan. og hver Mand. fra 1 Marts til 21 Juni (dog ikke i den stille Uge, og hvis ellers Helligdag, da Tirsdag) og fra 20 Sept. til 15 Nov. K. **Hanved,** 1 Maj og 29 Sept. K. **Husum,** hver Torsd. fra 1 Adv. til Hansd. (dog ikke Helligdag) og i 3. til inkl. 7. Uge e. Mikkelsd. samt 5 April, 26 Maj, 28 Juni, 20 Sept. og fra 29 Juni til Adv. hver Tirsdag og Fredag og hver Onsd. K. (i St. f. 16. og 17. Novbr. dog 18. Novbr.). **Kiiplev,** 6 Apr. og 9 Sept. K. **Langhorn,** 24 Apr. og 19 Aug. K. **Løk,** hver Tirsd. fra 2 Marts til 20 Juli, 24 Maj, 30 Aug., 13 Sept., 4, 11, 19, og 25 Okt., 2, 8, 15, 22 og 29 Nov., 6, 13 og 20 Dec. K. **Løgumkloster,** 16 og 30 Marts, 29 April, 3 Maj, 15 Juni, 20 Juli, 17 Aug. og 4 Okt. K. **Nybøl,** 28 Jan., 26 Apr., 3 Mai, 17 Juni, 18 Okt. og 1 Nov. K. **Stjærbæk,** 28 Apr. og 20 Okt. K. **Slesvig,** 9 Jan., 17 Marts, 6, 20 og 27 Apr., 4 og 11 Maj, 6 Sept. (2), 22 og 29 Okt. og 5 Nov. K. **Sønderbrarup,** 29 Apr., 26 Juli (2) og 14 Okt. K. **Tostlund,** 29 Apr. og 27 Okt. K. **Tønder,** hver Fred. fra 5 Marts til 28 Maj (undt. Langfredag) og fra 2 Juli til 10 Dec., samt 8 Jan., 4 Aug., 22 Sept. K. **Tønning,** hver Onsd. fra 30. Juni til 10 Nov., 20 Aug., 9 Sept., 11 18 25 Oktbr. og 1 Nov. K.

Holsten.

Altona, hver Mandag, Onsdag og Fredag K. **Elmshorn,** 30 Septbr. H.; 1 Nov. K. **Heide,** 23 Febr. H.; 24 April K.; 6 Juli (2) H.; 25 Sept. K.; 29 Dec. H. **Itzehoe,** 18 Marts og 1 Sept. H.; 10 Apr., 7 Sept. og 28 Okt. K. **Kiel,** 10 Marts, 7 Juli og 13 Okt. H.; 23 Apr. og hver Torsd. fra 15 Juli til 11 Nov. K. **Neumünster,** 29 April, 19 Aug. og 20 Okt. HK. **Oldesloe,** 9 April, 18 Juni og 24 Sept. HK. **Wandsbeck,** 26 Apr., 14 Juni, 30 Aug. og 11 Okt. HK.; hver Torsdag K. (hvis Helligd. Onsdag). **Wedel,** 25 Maj og 26 Okt. K.

110de Fortsættelse

af økonomiske Anmærkninger fra det kongelige danske Landhusholdningsselskab, Landbefolkningen især til Tjeneste.

Om Ukrudt og dets Udryddelse.

Ved Ukrudt forstaas i Almindelighed vildtvoksende Planter, der indfinde sig frivilligt paa benyttede Jorder og som skade den attraaede Afgrøde enten ved at formindske denne eller ved paa anden Maade at forringe dens Værdi. Hertil maa føjes, at ogsaa de dyrkede Planter kunne optræde paa en saadan Maade, at de blive at betragte som Ukrudt, saaledes naar Rug findes indblandet i Hvede, Havre i Byg, Sneglebælg i Rødkløver, Rajgræs i Engsvindel o. s. v., hvor Formaalet er at avle Sædevarer. Planter, der under visse Forhold ere Genstand for Dyrkning, kunne under andre Forhold blive besværlige Ukrudtsplanter, saasom Engrapgræs, Fioringræs, Blød Hejre, Svergel, Tatarisk Boghvede, Cikorie o. fl. Adskillige Planter kunne blive i høj Grad skadelige for Afgrøderne, uden at de behøve at fremkomme i selve de dyrkede Marker, men kun i Nærheden af disse, nemlig saadanne, der tjene som Mellemled for værtskiftende Snyltesvampe, saasom Berberis, Vrietorn, Oksetunge, Krumhals o. fl. Enkelte kunne øve megen skadelig Indflydelse ved Krydsning med dyrkede Planter, saasom Vild Gulerod, Agerkaal o. fl. Snyltende Planter, hvoraf der især forekommer talrige Svampeformer, ere paa en vis Maade ligeledes at betragte som Ukrudt, idet de leve paa selve de dyrkede Planter, tage deres Næring af disse og foranledige Plantesygdomme, der kunne foraarsage betydelige Tab. — I det følgende tænkes dog hovedsagelig paa den førstnævnte Gruppe af Ukrudtsplanter.

Ukrudtets skadelige Virkninger ytre sig paa flere Maader. Den almindeligste bestaar i, at det foraarsager en Formindskelse af Afgrøderne, idet det berøver de dyrkede Planter Næring, Plads og Lys. Afgrøder af Sædevarer skades desuden ved, at mange Ukrudtsplanters Frø kun med stor Vanskelighed kan sorteres fra Kulturfrøet (Klinte og Kiddike fra Kornet, Rødknæ, Vejbred, Kløversilke fra Kløverfrø, vildtvoksende Græsser fra dyrkede). Visse Ukrudtsplanter have ligefrem skadelige eller giftige Virkninger paa Husdyrene eller disses Produkter (Klinte, Giftig Rajgræs, Mynte, Meldrøjer). Enkelte sammenfiltre Kornet og trække dette ned (Snerle, Snerle-Pileurt). Ukrudt forringer altid Værdien af Afgrøden, i hvilket Øjemed denne end skal bruges.

Mængden af Ukrudt veksler efter mange Forhold. Det optræder i meget forskellig Mængde i Landets forskellige Egne, stærkere paa de gode end paa de lettere Jorder, stærkere paa fugtige end paa tørre Jorder, stærkere paa humus- eller muldrige end paa sandede Jorder, som Helhed stærkere paa Øerne end i Jylland, stærkere selvfølgelig i de daarligt end i de omhyggeligt drevne Brug, stærkere hvor der drives megen Kornavl, end hvor Rodfrugter, Staldfoder o. l. dyrkes afvekslende med Kornet, i den enkelte Bedrift stærkest i Vaarsæden, sparsomst i Vintersædeu. Som Helhed maa det desværre siges, at Danmarks Jorder høre til de

ureneste, der findes i hele Nord-, Vest- og Mellemeuropa. Undersøgelser og Beregninger vise, at Afgrøden i særdeles mange Tilfælde lider en Værdiforringelse paa Grund af Ukrudt fra 20 til 50, endog op til 100 Kr. pr. Td. Land, og at Ukrudtet volder det danske Landbrug et aarligt Tab af over 40 Millioner Kroner, eller omtrent lige saa meget som hele Landets Rughøst er værd.

De vigtigste Arter af Ukrudtsplanter skulle kortelig omtales. De kunne grupperes saaledes:

a. Etaarige Ukrudtsplanter spire om Foraaret, bære modent Frø i Løbet af Sommeren og gaa da ud. De fremkomme næsten kun paa vaarsaaede Marker, da de kræve Foraarsbehandling af Jorden, altsaa i Roe- og Kartoffelmarker, hvor de bør ødelægges efterhaanden, som de komme frem, i Staldfodermarker, hvor de ikke naa at bære modent Frø, naar Staldfoderet hugges i rette Tid, samt i Vaarsædmarkerne, og det er især heri, at de gøre Skade, og hvor de tillige frembringe modent Frø, idet de flestes Modningstid falder sammen med Vaarsædens. De almindeligste og skadeligste ere: Agerkaal, Agersennep, Kiddike, Gul Okseøje, („Onde Urter"), paa alle jævnt gode Agerjorder, Gaasefod („Melde"), værst i tørre Somre, Spergel, især paa Sandjord, i visse Egne tillige paa mager, let lermuldet Jord, Pileurt og Ru Svinemælk paa fugtig Jord, Agerrævehale, mest paa Lolland, Giftig Rajgræs, især i Nord- og Vestjylland, Krumhals, Værtplante for en Rustart, der optræder ødelæggende paa Korn og Græs, samt Kløversilke, der snylter paa Kløver og ødelægger denne pletvis. De formeres alle kun ved Frø, hvoraf de frembringe en stor Mængde; en eneste Plante kan frembringe fire Tusinde Frø. Flere Arters Frø, saasom Agerkaal, Agersennep, Kiddike, Gul Okseøje, Spergel, kunne henligge flere Aar i Jorden i spiredygtig Tilstand og spire da, naar de ved Bearbejdningen komme tilstrækkelig nær Overfladen. Hvad der spirer om Efteraaret, gaar for største Delen bort om Vinteren.

b. Toaarige Ukrudtsplanter spire i Løbet af den Sommer, da Frøet modnes, udvikle i denne første Sommer kun Rødder og Blade, skyde næste Sommer Stængel og bære Frø, hvorefter de dø. De kunne derfor i Reglen ikke forekomme i Marker, der bearbejdes om Foraaret. Vintersædmarkerne og første Aars Græsmarker ere deres vigtigste Voksesteder. De skadeligste Arter ere: Klinte, Hejre, Kornblomst, Langstakket Hvene, (heraf en etaarig Form i Vaarsæden), Valmue, der næsten kun forekommer i Vintersæden (af Klinte er der i Tidernes Løb fremstaaet en etaarig „Tilpasningsform", der vokser i Vaarsæden). Kamille („Lindhardtsurt"), Vild Gulerod, Slangehoved samt Oksetunge, der ogsaa kan være fleraarig og udviser et lignende Forhold som Krumhals overfor Rust, forekomme alle fortrinsvis paa Græsmarker. De formeres alle kun ved Frø. De i Efteraaret spirede Planter overvintre.

c. Vedvarende Ukrudtsplanter have for de flestes Vedkommende paa Grund af deres særegne Formeringsmaade en ubegrænset Levetid. De ældre Dele af Planten dø bort efterhaanden, men forinden har den frembragt Afkom i Form af unge Skud, der snart blive selvstændige Planter og formere sig paa samme Maade. Oftest kunne løsrevne Brudstykker af Planten vokse videre og danne nye Planter. Herhen høre flere af vore besværligste Ukrudtsplanter: Ager-Tidsel og Ager-Svinemælk („Skørtidsel"), især i Vaarsæd paa bedre Jorder, Ensidig Klokke, der dog kun findes i faa Egne, samt Rødknæ („Syre"), især paa unge Græsmarker paa let, kalkfattig Jord, formere sig alle ved krybende Rødder, der danne Knopper, hvorfra Blad- og Stængelskud ud-

gaa. Følfod, Mynte, Galtetand, Kvik, Engrapgræs, Paddeskokke og Røllike forekomme saavel i Korn- som i Græsmarkerne og formere sig ved underjordiske Stængler, medens Ranunkler og Potentil (paa unge Græsmarker paa kold Jord) formere sig ved overjordiske Udløbere (ligesom Jordbær). Bedvarende men med ringere Vandringsevne ere endvidere Vejbred, Mælkebøtte og Hvid Oksøje („Præstekrave") i Græsmarkerne, samt Bynke, Skræppe og Stor Knopurt baade i Græs- og Kornmarkerne. Foruden paa de omtalte Maader formeres de fleste flerraarige Ukrudtsplanter tillige ved Frø.

Ukrudtets Spredning foregaar især paa følgende Maader:

1. Ved Selvsaaning. Før og under Indbjærgningen af Afgrøderne falder en Del af det modne Frø ud af Frøkapslerne og er dermed udsaaet. Dette finder Sted i størst Udstrækning, naar Kornet eller Høet ligger længe paa Marken, før det kommer i Hus, naar der flyttes om med Hobene, eller naar Høet gentagne Gange bliver spredt eller vendt, samt naar Sæden ligger paa Skaar nogle Dage, før det bindes. Man bør med samme Omhu undgaa at spilde Ukrudtsfrø som Korn paa Marken; thi hvad der spildes i Aar, gør Fortræd næste Aar.

2. Ved Bindens Hjælp. Der er især en Del flerraarige Ukrudtsplanter, hvis Frø spredes med Binden ud over Markerne, saasom Følfod, Tidsel, Svinemælk, Mælkebøtte, Rapgræs, Røllike o. fl. Faren ved Følfodens og Tidslens Formering ved Frø er vel ikke saa stor som ofte antaget, idet Følfodfrøet kræver temmelig rigelig Fugtighed for at spire, og Tidslen frembringer i Reglen kun forholdsvis lidt spiredygtigt Frø, idet en lille Fluelarve ødelægger en stor Del af dette i ganske ung Tilstand. Til Gengæld kan forholdsvis faa Planter af disse Arter i Løbet af faa Aar brede sig meget stærkt. Da saadanne Planter, hvis Frø spredes af Binden, ikke alene voksе paa de dyrkede Marker, men tillige paa Vejkanter, ved Hegn, Grøfter, Gærder, Stakkepladser o. s. v., er der af Grund til at have et vaagent Øje med Plantevæksten i Markernes Omgivelser.

3. Ved urene Sædevarer. Ved Undersøgelse af indsamlede Sædekornprøver er det godtgjort, at der ofte udsaas meget urent Sædekorn. Der bruges ikke sjældent Sædekorn, der er saa slet renset, at der med Udsæd af 200 Pund paa 1 Td. Land udsaas 20—30 indtil over 50 skadelige Ukrudtsfrø pr. □ Al. Det er især Kiddike, Klinte, Hejre, Giftigt Rajgræs, Pileurt og andet stort Frø, der saas med Kornet, men ogsaa tillige mindre Frøsorter som Agerkaal, Melde, Spergel o. l. Klinte, Hejre og Giftigt Rajgræs fremkommer overhovedet næppe, uden naar det er udsaaet med Kornet. Af Kløver- og Græsfrø ere de saakaldte „billige" Varer ofte saa urene, at der med 25 Pund Udsæd pr. Td. Land udsaas 50 Ukrudtsfrø og langt derover pr. □ Al. Det er især Rødknæ, Kamille, Vejbred, Kløversilke og Vild Gulerod, der herved udbredes; den sidstnævnte har i de senere Aar bredt sig meget stærkt paa Græsmarkerne med urent Frø. Den første Betingelse for at faa Ukrudtet udrydet er, at Landmanden ikke selv udsaar Ukrudtsfrøet paa sine Marker, men anvender rene Sædevarer.

4. Med Gødningen. Det med Afgrøderne hjemførte Ukrudtsfrø finder let Vej til Møddingen og med Gødningen ud paa Marken. Hvor Sæden opfodres utærsket, kan Gødningen, som Undersøgelser have vist, indeholde saa meget Ukrudtsfrø, at der med 20 Læs Gødning pr. Td. Land udsaas indtil 700 Ukrudtsfrø pr. □ Fod, og dette har ingenlunde tabt Spireevnen ved at passere Kvægets Fordøjelseskanal. Med Avner

og Strøelse kommer ligeledes en Mængde Ukrudt i Møddingen, og fra-renset Ukrudtsfrø kastes ofte ud i Gaarden til Fjerkræet og ender tilsidst paa Møddingen. At blande ukrudtsholdigt Affald i Møddingen er ensbetydende med at udsaa Ukrudtet paa Marken.

5. Med Mergelen. Hvor Mergelen findes nær ved Overfladen, kan den indeholde ikke lidt af Tidslens og Padderokkens underjordiske Formeringsorganer, der med Mergelen føres ud over Marken. Paa samme Maade gaar det med Mergel, der har ligget opgravet i længere Tid. Selv om den er ren ved Opgravningen, bliver den ofte ved et Par Aars Henliggen gennemvævet af de nævnte Ukrudtsplanter og tillige i høj Grad af Følfod; ved Fyldningen og Spredningen rives disse i smaa Stykker, hvoraf hvert udvikler sig til en Plante. Merglingen har saavel paa denne som paa anden Maade især bidraget meget til Følfodens Udbredelse, fordi man ikke har haft Øje for at forebygge denne Uiempe derved*). Ren Mergel er af ligesaa stor Betyning som ren Gødning.

6. Med Agerdyrkningsredskaberne. Følfod, Tidsler, Kvik og flere andre vedvarende Ukrudtsplanter optræde fra først af i smaa Pletter paa Marken. Brudstykker heraf løsrives ved Bearbejdningen og slæbes især med Harven over hele Marken. Særlig er Følfoden indrettet til denne Spredningsmaade, og det er ogsaa først i den nyere Tid, siden Foraarsplojningen er bleven indskrænket og afløst af stærk Harvning, og navnlig siden Svenskharven er bleven almindelig udbredt, at Følfoden har bredt sig stærkt. Blot der i en Udkant af Marken, ved en Grøft, en Mergelgrav el. l. findes en Koloni af Følfod, forsynes let hele Marken hermed ved Svenskharvens Hjælp. Dette Redskab, der har spillet en saa stor Rolle i vort Jordbrugs Udvikling, saa længe man intet bedre havde, egner sig i Virkeligheden bedre til at udplante end til at udrydde Rodukrudtet: hvad den slæber med sig, slipper den nemlig under Jorden i Stedet for at lægge det ovenpaa Jorden; dette gør Joghs Harve betydeligt bedre.

Da Ukrudtsarterne ere saa forskellige i deres Optræden, Formerings- og Udbredelsesmaade, forslaar en enkelt Forholdsregel imod det ikke. Ligesaa lidt forslaar det at gaa paa Jagt efter denne eller hin bestemte Art. Det er Ukrudt i Almindelighed, Principet Ukrudt, man maa tage Forholdsregler imod, og det paa mangfoldige Steder i Bedriften. Naar vi i det følgende skulle omtale de vigtigste Midler til Ukrudtets Udryddelse, skal denne Omtale derfor heller ikke bestaa i at give Raad til Udryddelse af hver enkelt Art især, men i at paapege de Arbejder og Forhold i Driften, ved hvilke man særlig maa have Opmærksomheden henvendt paa Ukrudtet og se at komme dette til Livs. De vigtigste Punkter i denne Henseende ere følgende:

1. Sædskiftet. Princípet heri maa være, at der efter en Afgrøde, der tillader en rigelig Udvikling af Ukrudt, følger en Afgrøde, der giver Lejlighed til at rense Jorden. Vaarsædmarkerne ere Ukrudtets bedste Planteskoler. Det første Aar, der er Vaarsæd, vil der altid komme en Del Ukrudt, der næste Aar, hvis der da atter kommer Vaarsæd, vil kunne give den ti- til hundreddobbelte Mængde, og Jorden vil hermed være grundigt forurenet, lige til der atter kommer Vaarsæd. Med et Sædskifte som følgende vil det være umuligt at holde Jorden ren: 1) Brak, 2) Rug, 3) Byg, 4) Byg, 5) Havre, 6—7 Kløver og Græs. Langt bedre vil det gaa paa følgende Maade: 1) Brak, 2) Rug, 3) Byg, 4) $^1/_2$

*) Om denne skadelige Plantes Udbredelse og Udryddelse henvises til Statskonsulent P. Nielsens fortrinlige lille Skrift: „Om Ukrudtsplanten Følfod". Faas i Boghandelen for 25 Øre.

Roer og $^1/_2$ Staldfoder, 5) Havre, 6—7 Kløver og Græs. Har man Jorden ren og kan indsætte en stor Besætning, saa man er Herre over Gødningsspørgsmaalet, kan man uden Brak holde Jorden ren ved følgende Sædskifte: 1) Grønjordshavre, reolploget, 2) Staldfoder, 3) Vintersæd, 4) Byg, 5) Roer, 6) Havre, 7) og 8) Kløver og Græs. Under alle Omstændigheder maa Driften lægges saaledes, at der ikke kommer to modne Vaarsædafgrøder efter hinanden.

2. Brakbehandlingen. Før man har Jorden ren, maa man være varsom med at affkaffe Brakken, om end Idealet stadigt maa være at komme bort fra denne kostbare Proces, der optager 400,000 Tdr. Land her i Landet, hvorpaa der burde og kunde avles 100 Millioner Tdr. Rodfrugter til en Værdi af halvt saa mange Kroner. Af en saa kostbar Behandling maa man fremfor alt fikre sig den tilsigtede Nytte, at faa Jorden omhyggelig renset, og man maa være klar over, at det er i Brakmarken, at Hovedslaget mod Ukrudtet skal føres. Principet maa være at kalde saa mange Ukrudtsafgrøder frem som muligt og ødelægge dem efterhaanden. Fremgangsmaaden maa rette sig noget efter Ukrudtets Art. Er det fortrinsvis Frøukrudt, man plages af, maa hver Bearbejdning slutte med stærk Tiltromling. Naar Marken derefter er bleven jævn grøn, men før noget er i Blomst, maa der ploges, hvilket hver anden Gang godt kan gøres med Skrælleplov, derpaa letharves og tromles, for atter at ploges, harves og tromles, saasnart den paa ny grønnes o. s. v. Er Sommeren ikke for tør, kan der paa denne Maade ødelægges 6—8 Afgrøder, hver paa 1—3 Millioner Planter pr. Td. Land. Udgør derimod Tidsler, Følfod, Kvik o. l. Rodukrudt Hovedmassen, maa Marken aldrig blive grøn. Naar man nemlig kan hindre disse Planter i at danne grønne Blade, ville de snart gaa til Grunde; men faa de Lov til at skyde grønne Skud forud for hver Ploining, faar man dem aldrig udryddet. Saasnart man ved at gaa ind over Marken finder det første lille grønne Skud af en Tidsel eller Følfod, er det paa høje Tid at ploje, thi der staar da Millioner af blege, saftige Skud lige under Jordoverfladen, som i Løbet af de nærmeste Dage ville være oppe, og som efter endnu nogle faa Dage ville have tilberedt saa megen Næring til Formeringsorganerne, at det nu ikke skader Planten at blive skaaret af med Ploven. Der maa altsaa ploges, før Skuddene komme over Jorden. Har man en nogenlunde ligelig Blanding af Rod- og Frøukrudt, maa man gaa en passende Middelvej: ikke ploje, før der er nogenlunde rigeligt Frøukrudt spiret, men heller ikke vente, til Tidslen og Følfoden staar med kraftige Bladskud, da Brakbehandlingen dog i første Linie maa tage Sigte paa disses Udryddelse, medens Frøukrudtet noget bedre kan forfølges andre Steder i Driften. Hvor tidt en Brakmark skal ploges, kan ikke siges; den maa ploges, saa tidt der er Anledning dertil, og Ploven maa efterfølges af Harven og fremfor alt af Tromlen.

3. Foraarsbehandlingen. Hvorvel man i Almindelighed bør undlade Foraarsploining, vil det dog ofte være rigtigst at foraarsploje, hvor Jorden er stærkt besængt med Tidsler og Følfod. Har man mest Frøukrudt, maa Skorpen løsnes saa tidligt som muligt med Letharve eller ved Slæbning med et Brædt. For Kvik kan Jorden renses næsten fuldstændigt i Løbet af faa Dage ved flittig Brug af Foghs Harve, der efterhaanden stilles til større Dybde. Dette Redskab trækker alle „Kvikrødder" („Sener") ovenpaa, og de kunne da om fornødent rives sammen og køres bort. Bedst Virkning gør Harven ved, at man kører i vekslende Retninger. I øvrigt gælder det ogsaa af Hensyn til Ukrudtet at faa Jorden saa bekvem om muligt til Saaningen, idet Sæden da spirer baade

hurtigst og rigeligst og bliver derved bedst i Stand til at holde Ukrudtet nede.

4. Gødningen. Som foran nævnt, maa der vaages nøje over, at der ikke kommer Ukrudt i Møddingen. Da Avlsplanterne bedre kunne drage Fordel af rigelig Gødning end Ukrudtsplanterne, kan det være rigtigt at gøde særlig urene Pletter i Marken meget stærkt, idet Kornet da ofte bliver i Stand til at kvæle Ukrudtet, hvor dette ellers vilde faa Magten. Mangel paa Gødning giver urene Marker, men jo bedre man er Herre over Gødningsspørgsmaalet, des bedre kan man beherske Ukrudtet.

5. Udsæden. Man bør, som forom omtalt, bruge fuldstændig rene Sædevarer. Det Ukrudt, der udsaas med Sæden, faar de gunstigste Spiringsvilkaar. Dernæst bør Sædekornet sorteres godt, da de største Korn give de største og stærkest voksende Planter. Det er endvidere ved Forsøg godtgjort, at Behandling af Sædekornet med forskellige Pirrings- og Udblødningsmidler, saasom varmt Vand eller „Ceres-pulver", fremskynder Spiringen og Væksten og bidrager til, at Kornet faar et Forspring for Ukrudtet. Ethvert Middel, der fremmer Afgrødens Vækst, tjener derigennem til at hæmme Ukrudtet.

6. Saaningen. Meget urene og især kolde Jorder bør ikke besaas for tidligt; jo tidligere man saar, desto længere Tid medgaar til Spiringen, og des lettere faar Ukrudtet Overhaand. En rigelig tyk Udsæd bidrager til at trykke Ukrudtet, medens dette bliver kraftigere, hvor Bestanden af Nytteplanterne er sparsom. Radsaaning anbefales ofte af Hensyn til Markens Renholdelse. Det maa dog erindres, at Radsaaning uden Radrensning ingen Nytte gør i den Henseende. Man maa derfor radsaa med mindst 6 Tommer Afstand og rense en eller to Gange med Heste- eller Haandhakke.

7. Afgrødernes Renholdelse. Betydningen af en udstrakt Rodfrugtdyrkning er alt nævnt. Men skal denne gøre den tilsigtede Nytte over for Ukrudtet og i det hele bringe de Fordele, den kan, da maa Roemarken passes med den største Omhu. Det gælder ikke alene om at holde Roerne rene paa Forsommeren, men hele Sommeren og Høsten igennem. Dette gælder selvfølgelig ogsaa for Kartoffelmarken. I Roe- og Kartoffelmarken maa der aldrig ses blomstrende Ukrudt. Men selv i Korn- og Bælgsædmarkerne bør man ikke opgive at rense. Tidsler og Fuglefod begynde gerne med at optræde paa ganske smaa Pletter. Saadanne bør ubetinget renses enten ved Lugning eller ved Opgravning med Greb. Rensning i Tide af saadanne Pletter kan ofte forebygge, at større Dele af Marken forurenes. Stikling af Tidsler gør nogen Nytte; bedre er det at trække dem op med Hænderne. Al Lugning af Rodukrudt bør ske, naar Jorden er godt opblødt. Mindre Pletter af Frøukrudt bør ligeledes bortluges. Med et Haand-Lugeapparat*) kan gøres nogen Nytte; til store Marker haves Lugemaskiner til Hestekraft. Man bør aldrig gaa forbi en Ukrudtplante paa sin Mark uden at bukke sig ned og rykke den op.

8. Uskadeliggørelse af frarenset Ukrudtsfrø. Det er, som tidligere omtalt, af stor Betydning, at der ikke ad nogen Vej kommer spiredygtigt Ukrudtsfrø i Møddingen. For at undgaa dette, maa der saa vidt muligt ikke bruges ukrudtsholdigt Foder af nogen Art. Fremfor alt bør man ikke opfodre utærsket Sæd („Skaftekorn")**). Dernæst bør al

*) Faas hos Th. Rom, Kjøbenhavn V., for 9 Kr.

**) At dette ogsaa i anden Henseende er meget uøkonomisk fremgaar af, at der ved Undersøgelser af Staldgødning fra Besætninger, der vare fodrede med utærsket Sæd, fandtes saa mange hele Kerner, at der med 20 Læs Gødning førtes 600 Pund ufordøjet Korn ud paa hver Td. Land.

ukrudtsholdig Frarensning gøres uskadelig. Hvad der egner sig til Opfodring, bør koges, og hvad der ingen Værdi har, bør enten nedgraves eller brændes.

9. Renholdelse af Omgivelserne. Trods al Paapasselighed paa alle ovennævnte Punkter kan man dog faa Markerne stærkt forurenede, hvis man ikke stadig holder et vaagent Øje med Omgivelserne, idet mange skadelige Arters Frø føres ind over Markerne fra Veje og Jærnbaner, Grøftekanter, Hegn og Gærder, Stakkepladser, Mergelgrave, Stenbunker o. s. v. Afhugning i rette Tid 2—3 Gange aarlig af alle saadanne Steder, samt Fjernelse straks efter af det afhuggede udgør et aldeles nødvendigt Led i Bestræbelserne for Ukrudtets Udryddelse. Den private Virksomhed vil her som oftest ikke forslaa, og denne vigtige Side af Renholdelsen bliver neppe gennemført, førend den tages op af særlige Foreninger med dette Formaal, af Landboforeningerne eller af Kommunerne. Offentlige Foranstaltninger under en eller anden lempelig Form ville utvivlsomt ogsaa her være paa sin Plads.

Det er ikke for meget sagt, at Jordernes Renholdelse for Tiden er vort Agerbrugs svageste Punkt, og vi gaa snarere tilbage end fremad paa dette Omraade. Der var en Tid, da man plejede at vurdere en Landmands Dygtighed efter hans Brakmarks Udseende. Erfaring viser, at man nu med megen Ret kan benytte Jordens Renhed som Maalestok for Landmandens Dygtighed.

Forsøgsstationen ved Lyngby, 17. Februar 1896.

K. Hansen.

Mørtel.

Ved Mørtel forstaar man det Bindemiddel, der anvendes til i et Murarbejde af hvilkensomhelst Art at sammenbinde de enkelte løse Dele, hvoraf Murværket bestaar, hvad enten det i sig selv bliver fremstillet af Mursten, tilhuggede eller raa Sten af anden Art, der formures i Mørtelen, eller endelig Skærver, altsaa ituslaaede Sten, der uden nogen egentlig Formuring blandes sammen med Mørtelen og paa maa og faa udstøbes i en Form.

Vi kunne forbigaaende bemærke, at der som Mørtel for visse Arter af Murværk, der bliver udsat for Varme, anvendes Ler udrørt med Vand, og som da kaldes Lermørtel. Saadan anvendes ofte til Opmuring af Ovne, og hvor saa stærk en Varme kan forventes, at ildfaste Sten benyttes, bruger man da ogsaa i Regelen ildfast Mørtel, der er en Blanding af brændt og raa ildfast Ler, udrørt med Vand for at bringes i en anvendelig Form.

Langt større Rolle spiller Kalken og Cementen som Mørtelmaterialier, idet de have den Egenskab at hærde. Hærdningen beror dog for de to nævnte Stoffers Vedkommende paa saa fuldstændig forskellig kemiske Virkninger, at det bliver nødvendigt at omtale dem særskilt.

Endnu er der i de senere Aar fremkommet et vigtigt Mørtelmateriale nemlig den saakaldte Sandcement.

Kalk. Denne findes i uhyre Mængder i Naturen som en Stenart enten af Form af haard Kalksten, der altsaa er i sin oprindelige Naturform, eller i Form af blødt Kridt, der er et af Dyrelivet i Havet udskilt og senere tæt sammenlejret Produkt, og i begge Tilfælde er det en kemisk Forbindelse af Kalkgrundstof med Kulsyre. Ved Kalkbrændingen uddrives Kulsyren af sin Forbindelse, og man faar Kalken i saa godt som ren Tilstand. Denne har stærk Tilbøjelighed til at optage Fugtighed, hvilket sker under en stærk Varmeudvikling, og der dannes Kalkhydrat, eller som det mere populært kaldes „læsket Kalk." Læskningen foregaar under stærk Varmeudviking, idet den brændte Kalk falder hen i et fint Pulver; men Læskningen tilendebringes ikke med det samme, idet der sker en Efterlæskning, der strækker sig over en lang Tid, og hvorved Kalken bliver federe, det vil sige dens Partikler bliver finere og finere.

Kalkmørtel fremstilles simpelthen ved at blande den læskede Kalk med et efter Forholdene tilpasset Kvantum Sand. Jo bedre Blandingen foretages, desto mere Sand kan Mørtelen taale uden at skades. I Almindelighed anvendes 1 Del læsket Kalk med 3 til 4 Dele Sand, men ved Mørtelfabrikationen, hvor Blandingen bliver foretagen med Maskiner og en ypperlig Blanding foretagen, kan Sandmængden stige til 6 à 7 Gange Mængden af læsket Kalk.

Hærdningen af Kalkmørtelen beror paa, at Kalken har Tilbøjelighed til atter at træde i Forbindelse med Kulsyren, og da der overalt i Luften findes Kulsyre, skønt i ringe Mængde, vil Kalken optage denne og nærme sig sin oprindelige Forbindelse, hvorved der samtidig udskilles Vand. Denne Hærdning sker fra Overfladen, og det er derfor let at forstaa, hvorfor meget tykke Mure have henstaaet i Hundreder af Aar uden at Kalken er hærdet inde i Midten, saaledes som man har fundet i Bygningsværker fra Romernes Tid, idet den allerede hærdede Del vanskeliggør Kulsyrens Tilgang til det indre af Murværket og derfor med Aarene saa godt som udelukker Kulsyren fra den ikke hærdede Mørtel. Den langsomme Hærdning i Forbindelse med Udskillelsen af Vand ved selve Hærdningsprocessen forklarer, at Huse, opførte i Kalkmørtel, i lang Tid holde sig raa og fugtige, saa at et Hus, bygget paa denne Maade, ikke er sundt eller tjenligt til Beboelse før et Par Aar efter, at det er bygget.

Cement. Denne fremstilles af Kalk og Ler, der blandes i visse Forhold og brændes meget skarpt, saa at der sker en delvis Sammensmeltning. De ved Brændingen fremkaldte Klinker pulveriseres derefter og det fine Pulver har den Egenskab, at naar det udrøres i Vand, vil det hærdne. Denne Hærdning sker saavel i Luften som i Vandet, og saavel af den meget betydeligere Styrke, som Cementen opnaar ved

sin Hærdning, som ogsaa deri, at den kan hærdne under Vand, bestaar dens Overlegenhed over Kalken som Mørtelmateriale. Man kan saaledes mure med Cementmørtel i Søen, i Floder eller i Gruber, der gaa ned under Grundvandets Overflade og Mørtelen tiltager i Styrke, ja, den bliver endog meget stærkere, naar den hærdner under Vand, end naar den hærdner i Luften.

Cementmørtel til Murarbejde fremstilles ved at blande 1 Del Cement (hver Tønde indeholder godt 4 Kbfd. Cement) med 4 til 5 Dele Murgrus, og til Beton anvendes fra 3 til 4 Dele Grus til hver Del Cement.

Cementens Hærdning beror paa en Dannelse af dobbelt Forbindelse mellem kiselsur Kalk og kiselsur Lerjord. Ved Forbindelsernes Dannelse forbruges Vand, saa at, medens Kalkmurværk, der ved sin Hærdning afgiver Vand, i lang Tid forbliver fugtig og klam, saa vil Cementmurværk, der ved sin Hærdning forbruger Vand, straks tørre, og da Cementens Hærdning er langt hurtigere, og den opnaar en betydelig større Styrke end Kalkmurværk nogensinde gør, saa bliver Cementmurværket ogsaa meget hurtigt stærkt og langt stærkere end Kalkmurværk.

Cementen er imidlertid meget kostbar og langt dyrere i Brug end Kalk, hvorfor den som oftest kun bruges, hvor særlige Fordringer ere til Stede, altsaa ved Kælderarbejder eller ved Murværk, hvortil der stilles store Fordringer i Styrke.

Cementens Egenskaber udnyttes saa meget mere, jo finere den er formalet. Jo finere Cementen er, desto mere Sand taaler den som Indblanding i Mørtelen. Der er imidlertid hurtig en Grænse for, hvor store Mængder af Sand, man kan indblande, idet dels Cementen ikke slaar til til at fylde Mellemrummene, naar store Mængder af Sand bruges, dels en fuldstændig ensartet Blanding ikke kan opnaas uden ved Anvendelse af en saa langvarig og kostbar Blanding, at det ikke betaler sig, og endelig Mørtelen bliver for ubekvem at arbejde med, naar Sandmængden forøges. Herved er

Sandcementen fremkommet. Den beror paa, at man blander endel af Sandet, der skal indgaa i Mørtelen, med Cementen og formaler disse sammen til et fint Pulver. Naar der saa senere tilsættes det sædvanlige Kvantum Sand, saa fyldes Mellemrummene heri af Sandcementen, hvori det fint formalede Sand og den endnu finere formalede Cement i Forvejen er fuldstændig ensartet blandet, saa at Cementen heri udfylder Mellemrummene og fast forbinder de fine Sandkorn. Praksis viser ogsaa, at dette opnaas, idet man ved Sandcement med Indblandinger af indtil 30 Dele Sand eller mere til hver Del Cement opnaar forholdsvis større Styrker, der overskride Styrken af Kalkmørtelen mange Gange.

Sandcementen, der derfor finder stigende Indgang ikke alene her i

Landet, men i Amerika, Rusland, Tyskland, Frankrig, Sverige og andre Steder, har Cementens gode Egenskaber, nemlig den hurtige Hærdning og Tørhed af Murværk, men ikke dens Fejl, idet den nemlig i Brugen er langt billigere.

Den fremstilles i 2 Styrkegrader, hvoraf den stærkeste Sort anvendes ganske som almindelig Portland-Cement, medens den svagere Sort blandes med 4 Dele Murgrus, anvendes til almindeligt Murarbejde.

Pris pr. Pd. Smør beregnet til Pris pr. Td.

Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.		Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.		Naar 1 Pd. koster	saa koster 1 Td.	
Ø.	Kr.	Ø.	Ø.	Kr.	Ø.	Ø.	Kr.	Ø.
50	112	„	76	170	24	102	228	48
51	114	24	77	172	48	103	230	72
52	116	48	78	174	72	104	232	96
53	118	72	79	176	96	105	235	20
54	120	96	80	179	20	106	237	44
55	123	20	81	181	44	107	239	68
56	125	44	82	183	68	108	241	92
57	127	68	83	185	92	109	244	16
58	129	92	84	188	16	110	246	40
59	132	16	85	190	40	111	248	64
60	134	40	86	192	64	112	250	88
61	136	64	87	194	88	113	253	12
62	138	88	88	197	12	114	255	36
63	141	12	89	199	36	115	257	60
64	143	36	90	201	60	116	259	84
65	145	60	91	203	84	117	262	8
66	147	84	92	206	8	118	264	32
67	150	8	93	208	32	119	266	56
68	152	32	94	210	56	120	268	80
69	154	56	95	212	80	121	271	4
70	156	80	96	215	4	122	273	28
71	159	4	97	217	28	123	275	52
72	161	28	98	219	52	124	277	76
73	163	52	99	221	76	125	280	„
74	165	76	100	224	„	126	282	24
75	168	„	101	226	24	127	284	48

Amortisationstabel.

Naar en Kapital er udsat til aarlig	Men forrentes og amortiseres med	Er Kapitalen afbetalt i
3 pCt.	$3^1/_2$ pCt.	65,82 Aar
	4 —	46,89 —
	$4^1/_2$ —	37,16 —
	5 —	30,99 —
$3^1/_2$ pCt.	4 pCt.	60,45 Aar
	$4^1/_2$ —	43,72 —
	5 —	35,00 —
4 pCt.	$4^1/_2$ pCt.	56,03 Aar
	5 —	41,04 —
	$5^1/_2$ —	33,13 —
	6 —	28,02 —
$4^1/_2$ pCt.	5 pCt.	52,30 Aar
	$5^1/_2$ —	38,72 —
	6 —	31,49 —

Runde Træers Kubik-Beregning.

Maal Træets Omkreds i Tommer i begge Ender, læg disse to Tal sammen og del Summen med **2**, det udkomne Tal er Middel-Omkredsen. Efterfølgende Tabel viser nu, hvor mange Kubikfod Træet indeholder for hver Fod, det er langt. Multiplicer altsaa Træets Længde i Fod med det ud for dets Middel-Omfang staaende Tal, og man har dets Indhold i Kubikfod.

Omfang i Tommer.	Kb.-Fod for 1 Fods Højde.	Omfang i Tommer.	Kb.-Fod for 1 Fods Højde.	Omfang i Tommer.	Kb.-Fod for 1 Fods Højde.	Omfang i Tommer.	Kb.-Fod for 1 Fods Højde.	Omfang i Tommer.	Kb.-Fod for 1 Fods Højde.
16	0.1415	33	0.6021	50	1.3823	67	2.4734	84	3.9013
17	0.1599	34	0.6386	51	1.4381	68	2.5566	85	3.9947
18	0.1791	35	0.6773	52	1.4968	69	2.6323	86	4.0891
19	0.1996	36	0.7176	53	1.5531	70	2.7092	87	4.1849
20	0.2211	37	0.7569	54	1.6123	71	2.7872	88	4.2681
21	0.2438	38	0.7984	55	1.6721	72	2.8662	89	4.3795
22	0.2676	39	0.8409	56	1.7326	73	2.9469	90	4.4785
23	0.2923	40	0.8856	57	1.7964	74	3.0276	91	4.5785
24	0.3185	41	0.9291	58	1.8599	75	3.1100	92	4.6799
25	0.3456	42	0.9753	59	1.9246	76	3.1935	93	4.7820
26	0.3737	43	1.0230	60	1.9904	77	3.2782	94	4.8858
27	0.4031	44	1.0704	61	2.0573	78	3.3638	95	4.9896
28	0.4347	45	1.1196	62	2.1253	79	3.4508	96	5.0955
29	0.4649	46	1.1699	63	2.1945	80	3.5350	97	5.2065
30	0.4976	47	1.2213	64	2.2429	81	3.6276	98	5.3101
31	0.5313	48	1.2734	65	2.3360	82	3.7175	99	5.4189
32	0.5661	49	1.3315	66	2.4086	83	3.8088	100	5.5288

Drægtigheds-Tabel

beregnet for hver Uge i Aaret.

Drægtighedens Begyndelse.	Drægtighedens Ende.			
	Hopper, 336 Dage.	Køer, 281 Dage.	Faar, 153 Dage.	Svin, 113 Dage.
1 Januar	2 Decbr.	8 Oktober	2 Juni	23 April
8 —	9 —	15 —	9 —	30 —
15 —	16 —	22 —	16 —	7 Maj
22 —	23 —	29 —	23 —	14 —
29 —	30 —	5 Novbr.	30 —	21 —
5 Februar	6 Januar	12 —	7 Juli	28 —
12 —	13 —	19 —	14 —	4 Juni
19 —	20 —	26 —	21 —	11 —
26 —	27 —	3 Decbr.	28 —	18 —
5 Marts	3 Februar	10 —	4 August	25 —
12 —	10 —	17 —	11 —	2 Juli
19 —	17 —	24 —	18 —	9 —
26 —	24 —	31 —	25 —	16 —
2 April	3 Marts	7 Januar	1 Septbr.	23 —
9 —	10 —	14 —	8 —	30 —
16 —	17 —	21 —	15 —	6 August
23 —	24 —	28 —	22 —	13 —
30 —	31 —	4 Februar	29 —	20 —
7 Maj	7 April	11 —	6 Oktober.	27 —
14 —	14 —	18 —	13 —	3 Septbr.
21 —	21 —	25 —	20 —	10 —
28 —	28 —	4 Marts	27 —	17 —
4 Juni	5 Maj	11 —	3 Novbr.	24 —
11 —	12 —	18 —	10 —	1 Oktober
18 —	19 —	25 —	17 —	8 —
25 —	26 —	1 April	24 —	15 —
2 Juli	2 Juni	8 —	1 Decbr.	22 —
9 —	9 —	15 —	8 —	29 —
16 —	16 —	22 —	15 —	5 Novbr.
23 —	23 —	29 —	22 —	12 —
30 —	30 —	6 Maj	29 —	19 —
6 August	7 Juli	13 —	5 Januar	26 —
13 —	14 —	20 —	12 —	3 Decbr.
20 —	21 —	27 —	19 —	10 —
27 —	28 —	3 Juni	26 —	17 —
3 Septbr.	4 August	10 —	2 Februar	24 —
10 —	11 —	17 —	9 —	31 —
17 —	18 —	24 —	16 —	7 Januar
24 —	25 —	1 Juli	23 —	14 —
1 Oktober	1 Septbr.	8 —	2 Marts	21 —
8 —	8 —	15 —	9 —	28 —
15 —	15 —	22 —	16 —	4 Februar
22 —	22 —	29 —	23 —	11 —
29 —	29 —	5 August	30 —	18 —
5 Novbr.	6 Oktober	12 —	6 April	25 —
12 —	13 —	19 —	13 —	4 Marts
19 —	20 —	26 —	20 —	11 —
26 —	27 —	2 Septbr.	27 —	18 —
3 Decbr.	3 Novbr.	9 —	4 Maj	25 —
10 —	10 —	16 —	11 —	1 April
17 —	17 —	23 —	18 —	8 —
24 —	24 —	30 —	25 —	15 —

Geders Drægtighedstid er lig Faarenes.

Under almindelige Forhold bruge til Udrugning: Høns 21 Dage, Kalkuner, Gæs og Ænder 28 Dage, Perlehøns 25 Dage.

„Søndagsbladet",

ledet af **Rs. Hansen, Zakarias Nielsen**
og **Chr. Vestergaard,**

bringer fængslende Fortællinger, Digte, Søndagstaler, Levnedstegninger med Billeder af fremragende Mænd og Kvinder, historiske Artikler, almenfattelige Skildringer fra Naturen, Redegørelse for ny Opfindelser, nyttige Vink og Raad for Hjemmet, juridisk Vejledning, Lægeraad, Smaanyheder, Gaader og andre Opgaver.

„**Søndagsbladet**" er prydet med fine og smukke Billeder.

„**Søndagsbladet**" tæller blandt sine Medarbejdere en Mængde ansete danske Forfattere.

„**Søndagsbladet**" er blevet overordentlig rosende omtalt af den danske Presse. Her kun et Par Udtalelser:

„**Søndagsbladet**" kan tjene som et Mønster paa et godt folkeligt Ugeblad ... et af vore allerbedste Billedblade ...

„**Søndagsbladet**" er et ypperligt Familieblad ... bør findes i alle danske Hjem ...

„**Søndagsbladet**" indtager en fremragende Plads ved sin fortræffelige Tekst og sine fine, smukt udførte Billeder.

„**Søndagsbladet**" er for Tiden ubetinget Landets bedste Ugeblad.

„**Søndagsbladet**" koster kun 1 Kr. Fjerdingaaret og kan bestilles hos Posten eller i Bogladerne.

Mærk. Enhver ny Holder, som til „**Søndagsbladet**"s **Redaktion i Gjentofte** indsender Postvæsenets eller en Boghandlers Bevis for, at han er ny tiltrædende Holder, faar — saalænge Forraad haves — frit tilsendt et af „Søndagsbladet"s sidste Julehæfter, indeholdende Bidrag af danske Forfattere og Kunstnere.

Bekjendtgjørelse

om

Livsforsikring

fra

Livsforsikringsselskabet Standard.

Grundlagt Aar 1825.

Samlede Garantimidler 145 Millioner Kroner.

Selskabet arbeider under den danske Lov og tilbyder de fordelagtigste Vilkaar.

Enhver kan mod et ringe aarligt Indskud faa en Kapital udbetalt til sig selv efter et vist Antal Aars Forløb, eller en Kapital til sine Efterladte ved sin Død.

Den fulde Kapital udbetales, selv om der kun er indbetalt Præmie en Gang.

Det anbefales Enhver at indsende sin Adresse og Alder til Selskabets Kontor i Kjøbenhavn eller til Selskabets Agenter i Danmark, hvorpaa der straax gratis vil blive tilsendt Prisen for de forskjellige Forsikringsmaader.

Kontoret er i Selskabets Ejendom:

Kongens Nytorv Nr. 6, Kjøbenhavn.

(Marmor-Palæet.)

Ved Aarskiftet.

Med Vignet af Carl H. S. Schmidt.

Hvor bliver du af, du flyvende Tid?
I korte, glidende Døgne,
hvor bliver I af med al jer Strid,
med Jubel og Kampe og hidsende Jd
og blanke Løfter og Løgne?
Vi studser: alt Aaret er vandret hen
— et Stykke Historie vorden —
og du og jeg har vandret igen
et Stykke mod Kirkegaarden.

Og tænksomt vi lodder Tidens Elv:
Vandt Landet ved Aaret Lykke?
Men du og jeg skal lodde os selv
og spørge med Gjet imod Guds Hvælv:
Vandt jeg imod Maalet et Stykke?
Vi har i vort eget Bryst et Land,
et bankende Evighedsrige,

hvis det mod Lykken blev løftet et Gran,
da blev vort Land det tillige.

Der hviler paa Menneskemyldret en Vægt,
i Sindet det ruster og stormer,
og Suk der gaar fra den lidende Slægt:
„Hvor faar vi, hvor faar vi Vunderne lægt?"
Der svares: „Med Samfundsreformer".
Men den Forbedring, som Lys og Trøst
vil gyde ind over Tiden,
den store Reform i egen Bryst,
bli'r ofte skudt ud til siden.

Der gaar hen over Lande et Jag
af Tanker, der Lykken søger.
Der grundes ved Nat og kæmpes ved Dag,
det *skal* og *maa* vindes, det store Slag,
der Livet med Lykken øger.
O vandt vi kun Sejr over eget Blod
og elskede Gud og vor Næste,
da vandt vi og nærmere Sod for Sod
mod Lykken, den store, den bedste.

„Velkommen!" vi jubler hver Nytaarsgry
og græder tit Nytaarsaften.
Men Jubel og Graad, som naa'r over By,
kan drage Velsignelse ned fra Sky,
som øger os Modet og Kraften.
Et Aar — et Liv — det hele er snart
et Stykke Historie vorden;
men Gud ske Tak, at den sidste Sart
gaar højt over Kirkegaarden!

Z. N.

En Lysttour med „Caledonia".

En Fortælling fra min Ungdom (1839).

Af Carit Etlar.

Med Tegninger af N. Wivel.

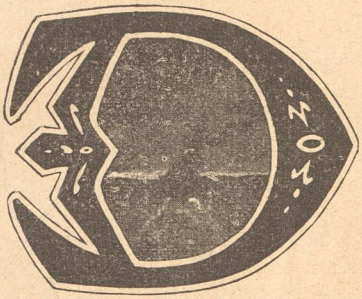

er er Liv og Lystighed paa Toldboden; en Mængde Mennesker have forsamlet sig dernede; man træffer paa Grupper i de forskjelligste Situationer. — „Hej, Du! Plads her, tag Pjalterne til Dig!" raaber en Lastdrager, idet han i samme Øjeblik paa den mest ugenerte Maade løber en af sine Kammerater, som vender Ryggen mod ham, over Ende og derpaa med en fransk Dandsemesters lette Trin svajer ned mod Slæbestedet med en Pakke Sengeklæder paa Hovedet, saa stor, at den aldeles skjuler Personen. — „Vær endelig forsigtig, min Bedste!" hvæser paa samme Tid en gammel Dame, som sidder indespærret i en Droske, fra hvilken hun paalæsser en Karl en næsten tilpakket Kurv. „Der er Glastøj i Kurven. Hører han?" — „Skal inte manquere, Deres Velbyrdighed," svarer den Tiltalte, idet han tager Kurven paa Nakken. Kusken hjælper nu „Hendes Velbyrdighed" ud af Kjoretøjet, og man seer da et Corpus af et Omfang som fire Andre. Desuagtet avancerer hun ret hurtigt efter den forangaaende Lastdrager, og paa en vis misundelsesværdig Maade skaffer hun sig Plads igjennem Mængden. Saaledes naaer hun Slæbestedet. Al Ting gaar godt lige til det Øjeblik, Sjoveren lægger Kurven fra sig og glemmer, at der er Glastøj i den. Quatsch! . . . dér ligger hele Stadsen i Stumper og Stykker. Damen udstøder et Skrig og vender sig med et udtryksfuldt Ansigt om mod den uheldige

Bærer. — „Gud, han skal straffe mig, hvis det var min Skyld," svarer han lakonisk paa den korpulente Dames Bebrejdelser, medens han med Trøjeærmet tørrer Sveden af Panden; „havde Flaskerne været af en stærkere Bonitet, saa indseer Deres Naade selv, at de umuligt kunde være gaaet i Stykker." — Drengene fra Holmen trænge sig omkring Kurven og slikke af det Syltetøj og Ribssaft, som løber ud af dens Aabninger. Damen raser, og Sjoveren fordrer sin Betaling med den ligegyldigste Mine af Verden. — Henne i en Krog, noget afsides fra de Øvrige, staar et ungt Kjærestepar, omgivet af Frænder og Venner; et højt, bredskuldret Menneske, indhyllet i en Slængkappe, trykker en grædende Pige til sit Bryst; hun slynger sine Arme om hans Hals, læner Hovedet op til hans Øre og tilhvisker ham nogle Ord med sagte, bævende Stemme, som h a n alene hører. Matroserne raabe op fra en sejlklar Baad og bede Passagererne at skynde sig. Man stiger i Baaden, tilraaber hinanden endnu en Gang Hilsener og Levvel, og nu roer Baaden udefter. Støj og Larm herskер rundt omkring; men alt dette sker af gode Grunde; thi Dampskibet „Caledonia" skal sejle.

Det er nu en Del Aar siden, den lille Begivenhed foregik, som jeg her har i Sinde at fortælle. Den Gang herskede der større Munterhed paa Dampskibet end nu; man gjorde Lysttoure med det for at besøge sine Venner og Slægtninge, for at tage hjem i Ferierne til sine Forældre eller i alt Fald for dog at kunne sige, at man havde gjort en Tour med „Caledonia". Især var den Gang anden Plads det Centralpunkt, fra hvilket Lystighed og Liv udbredte sig over hele Skibet; det var nemlig en almindelig Samlingsplads for en Mængde Studenter og andre unge Mennesker, der toge med som Passagerer.

Det var en Sommer i Juni Maaned, da ogsaa jeg gjorde en Tour med og omtrent saaledes, som jeg ovenfor har fortalt, gik det til ved Toldboden, medens Matroserne satte os om Bord paa Dampskibet. I Parenthes være det bemærket, at dette Jeg figurerede som candidatus chirurgiæ.

Glad og munter hilste man sine Bekjendte, og kjendte man Ingen, saa var der om Bord paa Dampskibet de bedste Udsigter til at slutte Bekjendtskaber.

„Frem med Tobakken, Alfred!" skrege adskillige af de lystige Brødre, saa snart jeg lod mig se paa Dækket; thi de vidste nok, at jeg altid plejede at være forsynet med god Tobak, og denne Artikel er nu en Gang at anse som et Slags Fællesgods paa Rejser, eller hvorsomhelst Minervas Sønner ere samlede. Piberne kom i Gang, Flaskerne aabnedes, Glassene tømtes, og derimellem hædrede vi Fader Horat's Minde ved en ret hjertelig Sang: „Hil den rene" o. s. v., medens Hovedstadens Kirketaarne stedse sank dybere tilbage i den mørkegraa Taage, der efterhaanden samlede sig over Byen. Gud veed, vi vare ret nogle viltre Svende. Det var en Lyst at lytte til de Taler, der faldt i vor Kreds. Vi vare saa overgivne, saa livsglade som Lærken, der synger over Engene om Foraaret, naar Solen kommer, og Blomsterne springe ud, og den glemmer den foregaaende mørke og golde Vinter, eller som Savoyarden, der efter lang Tids Forløb vender tilbage til sit Fødelands Dale. Der blev pralet og broutet en hel Mængde om en kraftfuld Natur, som ikke lod sig underkue af noget Ildebefindende eller Søsyge, og dette skulde fornemmelig gjælde de Enkelte af Passagererne, der ligesom Blomster i en Storm eller Fisk paa Land allerede begyndte at hænge med Hovedet og plirre med Øjnene. Styrmanden ved Roret smilede ved vore Bemærkninger paa sin egen stille og tørre Maner.

Paa den Maade hengik et Par Timer, indtil det endelig faldt mig ind at gjøre en lille Udflugt for at bese de øvrige Medrejsende, med fortrinligt Hensyn paa det smukke Køn. Jeg forlod mit Stade og gik. — Hvad saae jeg? Intet synderligt. Hist og her sade enkelte Damer inde under det udspredte Solseil, tæt indhyllede i deres Kapper og Kaaber. Der var Ingen, som gefaldt mig, og „det var ilde"; thi det bedste ved en Søtour, naar man undtager frisk Luft, er dog ustridigt Selskab af unge, elskværdige Damer. — Dog jo, hist henne ved Rælingen staar en ungdommelig, slank Figur, lænet til en aldrende Mand i en lang Overfrakke. Hun stirrer saa stift og vedvarende ned i det dybe, skummende Hav, der bruser under hende, som om hun vilde udgrunde dets skjulte Hemmeligheder. Men hendes Tanker — ja, hendes

Tanker, dem kjender kun hun selv og han, for hvem Hjertet er en aaben Bog. Den fine, mørkegraa Kaabe skjuler det meste af hendes Figur; men under denne Kaabe fremtryller Fantasien en Skikkelse, yndig, let og feagtig som Psyches.

Saa uformærkt som muligt nærmer jeg mig hende. Sløret er kastet tilbage, to store, mørkeblaa Øjne straale frem fra et yndigt, barnligt Ansigt, og hendes Blik hviler ikke alene paa Havet eller paa Faderen, som taler med hende; men af og til farer et skjult Glimt over til den modsatte Side af Skibet. Derhenne staar en ung Mand, kraftfuld, stærkt og vel bygget; hans Ansigt er egentlig ikke, hvad man kalder smukt; men det er udtryksfuldt: der boer en høj og ædel Sjæl bag den store og hvælvede Pande, der hviler Kraft og Bestemthed over hans hele Skikkelse. Hans Øjne ere ufravendt rettede mod hende, og disse ømme, tindrende Blikke — jeg har aldrig førend i hint Øjeblik følt saa levende, at der gaves et andet, rigere og mere veltalende Sprog end de Ord, Læben fremstammer for at tolke vore Tanker. Hun vender flere Gange sit lille, nydelige Hoved hen imod det Sted, hvor han staar. Men Faderen ved hendes Side bemærker den Adspredelse, hvormed hun svarer ham; han vender sig paa een Gang om mod Gjenstanden for hendes Øjekast, og ingen Sinde saae jeg saa momentant et Tordenvejr af Vrede trække op i et ellers døsigt, karakteerløst Ansigt, som her var Tilfældet. Hans Træk syntes at forlænge sig. Han blev bleg, han greb Datteren i Armen og udstødte forbitret en Talestrøm, hvoraf jeg kun hørte enkelte Ord: „Er han nu dér igjen? Jeg har jo sagt ham, at der Intet bliver af" — — Hendes bløde, bævende Stemme maatte have bevæget en Sten, og det være sagt til Mandens Ære, at den omsider ogsaa syntes at øve sin Virkning paa ham. Men han drog hende bort med sig og satte sig ned paa en Taburet bag ved første Kahyt, saaledes at den unge Mand fra nu af ikke kunde se andet end Ryggen af dem.

Disse Mennesker begyndte at interessere mig; jeg saae Knuden og var nysgjerrig efter at vide, hvorledes den havde knyttet sig, samt paa hvilken Maade den kunde løses.

Vi vare imidlertid komne ud i Kjøge Bugt. Det begyndte at blive graat og mørkt i Vejret, den venlige Soldag var sunden, og alt efterhaanden som Mørket faldt paa, blev Luften koldere; tykke, uheldsvarslende Skymasser samlede sig nede paa Horizonten og stode stille, som om de dér raadførte sig med hverandre, førend de nedsendte de Byger, der slumrede i deres Favn. Mine nys saa livlige og muntre Kammerater begyndte efterhaanden at blive stille og alvorlige. Hist laa En af dem langs hen ad Dækket, foregivende, at han vilde sove; men det var kun for at skjule den begyndende Søsyge. En Anden klagede over Hovedpine og forbandede min Tobak som Aarsag til sit Ildebefindende. Et Par af dem sade endnu henne ved et Bord og kaldte gjentagne Gange paa mig, da de saae mig staa isoleret og tankefuld ved Kahytsdøren; men jeg havde tabt al Interesse for deres Løjer fra det Øjeblik, jeg saae den Scene, som foregik mellem den Ubekjendte og hendes Fader.

„Mer Beuf, Mads!" raabte En med affekteret Raskhed, fordi han saae sine to Sidemænd virre med Hovedet og støtte sig til Bordet. Men snart kom det skjæbnesvangre Øjeblik, hans Time var slaaet, og Mads kom skyndsomst frem af sin Hule med — Bakken. Paa den Maade gik det efterhaanden de Fleste; der var næsten Ingen fri for Søsyge undtagen den fremmede unge Mand og jeg. Den Førstnævnte stod endnu stille og ubevægelig paa samme Plet som før og stirrede stift ud for sig i det uendelige Fjerne, hvor Himmel og Hav sank til hinandens Bryst. Jeg gik hen til ham og begyndte en Samtale, da han paa een Gang betragtede mig med særdeles Opmærksomhed og smilende udbrød: „Saa Du kjender mig altsaa ikke, Alfred? Det er ikke smukt at glemme sine gamle Venner."

Herre Gud, hvor havde jeg ogsaa min Hukommelse henne? Det var jo Carl Lind, min Skolekammerat fra hin Tid, jeg gik i Fredericia Institut. I al Fortrolighed satte vi os ved Siden af hinanden; jeg bød ham min Bedstefaders Pung til at stoppe af, og medens vi saaledes sade, fortalte Lind mig, at han efter sin Konfirmation var kommen paa et Kontor i Hovedstaden, hvor han havde lært Antoinette (saaledes hed den unge Dame) at kjende.

Hun var Datter af en Commissionær Davidson fra Lübeck og opdraget hos sin Tante i Kjøbenhavn, fordi hendes egen Moder var død meget tidligt. Lind kom ofte sammen med hende, han elskede hende, og Antoinette delte hans Kjærlighed. Saaledes stode Tingene, da Davidson kaldte hende tilbage til Lübeck for at have Opsyn med Husvæsenet, en Opfordring, som hun just ikke adlød med synderlig Glæde. Omtrent paa samme Tid forlod Lind Handelskontoret og etablerede sig i en af Sønderjyllands Kjøbstæder. Saa snart han saae sit fremtidige Udkomme sikret, tog han til Lübeck og fremstillede sig som Frier for Davidson. Han fik Afslag, fordi Faderen allerede under Haanden havde arrangeret et bedre, det vil sige, et mere solidt og rigt Parti for hende. Antoinettes Bønner, Taarer og Suk hjalp ikke, og den fortvivlede Elsker fattede da i sin Nød den Beslutning at bortføre sin Brud og ægte hende uden Faderens Samtykke. Men Bortførelser ere nu til Dags næsten gaaede af Mode, og der udfordres visse Kundskaber, en vis Praxis for at drive slige Planer igjennem med Held. Linds Forsøg mislykkedes, og Følgen var alene den, at Antoinette blev bevogtet langt strengere end før; ethvert Middel til at se og tale med hende var fra nu af spærret, og den unge Mand drog nedslaaet og forstemt tilbage med uforrettet Sag. Davidson havde imidlertid bragt det omtalte Parti paa Fode, Frieren var arriveret, Alt syntes at krone hans Forehavende med Held, da Antoinette pludselig gav Sagen en anden Vending ved uforbeholdent at give den nye Bejler et formeligt Afslag, idet hun fortalte denne, at hun allerede elskede og var elsket. Faderen blev rasende ved denne Tidende; men det hjalp ham Altsammen ikke, den ellers saa frygtsomme og bly Pige var urokkelig.

Paa denne Maade vare to Aar henrundne, da Lind denne Sommer paa en Handelsrejse til Kjøbenhavn uformodet traf sammen med Davidson paa Børsen og atter saae Antoinette; og nu var det, at de alle Tre vendte tilbage med Dampskibet, uden at den haardhjertede Fader anede her igjen at træffe den forhadte Bejler.

I denne Historie blev jeg indviet, medens vi sade sammen hos hinanden paa Bænken. Jeg bad min Skole-

kammerat ikke at tabe Modet og lovede ham min Bistand af yderste Evne. Han smilede og rystede tvivlende med Hovedet.

Mørket faldt paa, Stjernerne blinkede frem paa Himmelen, Maanen spejlede sit blege Ansigt i Søen; men gjennem de høje, mumlende Vover gled „Caledonia" frem med en rivende Fart og delte det sydende Skum, som optaarnede sig mod dens Bov.

Mit Blik faldt hen paa den Plads, hvor Davidson nylig havde siddet ved Siden af sin Datter. Nu sad Antoinette alene; Faderen var søsyg og det i en heftigere Grad end nogen af de øvrige Passagerer. Han vældede sig med komiske Fagter omkring paa Dæksplankerne, han jamrede sig, stønnede og klagede. Dette Øjeblik benyttede jeg til at give Lind et Tegn til at nærme sig Antoinette. Han kunde nu gjøre det uden Hinder; thi jeg selv traadte hen til den stakkels Mand og afledte hans Opmærksomhed fra de to Elskende. Det var med Møje, at jeg kunde bare mig for Latter ved at se hans Tilstand og høre de Ord, han udstødte. Mine Kammerater laa rundt omkring som døde Fluer; af og til lod en Enkelt af dem nogle høje, langtrukne Toner høre, der omtrent kunde ublægges som Eder. En Anden sov og talte i Drømme. Lind og Antoinette sade lykkelige ved hinandens Side.

Og det blev Nat, og det blev Morgen. Stilhed herskede paa Dækket og i Kahytterne, de fleste af Passagererne sov, kun Vinden, som foer igjennem Tougværket og Blokkene, Bølgernes monotone Brusen og Maskineriets Klapren afbrød den dybe Ro paa Skibet. Da lød paa én Gang et voldsomt Brag: et frygteligt Stød rystede hele den svømmende Bygning, og i samme Øjeblik skreg en af Matroserne med en gjennemtrængende Stemme: „Grund, Styrmand! — Grund — klods forud!"

„Caledonia" stod paa Grund i Grønsund.

Forfærdet styrtede alle Passagererne op paa Dækket. Skrig og Spørgsmaal lød fra alle Sider. Enhver ventede det grueligste. De Søsyge bleve pludselig frikke, Forvirring, Skræk og Angest herskede overalt; man troede, at Kjedlen var sprungen, og man stod belavet paa hvert Øjeblik at gjøre en lille Luftfart eller at favnes af Havet, som skummede under Skibets Planker.

Men Ingen var mere consterneret end Davidson. Han gebærdede sig som en Afsindig: han græd, bad og beklagede sig i samme Aandedræt. Saa snart jeg havde forvisset mig om, at der ikke var nogen virkelig Fare for Haanden, faldt det mig ind, at vor nuværende Situation kunde bringe Lind og Antoinette Fordel. Jeg nærmede mig derfor Manden, og den Underretning, jeg gav ham som Svar paa hans Spørgsmaal, var just ikke af nogen trøstelig Natur; jeg kunde nu gjøre det med saa meget større Hardiesse, eftersom der i dette kritiske Øjeblik ikke blev lagt Mærke til os af de Øvrige. Den stakkels Mand led Helvedeskvaler. Han forglemte aldeles, at Lind og Antoinette stode saa skridt borte og tilhviskede hinanden sagte, forelskede Ord.

„Som sagt," vedblev jeg ganske lakonisk; „man maa være forberedt paa det Værste; det er umuligt at komme ud af Grundene, vi staa i. Maskinfolkene nede i Rummet fortælle, at Plankerne begynde at løsne sig for den indtrængende Vandmasse. Der kommer en Baad ud; men den kan ikke nær rumme Halvparten af os; det gjælder et Forsøg paa at svømme i Land eller at finde sig i Skjæbnen og dø som Mænd."

„Og jeg!" hylede Manden. „Hvad skal der blive af mig? Jeg kan jo ikke svømme. Og min Vadsæk, mine Papirer og Antoinette!"

Han rev sig i Haaret og foer omkring paa Dækket.

„Hvad gaar der af h a m?" sagde paa gebrokkent Engelsk en Fyrbøder, der i det Samme steg op fra Rummet, kulsort i Ansigtet af Damp og Røg.

„Kjæreste Doktor!" raabte Davidson uden at agte paa denne Tiltale; „hvad skal jeg gribe til? Sig mig det, hjælp mig! Mærker De ikke, at vi synke?"

„Forekommer mig halvt saaledes," svarede jeg rolig, og Fyrbøderen, der mærkede, hvorledes Sagerne stode, forsikrede, at vi inden et Kvarter Allesammen vilde være under Vandet. „Enhver, som ikke kan svømme, maa krepere," tilføjede han med den ligegyldigste Mine.

„Jeg véd kun ét Raad," ytrede jeg lidt efter og kaldte Davidson til Side; „hvis den Herre, som dér staar henne, vilde forbarme sig over Dem, saa var De reddet. Jeg

har hørt, at han skal være en udmærket Svømmer; han kunde med Lethed bjerge Dem i Land. Deres Datter vil imidlertid nok blive frelst af Baaden."

En synlig Kamp foregik i dette Øjeblik i Davidsons Indre. —

„Ja," udbrød han stammende; „denne Lind — jeg kjender ham ret godt — De véd ikke — nej, nej! jeg kan umuligt —"

„Som De vil," ytrede jeg koldt; „det angaar jo ikke mig. Hver Mand sørger for sig selv i et saadant Øjeblik."

„Was soll ich sagen?" stammede Manden, fortvivlet og vridende sine Hænder, medens han endnu tvivlraadig betragtede den forsmaaede Bejler.

Under vor Dialog var der imidlertid kommen en Baad, som i et Øjeblik fyldtes med alle de kvindelige Passagerer. Antoinette kaldte fra Baaden paa sin Fader, der allerede stod paa Falderebstrappen for at stige ned. Vor hele Plan var nær ved at gaa i Lyset, da til al god Lykke Matroserne dernede raabte: „Stop! Baaden er fuld. Der kan ikke komme flere med." Efter at have talt saaledes skjøde de Baaden fra Skibet, og den ulykkelige Davidson stod tilbage paa Trappen. Han vidste ikke, hvad han skulde gribe til.

„Kom, Lind!" raabte jeg. „Lad os redde os, medens det endnu er Tid. Vi ville svømme i Land. Skibet truer med at gaa under hvert Øjeblik."

Med disse Ord gik jeg forud, og Lind fulgte mig mekanisk.

„O, Gud!" skreg Davidson, „lad mig ikke tilbage! Jeg vil — nej, nej, jeg kan ikke — mine Papirer, min Vadsæk!"

„Kom, Lind, vi synke."

„Ak, lad gaa da! — Kjære Hr. Lind, De er en ædel Mand, Gud velsigne Dem! Red mit Liv, min Vadsæk! Kommer jeg lykkelig i Land, er Antoinette Deres, ved den evige Gud! Jeg sværger Dem det til. Red mig blot!"

Et Øjeblik efter kom Baaden igjen; Komedien var spillet til Ende.

En Time senere stod Kommissionæren ved sin Datters

Side og tingede med Kystfolkene, som havde hjulpet ham i Land, om Betalingen for deres Umage.

Da Faren var forbi, og Davidson mærkede, at Dødsfrygten mere havde spøget i hans Hjerne end været til Stede i Virkeligheden, angrede han vel sit Løfte. Jeg fulgte mine Kammerater og blev skilt fra Lind; men da

jeg næste Dag gik en Tur omkring i Egnen, saae jeg ham og Antoinette spadsere Arm i Arm. Faderen havde endelig givet sit Samtykke. Den lykkelige Elsker takkede mig for min Bistand, og hans Bruds talende Blikke hvilede med en usigelig Velvillie paa mig. Dagen efter rejste vi Allesammen i fredelig Enighed til vort Bestemmelsessted.

Fra en svunden Tid.

Af G. R.

Med Tegninger af N. Wiwel.

Hvor mange af den nulevende Slægt paa Landet have vel været med til et rigtig godt, gammelt, muntert Kartegilde? Kun meget faa. Lad os, forinden de Gamles Fortællinger ganske forstumme og med dem synke i Glemselens Grav, lytte til, hvad Nutids-Slægtens „Formødre" have at berette fra hine trange og tarvelige, men nøjsomme og livsglade Tider, da de vare Piger; thi — da var der Piger til!

Saa føres vi da ind i saadan en lille og lav Bondestue af dem, der vare saa altomfattende, at de træffende ere blevne lignede ved en Noahs Ark; hvad de fattedes af Husrum, oprettedes ved ærlig ment og godsindet Hjerterum og Gjæstfrihed, der fik Folk til at spøge og le og snakke fra Leveren, uden just at veje hverken Spasen eller Ordene paa den allerfineste Vægt.

Forberedelserne til en Kartedag begyndte allerede Aftenen forud. Da sad Husets Folk, baade Mand- og Kvindfolk, i en Rundkreds og pillede og blandede Ulden fra Efteraars-Faareklipningen. Den blev da fyldt i et stort Vejegarn, og denne Nætpose blev anbragt ved Kakkelovnen; naar Ulden var „lunket", var den lettere at karte. Før Morgengry, omtrent Kl. 4, mødte da en Stab af flinke Arbejderskker, Gaardens husvante Husmandskoner og Bysens unge Piger, hver med et Par Karter og et gammelt Hvergarns-Forklæde under Armen.

Som Betalingsmiddel gjorde den gamle Bondestand vidtstrakt Brug af Ordet: én Tjeneste er en anden værd; saasnart der krævedes mere Mandskab end Hjemmets eget, var al fremmed Arbejdskraft et gjensidigt Laan, og saaledes gik det til, at der til de forskjellige Arbejder efter Aarstiden ikke sjeldent var en talrig Kreds samlet, og Arbejdet gik da flinkt fra Haanden med Plaser, Liv og Lyst og deraf skriver det sig, at adskillige saadanne dagligdags

Lag benævnes „Gilde“ — et Navn, de i Henseende til den Fornøjelse, de forskaffede Deltagerne, bar med Rette, thi Morskaben paa saadanne Dage stod visselig ikke tilbage for den, der faar Udslag ved Nutidens moderne, ofte kostbare Selskabelighed.

Efter den første Hjertestyrkning, en Bid Brød og en Taar Kaffe, toge „Kartepigerne“ Plads i Sengkammeret. Karlene opledte i Huggehuset smaa Blokke, der tjente til Skamler, thi de skulde have højt Skjød, naar de skulde karte. Hver fik en god Tot Uld i Forklædet og med opsmøgede Ærmer skrabede de da løs af alle Livsens Kræfter, og, at det gik „strygende“, kunde Ingen nægte. „Tøjerne“ bleve anbragte i en hjemmelavet Uldkurv, dannet af Tremmer; naar den var fyldt, tømtes den af „vor Mor“ selv oppe i Storstuen, og saaledes forløb den hele „Lirumlarum“ Dagen lang, og dette var jo Festens alvorlige Del.

I Mørkningsstunden, „Skrædderrusset“, holdt man et Hvil paa en Timestid, og fra nu af kom Lystigheden først rigtig til Orde. Det gjaldt da om, hvem der kunde komme med de bedste „Paahit“ til „Løjer og Langkaal“.

Allerførst gik det ud over Karlenes Senge, hvori de ondskabsfulde lagde Nelder, strøede Hestehaar og deslige, eller de gjorde sig den Ulejlighed at tage Bunden ud af Sengene og erstatte den med tynde Gjærdestaver, som ved Brugen strax knækkede; ja, under Tiden gik det saa vidt, at de ligefrem bortførte eller i hvert Fald gjemte alle Sengklæderne.

Efter at have spillet Karlene mangt et Puds af denne Art toge de sig sædvanlig en Svingom inden Døre i Stadsstuen. De, som kunde nye Danse, maatte lære dem fra sig.

Ja, hvad Humøret vedrørte, da havde Datidens Folk sædvanlig Dampen oppe. De kunde danse paa Lergulv i timevis efter den travleste Høstdag og det tilmed uden Slinger i Valsen — naar man da ikke netop vil anlægge den store Dansemester Bournonvilles Maalestok; thi lagt paa Kunstens Vægtskaal vilde Resultatet vistnok blive det, at Dansen blev vejet og fundet for — tung.

Naar saa, efter at Narrestregerne havde havt frit

Spillerum og faaet tilstrækkelig Luft, Aftensædet begyndte, slog man Kreds rundt paa Gulvet om den lange Lysestage („Lysekælling"), der anbragtes i Midten som en Nikonge i et Spil Kegler, og som efter bedste Evne lod sin Praas skinne over hele Forsamlingen, og som absolut maa mindes, naar man vil se Datiden i dens eget Lys. Den sidste Rest af Tællepraasen anbragtes paa en til Stagen bundet

„Profit". De Gamle havde Ordenssans og fremfor Nogen vidste de, hvad det vil sige, at Profitten skal man leve af.

Klokken syv fik hele Huset Grødnadver om Langbordet i den forreste Stue, og naar man saa begyndte at karte videre, kom Bysens unge Karle for, som Paaskudet hed, at hente hver sin Pige; thi hvor Godtfolk er, kommer jo Godtfolk til.

Som Regel hilste de først udenfor ved at løsne et Bøssefkud eller to, ofte medbragte de en Rumlepotte, thi den hørte nok ogsaa med til Rumlen, og somme Tider mødte de udklædte og maskerede. Maskerne vare for Tilfældet „lempede" af Pigerne selv, Kjøbevæark kjendtes ikke, det hjemmelavede Kram ydede ogsaa tvefold Fornøjelse, først morede det at danne det og senere at bruge det, hvad kunde man saa forlange mere? En saadan Maske var lavet af Karduspapir og malet med Kønrøg og Brunrødt; det første kunde være en Levning fra Tilberedelse af Selesværte, det sidste ligeledes en Rest, der henlaa ubenyttet, fra der sidst blev sat Kulør paa Gaardens udvendige Bindingsværk.

Naar Karlene vare blevne bænkede, skulde de begribeligvis have lidt „at leve af", og Madmoderen kom da frem med Æbleskiver, Smørrebrød, Øl og Dram, og Maaltidet holdtes under Skjemt og utvungen Latter og under Visesang fra den livfulde Pigekreds.

Til at tralle en Vise var Enhver rede, medens de rappe Hænder gik. Ved et Kartegilde blev der sunget om alt mellem Himmel og Jord, ja mere til, thi baade det Overnaturlige og de Underjordiske, baade ond- og velsindet Troldtøj maatte med, og man havde et rigt Væld at øse af; thi Viserne bleve digtede af de mest opfindsomme og mest poetiske Hoveder selv. Viserne vare vel ikke altid af første Slags, men alligevel — vi ville rejse Kartepigerne det Æresminde, at de have holdt megen kon Almuepoesi i Live — og dette foregaar jo, længe før der var tænkt synderlig paa Bøger og Blade til Oplysning og Underholdning i Bondens Hjem.

En gammel Meddelerske retter i sin Beretning den Bebyldning mod Karlene, „at somme Tider sad de bare og taft i Kortenspillet" for deres egen Fornøjelse og for at tjene Penge, og hun lægger da deri den Anke, at de just derved vare til Dels ude af Spillet. Mere Liv kom der i Stuen, naar de gav sig til at spille „Femkort, det sidste Stik en Kjæreste" blandt Pigerne. Var denne Spøg saa gaaet Raden rundt, og Pigerne ikke vare tilfredse med det foreliggende Udfald, saa sang de sig selv en Kjæreste til, og det ikke altid en af de Tilstedeværende, nej de kunde,

saa siges der, „synge dem til over hele Landet"; hertil brugte de deres egen Formular, der lød saaledes:

„Som med Glæde og med Fryd
og med Valdtonens Lyd
vil vi drikke „Hans Persens" Skaal,
denne Ungkarl mild og from,
som til denne By nu kom.
Denne Skaal vil vi drikke med Honnør".

„Som med Glæde og med Fryd
og med Valdtonens Lyd
vil vi drikke „Maren Hansdatters" Skaal,
denne Jomfru mild og sød,
som i denne By er født.
Denne Skaal vil vi drikke med Honnør."

Har saa vedkommende „Maren", eller hvad hun nu hed, svaret „Ja", fortsættes:

„Som med Glæde og med Fryd
og med Valdtonens Lyd
vil vi drikke begge deres Skaal,
disse unge Folke from,
som til denne By nu kom.
Denne Skaal gaar for dennem rundtenom.

Svarer Pigen „Nej", afbrydes Sangen med de to første Vers, og der begyndes da forfra med et andet Karlenavn.

Naar saa Ungdommens rige Forraad af al saadan Kommers over en lav Sko langt om længe truede med at slippe op, saa hjalp der ingen kjære Mor, saa maatte de gamle Koner op med deres Bidrag til Underholdningen. De kunde Viser fra mange „ædle" Aar tilbage, alenlange Viser, som det ikke var Hvermands Sag at huske, de rigtig gamle „rørendes" Sange om Elskovens Fryd og Smerte og Skjæbnens lunefulde Spil, det Hjertets Sprog, der vel er en gammel Historie, men som dog bliver ved at være ny. Vi give her en gammel Oldemor Ordet for en saadan ægte gammel, „opdigtet"*) Vise om Kærlighed:

*) Udtryk for utrykt, folkelig Digtning.

Nu vil jeg fortælle min Skjæbne saa tung,
min Sorg begyndte, den Tid jeg var ung,
min Moder hun døde, knap et Aar jeg var,
stor Kummer i Hjertet for hende jeg bar.

Min Fader han henfaldt til Svir og til Drik,
saa alting i Huset til Brændevin gik,
og jeg maatte lide stor Hunger og Nød,
forgjæves jeg ofte bad hannem om Brød.

Omsider den tunge Beslutning jeg tog,
at jeg som en Betler fra Hjemmet uddrog.
Syv Aar jeg mon være, da jeg drog min Vej,
jeg gik paa de Steder, de kjendte mig ej.

Og som jeg mon vandre, kom til mig en Mand,
jeg syntes, han var af den fornemme Stand,
han spurgte om Navnet, og hvor jeg var fra,
og stakkels Dreng, jeg fortalte det da.

Han sagde: „Jeg ser, Du ser ærlig og tro,
jeg vil Dig hjemtage alt med til min Bo,
jeg vil Dig oplære i Ære og Dyd,
jeg haaber, jeg siden skal lønnes med Fryd."

Jeg fulgte med Manden fornøjet og glad,
og udi hans Bolig han spurgte mig ad,
om jeg kunde læse. Jeg svarede: „Nej,
i Skole at gange, det kjendte jeg ej."

Han mig nu opklædte fra Top indtil Taa,
i Skole i Byen jeg nu maatte gaa,
en Datter han havde, i Skole hun gik,
af hende jeg stor Undervisning da fik.

Jeg tiltog i Visdom og Yndest hos Hver,
og Datteren havde mig inderlig kjær,
tilsidst da Forældrene dette kunde se,
de sværgede paa, at det aldrig skulde ske!

En Dag lod min Herre mig kalde til sig,
han sagde: „Du hastig skal paaklæde Dig,
jeg agter til Staden at sende Dig hen,
et Brev med Du faar, som besvares igjen."

Jeg gjorde mig færdig til Staden at gaa,
til hvem dér jeg skulde, paa Brevet jeg saa',
det var til en Kjøbmand, til hannem jeg gik,
jeg hilsede ham, og nu Brevet han fik.

„Din Herre, min Søn, han tilskriver mig her,
at Du deres Datter har længligen kjær,
nu er jeg beordret at sende Dig hen,
hvorfra Du ej mere skal komme igjen."

Enhver kan vel tænke, hvorledes jeg blev,
da jeg fik at høre, hvad Faderen skrev.
Indholdet var dette, at jeg maatte afsted;
til Jorden i Afmagt jeg segnede ned.

Dog Tid efter anden jeg kom mig igjen,
jeg tænkte paa min allerkjæreste Ven,
med hende jeg talte, da jeg rejste hen,
jeg troede at hjemkomme mod Aften igjen.

Jeg Kjøbmanden bad nu om Frihed at faa,
at hvorhen jeg vilde, at jeg maatte gaa,
forpligte mig aldrig at gange mer did
i Faderen eller i Moderens Tid.

Og Kjøbmanden blev nu saa inderlig rørt
og sagde, da han nu min Bøn havde hørt:
„Hos mig skal Du blive i Dagene tre,
saa haaber jeg vist, Du Din Kjærest skal se."

Jeg var nu indsluttet i Dagene tre,
jeg vented med Længsel min Kjærest at se,
den fjerde Dag kom hun og faldt i min Favn,
vemodig hun smilte og nævnte mit Navn.

„Og skal Du nu rejse fra Landet og mig,
saa ønsker jeg helst at bortrejse med Dig,
der gives vel en Plads udi Verden, hvor to
forelskede Hjerter tilsammen kan bo!"

Lidt mere vi talte, som skrevet ej staar,
som Pennen at røre ejheller formaar,
hun sagde: „For Din Skyld taalmodig jeg vil
modtage, hvad Herren han sender mig til."

Derpaa saa forlod mig min yndige Ven.
„Jeg gaar, men jeg kommer i Morgen igjen,
og saa vil vi hemmelig rejse vor Vej,
saa mine Forældre det mærke skal ej."

Og nu for mit Blik svandt den Elskede hen:
„Jeg gaar, men jeg kommer i Morgen igjen!"
Men Skjæbnen ej vilde, det saa skulde gaa,
om Natten den Arme en Sygdom hun faar.

Til sine Forældre hun sagde: „Jeg dør".
Hun sagde, hvad hendes Begjæring var før,
og at hun til Staden i Londom maa gaa,
hun ønsker mig gjerne i Tale at faa.

Hun fik af Forældrene nu Lov til Alt,
og Ordet hun havde nu neppe udtalt,
før Faderen rejste med Hastværk til mig,
han sagde: „Jeg øvet har Uret mod Dig,

Din Frihed Du havde, da jeg tog Dig an,
Dig den at berøve har været min Plan,
nu beder jeg, at Du hjemfølger med mig,
min Datter er syg, hun vil tale med Dig."

Jeg fulgte med Faderen tilbage igjen
at tale med min allerkjæreste Ven,
i Stuen kom ind, hvor jeg sorrigfuld saa',
at Den, som jeg elsker, hun hviler paa Straa.

Jeg kunde ej mæle, ej flytte en Sod,
med Taarer i Øjet, jeg tankefuld stod:
i Dag var Din Tanke at rejse med mig,
men jeg skal nu gjøre en Rejse med Dig.

Og Moderen sagde omsider til mig:
„Det sidste, hun talte var Hilsen til Dig".
Til Graven jeg fulgte min elskede Ven
og tænkte: „Du har dog et Minde igjen!"

Med andre Indbudne jeg hjem maatte gaa,
med disse et sørgeligt Maaltid at faa,
derefter jeg vilde bortrejse min Vej,
men Pigens Sorældre de svarede nej.

„Nu vil vi opfylde vor Datters Begjær,
vor eneste Arving Du blive skal her".
Jeg rolig henslider min Tid nu hos dem,
det Bedste jeg savner, skjøndt her er mit Hjem.

Den Vise er digtet for dennem især,
som haver erfaret, hvad Kjærlighed er!*)

Saa var det den Næstes Tur, det kunde ikke nytte at undslaa sig. En besad stor Færdighed i at spille paa Redekam og maatte da give nogle Numre til Bedste, der virkede som en ren Koncertnydelse, og som Følge deraf ofte maatte gives en Gang til. En Anden kunde fortælle en Del fæle gamle „Historier" om Spøgelser, Hexe og Gjenfærd, jo galere, jo bedre. En Tredie udkrammede fantasirige Eventyrfortællinger og underfulde Sagn om Adelsdamer, Prinsesser og forvandlede Kongesønner. Selskabet sad da maalløs lyttende og fulgte Foredraget med spændt Opmærksomhed.

Saaledes gav En og Hver sit Besyv med i Laget, og saaledes holdt de Underholdningen gaaende lige til Midnat. Det Hele gik som en Barneleg, og Enden paa Legen og den lange Arbejdsdag — næsten Døgnet rundt — var da til Syvende og Sidst en saakaldet „Kvældsnadver" ved Midnatstid; den bestod af varm Steg med Rødbeder,

*) Visen er temmelig gammel. I Syrrerne var der efter Sigende kun enkelte gamle Koner, der kunde huske den, og som sang den ved Karte-Sammenkomster.

kogte Svedsker og alt andet, hvad der hørte til ved et „rigtigt" Gilde. „Naa!" tænkte vel sagtens den hjertensgode gamle „vor Mor", „skal der være Gilde, saa lad der være Gilde!"

Og først saa, naar Alle havde taget for sig af Retterne, hvad de orkede, og slet Ingen kunde mere, hverken af Dit eller Dat, ja saa

var det paa de Tide,
man føjed sig til Sengs,

som den gamle Byvægter rigtignok forlængst havde sunget. Alle bøde da Godnat og forføjede sig Hver til Sit.

Spiritus og Munterhed.

Der er mange, der er af den Mening, at selv om Spiritus ikke er god for andet, saa er den da et fortræffeligt Middel til at opildne Humøret. Men vil man rigtig lægge Mærke dertil, saa maa man nok indrømme, at der hverken er Sundhed eller Sundhed i den Glæde, som Spiritusen evner at skænke. Nej, den virkelige naturlige og sunde Glæde, den træffes ikke i et Selskab, hvor der drikkes, men den kan man træffe i de unge Pigers Kreds og i Børnenes Flokke — der lyder den glade, naturlige Latter, og lad os ikke foragte de unge Pigers Lystighed eller Børnenes jublende Glade. Ungdommens og Børnenes Glæde købes ikke ved dyre, kunstige og skadelige Midler. Med Sandhed kan det vist siges, at jo mere Spiritus man bruger for at hidse Humøret, des falskere bliver Glæden. Hvor ofte lægger man ikke ogsaa Mærke til, at Folk, der ingen Spiritus drikker, ejer mest af naturligt Humør og naturlig Livsglæde, naar de kommer i Selskaber — og min egen Erfaring har for længst belært mig om, at man drikker med større Velbehag af Skovkilden eller den klare Engbæk efter en lang March i Naturfrihed end af Kroens skummende Ølkrus.

S. H.

Embedsiver.

Tegning af Alfred Schmidt.

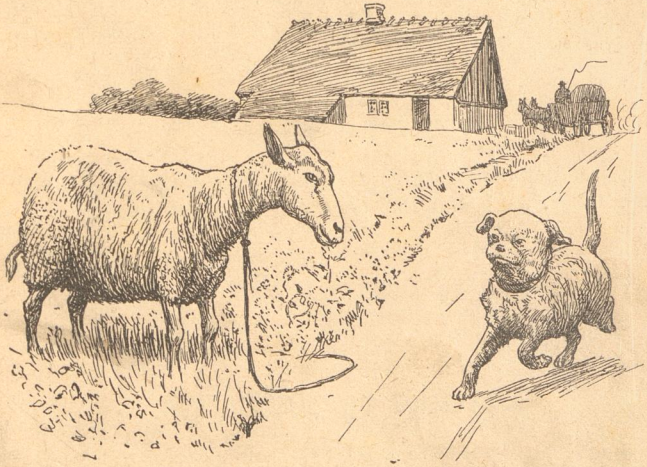

Mod hver en Vogn, der ruller rask,
er Mops paa Spring med Bram og Brask,
med rejste Børster hyler han og skænder.
Ej allermindste Udyd sker,
og ingen heller Mopsen ser,
men rasende han go'r og viser Tænder.

Saa vender sig ved Vejens Rand
den lille vrede Embedsmand,
ta'r Vej med løftet Nakke ned ad Gaden
og skæver til et gammelt Saar,
som undrende ved Vejen staar:
„Vi har dog Ordenspoliti i Staden!"

H.

Den store Manddrukning.

Ved Hans Rasmussen.

Med Tegninger af Viggo Langer.

De, der kunne huske Stormfloden 1872, den Rædsel, som den fremkaldte, og den Offervillighed, hvormed dens Ulykker bleve lindrede, ville kunne forstaa Omfanget af de store Folkeulykker, som flere Gange i Form af forfærdelige Oversvømmelser have ramt Sønderjyllands Vestkyst. Om dem, og især om den skrækkeligste af dem alle, ville vi i det følgende fortælle.

Langs Sønderjyllands Kyst ligger nu nogle Smaaøer: Rømø, Sild, Amrom, Pelvorm, Nordstrand o. fl.; de ere Rester af et sammenhængende Land, der i gamle Dage strakte sig langt ud i Vesterhavet, men som ved gentagne store Vandfloder er opslugt af Havet.

Ved to Oversvømmelser 1277 og 1287 blev Nordstrand gjort til en Ø; en stor Vandflod den 16. Januar 1300 skyllede 4 Alen over de højeste Diger, og flere Tusinde Mennesker druknede langs Sønderjyllands Vestkyst; blandt andet bortskylledes Købstaden Rungholt paa Nordstrands Sydkyst med syv omliggende Kirkesogne.

Blandt de følgende Vandfloder kan nævnes den, der indtraf 2. November 1436, hvorved Pelvorm for en Tid blev skilt fra Nordstrand, og mange Mennesker druknede; alene i Tetenbüll Sogn i Ejdersted omkom 200 Mennesker; der fortælles, at Fogden i Tønning, Aude Detlefs, ved denne Lejlighed prøvede i et Bryggerkar at frelse en Kone og et Barn, men at Strømmen førte ham i Karret langt ned i Ditmarsken, hvor han strandede ved Büsum og mærkelig nok blev frelst, hvorfor han siden til Tak foretog en Pilegrimsrejse.

Den 2. November 1532 indtraf ogsaa en skrækkelig Stormflod, hvorved 2000 Mennesker druknede paa Nordstrand og 1100 i Ejdersted; i Tønder stod Vandet 3 Alen højt i Kirken, og i Ribe kunde man fange Fisk i Gaderne. Denne Vandflod mindedes længe efter, saa man tit talte Aarene fra den og holdt en aarlig Bededag den 2. November.

Tiltrods for, at der indtraf den ene Stormflod efter den anden, tabte Befolkningen dog ikke Modet, men søgte ved at bygge højere og stærkere Diger at modstaa Havets Vælde. Da indtraf i Aaret 1634 den frygteligste af alle Stormfloderne, den, som siden blev kaldt „den store Manddrukning", som vi her nærmere ville omtale.

Sommeren 1634 havde været særlig frugtbar, og Friserne havde faaet deres Diger i saa god Stand som ingen Sinde før, hvorfor de i deres Overmod troede sig ganske sikre; en Mand i Halsted, som overlevede den store Flod, erindrede tit siden med Anger at have sagt, at nu vare de i Marsken lige saa trygge som Helgolænderne paa deres Klippe, og Diggreven i Risum skal, da Digerne vare blevne færdige, have hugget sin Spade i Jorden og raabt til Vesterhavet: „Trotz nun, blanke Hans!" Men en eneste Nat gjorde Ende paa al Herligheden.

Det var Søndagen den 11. Oktober 1634. Den daværende gottorpske Biskop, Mag. Jakob Fabricius, en Mand paa 74 Aar, havde den Dag holdt Kirkevisitats i Faretoft og var sammen med Kirkekommissæren J. A. Becker tagen ind i Fogdens Hus for at overnatte. Da opstod om Eftermiddagen en stærk Sydvestvind, der mere og mere gik over til Storm og samtidig drejede mod Vest og Nordvest og satte Springfloden op over Digerne, hvor Vandet allerede begyndte at bryde ind mellem Kl. 8 og 9 om Aftenen, medens Stormen, som nu var bleven en Orkan, væltede Træer og Møller og rev Tagene af Husene. Henimod Midnat var Stormen paa det højeste, og Bølgerne styrtede sig rasende mod Digerne, som paa mange Steder bleve gennembrudte. Da Vandet først var gaaet over dem, oversvømmedes i kort Tid hele Marsken, kun enkelte højtliggende Strøg, Trætoppe, Hustage og Kirkespir ragede op over de skummende Bølger. Elendigheden blev saa meget større, som de fleste Folk, der boede et Stykke fra Havet, vare gaaede i Seng uden at ane nogen Fare. Da Vandet derpaa uventet brød ind i Husene, tyede de, som ikke straks druknede, halvnøgne op paa Husene; men andre kom der Ild i, naar Bygningerne styrtede sammen over Arnestedet, og nogle bleve væltede af omdrivende

Tømmer og Dele af Huse; det ravnesorte Nattemørke forøgede Rædselen.

Henad Morgen aftog Stormen, og Vandene brusede tilbage mod Vesterhavet, idet de medtoge Tusinder af Lig; blandt dem fandtes hele Familier, som med Reb havde sammenbundet sig selv for ikke at adskilles i Døden; mange Mennesker sejlede døde og døende om paa Borde og Bjælker, til hvilke de havde klamret sig; mange hang døde mellem Træernes Grene, til hvilke de havde bundet sig fast for ikke at blive bortskyllede; men Vandet var gaaet over deres Hoveder. Foruden de mange Menneskeliv var Tabet uhyre stort; Hornkvæg, Heste og Faar vare druknede, Høsten bortskyllet og det kostbare Digearbejde tilintetgjort, medens mange Landstrækninger vare bortskyllede, først og fremmest Nordstrand, som næsten helt var forsvunden. For at give et Begreb om Ulykkens Omfang kunne vi anføre, at paa Halvøen Ejdersted druknede over 2100 Mennesker, 6100 Kvæghoveder og 6738 Faar og Svin. I Lundenberg Sogn brødes Kirken midt over, Klokken styrtede ned i Sandet, hvor den først fandtes 1666. I Bredsted Amt druknede alene i 2 Sogne over 700 Mennesker; Helligkorskirken i et af dem (Ockholm) forsvandt med Præsten, hans gamle Fader og hans Søn; en gammel Optegnelse siger, at dengang „verdrunkenden alle mit einander, dat Huus for weg, de Kerke for weg, dat Klockhuus, alle for weg". Skolemesterens Kone druknede ogsaa; men han selv blev frelst og blev Præst i Sognet.

I de nordlige Marsklande, i Tønder Amt op til Ribe, omkom der mellem 3 og 4000 Mennesker; i Stedesand Sogn druknede 115, i Klixbøl 72; i Faretoft undslap den fornævnte Biskop Fabricius med Nød og næppe ved at flygte op paa Fogdens Loft; derimod druknede Præsten med hele sin Husstand.

Den forfærdeligste Ødelæggelse frembød dog Nordstrand. Før Stormfloden havde den følgende Udstrækning: Fra det nuværende Pelvorm, den sydvestligste Del af den daværende Ø, strakte den sig mod Nord forbi Halligen*) Hoge, nær op til Nordmarsch, Langenæs, Grøde

*) En Hallig er en Ø, som ikke er beskyttet af Diger.

og Habel, langs Kysten af Fastlandet ned til det nuværende Nordstrand, som er en Levning af Sydøstspidsen. Smaaøerne Beenshallig, Hamborgerhallig, Nordstrandischmoor o. fl. vare altsaa dengang Dele af Nordstrand. Øen deltes i 3 Herreder: Pelvormsherred, Edomsherred og Beltringherred, der tilsammen havde 21 Kirkesogne; paa en Landstrækning af 2½ Kvadratmil havde Øen omtrent 8600 Indbyggere; hele Øen paa en lille Del af Pelvorm Sogn nær stod under Vand, og der druknede 6408 Mennesker foruden 50,000 Heste, Køer og andre Husdyr. Enkelte Smaatræk fra den forfærdelige Nat ere opbevarede. I Evensbøl havde der just været Synsforretning over Digernes Tilstand; Digefogden og Tilsynsmændene vare samlede i Kroen til et lystigt Lag, da Floden overraskede dem; de fleste druknede, kun nogle faa frelste sig op paa Taget; blandt dem var der en, som i sit Fuldskab frækt raabte paa mere Øl, da i det samme Taget styrtede ned, og han fik sin Tørst slukket i Bølgerne. I samme Sogn var der en from gammel Kone, Katrine Lorens; da hun ikke kunde frelse sig selv, lagde hun sig i sin Seng og befalede sig Gud i Vold, og Bølgerne løftede hendes Seng op og bar den hen til det nærmeste Værft*), hvor den blev staaende, og hun blev frelst, uden at saa meget som hendes Sengedyne var bleven vaad. I Buphever druknede 340 Mennesker; Kapellanen, Andreas Stegmann, greb i sidste Øjeblik fat i en Bjælke, med hvilken han halvdød drev ind til Præstegaarden i Stintebøl, hvor han først paa tredje Dag kom til sig selv. Af slige Træk kunde der selvfølgelig anføres mangfoldige.

Da Havet atter var kommen til Ro, viste det sig, at Nordstrand næsten var tilintetgjort; af de 21 Kirkesogne vare kun to tilovers. Her kunde det frelste Par Tusinde Mennesker ikke ernære sig; de fleste flyttede til Holland; mange holdt dog saa fast ved Fædrejorden, at de ikke vilde forlade den; men Nøden var saa stor blandt dem den paafølgende Vinter, at de næppe havde det tørre

*) Et Værft er en Jordvold, hvorpaa der staar et Hus eller er lagt en Vej.

Brød, men maatte stille deres Hunger med Fisk og Muslinger. —

Da Efterretningerne om denne forfærdelige Ulykke kom til Kong Kristian 4. og Hertug Frederik paa Gottorp, søgte disse straks at gøre alt for at afhjælpe Nøden og genopbygge Digerne; det viste sig, at der mellem Ejderen og Ribe Aa var druknet over 15,000 Mennesker, — intet Under, at denne Begivenhed har faaet Navn af „Den store Manddrukning".

Cirka.

Af H. R.

Med Tegning af Alfred Schmidt.

Den gamle Skovrider var død, og Enken lod holde Auktion over alt, hvad hun kunde undvære, før hun flyttede fra Gaarden for at leve under mere beskedne Forhold i København.

Jeg gaar ellers aldrig paa Auktioner; men denne Gang fik min Kone mig alligevel pudset af Sted. Skov-

riderens havde nemlig et Par gamle Armstager af forgyldt Bronce, som hun i flere Aar havde gaaet og skævet til, og tit, og mange Gange havde hun sagt til mig, at hun „sandt for Dyden" ikke fik Ro, før der engang blev Auktion efter den gamle Skovrider. Nu var endelig det højtidelige Øjeblik kommet, og med mange Formaninger om nu endelig at komme hjem med Stagerne drog jeg af Sted.

Jeg var helt opfyldt af mit vigtige Hverv og ikke saa lidt benovet ved den uvante Situation, medens jeg gik hen ad Vejen, der førte ad Skoven til, saa det var mig en hel Lettelse, da jeg efter nogen Tids Vandring naaede et andet Menneske, der aabenbart stilede i samme Retning som jeg.

Allerede længe havde jeg set, at det var Jens Jensen, almindelig kaldet „Korn-Jens", fordi han i sin Tid havde rejst omkring paa Landet og købt Korn op for den rige Købmand Grønberg. Jens boede i et lille Hus ikke langt fra mig og levede i god Forstaaelse med sin Kone, Mette Marie, ihvorvel han tit satte hende graa Haar i Hovedet ved en alt fortærende, ulykkelig Lidenskab; det var hverken Spil eller Drik, han var hengiven til; langt mindre var han utro mod sin Mette Marie, — nej, Jenses Lidenskab var at gaa paa Auktioner; ved enhver Auktion i flere Miles Omkreds kunde Folk altid være sikre paa at træffe Korn-Jens, og da han paa hvert Sted købte noget, var hans Loft i Tidens Løb blevet et rigtholdigt Musæum. Det var imidlertid Jenses Stolthed at være velforsynet; „man kan altid faa Brug for en eller anden Ting," plejede han at sige, og den eneste Tid paa Aaret, hvor han syntes selv at blive betænkelig ved sin ulykkelige Lidenskab, var ved Mikkelsdagstide, naar Auktionsregningerne begyndte at strømme ind fra Prokuratorer og Herredsfuldmægtige; men naar først den Tid var lykkelig overstaaet, var Jens igen den samme letsindige Auktions-Stamgæst som før.

Da jeg naaede ham, sagde jeg naturligvis: „God Dag, Jens Jensen!" Og Jens sagde: „God Dag, — naa, skal De ogsaa til Auktion?"

„Ja, jeg skal, Jens Jensen," svarede jeg; „det er saamæn første Gang i mit Liv, at jeg er ude paa de Veje."

Jens vendte paa én Gang Ansigtet imod mig og viste

mig et Udtryk, der var en Blanding af Vantro og Forbavselse.

„Har De virkelig aldrig før været paa en Auktion?"

Jeg forsikrede, at jeg var i nøje Overensstemmelse med Sandheden, naar jeg svarede benægtende.

„Ja, da tror jeg saamæn, at jeg har været saa meget tiere," sagde Jens, „ak, der har ikke været nogen Auktion her i denne Egn i de sidste 30 Aar, som jeg ikke har været ved. Ser De" — forklarede Jens med velvillig,

belærende Interesse — „naar man kommer paa en Auktion, faa opdager man altid, at der er en eller anden Ting, som man har god Brug for, og naar den saa er billig, saa er det dog bedre at faa den der end at rende hen og købe den af ny. Nu kommer der jo ganske vist „Cirkulæret" til, det gør der; men det er lige meget, man tjener ligegodt en god Dagløn paa en Auktion, at sige, naar man forstaar sine Ting."

Jeg udtalte min Beundring over Jenses Specialitet, og han vedblev:

„Ser De, der er én Ting, man skal tage sig i Agt for, og det er, at han, som holder Auktionen, ikke siger: „Sirkas", for siger han det Ord, saa har man helt tabt sin Ret."

„Hvordan mener De, Jens Jensen?" spurgte jeg lidt forundret; thi jeg var ikke straks med paa, hvad han mente.

„Jo, ser De," forklarede han, „jeg vil nu sige, som for Eksempel, at der ligger en Bunke Kartofler, og han saa siger: „Den Bunke raabes op for 2 Tønder," saa skal han svare til, at der virkelig ogsaa er 2 Tønder; men saa snart han siger: „Der er 2 Tønder — sirkas!" — ja, han kan ogsaa sige: „Sirkas 2 Tønder!" — det er lige meget, saa har man ingen Ret; det kan være, at der er en Skæppe over 2 Tønder, og der kan maaske ogsaa være et Par Skæpper under Maalet — saadan er det nu for det meste; men man maa lade sig nøje. Hvis man klager, siger han bare: „De kommer ingen Vej — jeg sagde jo „sirkas"." — Eller hvis det nu er en Hest, og han siger: „Den er 6 Aar," saa skal han ogsaa svare til den Alder; men siger han: „Den er 6 Aar — sirkas," saa gør det ikke noget, om den er 8 eller 10 Aar, man har ingen Ret alligevel; — det er mærkeligt nok," føjede Jens til med en dybsindig Mine, „at det ogsaa kan være lovligt, at saadant et lille Ord skal have saa stor Magt. Naar det var rigtigt, skulde de derinde paa Rigsdagen tage sig noget af saadanne Ting, for det er dog især den simple Mand, at saadant noget gaar ud over."

Naa, vi kom da til Skovridergaarden, og jeg holdt mig i Nærheden af Jens for at iagttage hans Manøvrer, der jo maatte være lærerige for en pur Begynder. Jeg saa, at han snart for en meget billig Penge havde erhvervet sig tre River, en Karaffel uden Prop og Dickens Værker i Originalsproget. —

Endelig kom det Nummer, som jeg var sendt i By for at købe. Fuldmægtig Larsen raabte: „To antike Armstager, forgyldt Bronce!" I samme Øjeblik saa jeg Forpagter Hansen fra Ulriksholm lige overfor mig, og han saa ud, som om han ogsaa var sat ud paa Spor efter Stagerne; det forbløffede mig jo noget; men jeg tog naturligvis fat paa at byde alligevel, — meget rigtigt:

Hansen bød med. Da vi saa vare komne op paa 43 Kr. — det var mit Bud — og der var bleven en lille Standsning (Hansen saa ud, som han betænkte sig) — saa hviskede Jens bagfra meget indtrængende til mig:

„Han har da vel ikke sagt „Sirkas?" — Jeg vendte mig om for at berolige Jens; men i samme Øjeblik sagde den Rævepels Hansen: „44 Kr." og blinkede til Fuldmægtigen. — „Tredje Gang!" sagde Larsen og slog Hammeren ned i Bordet. Saa fik jeg en lang Næse, og det hjalp kun lidt, at jeg af bare Fortvivlelse købte 2 Krukker Syltetøj for at forsøde Modtagelsen, naar jeg kom hjem; min Kone var slet ikke modtagelig for Smiger den Aften, og alt det kunde jeg takke Korn-Jens og hans forbandede „Sirkas" for.

Smaating.

Vort skønne danske Sprog.

Drengen (der sidder ved Bordet og venter paa Maden): Skaje nutte hatten?

Moderen: Mette stajer paatten.

Drengen: Kaje datte saatten?

Moderen: Derre Mette metten.

* * *

Enkemanden (glad, til sin tolvaarige Søn): „Nu kan jeg fortælle dig, Niels, at vor Husholderske skal giftes."

Sønnen: „Da var det smænd godt, Far, saa bliver vi dog af med det gamle Rivejern. Hvem æ'ed?"

Faderen: „Hm! . . . Det er vist Tid, du skal ud og vande, Niels."

„Anders Skrald".

Skitse af O. Danholm Nielsen.

Med Tegninger af Alfred Schmidt.

I.

En rigtig kærnesund Kraftkarl med Smilehuller i Kinderne, Ringe i Ørene og Haaret lagt ind mod Tindingen i et Par sirlige Bukler, og saa med et Humør, der ikke uden i yderste Nødstilfælde lod sig kue — saadan var den 30aarige Anders Frandsen beskaffen, den Anders, der „kørte Fragtmand" mellem Langkøbing og Hovedstaden to Gange om Ugen, og som paa Grund af de fortrinlige

Knald, han kunde slaa med sin Firehestespisk, sædvanlig gik under Navnet „Anders Skrald". Han satte en Ære i denne Færdighed, og derfor brugte han „den Firhestes" til sit Tospand. —

Det var dengang en sur Levevej at være Fragtmand, thi det var i Tiden, før Jernbanen blev lagt. Nu omstunder gaar det anderledes let for Fragtmændene. Nu sætter de sig magelig til Rette i Kupéerne, mens de under Jernbanekørslen tager sig en Bid Brød med en Dram til, en Pibe Tobak og en Lur. Ja, hvis de er et Par Kendinger i Kupéen, saa kan der spilles en Seksogtreds til Tidkort. Men dengang, for en 40 Aar siden, maatte en Fragtmand ganske anderledes slide for Brødet. Havde han med nogen Møje og et Par Mænds Hjælp faaet Læsset surret godt og forsvarligt fast, faaet „Bæsterne" spændt for og sig selv anbragt paa Sædet, med Dækkenet svøbt om Fødderne, opslaaet Kavajkrave og uldent „Udenomsklæde" — saa begyndte denne ensformige Sneglekørsel paa Landevejen, kun oplivet lidt ved Bedestederne, de forskellige Kroer paa Kobenhavnsvejene: „Krebskroen", „Stat af", „Stodderklemmen", „Ousted Kro", „Røde Vejrmøllekro", og hvad de alle hed. Her gjordes Holdt, mens Hestene fik et Foder og et Par Spande Vand, og mens Fragtmanden inde i Gæstestuen fik en Portion Smørrebrød med Snaps og Hvidtøl til og derefter en Kop Kaffe. Saa gik Turen videre i al Slags Vejr hen ad Landevejen, sindig og jævnt, for at Læsset ikke skulde forskyde sig, stadig luntende gennem det kendte, ensformige Landskab, hvor hvert Hus, hvert Træ, hver Omdrejning af Vejen var kendte Tilsynekomster, som kun den kunde have Interesse af at lægge Mærke til, der havde lidt mere Jagttagelsesevne og i det hele lidt mere indenfor Panden end Folk i Almindelighed, naar Talen da er om Natursans. —

Anders Skrald sled nu paa Landevejen som alle andre Fragtmænd, men endnu var han ikke bleven mere medtaget eller sløvet af Hverdagslivets Ensformighed, end at han baade havde Øjne, som han forstod at bruge, og Evne til at kunne tænke over, hvad han saa. Paa Fremturen skulde han nu for Resten ikke kunne se ret meget, da han kørte hjemmefra ved Aftentide og fortsatte Kørslen hele Natten,

men paa Hjemturen forlod han Hovedstaden i den tidlige Morgenstund, og naar han havde hvilet nogle Timer, efter den foregaaende Dag at have travet om fra den ene Ende af Byen til den anden, da havde han sin Glæde af Tilværelsen paa Fragtvognen.

Det mærkedes paa den Vane, han var kommen i med at udtale sine Tanker højt, om ogsaa han var ene. Det var jo mange Timer, Anders tilbragte paa Vognen, og da han ikke var af en indesluttet Karakter eller ordknap af sig, saa pinte det ham at skulle sidde der saalænge uden at høre et levende Ord. I Førstningen søgte han sin Trøst i at tale til „Kamejlerne", men det forslog kun lidt. „Enten man snakker til en Fragtmandshest", sagde han, „eller til en gammel Apothekersvend, saa har man lige lidt Fornøjelse af det. Naa, Hesten kan jo da endelig vrinske lidt eller lette paa Halen, og det kan Apothekersvenden for den Sags Skyld ikke, men synderlig fortløbendes bliver Sludderen dog aldrig med nogen af dem, nej, om den gør!"

Anders slog sig altsaa fra at holde anden Samtale med „Bæsterne" end den, der nu engang skal til mellem en Fragtmand og hans Heste, og lagde sig efter at tale højt med sig selv. Det var jo mest, naar han var ene, om det nu ogsaa kunde træffe sig, naar han ikke var det, men troede sig ubemærket.

Noget af det, der paa hans Rejse især interesserede ham, var en Smedie, der laa omtrent *der*, hvor Melbyvejen drejer af mod Syd. Ligeoverfor Smedien stod en „Halvmilspæl", der angav Afstanden fra Hovedstaden til 4½ Mil, og derefter havde Smedien fra gammel Tid faaet Navnet „4½ Pæls Smedien", der i daglig Tale forkortedes til „Halvpælssmedien". At Navnet overførtes paa Indehaveren, følger af sig selv, men det vidste baade Anders og alle andre Vejfarende, at den nuværende Halvpælssmed var en respekteret Mand paa Egnen.

Ved denne Smedie maatte Anders Skrald ikke saa sjeldent gøre Holdt for at faa en ny Sko lagt under eller ved Vintertid faa Skoene braadede. Mens saadan noget stod paa, var det „lidt melankolsk" for ham at skulle holde Hestens Ben op for Smeden, for hans Øjne havde Vane

med at skulle skotte til Vinduet, hvor Smedens nysselige Datter, Anna Kirstine, sædvanlig sad og syede.

Anders Skrald havde nemlig til sin store Ærgrelse opdaget, at han var bleven sterbens forliebt i Smededatteren, og fra det Øjeblik delte han i sine Tanker sig selv i to Personer: Det Flødeskæg Anders, der var dum nok til at lade sig gøre kulret i Hovedet af et Par Pigeøjne, og den gamle, kloge Stængerotte Anders, der maatte se at faa den Historie forpurret.

„Hvorfor skulde Du nu ikke gifte Dig, lille Anders?" siger Flødeskægget. „Du sidder i en pæn Bedrift, har Hefte og Vogn og kører da ikke just Bagen ud af Bukserne, men lægger alstillens lidt Skillinger til Side."

„Du er mig en net Karl!" siger Stængerotten, „hvad skal Du med Kvindfolk i Hus? Du, der altid ligger og rakker paa Landevejen li'som en anden Pirat."

„Men hvad Fa'n er det?" raaber saa pludselig den Anders, der er fælles for begge de Andre, „har nu ikke den Nærmer tabt Skoen paa det fjærmer Bagben, saa hun gaar og lunter li'som en gammel Hofdame. Er det nu ikke et styrtendes Held, at vi ikke har ret langt igen til Halvpœlesmeden!"

Det var nu ikke saa gelindelig en Sag for Anders Skrald at komme i nærmere Bekendtskab til Smedens Familie, for dels maatte han jo altid se at komme videre, det forteste han kunde, dels forekom det ham, at Smedekonen, som han af og til opfangede et Glimt af, saa' lidt biderhvas ud. Det vil sige, hun var efter hans Mening en af den Slags Skabninger, som man ikke skal gaa op i Baasen til uden Forsigtighed og Ræsong.

Datteren havde han kun en eneste Gang talt med, og da havde han faaet det Indtryk af hende, at hun vist var meget mild og venlig, for da han spurgte hende, hvad det var for et Sytøj, hun havde i Haanden, saa havde hun leet og svaret, at det skulde være en broderet Nathue til hendes Tilkommende, naar hun engang fik en.

Det var jo lidt fremtalende sagt, men det klædte hende saa godt, og Anders var stolt af, at han ved den Lejlighed slet ikke havde ladet sig „anderere", men bare bemærket, at hvilket det nu var, saa var det et kønt Stykke Arbejde.

Som Anders en Dag lige havde passeret Smedien, slog han et dundrende Skrald med Piften og sagde smilende: „Du avenserer, Anders, Du avenserer!“

Han var nemlig naaet saavidt, at han var kommen paa Hilsen med Anna Kirstine, naar han ved Forbikørslen saa' hende i Vinduet, og nu havde han lige hilst paa hende, og hun havde nikket til ham, med en rød Uldtraad i Munden. Hun var nok netop i Færd med at bide den over, for Tænderne skinnede saa hvidt.

Efter mange højrøstede Skænderier mellem „Flødeskægget“ og „Stængerotten“ havde Anders ganske slaaet den sidste paa Flugt og bestemt, at han vilde eventyre sig ind paa Giftermaal, dersom Anna Kirstine vilde have ham. Og vilde hun ha' ham, saa skulde den gamle Stuelænge derhjemme bygges om, og Haven sættes pænt i Stand, og der skulde være Hønsegaard . . .

Men hvordan skulde han nu faa at vide, om Anna Kirstine vilde have ham til Mand? Det var noget, der maatte filosoferes over, for en Fragtmand, der havde saa mange Ærinder at besørge for Fremmede, skulde da ikke gaa galt i By med sine egne. Tage den lange Vej til Smedien alene for det samme og lade Fragtkørsel være Fragtkørsel, det gik dog aldrig an. Han kunde jo da heller ikke komme til at sige Pigen sin Mening, naar han paa Turene gjorde Ophold ved Smedien og stod der og lettede Hestens Ben, mens hun sad inde i Stuen og syede. Desuden skulde der jo ogsaa gerne gaa et lille nærmere Bekendtskab forud — han vidste jo ikke engang, om hun kanske allerede var kendt med en Anden, som hun havde givet sit Løfte. Vel bar hun ikke Trolovelsesring, men derfor kunde der godt være noget i al Geduldighed. Det Spørgsmaal maatte først klares.

„Det Hele maa ambligeres paa den bedste og ræsonerligste Maade,“ sagde Anders, idet han kildede den Nærmer paa Lænden med Piften, „og jeg skulde være dummere, end det staar skrevet i min Skudsmaalsbog, om jeg ikke kunde hitte paa det rigtigste.“

Anders havde den lige Vej for sig. Han lod Linerne hænge slapt ned, dukkede sig godt ind i Kavajen og tænkte efter.

„Jeg maa ha' Anna Kirstine med paa Fragtvognen, ind til København paa Besøgelse hos en eller anden af hendes Paarørende, hvis hun da har nogen derinde; det er noget, jeg kan snakke med Smeden om, mens vi lægger Sko under. Det kan jeg gi' ham sideværts bejderhandt. Men se nu vel, Anders, naar Du saa har Anna Kirstine paa Vognen, saa kommer der noget, Du ikke kan tale med Smeden om, og saa er det, Du skal bruge de Talegaver, Vorherre naadigst har givet Dig for paakommende Tilfældes Skyld. Saa maa Du lade hende vide, hvad Du har paa Hjærte og tale fra Leveren . . ."

Anders Skrald afbrød denne Tankegang med et Udraab til Hestene, der gik og drysfede, som de selv fandt for godt. De havde jo mærket, at der blev filosoferet paa Bukken, og saa mente de i deres Uvidenhed, at de kunde gøre og lade, ganske som de vilde. Fra jævn Lunte gik de over til Skridtgang. Sikkert gik de i Forventning om, at de snart vilde blive muntrede med et Svip henover Lænderne, for de kendte jo Anders Skrald og vidste af gammel Erfaring, at saaledes plejede det at komme. Og den Brune lod sit ludende Hoved dafke over mod den Blakkede, som den vilde spørge om d e n s Mening. Men den Blakkede hævede bare sine Øjenlaag og klippede lidt med dem. Den var gammel i Tjenesten og vidste, at man ikke skulde gøre Ophævelser over Smaating. Kom der et Tjat af Piften, fik man tage det med, men saalænge det ikke var kommet, var det ikke værdt at reflektere over den Sag.

Nu muntredes de op ved Anders's Raab, men da det ikke ledsagedes af en lille Snært med Piften, tog de det ikke for Alvor og luntede bare afsted i et Slags fingeret Trav, ligesom gamle Forstærkningssoldater, naar der kommanderes: Giv Agt — løb!

Den Brune og den Blakkede havde snart igen sat Farten ned til Skridtgang og kastede blot lidt op og ned med Hovederne, for at det skulde se ud, som om de gjorde deres Bedste og var et Par rigtig flinke Dyr.

Paa den Maade gik der vel atter et Kvarters Tid eller saa; men nu samlede Anders med et rask Tag Linerne og slog et vældigt Knald udover Hestene, saa det spjættede i dem begge.

Anders Skrald havde lagt sin Plan.

Underhaanden havde han faaet Rede paa, at Smeden havde en Svoger, der var Høker inde i København og boede ude i Borgergade, lige ved Nyboder. Nu havde Anders sin Station i Garvergaarden paa Vestergade, saa der var jo langt til den yderste Ende af Borgergade, men alligevel træffer vi ham nogle Dage efter i Middagsstunden ude i Høkerens Butik, i Færd med at købe et Pund Spegepølse og et Stykke holstensk Ost. Medens han staar og smager paa en Skive af den blaagrønne Ost, faar han et meget diplomatisk Udtryk i Ansigtet, lader et Par Gange Tommelfingeren gaa rundt langs Halslinningen og siger ganske tilfældig:

„Det er da en ganske muhamedansk Varme, vi har i Dag."

„Det skal De s'gu ha' Ret i," siger Høkeren, „det er en drøj Varme for levende Mennesker, men det er meget værre for de slagtede Fedevarer. Det er en besværlig Sag for en Mand i min Haandtering, for jeg maa næsten hænge over Saltekarrene baade Dag og Nat."

„Hm — ja," siger Anders, „hver har det vel paa sin Maade. Det er ogsaa malesjøsk med den Varme for Smedene. Aldrig i mine livskaftede Dage har jeg sét en Smed døje saadan af Varme, som jeg saa' det her forleden Dag derude i Halvpælesmedien ved Melbyvejen. Sveden han drev af den arme Smed, saa det spruttede paa det gloendes Jærn, og han maatte ligefrem holde Hovedet til Siden, for at det Vaade ikke skulde ta' Hetsen fra Jærnet."

„Var det Halvpælesmeden?" udbrød Høkeren og slog i Disken. „Det er jo min Medsvoger. Naa, ham kender De . . . Svedte han virkelig saadan, den Smedebælle?"

„Det gjorde han, lige saa det drev. Saa det er Deres Medsvoger? Det var da et mærkeligt Træf, at jeg skulde dumpe ind til Dem efter Pølse og Ost til Prokuratormadammen derhjemme. Ja, den Smed, han sidder i en god Bedrift, og det er da en dejlig ung Kone, han har — saa nysselig klejn og smækker."

„Min Konesøster klejn og smækker! Nej, der er De sgu fejl i By, for hun er en rigtig tyk Fedebolle, saadan . . . ." Høkeren slog paa en røget Skinke, saa det

sagde Svup . . . . „nej, De kender hende ikke, kan jeg skønne, det er Datteren, De tager fejl af, Anna Kirstine."

„Naa, ja," svarede Anders med den mest ligegyldige Mine, „det kan jo hændes. Men hvad skal jeg nu betale — for at snakke om det."

„Har det saadan et Jag? Ja, ja da, men De vil vel nok tage en Hilsen med til Smedens og spørge til dem fra mig, naar De kører forbi. Sig til dem, at det kunde være forskrækkelig plaserlig at se dem herinde engang med det Første."

„Hilsningen skal blive afleveret i Morgen den Dag, det skal ikke mankere. Se nu Smeden, ham faar De vist ikke til at rejse paa Besøgelse, for han har mildest talt slaaet Rødder i Jorden dernede, men kanske Kvindfolkene vil være mere alate til en Københavnstur."

Anders bød Farvel og begav sig med Øst og Pølse til Garvergaarden.

Næste Gang, da Anders gav sig et Ærinde ud til Høkeren, var det gaaet, som han i sit stille Sind havde regnet ud. Høkeren havde talt med sin Kone om Fragtmanden og Medsvogerens, og de syntes begge, at det var saa sært med det, at de aldrig saa noget til Smedefamilien. Manden selv, vidste de nok, var grumme obsternasig, naar det gjaldt om at forlade Smedien en eneste Dag, og Konen var lidt ubekvem til den lange Køretur, men Datteren Anna Kirstine kunde da gerne se ind til dem. Det var saa oplivende at have saadan en køn og rar Pige i Huset nogle Dage, for selv havde de ingen Børn. Saa blev de enige om, at der skulde sendes et Brev med Fragtmanden til Smedefolkene, og det skulde gaa ud paa at indbyde Datteren til Besøg hos dem i en Uges Tid.

Da Anders nu indfandt sig, fik han dette Brev overleveret til Besørgelse, og samtidig fik han Beretning om dets Hovedindhold. Havde dette Brev været Gemme for den Lodseddel, hvorpaa den største Gevinst var falden i Lotteriet, kunde Anders ikke have behandlet det med større Betænksomhed og Omsigt. Han lagde et Stykke Kardus-papir uden om det og anbragte det derefter i Vestens Inderlomme, hvor han vidste det sikkert og godt bevaret.

Anders var meget tilfreds med sig selv og med den Maade, hvorpaa han fremmede sine Planer.

„Der kan man dog se," sagde han til sig selv, „at det er godt at have nogen Begavelse fra Fødselen af, for uden det klarer man ikke saadanne Bugter."

Da Anders næste Dag holdt Hestene an udenfor Smedien, slog han det kraftigste Piskekrald, han endnu nogensinde havde leveret, og da Smeden kom ud til Vognen, overrakte Anders ham Brevet med den Bemærkning, at det var fra Medsvogeren inde i København; han havde været inde hos ham og faaet det udleveret til Ambligering, og dersom der skulde Gensvar ind, saa kunde han tage det med næste Gang.

Men det er nu ikke anderledes, end at selv den fineste anlagte og udspekulerede Plan kan blive forpurret ved rene Tilfældigheder. Nu havde Anders tænkt sig det som noget ganske Selvfølgeligt, at han skulde have Anna Kirstine med, naar han næste Gang kom forbi Smedien i den tidlige Morgenstund paa Turen indefter, og derfor blev det ham en slem Skuffelse, da han i Stedet for Anna Kirstine kun fik en Pakke, som han blev anmodet om at besørge ud til hende hos Høkerens i Borgergade. Hun havde nemlig Dagen forud fundet Befordring ind til Staden med en Hønsekræmmer, men hun kom lidt hovedkulds afsted, saa nu maatte Anders tage hendes Skiftetøj med ind til hende.

Anders lod som ingenting, men glad var han ikke, og det var ganske ugudeligt, saa meget ondt han sad og tænkte og sagde om Hønsekræmmeren paa Resten af Vejen. Det Utøj, der var jollet strunk af med Pigebarnet, medens han selv laa her og jumpede bagefter med Skiftetøjet.

Da han nu havde dirigeret sine Hjælpere ud i Byen med forskellige Ærinder og selv besørget de vigtigere Forretninger, hvor der skulde betales eller hæves Penge, lagde han Vejen ud til Høkeren i Borgergade, hvor han til sin store Glæde traf Anna Kirstine ude i Butiken hos Onklen. Hun blev glad ved at modtage Pakken og hilste paa Fragtmanden som paa en ret god Kending. Høkeren bad ham ind i Stuen paa en lille Mellemmad med en Dram til, og Anders gjorde ved sig selv den Bemærkning, at nu bedagede det sig igen for ham. Medens han sad og talte

med Familien, foreslog Høkerens Kone, at han skulde komme ud til dem paa sin næste Tur, og saa skulde de allesammen følges ad ud i denne nymodens Tivolihave ved Vesterport, for den skulde Anna Kirstine da have at se.

Anders havde nær tabt Vejret af Henrykkelse over dette Forslag, og han havde gerne kysset Madammen, fordi hun kunde finde paa saa god en Idé.

Det siger sig selv, at han paa næste Tur medførte en stor Badsæk, der indeholdt hans Stadsklæder, og det var virkelig en fin Mand, der mødte ude hos Høkeren, for at gaa i Tivoli. Han havde da ogsaa ladet sig barbere i den pæne Stue overfor Jørgen Jensens Gaard paa Vestergade, og der havde han med det samme faaet rettet paa Haaret, saa Buklerne laa kønt ind imod Tindingen. Det kostede otte Skilling, men de Penge, syntes han, var godt givet ud. Det gjaldt jo ikke de bare Narrestreger.

Det var en nem Sag for Anders at optræde som Fører og Vejleder i Tivoli, da han var den af dem alle, der havde været der oftest, og han sørgede for, at de fik alting at se, baade Badutspringerne og Danserinderne og Pjerrot. Herinde viste han nu igen sin Forslagenhed. Han turede saadan omkring med sit Selskab, at Høkeren og hans Kone i Løbet af et Par Timer blev aldeles udasede. Saa foreslog han, at de skulde blive siddende en halv Times Tid ved den lille Musikpavillon, medens han og Anna Kirstine gik et Slag rundt i Haven, og saadan blev det da.

II.

Tivoli har jo alle Dage været et rart Sted for Folk, der ville tale sammen i al Fortrolighed, og Anders vidste at nytte Lejligheden. Han „balsamerede" sig rigtig ind hos Anna Kirstine i den Tid, de var ene sammen, og hun kom til at synes saa godt om den raske, unge Fragtmand, som der var saadan et Humør i, at han ikke gav en Københavner noget efter. Anders mærkede godt, at han vandt Terræn, og da de atter samledes med det værdige Høkerpar, indbød han i sin Glæde hele Selskabet paa Aftensmad. Han krævede ind baade Laks og Sardiner, saa det løb op til mange Penge, men ligesom hos Barberen trøstede han sig med, at dette hersens skete ikke for de bare Narrestregers Skyld.

Kort at fortælle, da nu Anna Kirstine nogle Dage

senere skulde hjem til Smedien, saa blev det aftalt, at hun skulde køre med Anders. Hun gav Møde i Gaardergaarden ved den Tid, da han kunde være hjemfærdig, og da Læsset var surret og Alt i Orden, tog hun Plads ved hans Side. Saa sagde de Farvel og hils hjemme til Høkeren, der havde ledsaget Anna Kirstine til Gæstgivergaarden, og med et Skrald hen over Hovederne paa den Brune og den Blakkede styrede Anders gennem Gaarden og lagde Vejen langs Volden til Vesterport. Anden Vej kunde han da heller ikke følge, naar han vilde ad sin Hjemstavn til.

Det stod nu skrevet i Anders Skralds Krigsplan, som var lagt i de sidste Dage, at det skulde komme til et Reglement mellem ham og Anna Kirstine paa denne Hjemtur, men det var noget ganske ubegribeligt, saa det kneb for ham at komme frem med det, der laa ham paa Hjerte. De snakkede sammen hele Tiden, men det gik stadig en anden Vej, end han vilde have, og det skulde han ikke blive meget klogere af. Nu havde de passeret Tremilepælen og lige nær var han. Fra Bakken lidt længer fremme kunde de se helt ned til Egnen om Smedien, og var de først naaet til den, saa . . .!

„Det er vist et Par flinke Heste, De har, Anders Frandsen," sagde Anna Kirstine pludselig efter en lille Pavse. —

„Det er det," svarede han, „men jeg staar i Køb om en tredie, for de to er for lidt til den megen Kørsel."

„Jeg kan tænke det."

„Helst vilde jeg have to Spand at skifte med, men det naar jeg ikke før næste Aar, for iaar har jeg saa meget andet for."

„Hvordan det, Anders Frandsen?"

„Jo, jeg er ved at bygge Forhuset om derhjemme, saa der kan blive en pæn Bebyelse, og jeg koster ogsaa meget paa Haven, der kan blive saa køn, naar den bliver rigtig sat i Stand."

„De er maaske ved at gøre Forandring, Anders Frandsen?"

Med et spørgende Blik vendte han sig imod hende: „Gøre Forandring?"

„Ja," sagde hun saa lidt tøvende, „jeg mener, at De maaske skal giftes, siden De har saa meget for med Deres Ejendom."

Se nu var Anders sat til Vægs, og nu skulde han da være en sølle Karl, om han ikke nu tog til Orde. Men det gjorde han da ogsaa.

„Ja, Anna Kirstine, jeg er ved at ordinere mit Hjem saadan, at jeg kan føre en Kone i Hus."

„Jeg tænkte det nok."

„Men jeg véd ikke, om der kommer nogen Kone . . ."

„Ikke det, hvordan skal det forstaas?"

„For der er kun én, som det kunde blive, og bliver det ikke hende, saa bliver det ingen."

Anna Kirstine saa paa ham uden at sige noget.

Saa tog han igen Ordet; men det var næsten, som om han henvendte sig til Hestene:

„Jeg vekslede engang Ord med en ung Pige, en køn og hjærtensgod Pige, der sad og virkede med et Haandarbejde, og da jeg spurgte hende, hvad det var, hun havde i Værk, saa svarede hun, at det skulde være en Nathue til hendes Tilkommende, hvis hun nogensinde fik saadan En. Dersom den bemeldte unge Pige mindes de Ord, saa vilde jeg ønske, at hun vilde prøve Huen paa mig, jo før, desbedre."

Anders turde ikke se til Siden, hvor hans Ledsagerske sad, men lod Blikket hvile ved Hestene og svippede lidt med Pisken for at jage Fluerne bort fra deres Ryg.

„Er det Alvor?" lød det saa fra Anna Kirstine.

Med et Ryk vendte han sig imod hende.

„Om det er Alvor? Ja, det er den Alvor, at Alt, hvad jeg i den sidste Tid har foretaget mig, baade med Forandring af Huset derhjemme og meget Andet, det er sket med Dig i Tankerne, Anna Kirstine. Saa megen Alvor er det."

„Saa er her min Haand, Anders, og Du havde faaet den, om Du saa var gaaet lige til, for det skal Du vide, at mine Øjne for længe siden er faldet paa Dig."

* * *

Det kan nok være, at Anders slog Skrald, da han kørte op foran Smedien, og ud af Huset styrtede da baade Mand og Kone.

Den Dag blev Opholdet ved Smedien lidt mere langvarigt end ellers, fordi der skulde aflægges Beretning om Trolovelsen og tales lidt om Fremtiden ved en lille Forfriskning.

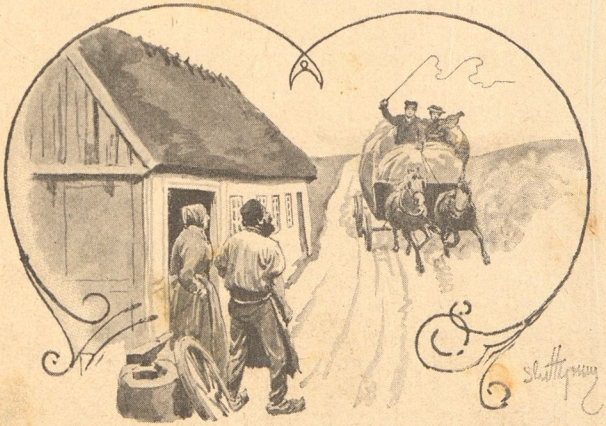

Da Anders langt om længe fik indtaget sin Plads paa Bukken og sat Hestene i Gang, gik Smeden et Stykke hen ad Vejen ved Siden af Vognen. Tilsidst tog dog ogsaa han Afsked med de Ord:

„Farvel, Anders Frandsen, og Tak for det! Du er et rigtig rart Menneske, der under mit Hus Næring baade paa den ene og den anden Maade."

Christian Peter Jacobsen.

En Levnedstegning

af

Landbrugskandidat, Lærer R. Børup.

Et sundt og levedygtigt Folk hverken kan eller vil glemme de Mænd og Kvinder, der ved fremragende Dygtighed og ihærdigt Arbejde paa Aandens eller Haandens Omraade har ydet væsentlige Bidrag til Fremskridt og Udvikling. Det kan ikke glemme dem, thi der boer i et saadant Folk — ligesom i ethvert ufordærvet Menneske — en naturlig Trang til at mindes dets Velgjørere med Ærefrygt og Taknemmelighed. Og det vil ikke glemme dem, thi det véd, at „Daad avler Daad", og det erkjender, at de store Personligheders Livsgjerning bør fremholdes som Exempel til Efterfølgelse. Godt og glædeligt er det, at vi med Sandhed kan sige, at vort Folk ikke har for Skik at glemme de store Navne.

Det danske Folk vil heller ikke glemme den Mand, hvis Billede ledsager denne Artikel, og hvis Navn staar over den. Det vil mindes ham ved Siden af vort Landbrugs bedste Mænd. Thi skjønt han kaldtes og var Grosserer og Medindehaver af et Handelsfirma, er hans Arbejde dog særlig kommen Landbruget tilgode. Og det kan uden Overdrivelse siges, at saa godt som hver eneste Landbrugsbedrift her i Landet og ikke faa i vore Nabolande har høstet Nytte og Fordel af hans Arbejde. Hans Død, der indtraf den 27. August 1895, var derfor et stort og i en vis Forstand uerstatteligt Tab for det danske Landbrug.

Christian Peter Jacobsen var Sønderjyde af Fødsel. Hans Forældre, Møllebygger Jacob Jacobsen og Hustru Ingeborg, født Stougaard, boede i Todsbøl, Bjolderup Sogn, ca. 1¾ Mil sydvest for Aabenraa, og her fødtes han den 31. August 1841. Forældrene vare hæderlige og brave, flittige og strøbsomme Folk, men de sad i smaa Kaar, og da hans Moder døde et Aars Tid efter hans Fødsel, tog Gaardejer Jess Dall, der var

gift med hans Fæster og boede paa Gaarden Bæklund i Hejls, ham til sig. Her blev han opdraget, og her modtog han de første bevidste Indtryk af Livet og dets Krav. Her lærte han Arbejdsomhed og Orden under sine Plejeforældres Vejledning; her spirede og aabenbaredes de gode naturlige Anlæg og Evner, han besad, og her aabnedes hans Øje for Livsrørelserne i Naturen, for hvilke hans Blik efterhaanden klaredes og skærpedes i høj Grad. Da Menneskeaanden jo netop i særlig Grad dannes og formes af Indtrykkene fra og Livet i Barndomshjemmet, skyldes det sagtens for en væsentlig Del det gode Barndomshjem i Hejls, at Jacobsen blev den Mand, han blev.

Paa Grund af sine gode Evner blev han bestemt til at gaa Lærervejen. Han blev først Hjælpelærer ved Skolen i Hejls, hvor han forberedte sig til Optagelse paa Seminariet, og i 1859 optoges han paa Tønder Seminarium og demitteredes herfra i 1862 med Karakteren „Udmærket duelig". Derefter virkede han et Par Aar ved Realskolen i Tønder, men da denne lukkedes af de nye Magthavere i 1864, forlod Jacobsen Sønderjylland og fik samme Aar Ansættelse som Lærer ved Realskolen i Thisted.

Det var i Thisted, at Jacobsen først henledte den offentlige Opmærksomhed paa sig. Han var en dygtig Lærer, der udførte sin Gjerning i Skolen samvittighedsfuldt og omhyggeligt, men Lærergjerningen kunde ikke helt optage den betydelige Arbejdsevne og det Maal af Energi, han sad inde med. I sin Fritid syslede han med Naturvidenskaberne, og ved Læsning, Selvtænkning og Selvarbejde erhvervede han sig forholdsvis hurtig ret solide Kundskaber i Naturfagene, særlig Kemien. Fra Studiet af den rene Kemi førtes han til Agrikulturkemien eller Kemien i dens Anvendelse paa Agerbruget, og da han gjerne vilde gjøre sine Kundskaber frugtbringende, begyndte han at holde Foredrag og skrive landøkonomiske Afhandlinger. Disse sidste offentliggjordes særlig i „Thisted Amtsavis", og Foredragene holdtes dels ved Maanedsmøder paa Realskolen i Thisted og dels paa Landet i Thy. Og da saavel de skriftlige Arbejder som Foredragene udmærkede sig ved Klarhed og ved en vis ædruelig Soliditet, blev de læste og hørte af et forholdsvis stort Publikum. Dette

Arbejde bar kjendelige Frugter, og Jacobsen blev derved efterhaanden en Slags landøkonomisk Konsulent, særlig for Thy, idet der mundtlig og skriftlig, privat og offentlig stilledes Spørgsmaal til ham, vedrørende saa godt som alle Forhold i Landbruget.

Dette betydelige og heldbringende Arbejde vakte da ogsaa Anerkjendelse. Landhusholdningsselskabets Opmærksomhed henledtes derpaa, og 1868 udbetalte dette Selskab ham en Understøttelse til Anskaffelse af Kemikalier og kemiske Apparater, samtidig med at det udtalte sin Anerkjendelse og Paaskjønnelse af denne — som det udtrykkelig hedder i den paagjældende Aarsberetning — „uegennyttige og gavnlige Virksomhed".

Jacobsen var saaledes efterhaanden kommen til at staa i et nært Forhold til Landbruget. Og da han ikke kunde undgaa at lægge Mærke til, at hans Afhandlinger bleve meget læste og gjorde god Nytte, maatte den Tanke ligge nær for ham selv at grunde et Organ for om muligt at vinde en større Læsekreds og finde Læsere i alle Egne af Landet. Han realiserede Tanken og stiftede „Landmandsblade", hvis første Nummer udsendtes den 1. Januar 1868. Jacobsen var dog kun Eneudgiver af „Landmandsblade" i 9 Maaneder; thi den 1. Oktober 1868 blev daværende Lærer i Odense, nuværende Direktør for Bureau Ceres, J. L. Jensen Medredaktør og Medudgiver, og disse to Mænd udgav og ledede nu Bladet i Fællesskab i en Aarrække og skrev talrige Afhandlinger i det. „Landmandsblade" vandt hurtig en betydelig Udbredelse og har taget væsentlig Del i det landøkonomiske Vækkelses- og Oplysningsarbejde, der karakteriserer den sidste Menneskealder herhjemme.

Men skjønt den Virksomhed, Jacobsen udfoldede som landøkonomisk Raadgiver, Foredragsholder og Redaktør visselig er al Ære værd, var det dog paa et helt andet Omraade og i en hel anden Stilling, han kom til at udføre det Arbejde, for hvilket danske Landmænd særlig vil være ham taknemlig.

For en Menneskealder siden stod det i det Hele taget slet til med vore Græsmarker. Ikke alene vare de sædvanligvis stærkt forurenede af Ukrudt og gav som Regel

for smaa og tarvelige Afgrøder, men ret ofte mislykkedes de aldeles. Sligt kan som bekjendt hændes endnu, og der er jo adskilligt tilbage at rette og bedre, inden dette vigtige Led i Sædskiftet Landet over bliver det, det kan og bør være. Men Fremgangen er dog iøjnefaldende. Thi for 30 Aar siden var Forholdet i Virkeligheden det, at det var saa temmelig tilfældigt, om man fik en nogenlunde ordentlig Kløver- og Græsafgrøde eller ikke. Man var den Gang mest tilbøjelig til at søge Grunden til denne Usikkerhed i Jordbunds- og Vejrforholdene. Blev Kløveren borte, eller blev den for tynd, var det — mente man — et eller andet Forhold ved Jorden, eller det var ugunstige Vejrforhold Vinter eller Sommer, der var Skyld deri. At Jordbunden og Vejrliget den Gang havde, endnu har og alle Dage vil have en væsentlig Indflydelse paa Afgrøderne, er en Selvfølge, men meget ofte var Grunden til Datidens tarvelige Græs- og Høafgrøder dog at søge paa et helt andet Sted.

Størrelsen og Godheden af de Afgrøder, vi avle paa vore Marker, bestemmes af flere Faktorer. Foruden Jordens Indhold af Plantenæring, dens mere eller mindre heldige fysiske Beskaffenhed og Vejrliget under Sædens Lægning og Vækst, spiller Udførelsen af selve Saaningen og Nedbringelsen en ikke ringe Rolle. Men en meget væsentlig Faktor er Frøets Beskaffenhed: dets Vægt, dets Ægthed, dets Spireevne, dets Renhed, dets Sundhed og dets Haarførhed. Dette var man ganske vist ikke blind for for en Menneskealder siden, men kun de mere klartseende — og blandt dem Jacobsen — tillagde disse Forhold ved Frøet den Betydning, der tilkommer dem. Og det var den Gang overmaade vanskeligt at faa godt Frø. Ingen — i hvert Fald kun nogle enkelte herhjemme — havde noget egentligt Kjendskab til Markfrø, og Landbrugets Forsyning med denne Vare skete gjennem Forhandlere, der om muligt vare endnu mere ukyndige paa dette Omraade end Landmændene selv. Intet Under derfor, at der ret hyppigt skete Forvexlinger af Sorterne, ja selv af Arterne, at Frøet var blandet og urent og fyldte Markerne med Ukrudt, at Spireevnen var ringe, ofte som Følge af indblandet gammelt og overgjemt Frø o. s. v. — Avlsstedet

Chr. P Jacobsen.

Født 1841, død 1895.

og dets Betydning for Frøets Evne til at overvintre toges der lidet eller intet Hensyn til.

Det var disse Forhold, Jacobsen og hans dygtige og kyndige Medudgiver af „Landmandsblade", J. L. Jensen, havde faaet Øjet op for, og med den Foretagsomhed, som besjælede dem begge, toge de fat paa saa vidt gjørligt at raade Bod derpaa. Disse to Mænd i Forening med den i Landbrugskredse vel kjendte og skattede, nu afdøde Handelsgartner Frantz Wendt i Roskilde udstedte i December 1872 en „Indbydelse til Deltagelse i Fællesindkjøb af Markfrø", ifølge hvilken man vilde: 1) skaffe Deltagerne Frø af bedste Kvalitet, 2) sikre Deltagerne, at Frøet stammer fra passende Avlssteder, og 3) sikre Deltagerne de billigste Priser. I det første Aar meldte sig c. 2000 Deltagere, blandt hvilke der fordeltes c. 225,000 Pd. Frø. — Dermed var det senere saa vel kjendte „Markfrøkontor" — eller som det officielt kaldtes: Kontoret for Fællesindkjøb af undersøgt Markfrø — oprettet, og 1873 flyttede Jacobsen til Kjøbenhavn som Kontorets landøkonomiske Leder. Efterhaanden steg Omsætningen meget betydelig, saa at Deltagernes Antal er naaet op over 16,000 og Omsætningen til ca. 2¾ Mill. Pd. af Sædekorn, Rodfrugtfrø samt Kløver- og Græsfrø. I 1875 indtraadte Andr. Schmidt i Forretningen, medens Frantz Wendt udtraadte i 1880. Men Jacobsen vedblev lige til sin Død at være landøkonomisk Leder af Forretningen og som saadan den, der dannede det personlige Bindeled mellem denne og Landmændene.

Oprettelsen af „Markfrøkontoret" blev Indledningen til en gradvis Forbedring af hele vor Markfrøhandel, som Følge af hvilken denne Handel lidt efter lidt er bragt ind i sunde Former. Det var det nævnte Firma, der anviste den Vej, alle solide Frøforretninger nu ere komne ind paa: at yde Kjøberen Garanti for Ægthed, for Spireevne, for Renhed og for Avlssted. Denne Garanti er mulig, naar den Handlende lader sine Varer undersøge i anerkjendte, private eller offentlige Frøkontrolanstalter, og naar han besidder Kyndighed nok til at værdsætte Avlsstedet. I Jacobsen havde „Markfrøkontoret" et overordentlig kyndigt Medlem, der øgede det Kjendskab til Varernes Be-

skaffenhed, han erholdt gjennem Kontrolanstaltens Analyse, ved talrige Undersøgelser, Spiringsforsøg hjemme og Vækstforsøg i Marken og ved gjentagne Rejser til Udlandets Frøavlscentrer, ligesom han med Iver studerede de botaniske Forhold ved Frøet og Planterne, disses Vækstforhold, deres forskjellige Krav til Jorden, til Fugtigheden, til Dækningen o. s. v. Intet Under derfor, at han med sit aabne Øje og sin skarpe og klare Opfattelsesevne efterhaanden kom til at sidde inde med en Sagkundskab paa dette Omraade, som næppe nogen af hans Samtidige var i Besiddelse af. Denne hans Overlegenhed som Frøkjender anerkjendtes da ogsaa ret almindeligt saavel i Indland som i Udland og medførte, at han maatte overtage adskillige Hverv som Medlem af Kommissioner, Udvalg, Dommerkomiteer o. lign. — Det bør imidlertid tilføjes, at var end hans Sagkundskab størst, hvad det egentlige Markfrø- eller Kløver- og Græsfrø angaar, saa var hans Kjendskab til Rodfrugtfrø og Kornsorterne dog ogsaa betydeligt, og ved sit Arbejde for gjennem „Markfrøkontoret" at udbrede gode Stammer og Sorter deraf har han ligeledes i ikke ringe Grad været Landbruget til Nytte.

Jacobsen var vistnok af Natur og Tilbøjelighed mere Forsker og Landmand end Handelsmand. Og dog var han utvivlsomt en dygtig Handelsmand. Det var hans Overbevisning, at et virkelig solidt Handelshus er i Stand til uden at krænke egne Interesser at arbejde saavel til Producenternes som til Forbrugernes sande Gavn. Og det var mere end et Ønske hos ham, det var ham en Samvittighedssag, at den Forretning, han var Medleder af, kunde arbejde paa denne Maade. Men en saadan Mand er en dygtig Handelsmand, thi han skaffer det Hus, han repræsenterer, Anseelse og — Søgning.

Den, der har levet med i Landbrugets Udvikling i de sidste 25—30 Aar vil have lagt Mærke til den Fremgang, der i det nævnte Tidsrum har fundet Sted med Hensyn til Udbyttet af Græsmarkerne, og den, der af Erfaring véd, i hvilken Grad gode Græsmarker kan støtte Husdyrholdet, og hvilket Tab en mislykket Græsmark kan forvolde en Bedrift, vil kunne værdsætte Betydningen af denne Fremgang. Det er en Selvfølge, at Fremgangen paa

dette Omraade ikke skyldes en enkelt Mand. Enkelte, f. Ex. afdøde Møller-Holst og nuværende Statskonsulent P. Nielsen, Tystofte, har indlagt sig særlig Fortjeneste, men mange have samarbejdet. Der er her, som paa andre Omraader i Landbruget, løftet i Flok. Men den Reform af vor Markfrøhandel, som gjør det muligt for Landmanden uden store Vanskeligheder at skaffe sig godt, spiredygtigt og til Hensigten svarende Markfrø, har afdøde Grosserer Jacobsen uomtvistelig været Hovedmanden for.

Det er altid velgjørende at se fremragende Evner og Dygtighed forenet med en brav Karakter og et godt Hjertelag; thi man ser alt for ofte, at — som det er sagt — „store Mænd ere smaa Mennesker". Jacobsen var som Menneske en tiltalende Skikkelse. Han var en helstøbt, harmonisk udviklet Personlighed, der forenede en skarp og klar Forstand med en retskaffen, nobel Karakter og et varmt og godt Hjerte. Hans skarpe Opfattelse og klare Tanke gav sig talrige Vidnesbyrd i de Indlæg, mundtlige og skriftlige, han fremsatte, naar han deltog i Drøftelsen af en Sag. Hans noble Tænkemaade og gode Hjertelag aabenbarede sig ved Hensynsfuldhed, Hjælpsomhed og Godgjørenhed. Da han var bleven en velstaaende Mand, — dog mindre velstaaende, end mange antog ham for at være — modtog han mange Henvendelser om Hjælp og Støtte. Og han kunde ikke godt bringe over sit Hjerte at sige Nej, hvad enten det gjaldt simpelthen at skaffe et Menneske uden Erhverv noget at bestille, eller at yde et Laan, for hvilket ingen som helst Sikkerhed kunde stilles, eller at anvende sin Anseelse og Indflydelse til at skaffe en uheldig stillet Familiefader en Livsstilling. Blandt dem, der appellerede til hans Hjælpsomhed, var ogsaa adskillige af de — desværre altfor mange — Landmænd, der have maattet gaa fra Hus og Hjem som Følge af Tidernes Ugunst.

Han var en trofast Søn af sit Fædreland, og da hans Fødeegn og Fødehjem høre til den Del af Fædrelandet, der sukker under et saare umildt Fremmedherredømme, havde Sønderjydernes Kamp for deres Nationalitet hans varmeste Medfølelse. Han hilsede derfor med Glæde

alle de Rørelser i Folket, der vidnede om et kraftigt nationalt Liv, og Folkehøjskolen og Skytteſagen havde i ham en oprigtig Ven. Overhovedet kunde man være ſikker paa at finde ham hjertelig med i alt, hvad der af ſtort og godt var oppe i Folket.

Der var noget uſædvanligt vindende og tillidvækkende ved Jacobſens ydre Perſonlighed. Den høje, i ſine Manddomsdage kraftige Skikkelſe, med det mørkladne Anſigt, der bar langt, mørkt Fuldſkjæg, tiltrak ſig uvilkaarlig Opmærkſomhed. Kom man ham paa nærmere Hold og betragtede det noget alvorlige Anſigt, med det kloge og venlige Udtryk og de milde Øjne, og lagde man Mærke til den ham egne jevne og bramfri, noget tilbageholdende Fremtræden og Færden, fik man Indtryk af en paa en Gang ſindig og forſtandig, velvillig og godſindet Mand. Og havde man Lejlighed til at vexle Tanker med ham om andre end juſt dagligdags Æmner, mærkede man, at man havde at gjøre med en ærlig, ſandhedskjærlig Natur, ſom man trøſtig kunde aabne ſit Hjerte for.

Ved Midſommertide 1895 begyndte han at ſkrante. Han følte ſig ikke rigtig vel og blev let træt, men hverken han ſelv, hans Nærmeſte eller hans mange Venner anede dog den Gang, at han havde ſaa kort Tid tilbage at virke i. Han maatte gaa til Sengs, men det ſaa iøvrigt ſtadig ud til, at hans kraftige Natur ſkulde ſejre. Da tog Sygdommen pludſelig en ſaadan Vending, at alt Haab om Helbredelſe maatte opgives. Den 27. Auguſt ſov han blidt og ſtille hen i ſit Hjem i Gjentofte, og netop den Dag, da han vilde have fyldt ſit 54. Aar, blev han under ſtor Deltagelſe biſat i Gjentofte Kirke og jordet paa Frederiksberg Kirkegaard.

Et ſmukt, ædelt og ſærdeles virkſomt Menneſkeliv var afſluttet. Danſke Landmænd ville ſavne ham, og de ville mindes ham med en oprigtig Tak for hans Gjerning. De mange enkelte, ſom han har rakt en hjælpende Haand paa et for dem kritiſk Tidspunkt i deres Liv, ville velſigne hans Minde. Men ſtørſt er Savnet og længſt vil Mindet bevares af dem, der ved Blodets Baand ſtod ham nærmeſt og hvis kjærlige og trofaſte Ægtefælle og Fader han var.

Ohlenschlæger.

Af Peder A. Møller.

Med Tegninger af Viggo Langer.

„Hvad skal vi kalde ham, Far?"
„Jeg ved ikke —"

„Hvad siger du om Ohlenschlæger?"

„Kan det dog gaa —?"

„Ohlenschlæger? Hvorfor skulde det ikke kunne gaa? Kunde han komme til at ligne Ohlenschlæger!"

„Var det ham, der opfandt Telegrafen?"

„Du snakker! Det var jo ham, der havde skrevet den morsomme Bog, vi læste sidste Vinter. Kan du ikke huske den Bog, jeg sad og græd over hele Tiden, mens jeg læste for dig?"

„Saa var den jo ikke videre morsom."

„Aa, den var saa spændende — kan du huske der, hvor hun selv stak Ild paa Fomfruburet? Jo, han skal hedde Ohlenschlæger Adam Gottlob Jensen."

„Var det saa ikke bedre, han hed Adam Gottlob Jensen Ohlenschlæger?"

„Er du pjanket? Han skal jo ha dit Bagnavn, og du hedder jo ikke Ohlenschlæger."

„Nej, det gør jeg jo ikke."

„Nej, Ohlenschlæger skal forrest, ellers vil han blive kaldt Adam, og det er der ikke noget ved."

Og Drengen kom til at hedde Ohlenschlæger Adam Gottlob Jensen.

Da Pigen, der bar ham frem i Kirken, nævnede Navnet, som Præsten højlydt gentog, lød der en sagte Fnisen blandt Tilhørerne. Men den lille blaaøjede Fyr, der ikke forstod, hvad man havde for med ham, lod Folk fnise og holdt sig til sin Sukkersut.

Grunden til, at hans Mor saa ivrig valgte det fordringsfulde Navn til sin Dreng, var den, at hun havde læst en Del af den berømte Digters Bøger. Hun satte, figurlig talt, en anseelig Mængde Bøger tillivs mellem Aar og Dag, uden at det tør paastaas, hendes kritiske Sans stod paa Højde med hendes Læselyst. Bare Indholdet var Romanstof, slugte hun det, hvad Form det end var iklædt. Hendes Mand, en godmodig og flittig Arbejder, der havde fast Plads paa den nærliggende Herregaard, kvalte mangt et Suk, naar han saa, hvordan hun forsømte deres tarvelige Hjem over Bøgerne. Rengøringen lod hun ligge, sommetider flere Dage itræk, og stadig maatte han minde hende om, at hans gamle Tøj trængte til at bødes og

stoppes. Om Aftenen sad hun oppe til halvt ind i Natten og læste, og det maatte Morgenstunden undgælde for; tidt kunde man træffe hende i Dynerne Kl. 9—10 om Formiddagen.

Hun havde som ung Pige været meget køn, og trods Snavset, der skæmmede hende, var hun endnu køn. Den fine, skære Hud skød Snavset af sig, og den slanke Krop med de bløde Former gjorde sin Ret gældende trods de ofte pjaltede Klæder, der hang om hende. Han kunde ikke andet end vedblive at holde af hende, og da hun gengældte hans Hengivenhed, var der, trods de ydre uheldige Forhold, et godt Samliv imellem dem. Fælles Kærlighed til Drengen knyttede dem fastere sammen, og da det viste sig, efterhaanden som han voksede til, at han havde arvet en god Del af Moderens Læselyst, var hun ikke langt fra at forgude ham.

Og han var en lille begavet Fyr, med Evner til at fatte og holde fast, hvad han læste, eller hvad der blev ham fortalt. Naar Præsten holdt den halvaarlige Eksamen i Skolen, da var Ohlenschlæger Lærerens Stolthed og Skolens Pryd. Frimodig og uden Slinger gik han paa med Svarene, naar Præsten overhørte ham, og hans Tavle og Skrivebog var i den pynteligste Orden. Saa kunde det hænde, at Præsten klappede hans gule, næsten hvide Haar og sagde, halv henvendt til Læreren: „Jeg tror, der kunde blive noget af den Dreng.“ — Ellers var han tidt Skive for de andre Skolebørns Stiklerier paa Grund af det fortvivlede Navn, han gik og slæbte paa.

Fra han var saa stor, at han kunde bære Madspanden, gik han daglig op paa Herregaarden og hentede Levnemad fra Middagsbordet hjem til sin Mor, og han var saaledes en godt kendt Person paa Gaarden.

Een var der deroppe paa Gaarden, som fremfor alle de øvrige havde fanget hans Hjerte, og det var Herremandens Datter, en lys og indtagende Skønhed paa 19 Aar. Hver Gang han havde det Held at se hende, endsige tale med hende, bankede hans Hjerte af Fryd, og han blev yderligere forelsket. Den lille troskyldige Fyr havde vel et Indtryk af, at der var et gabende Svælg mellem ham og hans tilbedte, et Svælg, som han, selv om

han blev to Gange ti Aar, ikke formaaede at overstige. Men han holdt sig til Øjeblikket og fandt, at Jorden var et Paradis, naar han fik Held til hver Dag at se hende og imellemstunder at tale med hende. Og hun gav sig gerne af med ham, det morede hende.

Naar han læste i Moderens Romanbøger, blev Heltinden altid til Herremandsdatteren og han selv til Bejleren, der udstod og overvandt alle Hindringer for hendes Skyld. Sommerdagen blev mere solfyldt, Blomsterne kønnere, Sundet mere blankblaat, naar hun var i hans Tanker, og om Natten, naar han laa i sin lille haarde Seng med de sparsomme Puder og den tynde Overdyne, kom hun til ham i Drømme og fyldte ham med Lykke.

Paa en Sommerdag i sit elvte Aar gik han som sædvanlig med sin Madspand opad Herregaarden til. Han var netop kommen gennem Alleen og vilde dreje om Hjørnet ved de to store Indkørselslaager, da han rendte paa en ung Mand, der kom rask gaaende fra den modsatte Side. Han blev saa forskrækket, at den tomme Madspand, han efter gammel Vane gik og dinglede med paa Langefingren, faldt fra ham. Han stirrede paa den fine unge Mand, hvem han aldrig havde set før, og glemte at samle Spanden op.

„For Pokker, Dreng!" slap det ud af den fremmede. Men med et Smil bukkede han sig, tog Spanden op og rakte Drengen den: „Naa, den faldt jo ikke i Stranden. Hvad hedder du?"

Svaret kom frygtsomt og lavt.

„Hvad behager? Ohlenschlæger — —?"

„Ja."

„Du skulde vel aldrig hedde Adam Gottlob ogsaa, hvad?"

„Jo, Ohlenschlæger Adam Gottlob Jensen."

Men det var for meget. Den unge Herre brød ud i en overgiven Latter.

„Enten er du en Gavtyv, Dreng, eller — —"

Han blev afbrudt af en munter Pigestemme bag sig: „Hvor vil du hen, Georg?"

Han snoede sig rundt og fangede Herremandsdatteren i sine Arme:

„Ud at lede efter dig, Erna. Jeg har allerede støvet det meste af Haven igennem uden at finde dig. Men se, hvad jeg fandt til Gengæld!"

„Det er jo vor egen lille Ohlenschlæger," sagde hun. „Bryd dig ikke om den Galning, Dreng, men gaa bare op i Køkkenet med din Spand."

„Sagde du Galning?" udbrød den unge Mand overstadig lystig, og da hun vilde svare, lukkede han Munden paa hende med et Kys.

Lille Ohlenschlæger følte et Stik i Hjertet. Han saa paa den unge Pige med et langt Blik, og der kom Taarer hans Øjne.

Som om hun forstod, hvad der foregik i den lilles Bevidsthed, og som om hun vilde skærme ham for den unge „Galnings" Lystighed derover, traadte hun imellem dem, tog sin Kærestes Arm og trak ham med sig.

Drengen blev staaende en Stund og saa efter de to. Lige over hans Hoved stak en Lærke jublende til Vejrs, men han hørte den ikke; Sollyset faldt i skarpe Strimer ind mellem de løvrige Lindetræer, han saa det ikke, alt var med ét Slag blevet graat omkring ham. Den hvide Skovkorvel stod som en trofast Hønemor og bredte sine Vinger ud over sine Kyllinger, de gule Mælkebøtter, men han agtede ikke derpaa. Han følte sig syg.

— Den gamle Herremand hvilede i Gravkamret hos sine Fædre, og de to unge var blevne Mand og Kone og den smukke Gaard deres Ejendom. Ohlenschlæger var nu i sit fjortende Aar, men vedblev sin Gang med Madspanden til Herregaarden. Den unge ny Herremand holdt han ikke af, da denne ofte gjorde ham til Skive for sin lystige Skemt, og i sit stille Sind bandede han sit store Navn, naar han saa Herremanden med en Skelm i hver Øjekrog komme imod sig. — Men Fruen, den unge, lyse og milde Dame, var endnu hans Ideal, og det vilde hun vedblive at være, saa længe han levede, det var han ikke i ringeste Tvivl om.

Dette hans lønlige Sværmeri for den unge Frue, hans Gang paa Gaarden, hvor alt var pynteligt og pro-

pert, i Have og Park, mellem yppige Blomstergrupper og smukke Græsplæner, vakte og udviklede hans Sans for Skønhed og Orden, og hans fattige, uordentlige Hjem, som Modsætning til Herregaarden, traadte grelt frem i hans Bevidsthed. Undertiden kunde han slaa paa noget i den Retning, naar han talte med Moderen; men hun forstod ham ikke eller overhørte det.

Saa fik han et lille Stykke Jord udenfor Vinduerne gravet og lagt tilrette som Have. Blomsterplanter og Frø kunde han faa nok af paa Herregaarden, og det hele lykkedes over hans Forventning. Hvilken Fryd for ham, da det lille pæne Haveanlæg lokkede Moderen fra Bogen ud i det fri!

„Der skal slet ikke saa meget til at pynte op ved det gamle Hus, Mor."

Undertiden søgte han, ved at stryge Støvet af Bordet med sit Trøjeærme, at aabne hendes Øje for Snavset inden Døre.

„Mor, nu skal jeg binde dig en ny Kost, saa har du lettere ved at feje Gulvet."

Han bandt hende baade Fejekost og Støvekost, og med rørende Udholdenhed var han utrættelig i at opdrage sin egen Mor til en ordentlig Kone.

Hans Far blev opmærksom paa den Forandring, der lidt efter lidt foregik i Hjemmet, men sagde ingen Ting, kun strøg han undertiden sin barkede Haand kærtegnende hen over Sønnens Haar.

„Mor, skal jeg sige dig noget?" kom det en Dag, da de sad ved Bordet og spiste.

„Hvad er det, Øhlenschlæger?"

„Du er en køn Kone endnu, Mor."

Hun saa først forbavset paa Drengen, saa ned ad sin egen uordentlige Skikkelse, og der bredte sig en brændende Rødme over hendes Aasyn.

„Det er du, Mor," sagde Sønnen med Overbevisning i Stemmen. „Du skulde bare se, hvis du fik fine Klæder paa."

„Fine Klæder!" Hendes Stemme fik en haard Klang. „Bare pæne Klæder, Mor, eller bare — bare — —"

„Hvad for bare?"

„Hele Klæder — —"

Den Finhed i Sindet, der var hans Særkende, gjorde ham ky for, at han havde saaret hende. Han gik stille hen og lagde sin Arm om hendes Hals. Og han skjalv, da han mærkede, hun græd.

„Mor, lille Mor," bad han.

Hun skød ham lempelig fra sig og gik ind i Sovekammeret.

Da hans Fader den Aften kom hjem, var Stuen omhyggelig fejet og aftørret, Moderen renvadsket og med et helt og nystrøget Forklæde paa. Faderen syntes, den lille Lampe skinnede som en Sol, og han udbrød:

„Nej, Karen, hvor her er rart at komme hjem i Aften!"

For første Gang forstod hun, hvad Hjemmet havde savnet i de mange Aar.

— Saa blev Drengen konfirmeret og skulde ud at tjene.

Hvorhen?

Dette Spørgsmaal blev grundig drøftet i det lille Hjem. Faderen mente, at han nemt kunde faa en Plads til ham oppe paa Gaarden, men Moderen satte sig derimod.

„Vor Dreng, med saadanne Evner og med saadanne Skolekundskaber! Nej, han skal ikke være simpel Tjenestedreng paa en Herregaard. Hvad vilde det føre til? Til Daglejer, ikke en Døjt mere."

„Hvor vil du da gøre af ham?"

„Jeg har tænkt at tale med Herremanden om at skaffe ham Plads som Skriver et eller andet Sted."

Og Herremanden gjorde, som man bad ham, ivrig tilskyndet af sin smukke, unge Kone. Han skaffede Drengen Plads som Skriver paa Amtsstuen.

En skønne Dag skulde Ohlenschlæger give Møde hos Amtsforvalteren og give Prøve paa sin Skrive- og Regnefærdighed. Han var tung om Hjerte, da han fremstillede sig for den mægtige Mand, der nu holdt hans Fremtidsskæbne i sin Haand.

„Naa, det er dig, der ønsker at faa Plads som Skriver her paa Kontoret. Ja, dertil fordres en god og let

læselig Haandskrift og en vis Grad af Dygtighed i Regnekunsten."

Han tog frem et Ark Papir og lod Drengen tage Plads ved en Pult.

„Vil du nu tage en Afskrift af — — men det er sandt, hvad hedder du?"

„Ohlenschlæger —"

„Ohlenschlæ— hvad behager — Oh—len—schlæger?"

„Ohlenschlæger Adam Gottlob Jensen."

„Jh, Vorherre fri os! Hvad er det for Galskab!"

Drengen saa op paa den barske Mand, og hans Haand rystede, da han dyppede Pennen.

„Tag en Afskrift af dette Dokument," bød Amtsforvalteren.

Den første Linje, Drengen skrev, blev skæv og usikker; men da han følte, hvor vanligt og sikkert Penneskaftet laa i hans Haand, kom der Ro over ham, og Prøven faldt ud til hans Fordel. Ligesaa med Regneprøven.

„Meget brugelig," lød Dommen, „meget respektabelt. Men hvad gør vi ved det tosede Navn?"

Atter skød Blodet op i Drengens Kinder, og han fik Taarer i Øjnene.

„Naa, vi kan jo prøve det. Du kan møde her den første i næste Maaned."

Og Ohlenschlæger kom til at sidde paa Kontorstol.

Men der var tillige ved samme Amtsstue et Par unge lystige Fyre, som lovede sig en udmærket Spas, naar Drengen med det store Navn kom indenfor deres Rækkevidde. Og fra deres første Dag gik det løs med Løjerne, og disse var tidt af en krænkende Natur overfor den arme Dreng. Saa hed det: „Hvis jeg tør være saa fri at ulejlige Hr. Professoren — —." Eller: „Arbejder den store Skjald paa et nyt literært Værk for Tiden?"

Blyg, som han var af Naturen, forsøgte han ikke at værge sig mod Drillerierne, men bøjede sig blot dybere og dybere ned over sit Arbejde.

En kold Dag, da han efter Kontortid tog sin tarvelige Overfrakke paa for at gaa hjem paa sit Kvistkammer, var det ham paafaldende, saa elskværdige hans Kolleger var imod ham:

„Lad mig hjælpe Dem, Ohlenschlæger —."

Og den ene af dem hjalp ham Frakken paa. — Det var i Skumringen, og ude paa Gaden var Lygtetænderen i fuldt Arbejde.

Paa Vejen hjem vilde Ohlenschlæger et Smut ind i Boghandlerbutiken og hente sig en Bog fra Lejebiblioteket. Der var stærkt oplyst i Bogladen og fuldt af Kunder, hvorfor han en Stund holdt sig beskedent indenfor Døren. Men da en svær Herre, bag hvis Ryg han hidtil havde staaet i Skygge, fjernede sig, faldt det fulde Lampelys hen over hans lille Skikkelse, og en stille Fnisen, der snart brød ud i højrøstet Latter, slog ham i Møde fra de tilstedeværende, der alle saa paa ham. Forvirret og ilde til Mode søgte han at gemme sit Blik, og nu først blev han vaer en skinnende Genstand paa sit eget Bryst. Et Kors af Guldpapir sad fæstet paa hans tyndslidte Frakke, netop paa det Sted, hvor et Ordenstegn vilde have haft sin Plads. Et Sekund mødte hans bedende Blik den lattermilde Skare, saa fo'r han med et Suk, der var en saaret lille Sjæls Stønnen, ud af Døren.

Han vidste ikke selv, hvorhen Benene bar ham. Bort, bare bort fra de flimrende Gaslygter!

Derude bag Byen laa den brede Landevej hyllet i tæt Mørke. En fin Støvregn, halv Taage, som den kan findes i November, slog sammen om ham, gennemisnede ham. Han løb mere, end han gik; han vilde hjem — til det fattige Hus bag Herregaardsparken, til sin Mor, med det store, blonde, bløde Haar, til sin Far med de haarde Næver og den ludende Ryg. Hjem, bare hjem.

Han hørte, hvor det suste i Grenene paa det store Ahorntræ, der stod for Gavlen af Huset, hvor Laagen indtil det lille Stykke Have stod og sled i sine Hængsler. Bag de smaa solbrændte Ruder flimrede en søvnig Lampe paa Bordet — paa Bordet — — se hvor rent Bordet var — han havde jo visket Støvet af det med sit pjaltede Trøjeærme, og der i Krogen stod jo den ny Kost, han havde bundet til Mor — og hun selv sad jo paa Stolen mellem Bordet og Kakkelovnen og havde et helt og nystrøget Forklæde paa — sad og spiste — spiste — —? Han følte en svidende Sult, han havde ikke spist siden i

Middags — ja hvad fik han da? Kærnemælkssuppe og Pillekartofler med Løgsauce — — ikke engang spist sig mæt, for der havde staaet en hel Skare leende Mennesker omkring ham og peget paa et skinnende Papirskors, der var fæstet paa hans Bryst.

— — — — — — — — — — — —

„Hvad er der i Vejen, Hans?" raabte Herremanden til sin Kusk, hvis Heste stejlede og var ikke til at drive fremad.

Den unge Frue rejste sig angest fra det bløde Sæde og greb sin Mand i Armen.

„Stille, stille, stille, Brunen!" beroligede Kusken de opskræmte Heste, mens Herremanden med et rask Spring var af Vognen og fo'r hen til Hestene. Skæret fra Vognlygterne naaede kun sparsomt frem foran Køretøjet i den stærke Taage.

„Et Menneske — tværs over Vejen!"

Han bøjede sig ned over et ungt Menneske, der tilsyneladende livløs laa med Ansigtet nedad. Kusken var sprungen af Vognen og med den ene Haand i Bidselet paa den uroligste af Hestene, hjalp han med den anden Herremanden at faa den forulykkede trukken til Side. Fruen, der ikke turde blive i Vognen med de prustende Heste for, var ligeledes stegen ned, og nu stod alle tre bøjede over den livløse Skikkelse.

„Gud, han er død!" udbrød hun gysende.

„Han er vel snarere døddrukken," mente hendes Mand.

„Er det ikke — — jo, det er jo — —"

„Hvem?" afbrød Herremanden sin Kusk.

„Ohlenschlæger — —?"

„Jh ja, det er jo Ohlenschlæger, stakkels lille Ohlenschlæger!" raabte Fruen.

Der blev en uhyggelig Tavshed. Fruen bøjede sig ned over Drengen og tørrede med sit fine, bløde Lommetørklæde Blodet af hans forslaaede Pande.

„Tag ved, Hans, han maa op i Vognen," sagde hendes Mand. Nej, ikke paa Bukken, der kan jeg selv sidde!"

I en skarp Trav gik det hen ad Vejen mod Herregaarden, mens Fruen holdt den bevidstløses Hoved ind til sig. Da Vognen holdt foran den store Trappe ved Hovedbygningen, slog Ohlenschlæger Øjnene op.

„Hvor er jeg?“ hviskede han.

Da bøjede den unge Frue sit Ansigt ned over hans, saa tæt, at han fornam hendes varme Aande. Han lukkede atter sine Øjne.

Først Dagen efter, da Lægen havde tilset den syge og erklæret, at der ingen overhængende Fare var paa Færde, kun et Tilfælde, fremkaldt af Udmattelse og Overanstrengelse, gik der Bud efter hans Forældre.

„Min Dreng, min egen Dreng!“ hulkede hans Mor. „Du skal aldrig mere tilbage til det rædsomme Amtshus!“

— Og dog kom han tilbage til „Amtshuset“, men det var først flere Aar efter.

Den unge Frue havde faaet Lov af sin Mand til at hjælpe Ohlenschlæger frem i Verden. Ti Aar senere fik han, som dansk Jurist, Fuldmægtigpladsen paa den samme Amtsstue, der havde været Vidne til hans Kvaler som Skriverdreng. Og ingen i Byen gjorde Løjer mere med den statelige og elskværdige Fuldmægtig med det udfordrende Navn.

Og det bedste ved ham var, at han ikke nærede Spor af Forfængelighed; han hang med en rørende Kærlighed ved det gamle Hjem og sine Forældre. Kun hans Mor var forfængelig af sin Søn — men det var vel tilgiveligt. Ja selv Herremanden og hans Frue, var stolte af ham.

„Vor Ohlenschlæger,“ kaldte Herremanden ham stedse.

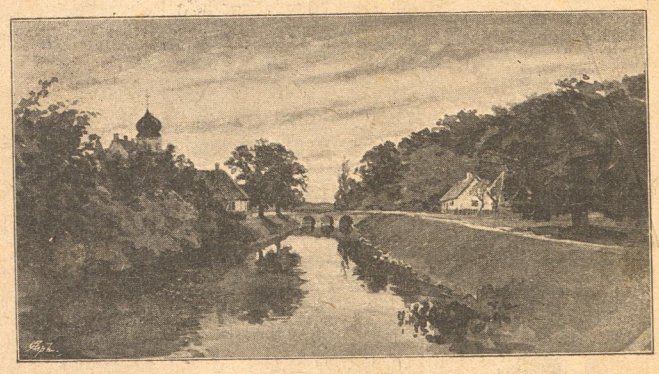

Gjennem Dalarne.

Af Edv. Egeberg.

Leksand.

Fra Stationen „Indsjøen" sejler man til Leksand — den By i Dalarne, som vel er mest besøgt af rejsende.

Man har Kirkens svære Taarn for Øje omtrent hele Tiden, og idet man svinger fra Søen ind i den brede Østre-Dalelv, som forbinder den mindre Sø med den store Siljan, har man den store, venlige Halv-Købstad for sig.

Der var en Mængde Turister med Dampbaaden, og der blev et Kapløb om Natteleje.

Vi maatte hele Byen paa langs, inden vi fandt et; dette fik vi endda først efter en meget lang Forhandling med Fruen paa Hotellet, og efter at min Ven Skolebestyrerens glade Ansigt og ubetalelige Svensk havde lokket et ganske lille Smil frem paa den meget fede Dames ubevægelige Hotelansigt.

Jeg betragter dette, at faa en Værtinde eller Vært til at le — virkelig le — som et Kunststykke af første Rang. Ny Benklæder og Skørter, nystrøgne Gardiner, Klokkestrenge og Hotelansigter, det er én Familie, tvært nedhængende, uden Plet og Fold, udtryksløse og karakterløse til Hobe. Det er lige saa let at faa en Klokkestreng til at vride sig af Latter, som det er at faa en Vært til at le virkelig interesseret. En Hotelvært kan nok lave nogle Forvridninger af Ansigtet, som kan have en vis Lighed med Latter, men vi ved nok alle, hvad det er.

Vort Selskabs Glæde over at være kommen i Hus fremkaldte i Løbet af Aftenen et saadant Brøvl og Skvalder, at vore højtidelige svenske Medspisere ved Aftensbordet skottede harmfuldt til os, og Værtinden fremkom med en afdæmpet Anmodning om at holde lidt igjen paa Lystigheden. —

For at bøde paa de ovenfor brugte, lidt nedsættende Ord om Hotelmennesker i Leksand, vil jeg skynde mig at sige, at Hotellet sammesteds er noget af det propreste, jeg

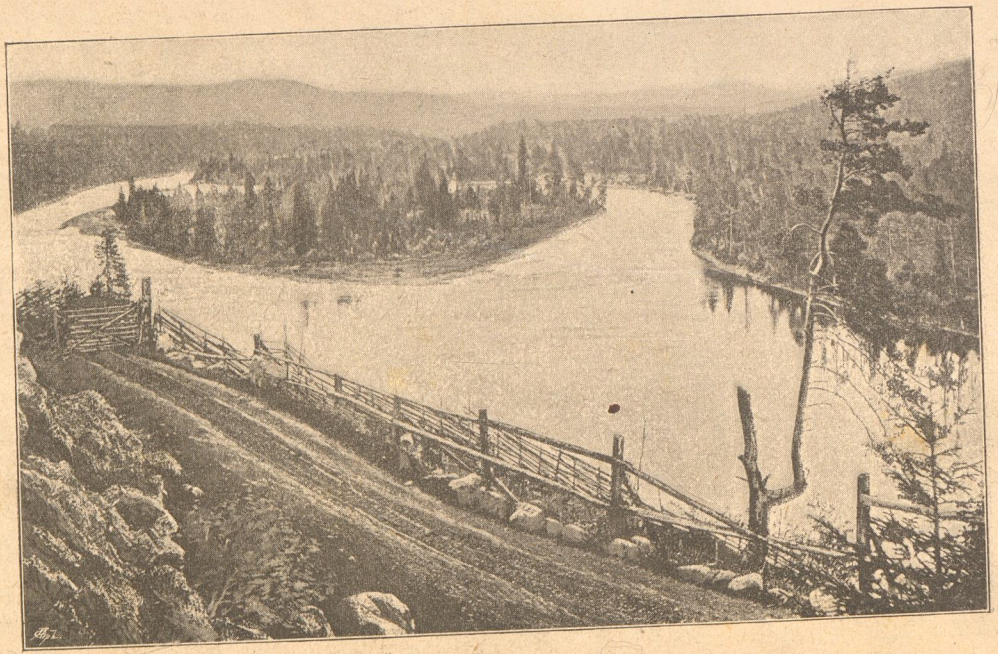

Sva Dalarne.

har set. Særlig staar Gulvenes Hvidhed for mig som noget uforglemmeligt. Jeg kan ikke udtrykke min Begejstring for de leksandske Gulve i stærkere Ord end disse, at jeg uden Betænkning vilde sætte mig til at nyde en Portion stuvede Kartofler eller Rørœg — ja Vælling, om det skulde være — som blev mig serveret uden Talerken, Kniv og Gaffel paa det bare Hotelgulv.

Jeg udbringer herved i mit stille Sind et Leve for de svenske Hotelpiger! Det er ikke alene deres Gulve, de forstaar at holde hvide, selv er de noget af det propreste og nætteste, man kan se.

Der er en Ting til i Leksand, som uvilkaarlig hægter sig sammen med de hvide Gulve — det er formodentlig Hvidheden, der er Bindeleddet — og som ogsaa skal have en rosende Bemærkning fra min Side — det er Birkealléerne. De opvække Minder af mere æstetisk Art, end Gulvene gjør. Vejene i Byen ere beplantede med fine, ranke Birke. Man føler sig ligesom i fint og godt Selskab, naar man passerer en saadan Vej. Den klare, grønne Krone og den hvide Stamme leder Tanken hen paa Kvinder af dem, der er uopløselig forbundne med Begrebet om Renhed og Uskyld. Vore hjemlige Popler ere ganske vist kønne og ranke, men deres tykke Læderblade smælde saa stærkt i Vinden og gjør Træet til en larmende Følgesvend langs Vejene. Naar Vinden tager i Birkekronerne heroppe, da bøje de sig yndefuldt og tyst og bølge som et blødt Kvindehaar.

Hoved-Oplevelsen her i Leksand er Kirkefærden.

Vi blev vækkede ved Klokkeklang, vældige Toner, kraftige nok til at vandre milevidt ud over Sø og Bjærg med deres alvorlige Kalden.

Vi gik ned til Søbredden, hvor vi gik i Land Dagen forud, og hvor man sagde os, at nogle store Baade med Kirkefolk vilde lande. Vi havde ikke ventet ret længe, inden der kom én pilende frem bag Odden med sin brogede Ladning. Et Par kraftige Tag, og Baaden farer med sin spidse Stavn lige mod Land. Mændene lægge Aarerne ned og rejse sig for at gjøre Plads for Kvinderne, som først gaa i Land. De vælte sig over Stavnen ind paa Strandens Sand. Derefter gaa Mændene fra Borde og sluttelig

langes Børnene og Madspandene ind. Naar alle ere komne paa det tørre, tage Mændene fat i Rælingen af den lange smalle, men velbyggede Baad og hale den omtrent helt op paa Land.

Der var ca. 30 Mennesker i Baaden, mest Kvinder. Disse ordne deres og Børnenes Pynt, inden de gaa op mod Kirken. Ansigterne ere ikke kønne, de fleste tørre og rynkede, ældede før Tiden. Deres Dragter spille i alle Farver. „Gult og grønt og rødt for Øjet svæver". De gifte Kvinder bære hvide Huer, de ugifte kulørte. Livene have forskjellige Farver, de smukkeste ere de hvide og røde. Sorte Nederdele ere de almindeligste. Skjørterne ere korte. Nogle Kvinder have hvide Tørklæder over Hovedet og gule Forklæder. De have Sorg.

Medens Kvinderne udelukkende ere klædte i Nationaldragter, ere Mændene dels i moderne, dels i gamle Dalkarledragter. Det er naturligvis særlig de ældre, som holde fast ved den overleverede Klædning, der efter min Mening egentlig ikke er værd at holde paa, fordi den er stygg. Den bestaar af en lang, sort, højtidelig Frakke, som naar neden for Knæerne, og som giver selv vel byggede Folk Udseende af at være lange og ranglede, gule Skindbukser, hvide Uldstrømper og store, klodsede Sko. Som Tag over denne vandrende Tristhed en bredskygget, sort Filthat.

Nok en Baad lægger til, og efterat Kvinderne have pudset og pyntet lidt paa sig selv og hverandre, skrider Toget langsomt op mod Kirken — vi i Hælene paa det.

Ogsaa andre Steder lægge store Baade til Land, og samtidig besørge Masser af mindre Baade og Smaavogne Folk til Kirke.

Kirken er et efter Landsbyforhold mægtigt Rum. Den siges at skulle kunne rumme 5000 Mennesker.

Den er bygget i Kors, har et svært Taarn og over Korset en Rytter. Murene ere hvidkalkede, Taget af mørke Teglsten. Paa Spiret glimter Karl den 12.s Krone og Ravnetræk, og over Koret staar St. Peter.

Kirkefolkene staa i Grupper baade paa Kirkegaarden og udenfor denne. Kvindeflokkene ligne store, brogede Blomsterbede. Der samtales naturligvis, men kun dæmpet.

Uden for Kirkegaarden i den brede, smukke Birkeallé

staar der tre Lig paa Baarer og ved Siden af dem nogle grædende Kvinder. Kisterne ligne Baade med skarpt afskaarne Stavne. De ere pyntede med Flor og udhugget Papir. Da Præsten træder ind paa Kirkegaarden, gribe fire Dalkarle fat paa hver Baare, hæve den op paa Skuldrene og skride langsomt hen mod Graven. Præsten læser en lang Bøn op, og derefter foregaar Jordspaakastelsen, omtrent med den samme Ordlyd som her hjemme.

Fra at være Tilskuer, en glad Turist, der ser alt fra den lyseste Side, bliver man medfølende, træder selv ind i Sørgeskaren og lider med dem, man ikke kender. Vi staa jo overfor Døden, som en Gang vil hente vore kjære fra os og os fra vore kjære, vi staa overfor den fælles Fjende og blotte Hovedet under Bønnen og den alvorstunge Jordspaakastelse.

Gudstjenesten er omtrent som vor: Forspil fra Orgelet, Salmesang, Messe og Prædiken. Salmesangen tager os fangen, fordi den er saa kraftig og smuk, men Prædikenen keder os. Regelretheden tynger den, den er saa forfærdelig vel studeret.

Vi ser os omkring. Kirken er hyggelig indvendig. Væggene have en lys Tone og løbe op i smukke Spidsbuer. Epithafier smykke den hist og her, og Prædikestolen er med sine Ornamenter adskillig interessantere end Prædikenen.

Øjet glider hen over Menigheden. Dalkarlene sidde ved Siden af deres Koner og Døtre som den kedelige Blomsterstok ved Siden af Rosen. De gamle Mænd have som Regel langt Haar, der er skilt midt i Panden.

Der er ikke saa grumme megen Andagt at se. De unge Piger have Øjnene mere ved de mange Turister end ved Præsten. Mødrene tale hist og her sagte sammen. Børnene faa af og til et Stykke Mad for at være stille.

Solen gaar i brede Striber ind ad de høje Vinduer og breder sig i store Flader hen over det brogede Billede. Naar Lyset kommer til, bliver der en tiltalende — om just ikke kirkelig — Uro over det hele.

Efter Prædikenen var der Overhøring. Det var mest ældre Koner, som var fremme; de bleve nok nærmest overhørte i Prædikenens Indhold. Det var sandelig en tør Føde at tygge om igjen.

Leksand Kirke.

Paa Siljan.

Jag vet ett land, långt upp i höga nord,
ej varmt och rikt som söderns länder

— nej varmt som Sydens Lande er det ikke. Det blæser temmelig stærkt fra Nord, og Vinden er noget kold, saa jeg gaar i Læ bag Kappen over Kahytstrappen.

Her er frugtbart paa „Siljans gröna strander". Jeg har set Rugagre her, som ikke give de bedste fynske noget efter, tætte og tunge, saa det vil kræve Kræfter at arbejde sig igjennem dem med Leen.

Og Enge, dejlige Enge! „Dalarnes öga" er smukt indfattet. Bag de „gröna strande" slutter den store Skov, der suser i „dyster prakt", og det jevnhøje Fjæld, hvor „elfvar brusa från trakt til trakt".

De klangfulde Ord blive ved at synge i en, man gaar i Takt efter dem op og ned ad Dækket, og naar man staar stille, hænges de paa Maskinens Stempelslag.

Det er et tæt befolket Dalstrøg, vi sejle paa Bunden af. Inde under Bjærget, midt i alt det grønne, ligger store Landsbyer. Skibet trækker sin hvide Stribe langs ad den store Sø. Først da vi ere komne en Mils Vej ud fra Leksand, breder Søen sig, som var den en stor Hav-Arm. Bredderne staa dunkelt i Øst og Vest, og der gaar en Sø, som i den stærke Blæst faar Skibet til at slingre ret artigt. Vinden løber ogsaa over tre Mil over Sø, før den naar os.

— — — Sangen bliver ved at forfølge mig. Den bringer Stemning. Nogle Ord, sammenstillede paa en vis Maade, udtalte i en vis Takt, fremkalde en Billedrække, et vist Skjær over Landskabet, som faar Bølgerne til at skvulpe mod Skibets Sider med en egen indholdsrig Lyd og faar Vinden til at synge Sange om „Manddom", der bor paa „Siljans gröna strander", eller — lad os sige — boede.

»Väl hvinar vinden stundom kall och hård
utöfver nakna bergens hollar,
men samma vind paa Morakyrkogård
kringförde Vasas ord . . .

Ja — der er det, det er disse Vasaord, som gjør, at dette Vand og den strygende Vind har noget ejendommeligt ved sig. Man ser ligesom det hele her med Vasatiden som Baggrund — det er det, som for Aarhundreder siden skete omkring denne Sø, som lægger sit ejendommelige Skjær over Sø og Strand.

Oppe mod Nord ligger „Morakyrkogård". Paa Stedet, hvor Gustav talte, er der ikke længer Kirkegaard, men Stedet fredes, og man kan i Stilhed lade den Tids store Tildragelser glide forbi sit Blik. Her holdt han sin kraftige Tale, som dog ikke gjorde den tilsigtede Virkning; men herfra var det ogsaa, der sendtes raske Skiløbere efter ham for at kalde ham tilbage, da han, træt af sit frugtesløse Arbejde, stod i Færd med at vende sit Fædreland Ryggen.

Deroppe ligger ogsaa Utmelandskælderen, hvor Gustav sad indespærret med Bryggerkarret over Lemmen, mens Danskerne gjennemsøgte Huset.

Over Kælderen er bygget et Hus, paa hvis indvendige Vægge er malet Billeder til Forherligelse af de kække Kvinder Barbro Stigsdotter, som advarede ham for sin Mand, og Tomb-Margit, som gemte ham i Kælderen.

Og der ovre i Øst ligger Rättvik, hvor han ogsaa talte til Dalkarlene, og hvor en stor Sten er rejst udenfor Kirken til Minde om ham.

Bølgerne, Vinden, Sø og Skov synger om Vasatiden — Tiden med det flammende Fædrelandssind, den dybe Retsfølelse og den stærke Vilje. Der er virkelig noget for Vinden og Bølgerne at synge om. Mon de langskodede Dalkarle, som vi se paa Broerne ved Anløbsstederne, kunde gjøre det samme, som deres Forfædre gjorde i Gustavs Tid? Vilde det overhovedet lade sig gjøre nu at rejse et Folk til en Frihedskamp som den, Svenskerne i de Dage kæmpede? Det vilde vist blive vanskeligt; de mildere Sæder, den større Kultur har heldigvis gjort Folk mere betænkelige overfor voldsomme Midler til Rettens Haandhævelse. Ret og Uret flyde mere over i hinanden, Skjændselsgjerninger som det stockholmske Blodbad vilde sikkert være umulige nu, derfor faar det ubændige Had med Leerne og Økserne i Haanden ikke Lejlighed til at udfolde

sig. Uretten træder ikke saa grelt frem, derfor bliver Modtrykket heller ikke saa voldsomt. Men selv om Uretten blev himmelraabende, vilde Dalkarlene saa igjen følge en Vasa fra Dalarne til Stockholm, forlade den hjemlige Arne, Hustru og Børn, Hjemmets kjære Jord for at kæmpe mod en overlegen Fjende, kaste sig ud i det blodige Eventyr og komme hjem som Krøbling eller maaske aldrig komme hjem? Jeg tror det ikke; jeg synes, deres Aksler se for smalle ud til at bære en Okse de mange Mil, og at Læggene ere

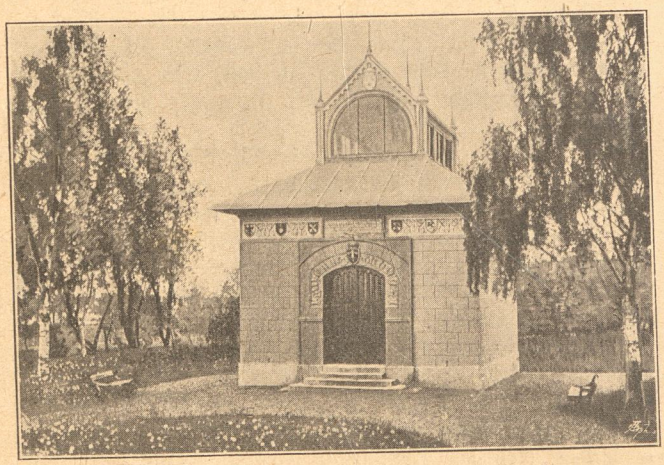

Vasamonumentet ved Utmeland.

noget tynde indenfor de hvide Uldstrømper til at udholde lange Dagsmarcher.

Vasatiden lægger Glans over Siljan, og mens jeg sejler op ad den, tænker jeg paa Tiden med de stærke Følelser, det store Mod til at vove, og paa Manden med den jærnhaarde Vilje og det klare Blik; jeg beundrer Tiden, men — jeg ønsker den ikke tilbage. Jeg foretrækker dette at sidde paa Dækket af Damperen og beundre det skjønne, minderige Land for dette at leve mellem Folk med enkle Følelser, voldsomt Had og blodige Økser.

Falun Gruber.

Falun By er noget gammeldags og Omegnen trist og øde.

Nøgne Stenmarker omgive Byen, og rundt om er strøet vældige Dynger af Slagger, mellem disse stikke høje Skorstene op, og rundt om snor sig smalle Banespor, hvorpaa de kedelige smaa Tipvogne glide frem og tilbage.

Gruberne ligge lidt udenfor Byen. Grube-Ingeniøren, som bor inde i Byen, har telefoneret for os ud til Gruberne, saa en Stiger staar rede til at gaa ned med os.

For at skaane vore Klæder for Snavset i den fugtige Grube blive vi iførte en lang Lærredskittel med Læderbælte om Livet og faar paa Hovedet en stor, bredskygget Hat. Damerne miste ganske — indhyllede i Kittelen — deres Figur og komme til at ligne smaa Paddehatte. Da vi overbringe Damerne denne Kompliment til deres Ydre, gjør en ung Frue Gjengjæld ved at udnævne alle os Mandfolk til italienske Banditer og mig, som den længste, til Anfører.

Vi faa i Haanden et Knippe Fyrrespaaner, sammenholdte paa Midten med noget, der ligner en Servietring. Ved Nedgangen tændes Knippet og tjener som Lys paa vor underjordiske Vandring.

Først gaar det ned ad magelige brede Trapper i brede Gange, men snart snævre disse sig ind, saa Ærmerne stryge mod de vaade Klippevægge, og der bliver lavt til Loftet, saa man maa bukke Hovedet. Gangen udvider sig igjen, Trapperne høre op, og vi gaa fremad gjennem en jevnt skraaende Tunnel, som inden ret længe udvider sig til en kirkehøj Hvælving, i hvilken man næppe i Halvlyset kan øjne Loftet. Hvor spøgelseagtigt at færdes her! Vore Skygger strække sig op ad Hvælvingens Sider og vise sig opefter i kæmpemæssige Former. Det er, som om underjordiske sorte Uhyrer med korte Ben og svære Kroppe vraltede af Sted bag os, bøjede sig ned over os, strakte Armene ud efter os.

I den sære Dragt og det underlig flakkende Halvlys kjender man ikke sit Selskab igjen. Man undres paa, hvad det er for Folk, man er kommen imellem. Alle gamle

hengemte Spøgelseforestillinger, alle Historier om underjordiske, der fik Haarene til at rejse sig paa ens Hoved, medens man var Barn, give Møde. Forestillingen om, at Mørket, der slaar sammen i Hælene paa en, er fuldt af grimme Ansigter og fæle, lange Fingre, melder sig saa smaat igjen, ja om det saa er den velkendte „Rislen" ned ad Rygraden ved Tanken om, at et Spøgelse kunde gribe fat i Skuldrene og svinge sig op paa Ryggen, saa melder den sig. Mørket, det uvante, trykker os alle, og den lange Række Lys bevæger sig frem i Stilhed. Man forstaar

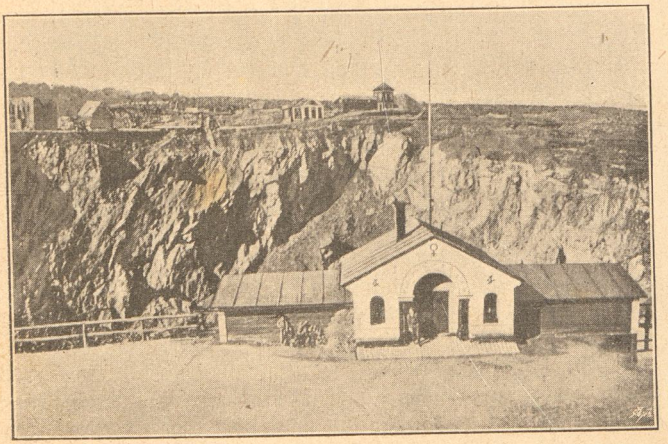

Ved Salun Gruber.

først nu, at Bjærgmandens Indbildningsevne i dette rædselsfulde Mørke kan avle forunderlige Forestillinger.

Kolde Luftstrømme drog gjennem Gangene. Det er vinterkoldt hernede, og det gjør Mørket ligesom endnu tungere og skrækkeligere. Og fra Loftet dryppe de tunge Vanddraaber. Vi staa stille og lytte. Med lige lange Mellemrum smælde de mod Gulvet, ensformigt som Pendulslag. De er ligesom det Ur, der maaler Bjærgmanden den lange Nat ud i de lange Sekunder, der dynge sig op til Dage, Uger, Aar, og det er den eneste Lyd,

som høres hernede i Mørket, naar Arbejderne have forladt det skumle Dyb. Foden glider paa de glatte, vaade Fjæle i Gangens Bund, og man støtter sig til den vaade Væg, mens man ser op mod Stenloftet.

Til Spøgelsefornemmelserne kommer Tanken om den uhyre Vægt, der knuger Gangen, hvor vi gaar. Holder det, eller er et af de Øjeblikke inde, da Afstivningen glipper, og de mægtige Stenmasser over Hovedet falde ned og mase alt, som Ormen knuses under Menneskets Fod? Hernede mærker man, at man har Nerver.

Jeg synger, for at jage den knugende Følelse paa Flugt, nogle muntre Strofer. Jeg kjender ikke min egen Stemme igjen. Den muntre Sang lyder aldeles ikke muntert hernede.

Vi standse atter under en høj Hvælving. To Reb bevæge sig slingrende mellem Gulv og Loft. Lidt efter gaar en Spand langsomt op med det ene og forsvinder gjennem et Hul i Loftet. Vi bøje os frem og se opad. Der, langt, langt oppe skimte vi den lyse Himmel gjennem et lille rundt Hul. Jeg tænker uvilkaarlig: Gud ske Lov, at vi snart skal derop igjen!

Der er højt op, det varer længe, inden Spanden naar op med sin tunge Malmbyrde. En anden Spand gaar ned forbi Næsen af os, ned i det dybe Hul ved vor Fod. Man ser heldigvis ikke, hvor dybt det er, og faar derfor ikke Lejlighed til at svimle — Mørket lukker straks Afgrunden — men det ved man da, at dybt dernede arbejder der Mennesker, saa langt nede, at Lyden af Hammerslagene mod Fjældet ikke naa herop.

Derimod lyder der Slag forude. De blande sig paa en forvirrende Maade med Draabernes Falden. Vi gaa efter Lyden, en lille smal Sidegang fører os ind til en Arbejdsplads. Her staa to Mænd og hugge ved en lille usel Lampe. I den Stemning, jeg er i, synes mig disse to blege Skikkelser at være det haabløses Sindbillede. I Halvmørke, stirrende ind mod den kolde Klippevæg, som de med Slag afvriste Stykke for Stykke, hugge de gjennem Uger, gjennem Aar, til Hammeren tilsidst falder ud af den trætte Oldingehaand! Kun en lille Part faa disse blege Mænd af Dagen og Solen, den Sol, som tilmed er noget karrig

med sin Varme paa denne Bredegrad, og Arbejdet er haardt, det slider paa Kræfterne og bøjer hurtig Ryggen. Liget af den forulykkede Arbejder kan bevares hernede i lange Tider, men Livskraften tilsættes hurtig hos de levende. Gruben er, hvordan man vender det, Dødens Forbundsfælle. —

Gjennem en Laage komme vi ind i en Gang, hvor Foden glider paa Is, og hvor Frosten glinser i store Rimduske i Loftet. Vi er, her i Dybet, i den evige Snes Egne. Hvor her er isnende koldt!

Pludselig aabner Føreren nok en Laage — og den klare, søde, varme Sol blænder vort Øje. Vi staa paa Bunden af en mægtig, dyb Afgrund — den, som fremkom ved en frygtelig Sammenstyrtning i Gruberne for over 200 Aar siden, og som er ca. 300 Fod dyb — et gabende Svælg, men med Himmel og Sol over.

Ad lodret hængende Stiger klavrer Selskabet op af Dybet. Nervøs af Opholdet i Gruberne klamrer man sig unødvendig fast til Stigens Trin og ser stift ind mod Fjældvæggen. Man føler det gabende Svælg bag sig og synes, det er, ligesom et Spøgelse sætter sig paa Ryggen af en og drager bagud.

Man tænker ikke paa, at Gruben i sin Tid gav et Udbytte saa stort, at den kaldtes „Sveriges Skatkammer", ikke paa de 500 Tons Kobber, den nu frembringer, men paa de blege Arbejdere, Mørket dernede og Svælget bag Ryggen, man skynder sig op, og hvis man er Digter, synger man i sin Sjæl en Sang til Pris for det Arbejde, der gjøres i Solens klare Lys!

„Kongen".

En Fortælling af Ingvor Bondesen.
Med Tegninger af Poul Steffensen.

Bæltet ligger den lille Ø Stakø. Langs Strandkanten har den flade Syltenge, og inden for dem er der frugtbare Kornagre, der skraane jævnt opad imod Øens Midte. Her ligger Øens eneste By med sine Huse og Gaarde i tæt Kreds omkring Kirken. Ifølge „Trap" er der 26 Gaarde og 43 Huse med ialt 332 Indbyggere, der ernære sig af Agerbrug, Søfart og Fiskeri.

Den fornemste Mand paa Øen er Morten Rasmussen. Hans Gaard er paa 28 Tdr. Land, det vil sige dobbelt saa stor som nogen af de andre Stakømænds. Desuden har han Penge i Sparekassen, Banken og i flere af de store Bøndergaarde inde paa Kysten. Naar Stakømændene komme sammen, hvad enten det er for at drøfte de fælles Anliggender paa „Stævnet" eller i et muntert Gildeslag, har Morten Rasmussen Forsædet. Han tænker paa hele Øens Vegne og taler paa hele Øens Vegne, og hele Øen staar sig godt derved.

Heller ikke holder Morten sig tilbage, naar en større Kamp skal udkæmpes paa den hele Ø's Vegne enten med Amtsraadet eller en lignende Autoritet. Af sin egen Lomme betaler han Sagføreren, og for egen Regning farter han rundt til Ministerium og Stiftamtmand, eller hvor det ellers behøves — ikke rustet med hadske Vaaben og stædig

Trods, men understøttet af en vis polisk Troværdighed og skælmsk Medgørlighed, som sætter de fornemme Mænd i godt Humør og hjælper dem til at se velvilligt paa Stakøboernes Sag. Kun en eneste Gang vides det, at Morten har vendt det hvide ud, og det er endda snarere noget, man slutter sig til, end man egentlig ved Besked om. Der var en af Fiskerne ovre fra Øen, hvis Kone var dødssyg, og saa sejlede han ned til Købstaden for at hente Distriktslægen. Stormvejr var det og tilmed en knagende Kulde, saa den gamle Bulderbasse nægtede at gaa med Fiskeren og henviste ham til den praktiserende Læge oppe paa Torvet. Men denne var kørt ud i Praksis, og modfalden og raadvild søgte Fiskeren ind til sin Købmand, hvor Tilfældet vil, at Morten Rasmussen er tilstede. „Du har ikke taget Doktoren paa den rette Vis," sagde Morten, da Fiskeren havde klaget ham sin Nød. „Gaa du barestens ned og gør din Baad klar, saa skal jeg mi' Sæl nok faa fat i Doktoren". Og meget rigtig! Tyve Minutter efter saa man Distriktslægen i sin vældige Pels vralte ud ad Skibsbroen, fulgt af Morten, som bar Fodposen. Begge vare de kogrøde i Hovederne, saa Fiskeren forstod straks, at der havde staaet et Slag. Men dette nævnede Morten aldrig et Ord om; tværtimod gik han selv med i Baaden, hjalp Doktoren til Sæde og pakkede hans Ben omhyggeligt ned i Fodposen. Derefter satte han sig selv paa Agtertoften og sagde til Fiskeren: „Nu passer jeg Roret, Jakob, saa kan du holde Øje med Sejlene."

Af den Slags Folk var Morten Rasmussen. Han tænkte paa hele Øens Vegne og handlede paa hele Øens Vegne, og paa Stakø var der ingen, der havde nogen anden Mening end hans. Derfor kaldtes han i Omtale, saa vel inde i Købstaden som langs hele Kysten, aldrig andet end „Kongen", Kongen paa Stakø.

Selvsikker og firskaaren sidder han en tidlig Sommermorgen ved Bordenden i sin Dagligstue. Han er en Mand paa de Treds, lidt over Middelhøjde med kortklippet, sort- og hvidsprængt Haar og det brede Ansigt rammet ind af et ligeledes kortklippet, sølvgraat Hage- og Kindskæg. Næsen er lige og fintbygget, Øjnene graabrune med store, mørke Bryn og skælmske Rynker hen imod Tin-

dingerne, Trækkene fastskaarne og regelrette. Han sidder i Skjorteærmer med en opsnøret Tobakspung foran sig og stopper af den sin sorte, lille Træpibe. Et af de smaa, rødmalede Vinduer ud til Gaarden staar aabent, og mellem Udhusenes to Fløje har man Udsigt ned over et Par

Kornmarker og „Sylten" til det blaa Bælt. Hinsides Bæltet i næppe en Fjerdingvejs Afstand ser man den fynske Kyst med sine grønne Skovkupler, hvide Bygmarker og pyntelige, sortstolpede Huse. Man ser ogsaa tæt nede ved Stranden en Proprietærgaard med anselige Længer; Stuehusets røde Tegltag og fire hvide Skorstene staa som

en landskabelig Dekoration paa den mørke Skovbræmme i Baggrunden.

Da gaar Døren op, og en høj, ung Mand træder ind. Han er i graat Sommertøj og Straahat. Morten snører sin Tobakspung sammen og ser forbavset op.

„God Dag, Fader!"

„God Dag, Niels! Hvordan kommer du her paa denne Tid?"

„Ja det er ikke for det gode. Nu er jeg færdig ovre hos Ristofts," svarede den unge Mand og slog ud med Hatten i Retning af den røde Gaard hinsides Bæltet.

„Hvad skal det sige?" spurgte Morten og begyndte at trække paa Brynene.

„Jeg skal fortælle dig det hele," sagde Sønnen, idet han smed sin Hat hen ad Bordet og satte sig ved den nederste Bordende lige over for Faderen. „Ristoft kom hjem i Gaar. De har faaet Ferie inde i Rigsdagen."

„Naa og saa?"

„Ja, mens han var borte, havde jeg gjort noget, som han ikke syntes om, og saa jog han mig paa Porten med det samme."

„Hvis saa er, at du har gjort noget Keltringværk eller paa den Maade," sagde Morten og flyttede urolig paa sig, „saa vil jeg sige dig, Niels, at saa faar jeg aldrig en glad Time mer. Jeg fæstede dig til Ristovding, fordi han trængte til en Forkarl, han kunde stole paa, mens han laa inde i Rigsdagen, og jeg sagde, at jeg indestod for dig. Hvad har du gjort, Dreng?"

„Jeg har forlovet mig med Gusta, og det sa'e jeg ham."

„Med Gusta Ristovt! Med Ristovdens Gusta!" udbrød Faderen med stigende Forbavselse, men opklarende Træk. „Er det det, du er smidt paa Porten for?"

„Ja. Jeg tænkte egentlig ikke, at han vilde tage os det saa ilde op; men du milde, sikken et Hus! Han sagde rent ud, at det skulde der ikke blive noget af, saa længe hans Øjne saa Lyset."

„Gjorde Ristovding?" udbrød Morten i lige oprigtig Forbavselse.

„Jeg vidste godt, at han i det sidste Aars Tid havde gaaet og fløjtet for Jægermesterens Søn paa Aagaard;

men Gusta har tit nok sagt, at hun hverken for lidt eller meget vil have den Straajunker, og saa forresten indbildte jeg mig, at jeg kunde være lige saa god som Gusta."

„Er du da ikke det?"

„Nej, nej! Jeg har hverken den Opdragelse eller Dannelse. Han klagede ikke paa min Dygtighed som Landmand, og enhver kunde være god for sig; men naar han skulde sige sin Mening, var der visse Kløfter, som aldrig kunde udfyldes, og der var et gammelt Ord, som sagde: Lige Børn leger bedst."

„Sagde Ristovding det?"

„Ja, jeg kan ikke rede for alt det, han sagde; men Slutningen var den: Vil De pakke Deres Tøj i Aften; i Morgen tidlig forlader De Gaarden. De fortæller Folkene, at Deres Fader vil have Dem hjem, nu da Høsten stunder til, og at jeg har givet Dem Lov til at rejse. Jeg har i alle andre Maader været tilfreds med Dem og vil ikke blamere Dem; men det er nødvendigt, at De snareſt muligt forlader Gaarden. Jeg har andre Planer med Gusta, og de skal ikke forstyrres af saadanne dumme Barnestreger."

„Nu har jeg mi' Sæl aldrig hørt saa galt," sagde Morten og tændte sindigt sin Pibe. „Hvem skulde have tænkt det for halvtredsindstyve Aar siden, at Ristovding skulde blive saa fornem paa sine gamle Dage. Da var han en stakkels forældreløs Fattighusdreng, som min Fader tog til sig af Naade og Barmhjertighed. Og han gik her i Gaarden, og aldrig blev der, hvad Føde og Klæder angaar, gjort Forskel paa ham og mig, skønt jeg var eneste Søn. Og siden da det viste sig, at han havde Lyst til Bogen, og han var bleven konfirmeret, fik Fader ham ind paa Herredskontoret og betalte for ham der, og lige saadan da han siden hen skulde have sin Prokuratoreksamen."

„Ja det kan vel hverken du eller jeg tage os til Indtægt nu," sagde Niels langsomt. „Havde Vistoft ikke selv haft Hoved som Vilje, saa havde de faa Hundrede Rigsdaler, Bedstefader spenderede, nok ikke hjulpet ham stort."

„Ja, ja. Jeg kommer ogsaa blot til at mindes det, ved det han snakker om „lige Børn". Han blev Fuldmægtig inde hos Kancelliraad Bruun og ejede ikke mer,

end at han akkurat kunde købe sig en Lapsestok for, og saa spankede han ud til Strandskovgaard om Søndagen og gjorde sine Hoser grønne hos den gamle Madam Jessen, indtil han tilsidst løb af med hendes eneste Datter og fik Gaarden oven i Købet. Men gamle Madam Jessen — ja de kaldte hende Madame; men hun var ellers saa jævn og god en Bondekone som nogen her paa denne Ø, og Datteren, som blev Madam Ristovde, hun har da heller aldrig lært andet Maal end ærlig, bredt Fynbomaal. Hvor er saa den store Ulighed og Fornemhed kommen fra?"

„Ristoft er vel netop stolt, fordi han selv har banet sig Vej. Og saa higer han efter den ydre Fornemhed, for end mere at dække over den trange Barndomstid. Jeg mener naturligvis, at han i dette Stykke har stor Uret, men alligevel maa jeg se op til ham. Det er ikke blot alle Lovsager, han er inde i; men siden han er bleven Landmand tillige, har han gjort Strandskov til en Mønstergaard. Ogsaa som Landvæsenskommissær og Folketingsmand viser han jo en enestaaende Dygtighed."

„Har du ikke en Svovlstik, Niels? For jeg glemmer mi' Sæl rent at bakke."

Morten fik Ild og dampede af alle Livsens Kræfter. Gennem det rødmalede Vindue saa han over mod Gaarden hinsides Bæltet, og til samme Tid spillede der en hel Række smaa, polske Trækninger om Mundvigene og de ydre Øjenkroge. Sønnen havde trukket sin Straahat hen foran sig og drejede den langsomt rundt paa Bordet med Blikket paa den gule Pul.

„Naa, men hvad sagde du?" spurgte Morten omsider. „Blev du ikke gal og skældte ham ud?"

„Jeg sagde ikke et Muk. Jeg stod som lamslaaet og vidste knap af mig selv at sige, før jeg kom op i mit Kammer og skulde til at pakke mit Tøj. Jeg fik ikke Søvn i mine Øjne den hele Nat, men laa og tumlede med alt det, jeg vilde sige og gøre, naar det blev Morgen. Og da saa Morgenen kom, gjorde jeg ingen Ting alligevel. Hvad skulde det heller nytte? Det vilde kun føre til yderligere Ufred og Spektakel og siden bringe baade dem og os i Folkemunde."

„Det var mi' Sæl fornuftig tænkt og gjort af dig,

min Dreng! Slaa du dig saa bare til Taals for det første, saa kommer der vel en Dag, vi faar den store Mand i Tale, forudsat, at du nu tror, du kan stole paa Gusta."

„Jo Gusta kan jeg stole paa," svarede Sønnen tryg.

I Oktober samledes Rigsdagen som ellers, og Arbejdet derinde gik den sædvanlige skæve Gang indtil om Natten mellem den 31. Marts og den 1. April, da det hele pludselig gik i Staa, saasom Konsejlspræsidenten til største Bestyrtelse for samtlige Lovgivere erklærede Folketinget for opløst.

Rigsdagsmændene rejste altsaa hjem, og nye Valg bleve udskrevne. Der var Kamp mellem Højre og Venstre over hele Linien og vældigt Røre overalt.

Et Par Dage før de nye Valg skulde finde Sted, stod en Baad ud fra Stakø og strøg for en rask Sidevind over imod Strandskov. Ved Roret sad selve „Kongen".

Da han havde fortøjet Baaden ved den lille Pælebro, som var ud for Strandskovgaards store Lade, afførte han sig først en glinsende grel Olietrøje med sorte Hornknapper, derefter et Par luvslidte Vadmelsbukser af uhyre Vidde og saas nu iført en fin, mørkeblaa Klædesdragt af Sømandssnit. Efter at have stuvet de nævnte Overtræk ned i Rummet under Agtertoften, gik han fra Borde og satte Kaasen efter det teglhængte Hus med de fire hvide Skorstene.

Han blev vist ind i Kontoret. Der traf han Ristoft ved Skrivebordet i fuldt Arbejde.

„God Dag! god Dag! min gamle Ven!" udbrød Proprietæren med stor Livlighed og sprang overrasket op. „Naa hvordan staar det til ovre paa din Ø? Ja Niels og jeg skiltes lidt brat; han og Gusta havde begyndt at lege Kærester, og det vilde jeg ikke finde mig i. Jeg vidste, at du tænkte som jeg i det Stykke og ganske billigede min Adfærd; men forresten er din Niels en Dævels flink Fyr, rigtig en Gut efter mit Hjerte. Naa, det kan vi tale om en anden Gang; nu har vi jo Hovedet fuldt af denne Valgkommers. Jeg har været i Ilden fra Morgen til Aften, siden jeg kom hjem. Der agiteres, som du ved, stærkt af Venstre her i Kredsen for denne Povl Madsen —"

„Den Torskeflab!" indskød Morten, „for det er han mi' Sæl!"

„Hahaha!“ lo Proprietæren, „ja det er der ingen Tvivl om; men der er alligevel de Sogne, hvor han har Stemningen for sig, saa jeg har været nødt til at følge ham fra By til By. Derfor er jeg ikke naaet at komme til Stakø, og desuden ved jeg jo, at Stakøboerne er trofaste Højremænd. Ikke desmindre er jeg meget glad over, at du kommer, Morten, for at vi kan tale om Sagerne. Vil du have, at jeg skal holde et Møde ovre paa din Ø, saa skal jeg komme, og det endnu i denne Eftermiddag. Men kan jeg blive fri, ser jeg det helst, for Tiden er optaget. Men lad os nu allerførst faa Fyr paa en Cigar!“

„Ja det er rigtig, Ristovde! Lad os faa Dampen op, saa gaar Kværnen bedst,“ sagde Morten med sin velvillige Smaalatter og satte sig bred og sikker i Sofaen bag det firkantede Maghognibord. „Tak, tak! Nej du skal ikke bryde dig om Kniv; mine Fortænder er som rene Uldsakse; det er Smaating for dem at bide Spidsen af en Cigar. Ja se det var dette Valg, vi skulde snakke om. Jeg ved mi' Sæl ikke, hvad jeg skal gøre ved mine gode Stakøboere; de er bleven helt rebelske i den sidste Tid.“

„Hvad siger du, Mand? Hvad er det, du siger!“ udbrød Vistoft med Skrækken malet i alle Miner. „Du vil dog vel ikke sige, at Stakøboerne er blevne Venstremænd og vil stemme paa Povl Madsen?“

„Den Torskeflab!“ udbrød Morten opirret; „nej, Stakøboerne er sikre nok, naar barestens de bliver taget paa den rette Maade.“

„Ja, hvad mener du da med, at du kalder dem rebelske?“

„Det stammer, ser du, fra denne hersens — — men sig mig allerførst, Hans Jørgen, er det dig ikke temmelig ligegyldigt, enten du bliver valgt, eller du dumper nu i over Morgen?“

„Er du gal! Tror du det er mig ligegyldigt?“

„Ja hvad! du har jo nok at tænke paa alligevel, og er det saa noget for dig at kere dig om det Rigsdagsbrøvl! Hvis jeg var i dit Sted, saa trak jeg mig tilbage paa selve Valgdagen, sagde Farvel og Tak og overlod Valpladsen til den anden Gavflab.“

„Det kan nok siges,“ sagde Proprietæren med tænk-

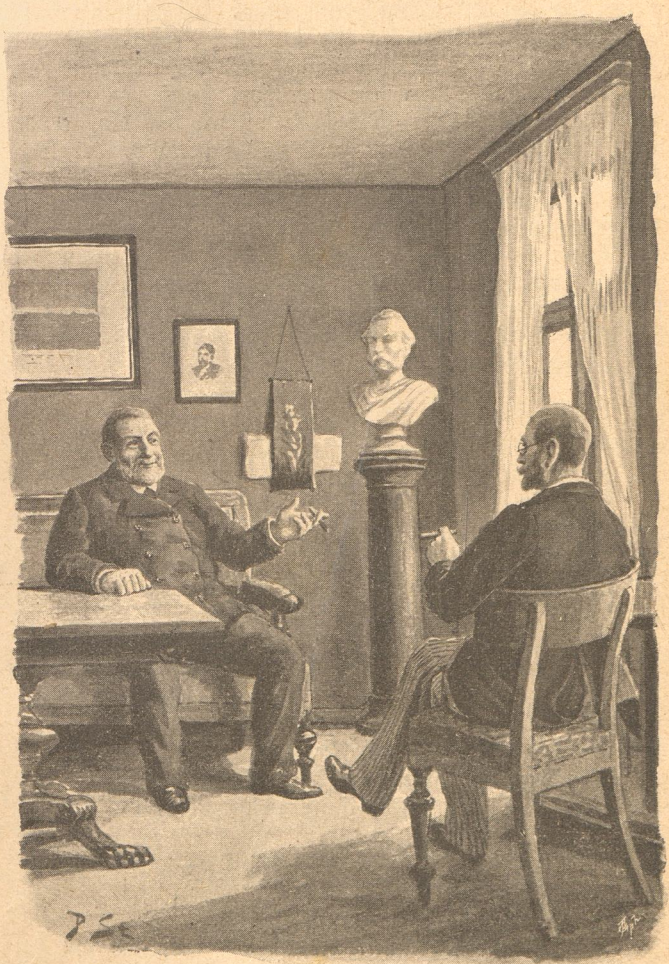

som Mine og værdig Alvor, „at jeg har nok at tage Vare uden for Rigsdagen; men jeg har lagt et saa stort Arbejde ind paa at vinde i denne Kamp, og Sejren er mig i Grunden saa vis, at jeg ikke for alt i Verden vilde gøre det, du siger. Det vilde jo ogsaa være det skændigste Forræderi mod alle mine Vælgere, som stoler paa mig, ja mod hele vort Parti. Desuden, vil jeg sige dig, er der noget eget lokkende ved at være med i det Liv, der leves i Rigsdagssalen; man ved, at hvert Øje lige fra Bornholm til Færøerne er rettet paa dette Punkt; hvert Ord, der tales, vejes og drøftes over hele Landet, og for den, der møder op med visse Forudsætninger, er det en Magtstilling, som ingen, der først har erobret den, uden særlig tvingende Grunde igen giver slip paa. Men hvad mente du med, at Stakøboerne var rebelske? Du gjorde mig helt angest, Mand!"

„Ja, det stammer jo altsammen, som jeg før begyndte paa, fra dette hersens med Gusta og Niels. Folk har paa en eller anden Vis faaet snuset op, hvad Aarsagen var til, at min Søn blev smidt paa Døren, og de siger, at den Tort, du der har vist Niels, er et Slag lige i Synet paa alle Stakøboerne. De er mi' Sæl, ligesom de er forrykte, Hans Jørgen."

„Jamen, jamen, gode Morten! Det er da et rent galt Syn. Hver kan jo være god for sig og — —"

„Ja og lige Børn leger bedst," fortsatte Morten med spillende Mundvige; „alt det har jeg forklaret dem; men de siger, at hvis jeg giver *dig* min Stemme paa Valgdagen, saa har jeg ingen Ære i Livet, og saa vil de ikke mere regne mig for deres første Mand. Se, det var det, jeg tog herover for at sige dig, Hans Jørgen, for at du kan vide Grunden til, at jeg ikke denne Gang kan stemme paa dig."

Proprietær Ristoft tav et Øjeblik og saa' eftertænksomt ned paa sine Støvlenæser. Derpaa hævede han Hovedet rask og sagde:

„Ja, ja, kære Ven! Naar du ikke kan, saa kan du ikke, saa maa jeg undvære din Stemme denne Gang, hvor ondt det gør mig."

„Men det værste er — du kender jo Stakøboerne —

at naar jeg ikke stemmer paa dig, saa stemmer de andre mi' Sæl heller ikke."

„Er I da gale allesammen!" udbrød Ristoft og sprang op fra Sofaen. „Har jeg maaske ikke Lov til at gifte min Datter, med hvem jeg vil?"

„Naturligvis. Men nu har de engang sat sig i Hovedet, at det er saadan en Slags Fornemhed fra din Side. Du er gaaet ind i en anden Stand, siger de; du vil være Justitsraad og Ridder af Dannebroge; dine Interesser er ikke længer vore, og du ser ned paa almindelige Bønderfolk. Har jeg saa ikke Grund til at sige, at de er bleven helt rebelske? Jo mi' Sæl er de saa."

Proprietær Ristoft grundede atter nogle Øjeblikke paa det, saa gik han lige hen til Morten, saa' ham ind i Ansigtet og sagde:

„Skal vi saa ikke holde op med det Komediespil? Alt det, du der lægger i Munden paa Stakøboerne, er jo ikke andet, end hvad du selv tænker og vil. Jeg har kendt dig før i Dag, Morten."

„Ja, ja, hvis du heller vil, at vi skal tale rent ud af Posen," sagde Morten sindigt, „saa er jeg ogsaa med til det. Lad mig da sige dig lige rent ud, Hans Jørgen, at jeg kunde næppe tro mine egne Øren, da min Søn kom hjem og fortalte mig, at du havde smidt ham paa Porten, ikke fordi han havde bevist nogen Slags Uærlighed eller Forsømmelighed, men fordi han og Gusta vilde være Kærestefolk. Jeg kunde ikke skønne andet, end at Niels var lige saa god Karl, som Gusta var Pige, og naar saa jeg tænkte tilbage paa vor Barndom og Ungdom, saa tyktes det mig, at det var en ilde Fornemhed, der var kommen over mig. Og saa lovede jeg mig selv, at næste Gang, der skulde være Valg, skulde du blive fri for min og Stakøboernes Stemmer. Du skal naturligvis have Lov til at gifte din Datter, med hvem du vil; men vi har da mi' Sæl ossensaa Lov til at give vore Stemmer, til hvem vi vil."

„Selvfølgelig, selvfølgelig! Ja saa maa jeg jo regne med en tresindstyve Stemmer færre denne Gang," sagde Ristoft koldt. „Ikke desto mindre haaber jeg alligevel at holde Stillingen."

„Skal vi sige seks og treds? Vi er nu egentlig otte og treds; men Mikkel Funk ligger med et brækket Ben, og Rasmus Fisker er saa aflægs nu, saa ham kan vi vel ikke faa stablet i Baaden."

„Jeg troede heller ikke, det var fornødent at ruste Baadene, naar I ikke vil stemme."

„Mi' Sæl vil vi stemme. Har du nogen Sinde oplevet en Valgdag, hvor vi Stakøboere ikke mødte alle som een og gav vor Stemme! Men dig vil vi ikke stemme paa; vi stemmer paa Povl Madsen, den Flab."

„Paa Povl Madsen? Lige stik imod jer Overbevisning! Naa, det kan man kalde det oplyste Vælgerfolk!"

„Du kan kalde det, hvad du vil. Men det maa du altsaa tage i Betragtning, at det er ikke blot seks og tresindstyve Stemmer, du mister, men tillige seks og treds din Modkandidat vinder; det gør en Forskel paa et Hundrede og to og tredive — og saa er jeg bange for, at du dumper, Hans Jørgen!"

Ristoft tav. Han stod bleg og bed sig i Underlæben.

„Se, jeg mener nu, at det er en Ting, du ikke behøver at tage dig nær, enten du bliver valgt til Rigsdagsmand i over Morgen eller ikke. Men jeg vilde ærligt sige dig, hvordan Sagerne staar, saa du kan trække dig tilbage i Tide, for jeg tror nu ligegodt ikke, du kan undvære Stakøboerne i over Morgen."

Ristoft tav fremdeles. Morten rejste sig.

„Ja, nu har jeg udrettet mit Ærinde, og saa vil jeg sige dig far vel, Ristovde."

Ristoft saa' op.

„Vi kan jo da tale om det," sagde han lavt og kæmpede for at faa Herredømme over Stemmen. Men Morten afbrød ham.

„Der er ikke mer at tale om. Jeg har i Sinde at samle Mændene paa „Stævnet" i Eftermiddag Kl. 4, for at vi kan tage Beslutning om, hvordan vi skal forholde os i over Morgen. Og hvis saa er, at du vil have vore Stemmer, saa kan du høre over til os ved den Tid og tage din Kone og Gusta med. Du har ikke behov at holde nogen Valgtale eller udlægge det politiske for os, for det forstaar vi Stakøboere os alligevel ikke noget paa. Du

kan bare træde frem, naar vi alle er samlede, og sige: „Jeg er kommen herover i Dag for at give mit Minde til, at Mortens Søn og min Datter bliver Mand og Kone". Og saa staar jeg frem og siger: „Ja værsgod, allesammen, og gaa med over, saa drikker vi Jaord med det samme". Men skulde det nu være, at du beslutter dig til det, maa du gerne aventere os om det en Times Tid i Forvejen. Du kan jo sende Flaget til Tops her ude i Haven. Det kan vi saa rart se ovre fra vore Stuevinduer, og saa ved vi, at det betyder et Par Boller Punsch for os gamle i Aften og Fryd og Glæde for de unge."

Morten gik. Ristoft fulgte ham ikke til Dors; men to Timer efter gik Flaget til Vejrs paa den hvide Flagstang ovre i Strandskovsgaards Have.

Og to Dage efter stævnede seks og tresindstyve Stakkboere i otte Baade ind til Købstaden med „Kongens" Baad i Spidsen. Alle seks og treds stemte som ellers paa deres gamle Rigsdagsmand, og Klokken fire om Eftermiddagen forkyndte Valgbestyrelsens Formand fra Tribunen, at Proprietær Ristoft til Strandskovgaard var genvalgt til Kredsens Folketingsmand. Han havde 59 Stemmer flere end sin Modkandidat Povl Madsen.

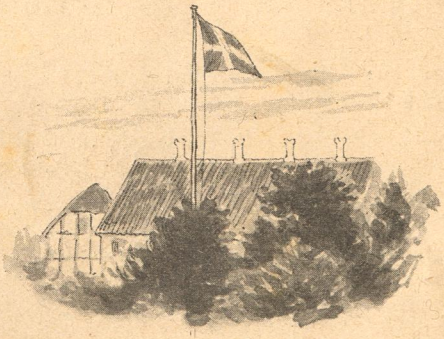

Forebyggende Middel.

Tegning af Axel Thiess.

Dommeren: „Hvor kunde det falde dig ind at slaa Manden? Han havde jo slet ikke skældt dig ud"

Den anklagede: „Næ, for lige i det han havde sagt: „Du er et rigtigt . . .", saa drev jeg ham en i Synet . . . inden at han fik sagt „Svin"."

Fra det usynliges Verden.

Af Dr. M.

Hvis man skulde nævne Navnene paa nogle af Menneskehedens største Velgørere, saa vilde Navnet Louis Pasteur overstraale de fleste andre. Denne nylig afdøde, geniale franske Videnskabsmand har nemlig fremfor nogen anden grundfæstet og udviklet Bakterielæren, den Grundvold, paa hvilken saa godt som hele den moderne Lægekunst hviler.

Der er ikke meget, der i de sidste 10—20 Aar har vakt saa stærkt Røre som Bakterierne. En Mængde tidligere vel kendte, men dog uforstaaede Naturfænomener har vist sig at være foraarsagede af dem. Fremfor noget andet har de voldet Videnskabsmændene Bryderier, og deres Rygte er ogsaa snart kendt af de fleste Lægfolk, som i hvert Fald har hørt noget om disse usynlige „Smaadyr", der gør saa mange Knuder, og som man saa vidt mulig skal tage sig i Agt for.

Bakterierne er Naturens mindste Skabninger, og uagtet de til en vis Grad kan bevæge sig, henregnes de dog til Planternes laveste Klasse. Uendelig smaa er Bakterierne, saa der langt fra er Tale om, at man kan se dem med det blotte Øje. En Ostemide f. Eks., der dog ikke er nogen særlig omfangsrig Skabning, er et fuldstændigt Kæmpedyr i Sammenligning med en Bakterie. En af de almindeligste, Forraadnelsesbakterien, er omtrent $\frac{1}{1000}$ Linje lang og kun halvt saa tyk; det vil sige, at man altsaa skulde lægge 2000 Forraadnelsesbakterier Side om Side, for at de skulde kunne udgøre et Knappenaalshoveds Bredde. Og mange Bakterier er endnu mindre. Legemsformen er enten langstrakt eller rund, og Legemsbygningen er overordentlig simpel, idet en Bakterie kun bestaar af en eneste Celle, det vil sige, hele Legemet gaar ud i et; der er ingen Adskillelse mellem forskellige Dele og Organer. Uagtet der naturligvis ved saa uendelig smaa Organismer ikke er videre Forskel med Hensyn til de ydre Forhold, Form og Størrelse, er der dog saa mange Omstændigheder, som gør, at

Louis Pasteur.

Født 1822 — død 1895.

man maa skælne mellem en uhyre Mængde af forskellige Arter, af hvilke hver enkelt har sin særlige Opgave. En Art har det Hverv at bringe Kød, Fisk, Æg, Grøntsager o. lign. til at raadne, det er den før nævnte, omtrent allestedsnærværende Forraadnelsesbakterie; en anden Art er Aarsag til Tuberkulosen, en tredie laver Kolera o. s. v. — kort sagt hver smitsom Sygdom har sin særlige Bakterie, som er Aarsag til Sygdommen, og som overfører den fra det ene Menneske til det andet. Al Smitte skyldes Bakterier. Endnu er det ganske vist ikke lykkedes at faa alle de smitsomme Sygdomme opklarede saa vidt, at man kan sige: den og den lille Bakterie er Aarsag til den og den Sygdom. Men for mange Sygdommes Vedkommende kender man Aarsags-Bakterien; og Resten bliver ogsaa nok i Tidens Løb opklaret. Og først da kan man tænke paa at finde de særlige Midler mod Sygdommen; man maa kende Aarsagen, før man kan tænke paa at finde Forsvarsmidler.

Bakterierne er saa omtrent allestedsnærværende. Deres ringe Størrelse gør, at de overordentlig let føres omkring i Luften. De findes rundt om os, paa vore Næringsmidler, paa Klæder og Møbler, paa Huden, i Munden, i Lungerne, hvor vi har indaandet dem, og i Fordøjelseskanalen, hvor de er indbragte med Maden — overalt, hvor vi staar og gaar, følger Bakterierne os. Deres Tal kan næsten kaldes uendeligt, hvilket man ogsaa nok kan forstaa, naar man hører, hvor simpel deres Formering er, og hvor hurtig den gaar for sig. En lille cylindrisk Bakterie formerer sig ved ligefrem at gaa over paa Midten og blive til to; i Løbet af omtrent en Time har saa disse to ny Bakterier naaet en saadan Størrelse og Udvikling, at de selv kan dele sig hver i to o. s. v. — Tallet kan stadig fordobles hver Time. I Løbet af et Døgn vilde den første Bakterie kunne være „Ophav" til en Hærskare paa 16½ Millioner Bakterier — forudsat at de alle levede; men det vilde der for Resten ikke være nogen Sandsynlighed for, idet de fleste neml g lige saa let mister Livet, som de faar det, naar de ydre Vilkaar ikke er dem gunstige, særlig med Hensyn til passende Varme og Fugtighed. En vis Varmegrad fordrer Bakterierne nemlig, men Yderligheder taaler de ikke; naar Temperaturen nærmer sig Frysepunktet eller

gaar op mod Kogepunktet, saa maa de fleste Bakterier gaa til Grunde.

De smitsomme Sygdomme er altsaa fremkaldte ved Bakterier, og for hver Sygdom er der en bestemt, karakteristisk Art, som kun kan foraarsage den bestemte Sygdom. Og som før nævnt er det Bakterierne, som er Skyld i, at Lidelsen kan overføres fra det ene Menneske til det andet. De føres fra den syge til Luften, Klæderne, Møblerne osv., og naar saa andre kommer i Berøring med disse Ting, faar de Bakterierne paa sig, og dermed er der saa Udsigt til, at de kan faa Sygdommen. Og naar alligevel ikke alle faar de smitsomme Sygdomme, saa beror det paa det endnu ikke nærmere opklarede Forhold, som man har kaldet: forskellig Modtagelighed, d. v. s. alle er ikke lige modtagelige for Bakteriernes Indflydelse, nogle har mere Modstandskraft end andre overfor de sygdomsvækkende Bakterier.

Lad os se lidt nærmere paa en velkendt Lidelse, som Bakterierne har paa deres Samvittighed, nemlig Boldenskab. Enhver ved af egen eller andres Erfaring, at det kan være en højst ubehagelig Historie at have en bolden Finger; den kan nok holde en vaagen baade Dag og Nat og slide baade paa Huld, Kræfter og Humør. Imidlertid er der maaske mange, som ikke har tænkt paa, hvordan og hvorfor en Finger bliver bolden. Og det gaar dog meget naturligt til. Fingeren har først faaet et Saar; den er bleven skaaret, revet eller stukket, og gennem dette Saar er Bakterierne slupne ind. De har siddet paa den Kniv eller det Søm, som har fremkaldt Saaret, eller paa den Klud, hvormed det er blevet forbundet; og naar de saa ikke straks uskadeliggøres ved passende Behandling, saa bliver de siddende i Saaret, formerer sig og fremkalder Betændelsen, Boldenskaben. Fra det oprindelige Saar kan de saa maaske føres videre omkring, saa Betændelsen kan brede sig. Men et Saar har der altsaa altid været, hvor der kommer Boldenskab; maaske har Saaret været saa ubetydeligt, saa det slet ikke har været bemærket; men det har dog været stort nok til, at Bakterierne har kunnet slippe ind.

En anden velkendt Bakteriesygdom er Tuberkulosen eller Brystsygen. Den skyldes en lille Bakterie, som i 1883 paavistes af Tyskeren Robert Koch i Berlin. Denne

uendelig lille Bakterie er Aarsag til Millioner af Dødsfald. Her i Danmark er hvert 7de Dødsfald fremkaldt ved Tuberkulose, ialt 5—6000 aarlig; og desuden foraarsages der jo uhyre Tab paa Grund af Lidelsens store Udbredelse blandt Kvæget. Tuberkelbakterien kan angribe saa godt som alle Legemets Dele; men særlig Forkærlighed har den for Lungerne, i hvilke den saa let kan indbringes med Luften. I Lungerne anretter den frygtelige Ødelæggelser, der i saa sørgelig mange Tilfælde først hører op, naar Patientens Kræfter er fuldstændig udtømte, saa han gaar til Grunde — afmagret til Skind og Ben.

Tuberkelbaciller, forstørrede 1000 Gange*).

Vi kunde nævne endnu mange andre mere eller mindre frygtede og alvorlige Lidelser, som Bakterierne har paa deres Samvittighed. Men i Stedet derfor vil vi se, om disse smaa Væsener da ikke ogsaa foretager sig et og andet nyttigt, som en Slags Erstatning for alle de slemme Ting, de forvolder.

Og vi kan da først henlede Opmærksomheden paa, at Bakterierne spiller en meget vigtig Rolle i Naturens Husholdning, idet de nemlig sørger for at skaffe uhyre Masser af ubrugelige Ting af Vejen. Alt levende maa jo nemlig dø før eller senere; Pattedyr, Fugle, Insekter, Blomsterne og Træernes Løv — alt er underkastet den samme Lov. Alle disse forkellige døde Ting sørger nu Bakterierne

*) De til højre i Afbildningen antydede „Sporer" repræsenterer en anden end den i Teksten omtalte Formeringsmaade. Vi kan nærmest sammenligne „Sporerne" med Æg (som hos Fugle, Fisk og andre Dyr).

for at skaffe af Vejen, for saa vidt det da ikke sker paa anden Vis. Saa snart et Dyr eller en Plante har ophørt at leve, begynder Forraadnelsesbakterierne at udfolde deres opløsende Virksomhed. De trænger ind i det døde og opløser det i Grundbestanddelene, som saa optages i Luften eller forsvinder i Jorden, hvorfra de derefter kan opsuges og udnyttes af andre Organismer. Det er altsaa en meget stor Tjeneste, Bakterierne gør os i den Retning. De bortskaffer alt det døde, som ellers vilde ligge og samle sig i uendelige Masser til stor Ulempe for os; og ikke alene skaffer de det af Vejen, men de omsætter det paa en saadan Maade, saa det kommer den levende Verden tilgode igen.

Endvidere yder Bakterierne os store Tjenester paa et andet Omraade, som for Resten er nær beslægtet med Forraadnelsen. Det er nemlig Bakterier (Gærsvampe), som vi kan takke for det Øl, den Snaps og den Vin, som vi alle holder mer eller mindre af; det er Bakterier, som fremkalder den Gæring, som er Betingelsen for alle spirituøse Drikkes Tilblivelse. Det, vi kalder Gær, bestaar nemlig af en uendelig Masse smaa, omtrent kuglerunde, farveløse Celler, som kaldes Gær-Celler eller Gær-Svampe, som altsaa Dag ud og Dag ind tages i Brug ved Brygning og Bagning. Uden nærmere at komme ind paa Enkeltheder skal vi her kun lige nævne, at Bakteriernes, Gærsvampenes, Betydning ved Gæringsprocessen er den, at de — paa en ikke fuldt ud kendt Maade — opløser Sukkeret og omdanner det til Kulsyre og Alkohol. Den luftformige Kulsyre gaar bort i Luften; derfor bobler den gærende Vædske; Alkoholen bliver derimod for største Delen i Vædsken.

Enhver ved, hvilken overordentlig Udvikling især Ølbrygningen har undergaaet i de sidste Aartier; men de færreste har vel tænkt paa, at det netop er, fordi man i den Tid har vundet mere og mere Indsigt i Gæringsprocessen, hvilket altsaa vil sige det samme som, at man bedre har lært de smaa Bakterier at kende.

„Foragte skal man just ej de smaa", kunde man fristes til at udbryde, naar man tænker paa den Betydning, de uendelige smaa Bakterier har; de, som er Aarsag til, at vi gaar i Fare, hvor vi gaar, men som paa den anden Side ogsaa i adskillige Henseender giver os en god Haandsrækning.

En Juleaften i Rom.

Skitse af Fritz de Zepelin.

Med Tegninger af Poul Steffensen.

(Til Fru Emma Gad).

Det var Juleaften i den skandinaviske Forening i Rom.

Det store Læseværelse, der om Dagen var lidt skummelt, straalede i Glans fra det tændte Juletræ og fra Lyset af de mange Lamper og Kandelabrer. De grønne Borde med Aviser og Tidsskrifter var bragt til Side, Flygelet — „Professorens Flygel" — var flyttet hen i en Krog og Thorvaldsens Buste var bleven grundig aftørret, takket være Pacifica, Foreningens Portnerske.

Man havde lukket Vinduerne op, og Luften, der trængte ind, var mild og lun; Himlen, hvoraf man kun øjnede en lille Firkant mellem Tagene, var dyb blaa og stjærnebesaaet — en ægte sydlandsk Himmel, en rigtig romersk Julenat.

Af Skandinaver, der opholdt sig i Rom, manglede der ikke mange denne Aften i Foreningen; det var, som hver og én — Mennesker der mødtes og skiltes — denne ene Aften følte en sælsom Trang til at være sammen, til at tale om Julen „hjemme" og til at høre det hjemlige Sprog. — —

Der var nu først den gamle „Professor", en ridderlig Kunstnerskikkelse af den gamle Skole, Sjælen i Foreningen, der overalt bragte Fred og Hygge med sig. Der var den unge, glade Skare af Kunstnere, der saa smukt havde dekoreret den gamle Sal, og hvis overgivne Spøg smittede

alle. Der var endelig de mange Turister, „Romafarerne", Herrer og Damer, Unge og Gamle, Bryllupsrejsende og Pensionister.

Nu var Gaasen spist, Punschen drukket, man havde danset om Træet. Enkelte trak sig lidt stilfærdig tilbage i Krogene og læste — for tiende Gang — Julebrevene hjemmefra. Det var deres første Jul i det Fremmede, og i Skyggen af Grantræets Grene kom Minderne frem, et efter et. Andre sluttede sig sammen i Klynger, talte indbyrdes, men med en Stemmeklang, der ikke var deres sædvanlige. De Folk havde ofte fejret Julen i det Fremmede, og hjemme var der Ingen, der havde sendt dem Julebrev. Det var „Stipendiernes" løse Fugle, der snart fløj fra Paris til Rom og fra Rom til Wien, sultefødende sig Aaret rundt paa magre Forhaabninger og Regeringens sparsomme Tilskud. —

Pludselig satte den gamle Professor sig ved Klaveret og sagde med sin bløde, trøstefulde Stemme:

— Om vi sang en Julesalme?

Forslaget blev énstemmig modtaget. Stemningen, der var begyndt at blive lidt vemodig baade hos de, der tænkte paa Julen hjemme, og hos de, der tænkte paa den Jul, de saa længe ikke havde kendt, Stemningen trængte til at løftes.

Men det var lidt vanskeligt at finde en Salme, alle kendte. Efter megen forgæves Snakken frem og tilbage sagde pludselig den gamle Professor:

— Lad os begynde med: Glade Jul, dejlige Jul!

Og langsomt, som selv betaget af tusende Minder, lod han sine Hænder sagte glide hen over Flygelets hvide Taster. Nogle Damestemmer satte i med sikker Overbevisning, og lidt efter lidt blandede dybe Mandsstemmer sig i Sangen.

Da Salmen var til Ende, opdagede man pludselig ved Indgangen en fremmed Skikkelse. Det var en tarvelig klædt Mandsperson, der stod med Hatten i Haanden og rystede, som han frøs. Han havde en stor Manke af vandkæmmet, brunt Haar, der rask var strøget tilbage fra Panden, og et Par store, melankolske Øjne, der sultent stirrede paa Levningerne af Gaasen og Æbleskiverne.

— Hvem er det? spurgte en ung, dansk Dame forskrækket.

Et Par af Kunstnerne nærmede sig den Ubekendte:

— Chie è là?

— Undskyld mange Gange; jeg er rejsende Svend.

Saa udspandt der sig en kort Samtale paa Dansk, og en af Kunstnerne vendte tilbage i Salen og sagde:

— Mine Damer, mine Herrer! Det er en Landsmand af os, der staar dér i Gangen. Hans Navn er Valdemar Sommer. Af Profession: Billedskærer. Alder: 30 Aar. Paa hans Hæderlighed er der intet at udsætte, vi har nemlig kigget ham i Papirerne. Men Penge har han ikke mange af og faar først Penge til Nytaar, da han skal indtræde i et Værksted i Via Sistina. Han har hele Aftenen søgt den skandinaviske Forening, og han har sikkert tænkt, at hans Landsmænd nok vilde byde ham Julenadver. Jeg haaber ikke, han har taget fejl.

Haandværkssvenden blev snarlig bænket i Forstuen; han nægtede bestemt at komme ind i Salen, da han antagelsesvis undsaa sig for at vise sine medtagne Klæder frem i det fine Selskab. Han spiste, som havde han ikke sét Mad i otte Dage: Grød, Gaasesteg, Æbleskiver — og Punsch fik han da ogsaa.

— Ja, nu vil jeg kun takke Herskaberne for . . .

— Nej, Gu' vil De ikke nej, sagde pludselig den danske Billedhugger N . . . Det er Jul i Aften og kun én Gang om Aaret. Nu skal De have Deres Julegave.

Et Par af de tilstedeværende unge Piger gik Selskabet rundt og inkasserede 24 Francs, som blev overrakt Haandværkssvenden. Han saa forbavset paa de mange Sølvpenge, skrabede bukkende ud, ønskede Herskaberne en „glædelig Jul" og forsvandt.

Han var kommen fra Florenz for fjorten Dage siden, havde omtrent brugt alle sine opsparede Penge og kunde først tiltræde sin Plads i Rom til Nytaar. Godt lønnet var den, thi han var en dygtig Arbejder, — men der var jo nogle Dage til Nytaar, lang Ventetid, naar Pungen er tom. Valdemar Sommer havde, efter en svensk Kollegas Raad, lejet et Værelse hos en Arbejderfamilie, tæt ved Tiberen, i en af Roms mest usunde og stinkende Gyder.

Hverken Værelset eller Familien øvede stor Tiltrækning paa ham: Værelset var snavset og mørkt, og Familien bestod af en fordrukken Mand, en lille, bleg, forskræmt Kone og en hel Del skrigende Børn, der den lange Dag tumlede sig i Gyden med andre lige snavsede og ravnesorte Unger.

Da Julen kom, følte Valdemar sig unægtelig en Smule ene. Han mindedes Hjemmet — aa, i gamle Dage, mens „Mor" levede endnu — det fattige Hjem ude paa Landet, hvor der dog altid ved Juletider var Raad til baade det ene og det andet. Valdemars Moder vaskede for Folk, og Juleaften var der baade Grød og Kage paa Bordet. Men „Mor" var død, udslidt og gammel før Tiden, og Valdemar stod nu ganske alene i Rom, med en god Plads i Vente, men med tomme Lommer.

Saa, Juleaftens Dag, havde han givet sig til at søge den skandinaviske Forening, og den var slet ikke saa let at finde. Han havde krydset Gade op og Gade ned, frysende og halvsulten. Og nu, da han havde fundet den, nu, da han havde spist dansk Mad, som han havde længtes saa meget efter, nu, da han tilmed stod med de mange Penge i Lommen, vidste han slet ikke, hvor han skulde gaa hen.

Fire og tyve Francs! En hel Rigdom! Han følte sig som en Krøsus, der blot ikke aner, hvad han skal bruge sin Rigdom til.

Han strejfede rundt i Byen. Der var fuldt af Mennesker i Corsoen; glade Klynger gik op og ned ad Gaden, fyldte de rigt oplyste Caféer, stod stille foran Butikernes Vinduer, lo og spøgte.

Men de var mange, og han var alene.

Hvad skulde han nu gøre med sine 24 Francs? Sulten var han ikke efter Gaasen og Æbleskiverne, tørstig ikke heller, og endelig savnede han Mod til at gaa ind i en af disse forgyldte Caféer med det elektriske Lys og lade servere for sig af en kjoleklædt Opvarter.

Nej! men der var jo adskilligt, han kunde købe sig! En ny Hat for Exempel. Den trængte han til. Eller — det var maaske bedre — en tyk, varm Frakke, thi det var dog alligevel koldt i Syden.

Han stod stille foran alle Skræderbutikerne I Vinduerne saa' man brogede Modejournaler, slanke Herrer med høje Silkehatte, iførte sorte Frakker eller brogede Ulstercoats. Tøjerne laa udbredte i Trekanter, og Prisen stod anført paa smaa Papsedler.

Valdemar havde betragtet ti forskellige Udstillinger, da han pludselig kom i Tanker om, at han jo havde en god, tyk Frakke hjemme.

Hjemme! Og han tænkte paa sit uhyggelige Kammer.

Efter at have mønstret Hattebutikerne, Skrædermagasinerne og mange andre Udsalg begyndte han at blive træt. Gassen i Vinduerne blev slukket, Færdslen tog af, og Valdemar begav sig paa Hjemvejen, sigende sig selv, at han gjorde bedst i at spare sine Penge, lægge dem til Side. — —

— Signora Candida, giv mig Nøglen til mit Kammer.

Signora Candida, en lille, bleg Skikkelse, rejste sig fra den Krog i det tarvelige Værelse, hvor hun sad, og ved Hjælp af en Olielampe søgte hun Nøglen. Børnene sad, mod Sædvane, ganske stille ved Vinduet; den Yngste, en Purk paa tre Aar, hulkede sagte.

— Og hvor er Deres Mand i Aften? spurgte Valdemar paa et flydende, men derfor ikke mindre umuligt Italiensk.

— Min Mand! Oh, Madonna! min Mand er rejst til Neapel i Morges for at tjene Penge, siger han. Gud bedre det! Ja, De kender jo hans Svaghed, Signor Val . . . mer . . . Han har ikke efterladt os saa meget som to Kobberstillinger, og Børnene tigge om Brød.

Den lille, blege Kone var helt betaget af Ulykken, og Børnene, der anede, at de kom til at gaa i Seng uden Mad, begyndte at snøfte. Valdemar betragtede et Øjeblik denne Haabløshed, saa sagde han kort:

— Det kan vente med Nøglen. De, Candida, og Børnene skal dog ikke gaa sultne i Seng en Juleaften. Jeg kommer igen om et Øjeblik med lidt Brød og Vin.

Og inden Forundringen hos de Tilstedeværende havde faaet Udbrud, stod den danske Haandværkssvend igen paa Gaden.

Han gik fra Bager til Spækhøker, købte fint Brød

og megen Pølse, Skinke og Ost. Da han endelig, med to Flasker Vin i Lommerne, begav sig hjemad, tænkte han pludselig, at Børnene dog maatte have nogle Kager. Men Kager var der ikke i den Bydel. Han gik Gade op og Gade ned, forvildede sig i Smaagyderne, fandt endelig en Konditor og købte triumferende en stor Kage med meget Syltetøj og Sukker. Men inden han fandt hjem, var der gaaet en Time.

— Oh! er De dér! raabte den ældste Dreng, vi troede De havde glemt os.

— Nej, vist ikke. Naa, Signora, dæk nu Bordet, se her er Maden. Og sæt en Tallerken frem ogsaa til mig, thi jeg er virkelig bleven sulten af den megen Spadseren.

Candida og Børnene stode maalløse foran al den udpakkede Mad.

— Pølse, Skinke, Gorgonzola-Ost — og Vin!

— Og Kager, raabte Børnene.

— Ja, nu vil vi holde Juleaften, sagde Valdemar, mens Børnene klappede i Hænderne af Glæde.

Og det blev den bedste Juleaften, Valdemar Sommer længe havde fejret i Udlandet. Han følte sig hjemme mellem disse Fremmede, var pludselig bleven Kammerat med disse ravnesorte Unger, der trak ham i hans lange, blonde Skæg og red Hest paa hans Knæ.

— Ja, nu vil jeg til Ro, Candida. Men inden jeg gaar — se, det er nu saadan en Skik, vi har i Norden — maa jeg saa ikke faa Lov til at give Dem min Julegave. Til Børnene havde jeg jo Kagerne, men jeg vidste ikke, hvad jeg skulde købe til Dem. Nu kan De jo selv købe, hvad De har Lyst til.

Saa stak Valdemar den forundrede Candida ti Francs i Haanden. Hun stod ganske fortabt med de to store Sølvpenge i Haanden, endelig sagde hun ganske sagte med et lyst Smil over det trætte Ansigt:

— Den hellige Madonna beskytte Dem!

—. Det vil hun nok, Candida, skønt jeg er Protestant. Og — saa var der kun det, jeg vilde sige Dem: De skal ikke være bange for at miste Lejen af mit Kammer. Det er jo nok lidt langt fra Via Sistina, hvor jeg skal arbejde — men, ligemeget! Jeg staar lidt tidligere op og kommer

lidt senere hjem . . . nu har jeg en Gang vænnet mig til Kvarteret. — [redacted]

Da Valdemar var naaet op i sit Kammer, hørte han endnu Børnene le og danse i Stuen nedenunder. Han

selv havde Lyst til at le højt og synge — ja synge som de havde sunget deroppe i „Foreningen":

— Glade Jul, dejlige Jul!

Saa glad en Jul havde han ikke længe tilbragt.

Vort Land, vor Mor!

En Historie om Sædrelandskærlighed

af

Børge Jansen.

Med Tegninger af Svend Rønne.

Ned gennem de dybe Dale, over de høje Fjælde farer Stormen, Furuskoven sætter Ryggen til for at standse den, men den kan ej; det knager og brager i de gamle Stammer, de sukker og klager ved det, giver tabt, bøjer sig — og videre farer Stormen, videre gennem Dalen, hvor den pisker Driverne i Hvirvler langs Fjældet. Og Vinden hyler og piber. Men over al Larmen lyder Fossens Duren og Bragen, skummende vildt farer den af Sted.

Bamsen kryber i Ly i sin Hule, Bygdens Folk i deres Hytter, det er ej Vejr til at jage et kristent Menneske ud i. —

Og dog — der ad Fjældvejens Slyngning, halvt gemt i de rygende Sneskyer, kommer en Gut ridende paa Blakken sin. Styrtningen er kun en Alen til Siden, og Driverne gør Vejen næsten ufarbar, men Blakken er vant til Turen, Skridt for Skridt gaar den frem, Tøjlen er slap, Hovedet sænket; den skal nok vinde frem og bjærge baade sig selv og Gutten.

Nu er de oppe over Fjældet, nu over Elvbroen. Under dem durer og brager det; han springer af og fører Blakken ved Tøjlen, den spidser Øren, snøfter om sig til alle Sider, træder saa varsomt til paa Plankerne — det gik, nu er de ovre.

Sneen naaer ham til Bæltet, men nu er den rystet af, og han sidder højt til Hest. Med de valne Hænder klapper han Blakkens Hals, og frem gaar det, for nu er de paa den jævne Vej.

Rappere og rappere gaar det, til Blakken og Gutten sluges i Snefoget — borte er de, og nu dør det sidste Hovslag.

Stormen naar ogsaa til et lidet Bjælkehus i Id; med Brask, med Bram smælder den gennem Fjøs og Lo og

hvisler pibende gennem Stuehusets Vinduesskodder, hvor det røde Lys pibler ud i Mørket.

Og Ole Svendsen Bakke, Klokkeren paa Ø, en høj stout Karl med et Par gode Øjne og et Par gode Næver, der for Øjeblikket er plantede i hans Sider, gaar hen over Gulvet, hvor Enebærrisene dufter. Tidt standser han og

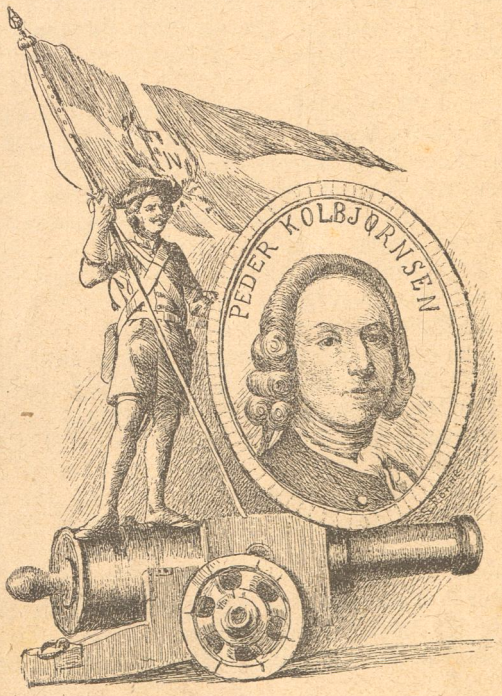

lytter efter Stormen, tidt gaar han mod Vinduet og stirrer gennem Skoddens Lyshul ud i Mørket. Der er lunt og godt derinde, Ilden flakker i Ovnen, Tranlampen sender sit røde Lys over Stuen, men stærkest over Ingrid, hans Datter; for hun sidder nær under Lampen og drejer sin Rok.

Triste er de til Mode, de to, rastløst gaar han og lytter efter Stormen — og Ingrid bøjer sit Hoved over Rokken, og Lampen kaster Glans over den runde Nakke, det gule Haar — men løfter hun imellem sit Hoved og ser op, da er Øjnene saa rart store og klare, men Kinderne en Kende blege. Ogsaa hun lytter, men tænkelig faar hun ej Svar, for der kommer Taarer i Øjnene; saa bøjer hun sig over Rokken, og hastig snurrer dens Hjul.

Med ét standser det, Ingrid løfter sit Hoved, lægger Haanden til Øret og lytter. „Fa'r, det er ham!"

„Hvem?"

„Svend Guthormsen — jeg kender Blakkens Hovslag!"

„Svend Guthormsen? Har du ej andre Tanker, nu Svenskeu staar for Landet — tvi, Ingrid!"

Han rev Vinduet op, Skodden med, saa Storm og Snefog stod ind i Stuen — og han raabte, saa det drønede:

„Svend Guthormsen, er det dig?"

„Ja, Ole Bakke!" kom Svaret tilbage gennem Stormen.

„Hvad Tidender?"

„Svenskeu!"

Stemmen døde i Stormen, Hovslagene med, men Ole Bakke stod som en Støtte med Haanden knuget om Karmen.

„Svenskeu," sagde han bare, „Svenskeu!"

Saa vendte han sig brat mod Ingrid. „Og du har Tid at tænke paa Ganteri, naar Svenskeu er her! Ved du, hvad det gælder, Ingrid? Liv og Død for mange; de skaaner ingen, de Hunde, jeg kender dem, de har været her før; men I unge, I tænker ene paa Tant og Lystighed."

„Fa'r," sagde hun, og hun blev højere derved, „de unge skal, kan hænde, lære dig andet!"

Hendes Hoved var løftet, hendes Øjne lyste, hun var kæk at se til.

„Kan hænde," sagde Faderen, og hans Øjne blev saa gode, „kan hænde, det var Galden, der gik den gamle Bamse i Blodet; men, Ingrid, naar vi har Fred, naar jeg har Fred, saa tag hinanden i Guds Navn; men tal ej om det før, for nu har vi nok at skaffe — og jeg, ja, nu maa jeg til Staden, kan hænde, det nu er Tiden at kime for Svenskens Øren —"

„Jeg gaar med, Fa'r!"
„Godt, Ingrid!"
Hun laa om hans Hals, og Gang paa Gang hørte hun de samme Ord: „Naar vi har Fred, naar jeg har Fred —" men ak, hvorlænge kunde det vel vare?

Fra Frederikshald Kirketaarn lød Stormklokkeklemt gennem Natten.

Oppe mellem Taarnets gamle Bjælkeværk stod Ingrid og hendes Fader, det var dem, der drog i Klokkerebet; men dybt nede i Nordhalden og Sørhalden, ad Gyder og Gange, over Torve, gennem Gader myldrede Borgerne mod Peder Kolbjørnsens Hus. Nogle brugte Haandlygter, andre samlede sig frem i Mørke, alle raabende til hinanden det ene Ord: „Svensken, Svensken!"

Og Stormklokkens Klang, Stormens Sus og Allarmskrigene slyngedes sammen til saa sært et Kor, der naaede helt op til Ingrid og hendes Fader.

Men ved Peder Kolbjørnsens Hus var der fort af Folk, som trængtes og puffedes, Haandlygterne dansede som Lygtemænd og kastede skiftende Blink over Frederikshald-Mændene.

Saa med ét blev der helt roligt, man hørte kun Klokkeklangen og Stormens Sus.

For Døren til Købmandsboden sprang op, og dér, i det fremvældende Lys, stod Frederikshald-Mændenes første Mand Peder Kolbjørnsen.

Han var en Kæmpe at se til, en Kæmpe at høre tale — og nu talte han:

„Tak, Venner og Kendinger, fordi I kom, som Aftalen lød! I ved jo alt, at Svensken rykker frem mod os, snart har vi ham for Døren, og vil vi stænge den, da gælder det at handle rapt! Os vil han plyndre for, hvad vi ejer, hele Norge vil han lægge øde, og det kan han, om han tager os og vort Kastel, derfor skal vi lægge Kræfter i for os selv, for vort Hjem, for vore Kvinder og vore Børn; men besynderlig og fornemmelig skal vi tænke paa vort Land, paa Norge og paa vort Flag, vi vil værge os, og vi vil sejre med Gud!"

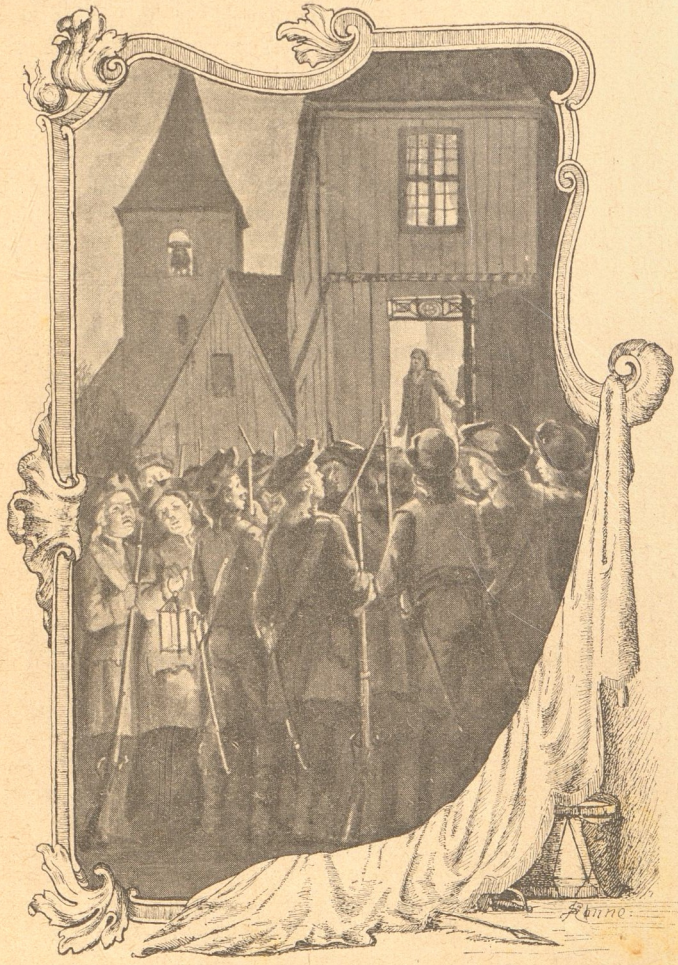

„Det vil vi, det vil vi!" genſvarede det fra hundrede Struber.

„Men, Venner og Kendinger, Sejren kan blive dyr; kan hænde vi maa ofre vort for at ſtandſe Svenſken; nys kom jeg fra Kaſtellet, og Hans kgl. Majeſtæts Kommandant og jeg har lagt Raad op tilſammen, Kaſtellet maa holdes til det yderſte, ſelv om vi falder i Svenſkens Vold — men alt har jeg beredt, her i Boden er Vaaben til to Hundrede Mand, og enhver, der vil indrulleres i de frivilliges Kompagni paa ſamme Dagpenge ſom Kaſtellets Folk, han melde ſig!"

Der blev en Raaben, en Svingen med Hattene, alt ſom de trængtes gennem Bodens Dør, alle vilde de være med.

„Og hvem her er af Skibs- og Baadsfolk melde ſig hos mig til at bemande en liden Stykpram paa Fjorden!" raabte Kolbjørnſen.

Og ſtraks ſtillede en Snes raſke, begede Skibsfolk og meldte ſig til Tjeneſte.

Saa kom de da én efter én tilbage gennem Boden, bærende Muſket og Slire; og Kolbjørnſen havde gode Ord og Haandſlag til dem alle.

Udenfor Boden var der ſaa atter ſort med Frederikshald-Mænd, og det raslede med Vaabnene, genlød med Nidord over Svenſken.

Men Kolbjørnſen ſelv ſtod ſtille og tænkende midt iblandt dem. Saa med ét løftede han Hovedet, ryſtede Løvemanken og bredte Armene ud: „Tak, Venner og Kendinger, Tak, fordi I kom! Om en Time er I alle paa Pletten her, ſaa ſkal vi ud til Skanſerne, og da er vort Løſen: For vort Flag og vort Norge!"

„For vort Flag og vort Norge!" rungede det ham imod. —

Og Hatte og Huer fløj i Luften, Jubelraab lød, mens det frivillige Kompagni i Smaahobe drog hjem for at byde Kvinder og Børn Farvel.

Stormen var ſtilnet af, det ſneede ej heller længere, rundt om ſmældedes med Porte og Døre, en Tid var alt ſtille, kun lød Tiſtedselvens Brus gennem Stilheden, underlig klagende ſom Dødsſuk, og Sneen ſpredte ſit Liglagen

over Gyder og Gange, Huse og Boder, rent og skært; men snart skulde der blive Blodspor i det hvide.

Der lød Trommehvirvler gennem Frederikshalds Gader, det var Kolbjørnsens frivillige Kompagni, der trak ud til Skanserne.

Og Trommehvirvlerne naaede ud til et lidet Hus i Byens Udkant, hvor Ingrid Bakkes Mormor boede. I Døren stod Ingrid, og hun holdt Svend Guthormsens Haand i sin. Nu saa' han sig til alle Sider, saa bøjede han sig hastig over hende og tog et Kys.

„Svend," sagde hun og blev rød.

„Ingrid," lo han tilbage, „saa meget kan du vel give mig, nu, jeg skal ud at slaas for dig!"

Hun smilte og sagde: „Men ej et Ord til Fa'r, vi skal vente paa Freden, du!"

„Og naar den kommer, saa, Ingrid — Ingrid!"

Han snappede end et Kys, svang sin Hue, og fort gik det i Løb ud til Skanserne.

Længe saa' hun efter ham, saa gik hun op til sin gamle Mormor, der sad og rystede i sin Armstol.

Men udenfor lød Trommehvirvler, nærmere, nærmere, op slog hun Vindueskodden — dér kom de, Venner, Kendinger, raske Folk, der skulde ud at slaas for Land og Rige — dér var Kolbjørnsen, dér Bjørn Knapmager, dér Eivind Gormsen og Ole Dybdal, men hendes Fader, hvor var han? Aa, han kunde jo være ude i Skanserne eller paa Kastellet. Hun blev saa sært beklemt. Hvor var han nu? Aa, den Krig og Ufred! En vidste ej en Gang, hvor ens egen Fader var.

Nu var de forbi, Trommehvirvlerne døde hen, fjærnere og fjærnere. Men tys, hvad var det for Lyd? Hun syntes, de raabte og larmede derude i Skanserne. Var det Svenskeu, som kom? Det var Svenskeu, Svenskeu!

Nej — tys, hvad var det, de raabte? Det var jo hendes Faders Navn. Hun kunde ej styre sig længere, Vindueskodden blev smækket i, Døren faldt til bag hende, i Løb gik det frem langs Gaden.

Nu var hun derude i Skansen; hun saa' Folk slide med Hakker og Spader, hun saa' over deres Hoveder op til Kastellet, hvor Kanonerne rakte deres Mundinger frem mod hende, og hvor Dannebrog smældede for Vinden; men alt det var set i et flygtigt Blik, mere var der ej Tid til, for hendes Øjne søgte Faderen, og dér, dér midt i en tæt Menneskestimmel med Kolbjørnsen ved sin Side stod han og fortalte, mens Kolbjørnsen lagde sin Haand paa hans Skulder, og Mændene rundt om nikkede bifaldende og raabte højt.

„Hvordan fanged I da an?" spurgte en.

„Hvordan?" sagde hendes Fader. „Vi lagde os, vi tre Mand, i Kløften, og da saa han, Obersten, kom anstigende med et Parti paa fireogtyve Mand, ja, vi talte dem hver en, saa lagde vi alle tre an paa ham, og plaf, dér laa han saa død, som tre Kugler kan slaa — og de her svenske Hallunker, de gik jo bagover ved Skraldet og tog til Bens; men tænkelig er de kommet paa anden Tanke, hvert Fald kom de snart tilbage, og nu troede de jo, de kunde bande os ud paa Vejen. Men vi havde faaet Musketterne ladet og sagde, at den første, der kom frem, fik tre Kugler i Livet. Saa bandede de en Tid endnu, men da ingen af dem lystede at være den første, saa endte det da med, at de sankede deres Oberst op og trak af med ham — og saa, ja, saa er der intet videre at berette —"

Peder Kolbjørnsen trykkede hans Haand. „Tak fra os alle for det! Men sig frem, naar kan vi tænkelig have Svensken?"

„Før Aften kan han være her," gensvarede Ole Bakke — men Ingrid hørte intet mere; inden nogen saa' hende, listede hun bort — Mormor skulde vide det — og hun holdt sin Haand paa Hjertet, som var hun bange, det skulde sprænges; ingen saa' hende . . . jo, der var dog én, der saa' hende, og nu saa' hun ogsaa ham, det var Svend, han stod ved den yderste Løbegrav, nu svang han sin Hue, og hun kastede et Haandkys tilbage — saa var hun borte i den snævre Gyde.

Men efter hende lød en Stemme. Hun lyttede, det var ej Svends, men Kolbjørnsens, og han raabte noget, hun ej ret kunde forstaa, dog blev hendes Faders Navn

nævnet, og straks derpaa rungede stærke Hurraer gennem Luften

„Aa, hvor hun dog var stolt — hvor havde han dog set kæk ud, som han stod dér ved Løbegraven — og saa havde de raabt for hendes Fader, hendes egen Fader, det skulde Mormor vide.

* * *

Det var sent paa Natten. Inde i Byen var Døre og Skodder stængede; men der var Lys de fleste Steder, ingen sov, ingen turde sove, Svenskeu var jo nu nær for Døren, kan hænde nærmere, end nogen anede, hvem vidste, naar det første Skud vilde falde, hvem vidste det?

Og saa sad de da rundt i Huse og Hytter, Kvinder og Børn, snart læsende højt af Postillen, snart bedende en Bøn. Deres Tanker var ude i Skanserne, og det var, som sad de alle og lyttede spændt efter dette ene, det første Skud. Børnene lagde deres Hoved i Moderens Skød og saa' spørgende ind i hendes Øjne.

Men ude i Skanserne dér rystede de ikke, for Kolbjørnsen var jo blandt dem. Gennem den sorte Nat lyste flammende Vagtblus, usikre Skygger mødtes og skiltes om dem, Patroljer trak frem og tilbage, snart slugte Mørket dem, snart drog Vagtblussene dem frem et kort Minut.

Ude paa Fjorden laa Kolbjørnsens Stykpram klar til at give Ild, og oppe paa Kastellet holdtes skarpt Udkig. Krudtkamrene var aabnede, og hele Besætningen havde faaet ekstra Kanel-Øl for at holde Varmen.

Saadan gik Natten.

Saa begyndte Vagtblussene at blegne, over Fjorden dagedes det, bag Fjældene glødede det, Solen stod op. Paa øverste Bastion gled Dannebrog til Vejrs, Hornene skrattede, Paraden under Løjtnant Even Kraft traadte i Gevær og præsenterede — da i det samme faldt der et Skud, Allarmskudet, Svenskens Kolonner rykkede frem — — — — nu kørte de deres Stykker op paa Bakkerne, og frem myldrede Kolonne efter Kolonne, Solen blinkede i blanke Vaaben, i Fanerne, over den bølgende Menneskeelv, der trænger sig frem gennem Dalen — — — den glider

forbi Byen, forbi Skanserne, nu er den under Kastellet — og nu, nu drøner det løs fra Svenskens Stykker, fra de norske paa Kastellet, Krudtrøgen driver, tættere, tættere, gemmende alt bag sig, kun Kastellets Flagbastion er endnu fri, og dér smælder Dannebrog i den blaa Luft, glimtende i Solen.

Alt er Forvirring og Larm, nu voxer Larmen, det er Kolbjørnsen og hans, der lader høre fra sig. Men dækket under Krudtdampen gaar Svenskeu frem, Fane efter Fane slipper op over den lave Fjældvej mod Fjorden — de skriger, de skraaler: „Sejr, Sejr!" — saa lyder der et Brag bag dem, det er Kolbjørnsens Stykpram, der sender dem Hilsen fra Fjorden, Hilsen paa Hilsen — de vakler, gaar tilbage, men dér, gennem Røgen, lyder der Musketild, det er Kolbjørnsens Folk, som gør Udfald fra Skanserne.

Kanondrøn, Musketild, Kommandoraab, Hestetrampen, Dødsrallen og Klager paa alle Sider — saa sagtner Skydningen. Svenskeu har trukket sig tilbage, i Skanserne og paa Kastellet raaber de: „Sejr, Sejr!" og Dannebrog paa Flagbastionen vifter for Vinden, blinker i Solen, uden Rift, uden Lyde.

* * *

Tre Gange løb de Storm, tre Gange blev de slaaede tilbage.

Saa en Morgenstund, som Dagen gryr, vender Svenskeu sig mod Byen.

Kolbjørnsen ser det, har ventet det; alt, hvad der af Mandskab kan opbydes, er opbudt, hver Mand er paa sin Post, han har talt Forsvarerne ærligt og alvorligt til, og de er ved godt Mod.

Fra Højderne dænger det svenske Bly dem over, Kastellet svarer, de selv svarer, men nu gaar Svenskeu frem.

Kolbjørnsens Stemme lyder: „Ingen give tabt, Gud bistaa os!"

Der raabes Hurra, svinges med Huer og Hatte, men Tiden dertil er knap, Svenskeu har Hast, han gaar paa, trods Kugler og Krudt, det lysner i hans Rækker, men der er nok til at fylde dem ud — nu er han i Løbe-

gravene, nu vakler han, men nye Folk følger efter. Hvem er det, de flokkes om, hvem er han paa den høje Hest, der løfter sig som paa Krudtskyen? De række Armene frem mod ham, skraale som rasende: „For Konungen!“ — svinge Hattene, storme frem — det er Karl den tolvte.

„Frem, Gosser, frem!“ raabte han og svang sin Klire. —

Som rasende styrtede de frem. Nu var de gennem den yderste Løbegrav, nu gennem den anden, og saa gik det op over Skanserne lave Brystværn, Haandmænget begyndte, Mand imod Mand, Kolbjørnsen og Ole Bakke var forrest . . .

I Øst, i Vest lød Hornsignaler, det var Generalløjtnant Delvig og Generalmajor Schlippenbach, der fra hver sin Side rykkede frem og kastede deres Stormkolonner mod Skanserne — der var fem mod én, de norske maatte vige, de svenske Faner var over Brystværnet, Sejrsraabene lød, Karl den tolvte var forrest i Kampen, rasende huggede han ned for Fode, de andre fulgte, de Norske veg.

Men langsomt veg de, bravt slog de fra sig.

Nu var de nær Byen, nu svingede de ind gennem de snævre Gyder, og i samme Nu lod Kolbjørnsen Trommerne røre.

Alle kendte Signalet, og før Svenskerne ret vidste det, var Vejen dem aaben — bloddrukne, sejrsrusede styrtede de frem, men langt kom de ej, for rundt fra Tage, fra Vinduer og Døre regnede det norske Bly over dem. Ja, helt oppe fra Fjældkløfterne højt over dem begyndte Musketilden at brage, og der blev Forvirring og Larm paa alle Kanter.

Nogle begyndte at storme løs paa Porte og Døre, men Kuglerne tvang dem tilbage, andre stormede af Sted gennem Ildregnen, frem gennem Byen, men ret foran dem lød et dybt Drøn, det var Kolbjørnsens Stykpram, som bestrøg Gaderne.

Til noget over Middag rasede Kampen, Skrig og Larm, Bragen og Drønen var der paa alle Kanter, Krudtrøgen drev og lagde sit Slør over al den Sorg og Elendighed, som her fødtes til Verden og døbtes i Blod.

Op over Fjældsiderne trak Normændene sig tilbage,

gemmende sig i Kløfter og Krat, og derfra sendte de Fjenden deres Hilsen.

Men dækket af Husene havde Svenskeu Magten, og han begyndte nu en voldsom Ild mod Kastellet. Dette svarede igen, men Svenskens Reserver rykkede frem og fyldte hver Hytte i Byen, og hans Artilleri kørte op paa Bakkerne og sendte sit Bly mod Kastellets Mure og Volde.

Saa begyndte det at mørkne, Solen gik ned, luende rød som i en Damp af Blod, hastig sank den, som bluedes den ved Synet, den saa'. Over Fjord og Fjældsider kastede den et bristende Blink, og det naaede helt ind i en liden Fjældkløft, hvor Kolbjørnsen — nej, de to Kolbjørnsener — for Broderen Hans var nu kommen til — hvor de og deres bedste Mænd holdt Raad.

„Det gaar ilde," sagde en.

„Det skal gaa!" var Peder Kolbjørnsens Svar. „Nu skal vi først vise, om vi tør ofre noget, nu er Tiden kommen til at ryge Svenskeu ud. Sætter han sig fast her, da bliver Kastellet hans, og vi er fortabte. Nu gaar jeg til mit Hus, det skal være det første, som Ilden tager!"

Det var næsten mørkt, og Krudtdampen laa tæt i alle Gader, dybere og dybere blev Mørket — da med ét lysnede det, høje Flammer hvirvlede til Vejrs, det var Kolbjørnsens Købmandsgaard, der stod i Brand. Straks efter bredte Ilden sig, rundt paa alle Kanter slog Flammerne frem, hele Byen brændte.

Halvkvalte af Røgen tumlede Svenskerne ud af Husene, strømmede til Brøndene for at faa Vand til at slukke med.

Men oppe fra Kastellet begyndte nu en drønende Kanonade, og Kuglerne slog ned, hvor Ilden var stærkest.

Og Kolbjørnsen lod Trommerne røre, oppe fra Kastellet kom Svaret tilbage, og derfra og rundt fra Fjældkløfter og Huler strømmede Normændene sammen, Hornene skrattede, i Stormløb gik det frem, Hurraraab lød, Forvirringen steg, Gyder og Gange rensedes, Svenskeu veg, hastigere, hastigere, ude i Skanserne satte han sig fast; men snart maatte han vige.

Kampen var haard, Generalløjtnant Delvig samlede sine Folk og kommanderede frem, en Kugle ramte ham,

han segnede, faldt, Normændene gik paa, i vild Flugt veg Svenſken tilbage.

Generalmajorerne Schommer og Schlippenbach fik end en Gang deres Folk ſamlede, men begge faldt de, deres herreløſe Heſte jog bort i Mørket. Rædſel greb Svenſken, de ſlyngede Muſketterne fra ſig og flygtede bort fra de blodige Lig, ud i Natten, ſnublende over døde og ſaarede — — — og Brandſkæret fra den brændende By kaſtede Blodglans over Landet, hvor den ſidſte Lyd af den flygtende Fjende ſvandt i Natten, over Skanſerne, hvor Trommerne lød, og hvor Normændene ſlog Kreds om de to Kolbjørnſener.

Peder Kolbjørnſen ſtod højt paa Skanſens Bryſtværn, hans Stormhue var afreven, hans mægtige Løvemanke faldt frit over Skuldrene, hans Kæmpeſkikkelſe blev tvefold ſtor mod Brandſkæret derinde. Og han aabnede ſin Arm, ſom vilde han favne alle de gæve norſke Mænd, der ſtod dér, blodige, forafede af Kampen, og han raabte:

„I ſlog ſom Normænd, vort Land, vor Mor lønne jer for det!"

Og de jublede og raabte ham imod, og Jubelen rungede ud over Landet, rungede ind imod Byen, hvor deres Huſe, deres Hjem laa i Aſke, ødede af dem ſelv, men hvad tænkte de paa det? Alt det var jo ofret for Norge, deres Mor —

Og fra Kaſtellet ſkød de: „Sejr, Sejr!"

Skanſerne var udbedrede, Dannebrog hejſt, Dag og Nat gik Vagtpatroljerne Byen rundt, men Svenſken holdt ſig udenfor Skudvidde, han trængte til et lidet Puſt.

Kvinder og Børn, der i Kampdagene var bragte til Kaſtellet eller bort ad Fjorden, begyndte ſaa ſmaat at vende tilbage; men der var jo ej meget Husly at faa i Byen.

Ingrid havde været blandt de førſte, ſom vovede ſig ned fra Kaſtellet, hun havde Dage og Nætter ſammen med de andre lyttet efter Kampen, ja, hun havde endog en Gang vovet ſig op paa Baſtionen, og hun havde næſten ſtirret ſig blind gennem Krudtrøgen. Herre, min Gud, at hun ej kunde faa et Glimt af ham at ſe! Levede han endnu, han — og Faderen? Kan hænde, de længſt var døde — hvor Krig og Ufred dog var en ond og ilde

Ting! Aa, hvor hun havde lidt og længtes, hvor Timerne dog havde været lange og pinefulde, hvor hun havde lyttet, saa tidt Larmen naaede derop! Aa, havde hun da blandt de mange Stemmer hørt hans — og Faderens! Men nej, nej, det var saa tungt, kan hænde, det alt var forbi — forbi —

Saa kom da Aftenen, da de skød „Sejr!" Hun hørte Jubelen deroppe, dernede, nu maatte hun bort, hun maatte af Sted, hun kunde ej bie længere, hun var alt paa Vejen for at bringe Kommandanten sin Bøn — da blev hendes Fod saa tung, hendes Hjerte saa angest, hun turde ej — hvis han, han og Faderen nu var døde?

Men nu var det Dag, nu maatte hun have sin Dom — næsten i Løb gik det ned langs Fjældvejen; men jo nærmere hun kom Skanserne, des langsommere blev hendes Gang; imellem standsede hun, skyggede for Øjnene med Haanden, spejdede og spejdede — hun saa' dem saa tydelig i Skanserne, saa' dem og kendte dem — dér var hendes Fader — men han, han var der ikke — — aa Gud —

„Ingrid!" lød en Stemme frejdig og ung.

Hun vendte sig, det var, som hendes Hjerte skulde sprænges. „Svend Guthormsen!" skreg hun og laa i hans Favn. Taarerne randt over hendes Kinder, og hun knugede sig til ham, fastere, fastere. —

Da lød en anden Stemme: „Ingrid, er du galen?" Og hendes Fader stod for hende. „Ingrid, er det min Datter, som staar her paa Alfarvej og gantes med en fremmed Gut?"

Hun rev sig løs, stræng og rank stod hun for ham med lysende Øjne, knyttede Hænder — og hans Stemme blev saa mild:

„Jo, Ingrid, nu kender jeg dig, du er min Datter; men du glemte Akkorden, husk paa den, nu har vi andet for — Farvel, Barn, vi ses, om Gud vil, inden Aften. Og du, Svend Guthormsen, kom hid, nu skal vi til Kirkebøen!"

Ingrid var helt fortumlet, hun mærkede, Faderen drog hende til sig, hun saa' Svend sendte hende saa langt, saa varmt et Blik — og saa skyndte de sig bort fra hende. Hvor skulde de nu hen? Nu havde hun dem lige her — saa maatte de igen skilles, hvem vidste for hvor længe. Hun saa' en stor Flok Krigsfolk drage bort, men hun

kunde ej se, om de var iblandt dem, saa sært bølgede alting for hendes Blik, det blev som Taage for hendes Øjne — og mens hun tog sig til Hjertet, blev hun ved at gentage og gentage de to Ord: „Til Kirkebøen, til Kirkebøen —" Hvad skulde de dér? Skulde de nu igen til Kamp — maaske til Døden? —

Der lød Fodtrin bag hende, det var en af Byens Borgere, som skulde ud til Skanserne.

„Sig mig," sagde hun, „hvad skal de til Kirkebøen efter?"

„Hvem?"

„Stridsfolket dér?"

„Hvad de skal der efter? Og det spørger I, Jomfru Ingrid, det er jo jer egen Fa'r, der fører an —"

„Min Fa'r?"

Borgeren saa' undrende paa hende, og hans Mund kom nu paa Gled. Først berettede han om Faderen, der var gaaet paa Spejdertog til Kirkebøen, hvor Svenskeren laa i Kvarter, og dér havde han saa, udklædt som Handelskarl, gaaet rundt og solgt Tobaksruller, indtil han fik saa meget ud, at Svenskeren under Ritmester Lehmand her havde hele to Kompagnier til Fods og et til Hest, og med den Besked kom den brave Mand saa tilbage. Af Kolbjørnsen fik han en Fane Fodfolk, og Kastellet kommanderede Løjtnant Even Kraft med paa Togtet, og det var det, som de nu var ude paa.

Langsomt gik Ingrid tilbage til Byen. Tanker kom, og Tanker gik, snart vilde hun følge Krigsfolkenes Spor til Kirkebøen, saa var hun dem hvert Fald nær — snart vilde hun ét, snart et andet; men hun blev dog ved at gaa langsomt ind imod Byen. Vejen var hende jo gammelkendt, hun behøvede ej en Gang at se op.

Nu standsede hun, det var ved Mormors Hus. Hun løftede Hovedet — for en Elende! Kun de nøgne Mure stod tilbage. Hun gik gennem Døraabningen, her var det, hun havde sagt ham Farvel, nu traadte hun ind i Mormors Stue, alting var styrtet og lagt øde, kun dér paa Væggen hang Mormors Hylde — og, hvor sært dog, paa den laa, uskadt, den gamle Huspostil.

Hun fik Taarer i Øjnene, tog Postillen med rystende

Haand, satte sig paa en styrtet Mur og gav sig til at læse Mormors kæreste Yndlingsbøn. — —

Fra Id Kirke drog saa sært et Ligtog.

Først kom en Æresvagt af Kastellets Folk, saa Kisten, baaren af Kolbjørnsens Frivillige, saa en Kvinde med sænket Hoved, og ved hendes Side gik Hans og Peder

Kolbjørnsen og Præsten. Dernæst fulgte hele Kolbjørnsens frivillige Kompagni, blandt dem Svend Guthormsen.

Alle var i Vaaben, alle var tavse, nogle græd.

Det var Ole Svendsen Bakke, Helten fra Kirkebøen, de bar til Graven.

Nu var de der, nu standsede de, nu bøjede alle Knæ, mens Kisten sænkedes i Jorden.

Og Præsten steg op paa den friske Muldvold, og hans Stemme lød: „Han var en Fredens Mand; men da Kongen kaldte, blev han en Krigens Mand, men Gud har nu kaldt, derfor har han Fred! Hvor store Gerninger øves af mange, der er der alle Dage nogle, som bliver de første. Han var en af dem. Ham var det, som med Fare for sit Liv udspejdede Svenskeu, ham var det, som gik fremmest af alle de Helte, som slog Svenskeu ved Kirkebøen, ham var det, som samlede Folkene og førte dem frem og nedslog Forvagten; men da ramte Døden ham, han segnede for Fjendens Bly, men hans Blod blev Tegnet til Sejr, frem stormede de, og Sejren vandt de. Hans sidste Ord til Vennerne var: „Lad mig ligge i Jesu Navn! Gaa I hen og gør jert Bedste!" Og vort sidste Ord til ham, den brave, den ærlige, den kristne norske Mand skal være: „Hvil i Jesu Navn, du gjorde dit Bedste!"

— — — Der drønede en Salve over Graven, hult rullede den frem blandt Fjældene, og langsomt drog Kolbjørnsen og hans Mænd mod Staden.

Sidst gik Ingrid, hun holdt Svend Guthormsens Haand i sin. De skiftede ej Ord, kun knugede de Hænderne saa fast i hinanden — triste til Sinds var de; kan hænde, de dog tænkte en Smule paa Præstens første Ord.

— — Der lød Hovslag tæt bag dem, nu jog en Rytter forbi dem, nu standsede han ved Kolbjørnsens Folk, nu blev der Uro iblandt dem, en Stemme lød:

„Saa har vi Fred — Admiral Tordenskjold har slagen Svenskeu i Dynekilen — her er han alt over Grænsen!"

Svend Guthormsen knugede Ingrids Haand end fastere i sin og hviskede:

„Ingrid, nu har han Fred, nu har vi Fred."

Hun nikkede stille; han lagde sin Haand om hendes Liv, og saadan gik de frem mod Staden.

Fra 1864.

Fortælling af Elfride Fibiger.
Med Tegninger af Carl H. F. Schmidt.

Det var i Januar 1864, da vore Soldater stode nede ved Dannevirke. — Vi boede i Silkeborg, men aldrig forhen var Opholdet i den lille By — vi havde dog boet der siden 1856 — forekommet os, min Mand og mig, at lide af en saa aandsslovende Stilhed eller en saadan til Intethed grænsende Ubetydelighed som under de nuværende bevægede Forhold, og i Stedet for at tage af blev det kun værre, for hver Dag, der gik. — Sparsomt kom nemlig alle Efterretninger til Byen, Silkeborg havde endnu ingen Jernbaneforbindelse; alt Samkvem skete pr. Axe. Vel existerede Telegrafen, men de Efterretninger, den bragte, syntes altid utilstrækkelige,

Texten var for kortfattet; man levede saa at sige af Gisninger, fældede Domme uden at besidde nogen Nøgle til Begivenhederne, kort sagt, førte los Tale.

„Fra Mund til Mund“ fløj altid med bevingede Ord Fantasiens brogede Billeder, thi Uroen trængte til at formes til Daad, og denne Længsel var ens for os alle.

En Formiddag traadte min Mand pludselig ind ad Døren — han var lige kommen hjem fra Landet.

„Nu har jeg fattet en Beslutning,“ sagde han. „Du skal pakke min Kuffert, blot ikke for mange Klæder, hører Du? thi der maa være rigelig Plads til mine Instrumenter.“

„Ser Du,“ vedblev han, „saasnart Efterretningen kommer om et Sammenstød ved Dannevirke — og det vil og maa komme i de allerførste Dage — saa tager jeg strax afsted. Jeg spørger hverken den ene eller den anden Autoritet om Forlov; jeg rejser. De andre Læger kunne godt passe de syge imens. Her er tilmed ingen Sygdom, hverken i Byen eller paa Landet; hvem har overhovedet Tid til at være syg? Men dernede — forstaar Du — der er der Brug for mig, der kan jeg gjøre Gavn.“

„Hvor længe mener Du da, at Du bliver borte?“

„Jeg bliver kun borte i nogle faa Dage; men selvfølgelig vil det komme an paa, hvor stort Mandefaldet bliver. Vil Sundhedskollegiet saa bagefter indstille mig til Afsked, nu vel! det faar saa være, forresten tror jeg ikke, det vil ske. Saameget ved jeg ialfald, at Kollegerne ville tage imod mig med aabne Arme; de færreste have tilmed gjort den forrige Krig med. Jeg derimod har en blodig Erfaring. Det gik varmt til, men det bliver værre denne Gang.“

„Har Du da hørt noget nyt undervejs?“ spurgte jeg.

„Ikke andet end det sædvanlige; men jeg beder Dig: lad alting være parat, saa at jeg kan komme afsted med et Kvarters Varsel, men tal for alting ikke til nogen om min Beslutning, jeg kan ikke udholde al den Talen frem og tilbage. Nej Daad! Daad! derpaa kommer det an, ikke al denne græsselige Syndflod af Ord, som man ikke blot tvinges til at høre paa, men endog bliver tvungen til at maatte læse paa Prent.“

„Sandt,“ svarede jeg, „derved bortskylles ikke de Strømme af Blod, der maa og skal flyde, inden vi ret til Gavns faar det store „tyske Vaterland“ bevist, at Løve og Ørn ere lige kongelige Dyr.“

„Men enhver Bloddraabe, der gaar tabt, og som kunde have været sparet, er Forræderi imod vore Soldater, og det vil jeg ikke være med til, jeg har set, hvorledes de gaar paa; det bliver sandelig ogsaa dem, det igjen kommer til at gaa ud over, enten vi faa Prygl dernede ved Dannevirke eller ej."

Jeg gjorde altsaa, som han bad, samlede, hvad jeg troede, at han kunde faa Brug for, og pakkede det i en Kuffert. Men Dag for Dag gik, og alting vedblev at gaa sin vante Gang.

Hvergang jeg hørte Deligencen komme dundrende ude paa Landevejen og saa dens Lygter suse forbi vore Vinduer, ønskede jeg, at de Aviser, den havde med, og som bleve bragte os saa hurtig som muligt, maatte indeholde noget, der kunde være et sikkert Varsel om en hurtig Forandring, en snarlig Afgjørelse.

Hvor pinte det mig, naar jeg hørte Damerne sidde og for Alvor drøfte, hvilken Gavn det vilde være, og hvilken Betydning det kunde faa, dersom vi kunde blive enige om at skrive over til Kjøbenhavn for at faa at vide, hvad en Regnkappe kostede, og naar saa dette Problem var løst, da at gjøre Anstalter for at faa en saadan kjøbt og sendt ned til Dannevirke.

Een Regnkappe var altid bedre end ingen, mentes der, og naar den blev hængt op i det yderste Skilderhus, saa kunde den der posterede Skildvagt bevares for at blive vaad eller forkjølet.

Det var bleven saadan et Yndlingsthema, at de Indsamlinger, der vare blevne satte i Gang hele Landet over, for at sende varme Beklædningsgjenstande til Soldaterne, bleve erklærede for upraktiske. Ganske vist regnede det næsten hver Dag, fra Morgen til Aften, og derfor holdt man muligvis fastere, end det ellers vilde være sket, ved Ideen om permanente, i Skilderhuse, ophængte Regnkapper.

En Dag, jeg husker ikke, hvordan det kom, kun at jeg reiste mig og forlod en lille Kreds af Damer, der var samlede til et Formiddagsselskab, og gik hjem, lige ind til min Mand og spurgte ham, om jeg maatte faa Lov til at gjøre noget paa egen Haand for vore Soldater.

„Alt, hvad Du vil, bare det faar Ende og fører til

noget, thi ellers kan Du spare Dig din Ulejlighed," lød Svaret.

Jeg spildte heller ikke Tiden, meddelte ham min Plan, der allerede var lagt, og som han syntes godt om, og snart bleve vi en lille Kreds af Damer, der toge alvorlig fat paa Sagen og udstedte et Opraab til Beboerne i alle Sogne i 2 a 3 Miles Omkreds om at sende os uldne Brugsgjenstande, Penge o. s. v., som vi saa vilde sende til de i disse Sogne hjemmehørende Soldater.

Vor Opfordring fandt en saadan Tilslutning, at endog den Dag, der var opgivet som Slut for Indsamlingen, laa alle Pakkerne beredte til Afsendelse den næste Formiddag, og hvad der var det allerheldigste, var, at de alle naaede deres Bestemmelsessted og kom i rette Vedkommendes Hænder, endog før Dannevirkes Rømning.

Jeg glemmer aldrig den Dag, da Efterretningen kom om Tilbagetoget; men jeg har heller aldrig kunnet glemme en lille Begivenhed, der hændtes mig Dagen, førend Pakkerne til Soldaterne bleve sendte afsted. Lige fra Morgenstunden af havde det blæst skarpt og koldt, og senere var Blæsten tiltaget og var ud paa Eftermiddagen bleven til Storm.

Fra Ringkjøbing Landevej kom den farende hæsblæsende, førende Sand og Grus med sig, der slog mod Vinduesruderne, som om Glasset skulde slaas itu; saa foer den ned i Skorstenen, drev lange Ildtunger ud af Kakkelovnsdøren og fyldte Stuen med Røg; saa ruskede den saalænge i Tagstenene, at den i det mindste hist og her fik nogen Kalk eller en enkelt af dem løs, som da raslede ned ad Taget og faldt med et Klask til Jorden. Af og til førte den Vandtaarer — maaske ude fra Vesterhavet — med sig; men førend de fik Tid til at trænge ned i Muldet eller forsvinde mellem Brostenene, kom Blæsten i sin isnende Vildskab farende og jævnede og stivnede dem, saa at de laa som et klart skinnende Dække over Jorden, glat som et Spejl.

Den ensfarvede graa Himmel syntes ingensinde at have kunnet været gode Venner med Solens Lys, blytung, gammel og træt saa den ud.

Jeg gik undertiden hen og saa spejdende ud af Vinduet, thi hvorledes Vejret end var, kom der næsten altid

Vogn efter Doktoren paa denne Tid, og afsted maatte han, men baade Gade og Landevej var fremdeles øde og tomme. Dog, nu saa jeg en Skikkelse dukke frem nede paa Torvet, kjæmpende saa haardt imod Vinden, at det ikke var til at skjælne, om det var en Mand eller Kvinde. Maalet, hvor-

efter den stilede, vilde højst sandsynlig være Distriktslægens Hus eller Apotheket, der laa ved Siden af.

Det var en Mand, kunde jeg se, alt som han kom nærmere, i lige Maade, at han bar paa en stor Pakke, og hvor svært det faldt ham at holde sin høje, sorte Hat paa Hovedet. Han vandt kun langsomt fremad. Af og til

blev han staaende eller skraaede ind paa Fortovet for der at finde Ly i en Gadedør, indtil han saa atter fik samlet Kræfter til paany at optage Kampen. Endelig kom han saa nær, at det maatte vise sig, om det gjaldt Apotheket eller Doktoren.

Hus forbi — det gjaldt Doktoren.

Jeg gik selv ud og lukkede op for ham.

Der stod han, tyndt paaklædt, hulbrystet, huløjet, hostende og bukkende, med sin Pakke under Armen og den sorte Silkehat i Haanden, træt at se til og ude af Stand til at tale af Anstrængelse.

Han bukkede atter. „Er Fruen hjemme?" spurgte han endelig hæst og stødvis.

„Ja, det er mig; men er det ikke Doktoren, De vil tale med? Vær saa god at komme indenfor, han er hjemme."

„Nej, Frue, det er Dem, ene Dem. Kommer jeg maaske forsilde?"

„Hvortil?" Jeg aabnede Døren til Dagligstuen.

„Jeg mener," svarede han og fulgte bagefter, „forsilde med denne Pakke, det er noget Uldtøj til Soldaterne."

Hans magre Kinder glødede som Karmin, hans Øjne tindrede og lyste, medens der perlede klare Sveddraaber i hans korte, krøllede Haar og paa hans glatte, voxblege Pande.

Jeg satte en Stol frem og bad ham sidde ned.

„Nej, det er ikke forsilde," svarede jeg. Han fik et Anfald af Hoste; den bauede sig hæs og pibende Vej ud af hans Strube, samtidigt med at han snappede efter Vejret og lænede sig mod Dørstolpen.

„Er det virkelig sandt, at jeg ikke kommer forsilde?" spurgte han, da han atter kunde tale.

„Ja," svarede jeg og pegede paa de store Pakker, der laa opstablede i en Krog, „der kan De se; men sæt Dem dog ned."

„Gud ske Lov! Jeg var saa bange." Han satte Hatten paa Gulvet, lagde Pakken ved Siden af og trak et stort, med Blod plettet Lommeklæde op af Lommen, tørrede Sveden af sin Pande og saa paa mig med stumme, af Sjælefryd tindrende Øjne og gjentog sit „Gud ske Lov!"

Atter bad jeg den underlige Gjæst om at sætte sig og fik ham ogsaa til at tage Plads yderst paa Kanten af

en Stol og gav mig saa til at sysle med et og andet i Stuen, for at han kunde faa Tid til at komme til Aande, thi jeg kunde se, at hans Bryst hævede sig krampagtig under den tynde, graa Frakke, som var knappet tæt op til Halsen, der var indsvøbt i et stort broget Uldskærf.

Jeg holdt Øje med ham, samtidig med at jeg tænkte over, hvem han var, og hvor han hørte hjemme i Verden. Et var sikkert, og det var, at han havde ikke mange Skridt tilbage, før de Hemmeligheder, som alle Mennesker staa uvidende overfor, vilde blive ham aabenbarede; han var Dødens snare, sikre Bytte.

Jeg blev glad, da min Mand traadte ind ad Døren og afbrød den stumme Scene. Den Fremmede rejste sig og bukkede for ham.

Min Mand sendte mig et spørgende Blik og satte sig saa ved Siden af den Fremmede. „Det er et altfor slemt Vejr, De har vovet Dem ud i," sagde han venlig, „det er højst urigtigt gjort af Dem. Har De gaaet langt?"

„Ak nej, Hr. Doktor. Jeg har kjørt hertil over Gjødvad og kun gaaet herud. Der skulde Bud til Salten efter nogle Træsko, og Vognen kommer tilbage inden Kl. 10 i Aften; jeg har heller ikke taget Skade af at gaa herhen, jeg er tværtimod bleven saa varm."

Atter fik han et Anfald af Hoste.

„Lad være med at tale, indtil De er bleven mere afkølet, saa gaar Hosten over," sagde min Mand og lagde sin Haand paa hans Arm.

„Gaar over! ak ja, den gaar nok over," svarede han med et ubeskrivelig lyst og roligt Smil, „det sagde min Moder ogsaa, da jeg tog Afsked med hende." Medens han talte, løste han det store Halsklæde, der var slynget flere Gange om hans Hals og lagde det ned i sin Hat.

„Jeg er bleven ansat derovre ved Skolen som Hjælpelærer for i Vinter," vedblev han forklarende og med et saadant Udtryk af Tilfredshed, som om han beklædte en længe attraaet Hædersposst.

„De er Seminarist?"

„Ja. Hidtil har jeg ikke havt noget fast Levebrød som Lærer, nu er jeg godt paa Vej dertil. Man maa være nøjsom og takke Vorherre, naar det gaar fremad,

ellers bliver man aldrig glad eller føler sig tilfreds; det siger min Moder."

„Ak!" vedblev han henvendt til mig, „hvad er jeg dog for et lykkeligt Menneske, at jeg ikke kom forsilde, og hvor det dog er kjønt af Dem, at De tænker paa vore Soldater, det siger min Moder ogsaa."

„Deres Moder?" spurgte jeg. „Tillod hun Dem virkelig at tage afsted i dette Vejr?"

„Nej!" svarede han, og hostede sig bag over i Stolen med et lille Latterudbrud, „nej, hun boer paa Mols."

„De mener altsaa, at hun skrev —"

„Ganske rigtigt, men skrive kan hun ikke, thi hun er blind, og derfor varede det saalænge, inden jeg fik Besked fra hende, hun skal altid først have fat i en, der kan skrive for hende."

„Hvad vilde De have Besked paa?"

„Jeg vilde vide, om jeg skulde bringe Dem Penge, eller noget af mit Tøj."

„Spørger De altid Deres Moder tilraads?"

„Altid. Det er den eneste Glæde, jeg kan gjøre hende, og tilmed, man staar sig altid saa godt ved at følge hendes Raad."

„Er Deres Moder en gammel Kone? Og hvor længe har hun været blind?"

„Lige siden min Fødsel, og jeg bliver snart 24 Aar. Selv er hun 67 og blev Enke et halvt Aar, førend jeg blev født. Der er dem, der sige, at det er de mange Taarer, som hun den Gang fældede, der var Anledningen til, at hun fik en Øjensygdom, der tilsidst endte med Blindhed."

„Hvad mener hun da selv?"

„Min Moder siger," svarede han, „at det ikke er sandt. Hun har rigtignok grædt mange Taarer i sine Dage, men de have dog ikke været af saa bitter Natur, at de kunde udslukke hendes Øjnes Lys. Hun paastaar, at Vorherre har været bedre imod hende, end hun har fortjent. „Sæt blot, siger min Moder," at din Fader havde levet og set, hvilken Stakkel jeg var bleven; Du kan tro, det havde han taget sig nær. Eller hvordan skulde det dog være gaaet mig, i Fald Gud ikke havde gjemt dine fem Søskende? Du var ene, saa kunde jeg opdrage Dig."

„Og hun har vistnok Ret, den gamle Moder."

„Om hun har Ret?" gjentog han — hans Øjne lyste, og han hævede Hovedet med Selvfølelse. „Jeg har aldrig hørt min Moder sige andet, end hvad der er Ret og Sandt. Hvis De kjendte min Moder, vilde De tale ligesom jeg," tilføjede han og lo fornøjet som et Barn og strøg sit klamme Haar opad med sin lange, smalle Haand, saa det stod som en Straalekrans om det indfaldne Ansigt.

„Det er rimeligt nok," sagde min Mand deltagende, idet han rejste sig og gik hen imod Døren. „Naa! foreløbig bliver De her; jeg skal om lidt ned ad Gaden og se til en Syg, og saa vil jeg sige Besked hos Kjøbmanden, at Vognen, saa snart den kommer, skal kjøre herhen og tage Dem paa."

„Det maa De ikke gjøre, Hr. Doktor, det vil være Synd for Hestene," udbrød han ivrig og tilføjede sagtere, ligesom for sig selv, „jeg faar jo Blæsten paa Ryggen, og saa kommer jeg vel nok over det med." — Han rejste sig og bukkede for min Mand, som i det samme gik ud af Døren.

„Hr Doktoren blev da ikke vred?" spurgte han urolig.

„Nej, hvor kan De dog tro det; men jeg er meget nysgjerrig efter at se, hvad det er, De har i Deres Pakke."

„Jeg vil haabe, at Fruen ikke synes, at det er underligt, at jeg kommer med disse Ting," svarede han lidt usikkert og gjorde sig Umage for at løsne Knuden paa Tørklædet, der var knyttet om Pakken, „for det er gamle Sager". Han blev ganske rød, medens han talte, og rakte mig derpaa et Par uldne, strikkede Benklæder samt en Trøje, som han tog ud af Tørklædet.

„Det var prægtigt," udbrød jeg, men jeg kunde næsten ikke lade være med at le af det undselige, men tillige lykkelige Ansigt, han satte op.

„Ja, ikke sandt? det stod der ogsaa i Moders Brev; uldne Benklæder og Trøjer, det er just Noget for Soldaterne, det skal Du sende Fruen."

„Det skal Du sende Fruen" — gjentog jeg, „der kan De nu se, at Deres Moder vilde næppe have tilladt Dem, at gaa ud i et saadant Vejr som i Dag."

„Tro blot ikke det!" svarede han og nikkede selvtillidsfuldt. „Min Moder siger, at der er intet i Ver-

den, som kan gjøre et Menneske saa lykkeligt som selv at have Følelsen af Taknemmelighed og se andre føle det samme, derfor skyndte jeg mig strax afsted; for jeg fik først Moders Brev i Morges."

„Tak!" sagde jeg og rakte ham Haanden. „Tak, fordi De kom. Ja, De har Ret, det er en Lykke at føle Taknemmelighed."

„Ja!" udbrød han sjæleglad og slap nok et Sæt Undertøj, som han havde taget ud af Pakken, og knugede Hænderne sammen, „min Moder siger ogsaa, at det er et stygt Ord at høre fra Menneskelæber, naar der siges: „Hellere misundt end beklaget". Saadanne Mennesker, der tale paa den Maade, forstaar slet ikke Taknemmelighed, siger hun, men at vække Folks Medlidenhed, det er af det Gode, derimod at vække Misundelse, det er af det Onde."

„Det maa være en velsignet gammel Kone, Deres Moder," svarede jeg og rakte ham atter Haanden.

„Ja!" sagde han og tog den inden i sine feberhede, tørre Hænder, medens han samtidig skar Ansigt for at skjule sin Bevægelse, „hun er saa lykkelig, at jeg vilde ønske, at alle gode Mennesker maa blive og være lige saa lykkelige som hun. Vel er hun blind, men det Lys, hvormed hun ser, det slukkes aldrig. „Husk min Dreng," sagde min Moder allerede, da jeg var lille, „husk altid paa at tænde Kjærlighedens Lys i hver Sjæl, Du kommer i Berøring med, saa vil det altid gaa Dig godt i Verden."

Han støttede Hovedet mod sin Haand og slog eftertænksomt Øjnene ned. „Saadant skal man lære Børn," sagde han, „men jeg tror, det ligger bedre for Kvinden end for Manden; jeg i det mindste kan ikke faa dem til at høre efter, hvad jeg siger," tilføjede han

Jeg svarede ham ikke, men gik ud for at give Ordre til, at Aftensbordet blev dækket; han saa nok ud, som han kunde trænge til en Kop varm The.

„Om Forladelse!" sagde han, da jeg atter kom ned i Stuen, og saa bedende paa mig, „jeg har vist talt for meget, kjedet Dem og gjort Dem Tiden lang."

„Paa ingen Maade; nu skal De faa at se, hvorledes jeg vil fordele Deres Gaver," tilføjede jeg og gav mig til at aabne en af de store Pakker.

„Maa jeg ikke nok hjælpe Dem?“ spurgte han, og uden at afvente Svar gav han sig atter i Færd med sin Pakke, hvis Udseende tydede paa, at den indeholdt endnu Adskilligt.

„Frue!“ tog han nølende Ordet, „her har jeg ganske vist nok et Par Benklæder og en Trøje, men jeg ved ikke, om jeg tør komme frem med dem . . .“

„Endnu flere? De er altfor god.“

„Det maa De ikke sige, det begge Dele ere gamle og stoppede; men det kunde dog være, at de kunde gjøre lidt Gavn og komme en eller anden forfrossen Soldat tilgode dernede ved Dannevirke.“

Han havde taget et Par gamle og stoppede Benklæder og en Trøje frem og stod og vendte og drejede paa dem.

„Kan det gaa an at sende disse?“ spurgte han.

„Ja, hvorfor ikke?“ . . . . Den Tanke slog som et Lyn ned i mig, at han ved at bortgive dette berøvede sig selv det sidste, han ejede, og at han aabenbart ikke selv havde Uldtøj paa.

Han opfangede mit Blik og læste mine Tanker. Et forunderlig smukt, blidt Smil brød frem om hans Læber, og med et hurtigt, dog lidt usikkert Blik saa han paa mig og sagde i en undskyldende Tone:

„Ja, det er rigtignok sandt, jeg har taget det af . . . jeg mener kun, at jeg har selv havt det paa, derfor er det gammelt og slidt, og derfor skammer jeg mig næsten ved at komme frem med det; forresten er det ganske rent og helt.“

„Jeg vil slet ikke have det, De har jo allerede saa kjærlig betænkt Soldaterne . . .“

„Min Moder . . .“

„Deres Moder!“ afbrød jeg ham, „jeg forsikrer Dem, hun vilde sige det samme som jeg. Hun vilde aldrig billige, at De berøvede Dem selv Alt.“

„De kjender ikke min Moder,“ svarede han og slog ud med Haanden.. „Min Moder har altid sagt, at jeg skulde tænke først paa Andre og sidst paa mig selv, og der stod udtrykkelig i Dag i Brevet, at jeg skulde give alt det Bedste, jeg ejede.“

„Men det Bud *har* De jo opfyldt.“

„De synes altsaa, at det er ikke godt nok," sagde han stille. Taarerne stode ham i Øjnene.

„Godt nok? Hvad mener De? Tror De maaske ikke, at enhver Soldat dernede ved Dannevirke vil være gladere ved at faa det end ved at undvære det og fryse."

„Saa er det Deres Pligt at tage imod det," svarede han hastig. „Husk paa, at ogsaa jeg er mit Fædreland et Liv skyldig, paa samme Maade som vi Alle ere Vorherre en Død skyldig. Saadan en Stakkel, som jeg er, kan ikke gaa i Krig. Meldte jeg mig frivillig, vilde man le mig ud og sende mig hjem. Derfor er det sandt, hvad min Moder siger . . ."

„Kjære Ven," afbrød jeg ham, „det er kun for Deres gamle Moders Skyld, at jeg vil have, De selv beholder dette Sæt Uldtøj; husk dog paa, hvor ene hun er; tænk, om der tilstødte Dem noget! De er jo allerede syg i Forvejen."

„Syg, ja syg til Døden," udbrød han og saa mig ind i Øjet, „for min Sygdom voxer ingen Urt; det vilde min Moder sige Dem, og det samme vil Doktoren sige Dem, naar jeg er gaaet."

„Ligemeget! men hverken Deres Moder eller Doktoren, hverken De eller jeg have Ret eller Lov til at fastslaa, hvad Gud kan gjøre om, naar han selv vil. Hvad der er mørkt i Dag, kan blive lyst i Morgen og omvendt; glem ikke det."

Han svarede ikke, men stod med en forknyt og nedslaaet Mine og pakkede sit Tøj sammen og bandt Tørklædet udenom.

„Jeg gjorde mig dog saadan Umage med at faa det tørt og stoppet," sagde han dæmpet.

Jeg saa paa ham, han saa saa inderlig bedrøvet ud.

„Har De selv stoppet alle Hullerne?" spurgte jeg, for dog at sige noget.

„Ja jeg har," svarede han og trak paa Smilebaandet.

„Hvem har lært Dem det?"

„Det har min Moder."

„Deres blinde Moder?"

„Ja! Hun har den fineste Følelse i sine Fingerspidser, og allerede da jeg var ganske lille, sagde hun: „Hør, lille Hansemand, det er nok det bedste, at Du lærer

at stoppe dine Hoser selv, for naar Du engang bliver stor og skal være Soldat, saa er der maaske Ingen tilrede derovre i Kongens Kjøbenhavn, som vil og kan hjælpe Dig," og saa lærte hun mig det, og det gik endda slet ikke saa langsomt for hende, hun havde ikke glemt sin Børnelærdom."

Han satte sig pludselig ned og skjulte sit Ansigt i sine Hænder, og jeg saa Taarerne pible mellem Fingrene.

„Det faldt ikke i min Lod at blive stor og stærk og komme til at tjene Kongen," sagde han og tog Hænderne bort og saa alvorlig paa mig; „men De maa ikke tro, at jeg er nogen Dreng og ikke véd, hvad jeg vil. Jeg forsikrer Dem, at saalænge Krigen staar paa, bærer jeg ikke en Stump Uldtøj paa min Krop. Maa jeg ikke dele Faren med mine Jevnaldrende, saa vil jeg alligevel være en god Kammerat og bære de samme Savn som de."

„Nuvel! jeg skal tage imod Deres Gave, og jeg takker Dem hjertelig for den; kom nu blot og hjælp mig med at fordele alt det, som De har bragt mig; jeg mener, det skal sendes til de i Gjødvad og Balle Sogne hjemmehørende Soldater."

„Tak! Tak!" afbrød han mig, og hans Øjne straalede. „Han bukkede sig ned, snappede sit lange Halstørklæde og rakte det hen til mig: „Tag det med, jeg beder Dem," sagde han venlig.

„Nej! nu har jeg føjet mig efter Dem, men derved bliver det, og Deres Tørklæde skal De beholde."

„Ja, ja da!" sagde han sagtmodig, „det kan ogsaa være, at De har Ret, og at min Moder vilde sige det samme, fordi min Hoste er saa slem i Vinter. Forresten vil jeg sige Dem," tilføjede han selvtilfreds, „at jeg endnu har mere Uldtøj hjemme; men det skal jeg først have stoppet, og saa skal jeg nok tage det paa."

Medens vi To drak The — min Mand var bleven kaldet til en Syg — fortalte han mig om sin Fader, der havde været Skolelærer, og om sin Morfader, der havde været Præst, og som han godt kunde huske. Med den elskværdigste Naivitet flød Ordene fra hans Læber, nu vi vare blevne saa godt kjendte med hinanden; men Omkvædet paa alt, hvad han sagde, var og blev: „min Moder."

Stormen var stillet af, men Aftenen var kold og barsk; en søvnig Maane var kommen til Syne paa Himlen og kastede et blegt, gnavent Lysskjær ned ad Gaden.

„Lov mig," sagde jeg, da jeg lyste ham ned ad Trappen, „at De laaner et Par Hestedækkener og svøber Dem godt ind i dem, naar De kjører hjem."

„Det lover jeg."

„Ogsaa at De i Morgen stopper Deres gamle Uldtøj og tager det paa?"

„Ogsaa det."

„Og saa hilser De deres Moder fra mig, naar De skriver."

„Det skal jeg ikke glemme. Lev vel og Tak for i Dag!"

Jeg aabnede Vinduet paa Klem og saa ned ad Gaden efter ham. En tynd, høj Skikkelse, der gik fremad med underlig hoppende, usikre Skridt, medens hans hule Hoste, paany ægget af den kolde Luft, vedblev at skingre længe efter, at jeg havde tabt ham af Syne.

Jeg tænkte paa, hvad hans blinde Moder vilde sige, i Fald hun hørte den, og hvad hun under disse Forhold vilde have gjort i mit Sted.

Det var midt i Marts Maaned, at der kom en Vogn ovre fra Gjødvad efter Doktoren.

„Det er til en Skolelærer," lød den Besked, Pigen bragte mig.

„Spørg Kudsken, om han har Ordre til at vente; eller bi, lad mig hellere tale med ham selv."

Jeg gik ned til Vognen; Kudsken var en gammel Bonde.

„Det er vel til Hjælpelæreren, et ungt Menneske, ikke sandt?"

„Javel," svarede han og lettede paa Huen.

„Han er vel døende, kan jeg tænke?"

„Det er han nok. Jeg kjender ikke til det Hele, men Ane, Peer Jensens Enke, som han boer hos, vilde have, at jeg skulde hente Doktoren."

„Før om en Time kan De ikke faa ham med. Sig mig, véd De heller ikke Besked, om der er skrevet til hans Moder, at han er syg."

„Det véd jeg ikke. Ane Peer Jensens græd og var grov taalmodig; hun siger, at han er saa urimelig god af sig."

„Maa jeg kjøre over med Dig til Gjødvad?" spurgte jeg min Mand, da han skulde afsted.

„Nej, nej! vist ikke."

„Jeg beder Dig, tag mig med," vedblev jeg.

„Du maa ikke bede mig derom, Du kan ikke gjøre ham noget godt."

„Jeg vilde blot sige ham et Par gode Ord, men saa faar Du gjøre det for mig. Fortæl ham om alle de Breve, der ere komne fra Soldaterne; spørg ham, om han har læst de mange Taksigelser i Avisen."

Det varede længe, inden min Mand kom tilbage.

„Hilste Du ham fra mig?"

„Ja, det gjorde jeg, men jeg er ikke vis paa, om han forstod, hvem jeg mente."

„Var han da fra sin Samling?"

„Paa en vis Maade; det vil sige, han talte i afbrudte Sætninger, men der var dog Sammenhæng imellem dem, og de stammede alle fra samme Idéforbindelse."

„Hvad talte han da om?"

Om Tilbagetoget fra Dannevirke og om sin Moder."

„Herregud. Og hvad svarede Du ham?"

„Ja, hvad skulde jeg svare? Jeg forsikrede ham, at vi vare i Færd med at ruste os til Tænderne."

„Og hvad saa mere?"

„Intet videre. Over ham var der, takket være hans Moders forstandige Kjærlighed, intet at spore af Frygt for Dødens Komme, ejheller Rædsel for Gravens Mørke. Hans Livssyn var det samme som det, der i fordums Dage, saavel i Slot som i Hytte udviklede Sønnerne til Mænd."

„Ja! det er Sandhed!" svarede jeg, „han, der nu er gaaet bort, ham havde Nutidens fremadhigende Kulturudvikling ikke paatrykt noget af sin aandsnedbrydende Ejendommelighed, og derfor døde han, trods sin legemlige Svaghed, som en Skikkelse, hvis Minde burde bevares lige saa fuldt som alle deres, der i det 19de Aarhundrede ere døde Heltedøden paa Valpladsen i Kampen for Sønderjylland."

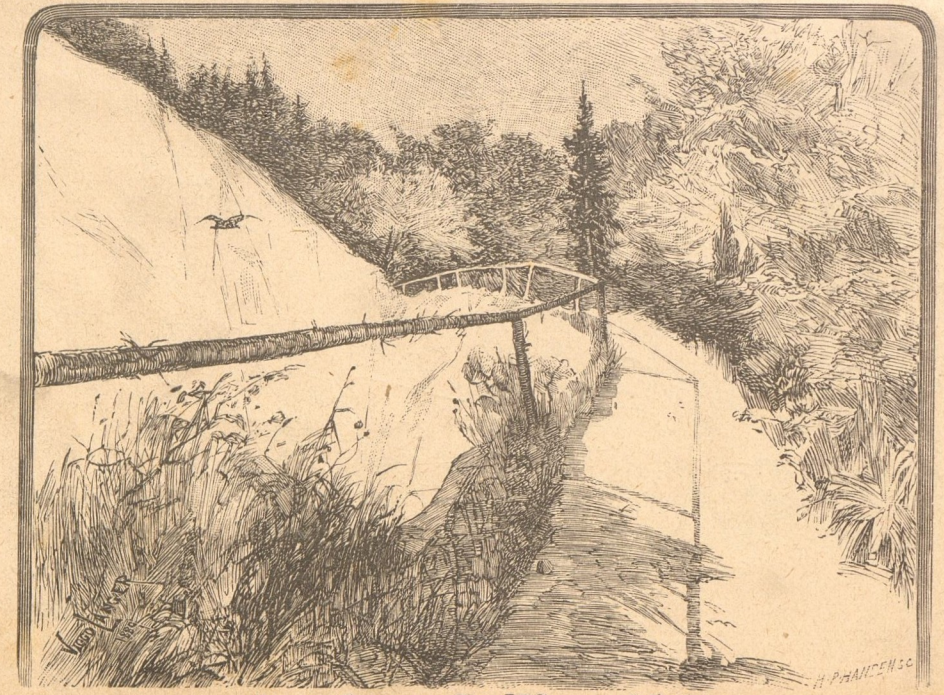

Viggo Langer: Fra Møens Klint.

Poesi og Prosa.

Tegning af Axel Thiess.

„Min elskede Hustru, vi har ikke levet lykkelig sammen i den sidste Tid, du har haft din Skyld, jeg har haft min ... skal vi fra i Morgen begynde et nyt Liv, et Liv i Kærlighed og skønne, lyse Drømme?"

„Nej, nej, ikke i Morgen, Petersen; vi har Storvadsk."

Voksen.

o unge Venner — Hund og Kat
ved Huset legede Tagfat
med Spring og Hop og Løjer.
Som friske, uskyldsglade Børn
de piler rundt om Plænens Tjørn
og prægtig sig fornøjer.

Med et gaar Legen rent i Staa,
en fremmed Pudel, vild og raa
i Spring sig nærmer Huset.
Da krummer Mis sin Ryg med Kraft,
og som et loddent Vimmelskaft
den staar en Stund i Gruset.

„Vov vov!" den store buldrer vred,
„Vov vov!" den lille gnægger med
— det blev en blodig Voksen.
I dette Lag ej Venskab hjalp,
den lille blev med et fra Hvalp
en Køter raa — men voksen!

N.

Til Christian Winthers Hundredaarsdag.

Af Alfred Ipsen.

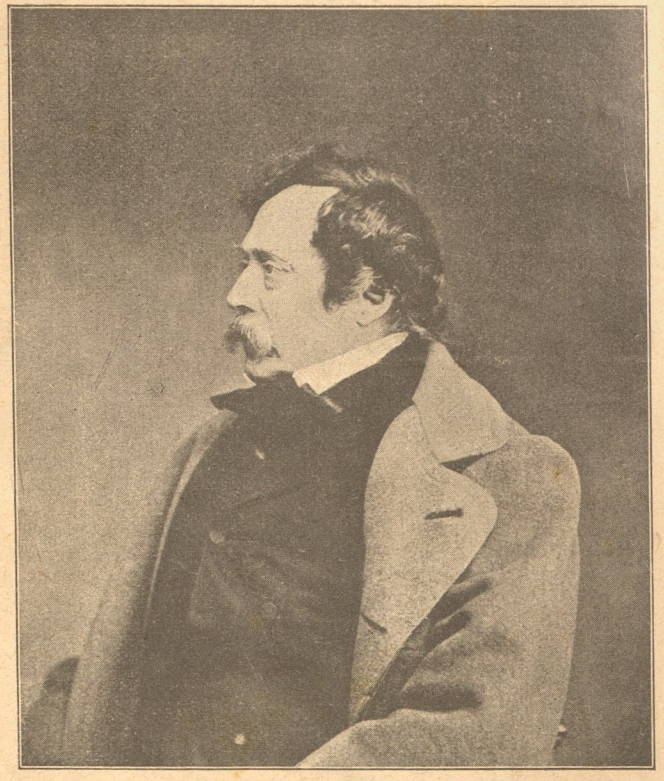

Den 29. Juli 1896 fødtes i Fensmark Præstegaard en lille Dreng, som i Daaben fik det Navn, der staar over disse Linier, og som nu er kendt af alle Danske, der over Hovedet kende noget til deres Lands aandelige Liv.

Rasmus Willads Christian Ferdinand Winther — med alle disse Navne blev den lille førstefødte begavet — var Søn af Præsten Hans Christian Winther, der var af gammel sællandsk Afstamning, og hans Hustru Johanne Dorothea Borchsenius, en Præstedatter fra Fyn. Ved hans Daabs Bekræftelse stod seks af Fensmarks Gaardmænd og fire Husmænd Faddere til ham.

Fensmark ligger en god Mils Vej nord for Næstved i et ejendommeligt, idyllisk sællandsk Landskab. Christian Winther, hvis største Fortjeneste af dansk Digterkunst maaske er de yndefulde Billeder, han i sine Vers har malt af sin Fødeøs Natur, har naturligvis ogsaa ikke én, men flere Gange skildret sin Barndoms Egn, som han i saa mange Aar hver Dag havde for Øje og netop i den Alder, da Naturen vel i Reglen er mest for en. De fleste har vistnok læst det Digt, han kalder „En Ven", der begynder:

Hvor Fensmark hæver sit Kirketelt
med den røde Top imod Sky
og smiler over til Gisselfeld
og til Vester Egede By;
og ned til Mosen, hvor Tørvene gro,
til Broksø bag Skovens Hang,
i min Faders ydmyge Præstebo,
der mødtes vi første Gang.

„Ydmyg" var vistnok Præstegaarden (den er siden ombygget); men der knyttede sig til den en lovrig Have med gamle Træer og vide Udsigter, og den har vistnok spillet en stor Rolle i Drengens Barndomsliv.

Christian Winther har ikke saaledes som mange andre Digtere efterladt sig skrevne Erindringer om sit Liv — det synes, som han kun har villet tale til Efterverdenen gennem sine Digtninger; men blandt hans efterladte Papirer findes dog en lille Erindring fra denne Tid, der netop knytter sig til Fensmark Præstegaardshave.

„Jeg mindes det," skriver han, „som om det var i Dag. Det var min Fødselsdag, vistnok den femte, jeg havde naaet. Min Moder vækkede mig lidt før Solens Opgang, svøbte mig, saadan som jeg laa, i det uldne Tæppe og bar mig paa sine Arme gennem Hjørnestuen, op igennem Havestuen, ud i Haven og ned gennem nogle

Gange. Da vi kom ud af Huset, lukkede jeg mine Øjne, og mit Hoved sank paa hendes Skulder, endnu søvndrukkent og blændet af Dagskæret. Nede paa Højen, hvor der stod fire store Lindetræer og et stort Asketræ, og hvorfra man havde en vid Udsigt ned over Holmegaards Tørvemose til Broksø og det fjærne Gisselfeldt, satte hun mig paa et stort Bord, hvor vi ellers tidt drak Te om Aftenen, og nu kom det, som var mig tiltænkt. Nu fik jeg Øjnene op og saa den hele brede Dal mellem Fensmark Sogn og det hinsidige ganske opfyldt af Sommerens hvide Nattetaage fra Mosekonens Bryggers. Jeg var saa vidt, at jeg vidste, min Moder vilde forunde mig at se noget smukt og dejligt; men nu (det er nedskrevet, da Christian Winther var nær de halvfjers), véd jeg, at hun, netop hun, aldrig havde til Hensigt at vække paa en unaturlig Maade højere Ideer, Begejstring eller sligt i min unge Sjæl. Der stod en Stjærne paa Himmelen — den Stjærne glemmer jeg aldrig. Lidt efter lidt kom Solen frem, og det Skuespil, som saa mange tusinde Poeter forgæves have søgt at beskrive, oprulledes for mit barnlige Øje. Naar jeg siden har set omtrent det samme, mindedes jeg altid dette Syn, og det blev altid ufordunklet."

En og anden Moder vil maaske bemærke, at det var et letsindigt Spil at drive med Drengens Sundhed, saaledes at føre ham ud i den klamme Morgenluft i det blotte Linned, og maaske det var; men Christian Winther overstod det i al Fald med Glans. Her er det fortalt, fordi det bedre end mange Ord viser, hvor dybt Naturindtryk sænkede sig i Drengens Sjæl og tillige peger paa, at denne Naturejendommelighed kan være arvet fra hans Moder.

Da Christian Winther gik i sit elfte Aar, blev han 1807 sendt til Nykøbing paa Falster for at gaa i Latinskolen der. Samme Aar forflyttedes hans Fader til Ulsø i Faxe Herred; men han var allerede en syg Mand og kom aldrig nogensinde til at tage det nye Præstekald i Besiddelse. I Juni Maaned 1808 døde han paa Frederiks Hospital i København. Siden tog Madam Winther over til sin Søn til Nykøbing og blev der i 1811 gift med Præsten Rasmus Møller, som saaledes blev Christian Winthers Plejefader. Winther fik ved den Lejlighed

Digteren Poul Møller til Plejebroder og Ven, et Venskab der fortsattes ogsaa siden under deres Studenterliv i København og over Hovedet vedvarede til Poul Møllers tidlige Død.

Med sit hele ungdommelige Sinds Trang til at leve, kastede Winther sig ud i Studenter- og Selskabslivet, da han i 1815 var bleven Student. Han dansede, sværmede og æstetiserede. Paa den „røde Gaard" ved Regensens Fod, hvor der allerede den Gang blomstrede et Studenterliv, der i det væsentlige lignede det, som Hostrup har foreviget i sine Komedier, førte han et muntert Kammeratliv med Folk som Brødrene Krøyer, den senere Skuespiller C. N. Rosenkilde og gamle Abrahams, der blev Notarius publicus. Her under det gamle Træ undfangedes en smuk Sommeraften i 1820 Planen til Studenterforeningens Dannelse, og Winther var med blandt dens Stiftere og Fædre. Kun Teologien, som han havde valgt til Studium, forsømte han rædsomt, og Tanken om Regnskabets Dag kom efterhaanden til at hvile paa ham som en Mare, til han endelig efter ni Aars Studium gjorde en Ende paa Pinen og tog en Eksamen, der kunde været bedre, men som dog til hans Brug var fuldkommen tilstrækkelig. I sin Glæde over at være sluppet Buret skrev han det skønne Digt „Henrik og Else" og ogsaa „Christen og Lene", der begge siden optoges i „Træsnit". Emnerne til disse er, som Nicolai Bøgh har oplyst, ikke som tidligere antaget hentet fra det sællandske Bondeliv, men fra Købelovegnen paa det flade Lolland, hvor han muntrede sig i sine Ferier. Det var første Gang, at dansk Bondeliv var benyttet til digterisk Behandling. Meget forskønnet og romantiseret var det rigtignok, og dog kunde det den Gang synes helt dristigt at vælge et saadant Emne. Der er en vis Lighed mellem disse Winthers Genrebilleder fra Bondens Liv og Exners meget forskønnede malede Fremstillinger deraf. Her som hist finder man som oftest en smuk, landskabelig Baggrund, der undertiden bidrager væsentligt til Billedets Skønhed.

Og som Exners Billeder er trængt ud i Befolkningens brede Lag og kendes saa at sige af alle (i al Fald i Gengivelser), saaledes er ogsaa mange af Winthers Digte, især

af dem, der har været baarne af Toner, blevne Allemands Ejendom. Allerede som Børn læste vi i Skolen hans Digt „Dansen i Skoven" og den anden Sang om den gamle Matros, der steg i Land ved Toldboden; som sværmende Ynglinge sang vi: „Flyv, Fugl, flyv," eller „Du, som har Sorg i Sinde", disse to Sange, som i gamle Hartmanns skønne Toner er blevne hele Folkets Ejendom. Ja selv Sangen om de to Drosler, der sad paa Bøgekvist, som næsten er bleven altfor forskraalt, skyldes i Virkeligheden Christian Winther og er i sig selv helt kon, naar man blot maa være fri for den tarvelige Melodi.

Da Winther udgav sin første Digtsamling, hvori „Træsnittene" fandtes, var han 32 Aar gammel og havde allerede længe i Stilhed øvet sin Kunst. Han havde fundet sit Felt og var en Mester i at tumle Sprog og Rytme, og det var derfor ganske naturligt, at hans Digtning straks fandt Paaskønnelse. Det var et dansk Sprog, som man den Gang ikke var vant til, det brusede og sang. Meget skyldte han ganske vist sin elskede Lærer Oehlenschläger; men her var alligevel en ny Tone, mere simpel og inderlig, og han havde kastet sin Kærlighed paa Emner, som Oehlenschläger aldrig vilde have fundet. Og nu glædede Winther i en lang Række Digte, alle danske, der havde Øre for deres Sprog, ved sine Toners indsmigrende Sødhed og Ordenes — i Forhold til Samtidens retoriske Svada — naturlige Fald.

Som de aller fleste af de Digtere, der betyder noget, er hans Sang nær i Slægt med Folkevisen og ligesom rundet af den. Der er den samme ligefremme Simpelhed i dens Udtryk, den ynder de ganske smaa indsmigrende Stemningsord „jo", „akjo", „vel", „jo dog", undertiden ogsaa gammeldags Vendinger som „al den Stund", „al som dejligst". Det lyder helt folkevisagtigt, naar han synger til sin kære Fødeø:

„Ti gemmer Sællands blomstrende Vang
et mere trofast Hjerte
end det som digtede denne Sang,
saa gid jeg synge sidste Gang
min Elskovs Fryd og Smerte."

Eller naar han klager sin Elskovs Smerte i et Vers som dette:

„Hvad hjælper det, jeg Harpen slaar
og drikker klaren Vin,
ret aldrig mer at skue faar
jeg Allerkæresten min."

Eller i Digtet om den sorgfulde Ungersvend, der gaar i „grønne Skove" og klager der sin Sorg, som slutter:

„Men kunde Hjorten tale;
den talte mangen Gang
i hine stille Dale
om ham og om hans Sang."

Ellers er Sorgen ikke det fremherskende Træk i Christian Winthers Sang, og de Sorger, han besynger, er af dem, der ikke vare længe. Hans Digte ser tværtimod lyst paa Livet og priser Jordens Skønhed og dens Glæde. „Livet skal nydes, Livet er herligt". De to Ting, som atter og atter vækker ham til Sang, er Naturen og Kvinden. Han har skrevet en Digtsamling, der hedder: „Til En" (og dens Digte er vel ogsaa skrevne til den Kvinde, der blev hans Hustru), men ellers har han sværmet for mange og besunget mange. Som en vandrende Sanger, en Folmer Spillemand maatte han bringe al kvindelig Skønhed sin Hyldest, og saa blødt var hans Hjerte, at der som oftest kom en øm Klang i Ordene. Men nogen almindelig Don Juan var han dog næppe. Han var en Skønhedsdyrker, der undertiden selv lod sig for stærkt henrive af sin Beundring.

„Ti jeg er ingen Daare,
der har den vamle Skik
at spilde Suk og Taare
paa Tiden, som hengik;
ak, alt, hvad der kan tænkes
at gøre Glæden rig,
det bedste, som kan skænkes,
har Tiden skænket mig.

Forstod Chr. Winther Kvinderne og vidste at tækkes dem, saa var der til Gengæld en Ting, han aldrig lærte at forstaa og omgaas, og det var Penge. Det voldte ham

mange Vanskeligheder og en Del bitre Timer, uden at han derfor blev klogere. En Gang arvede han en ret betydelig Kapital, som han derpaa snareſt muligt satte overstyr i et muntert Liv i Italien, hvor han holdt formeligt Hof for Kunstnere og Venner og levede som Grand Seigneur. „Livet skal nydes, Livet er herligt".

Saa fortælles der siden, at han af sine Venner blev fundet i København i yderst beskedne Forhold, liggende i Sengen, „fordi han ingen Klæder havde".

Men, hvad enten han opholdt sig ude eller hjemme, saa var det dansk Natur, han skildrede. Hans hele Digtning bunder dybt i Sællands bløde Muld. Især befinder han sig vel i Bøgeskoven, hvor den mest er øde, hvor Dyrene mest uforstyrret pusle om, og den Titel „Skovminder", som han har givet et enkelt Digt, passer i Grunden paa en meget stor Del af hans Digtning. Men især kommer denne Kærlighed til Udbrud i „Hjortens Flugt", det skønne Digt, hvori han, da han nærmede sig sine gamle Dage, samlede alle sine spredte Digtninges Fuldkommenheder og Skønheder til en Lovprisning af dansk Natur og særlig af Skoven med dens drømmende Susen, dens frodige Dyreliv og dens Vekslen af Sol og Skygge.

Maaske har ingen elsket den danske Skov som han, ingen har skildret den mere hjemligt. Jeg husker den Gang, da jeg var de 17—18 Aar, en lang opløben Skoledreng med Ørerne fulde af Christian Winthers Vers. Naar jeg af og til selv forsøgte mig i Kunsten, faldt jeg unndgaaeligt ind i hans Versetrav — tarvelige, men velmente Efterligninger af Chr. Winther. Og jeg husker en Tid senere, da jeg følte mig fuldt og fast overbevist om, at ingen mere vilde kunne skildre dansk Skov, neppe en Gang dansk Landskab, fordi Chr. Winther havde gjort alt, hvad der kunde gøres. Det tror jeg ikke mer; meget i Chr. Winthers Digtning, selv den bedste, viser ham allerede tilhørende en anden Tid end vor, der saa' med andre Øjne og malede med andre Ord; men jeg tror, at fremtidige danske Landskabsskildrere vil bestynde med at bøje sig for den gamle Folmer Sanger, og jeg haaber, der vil være det i hans Vers, der vil glæde endnu et kommende Aarhundredes Mennesker.

Kapergasten.

En Novelle med historisk Motiv af Adolf Langsted.

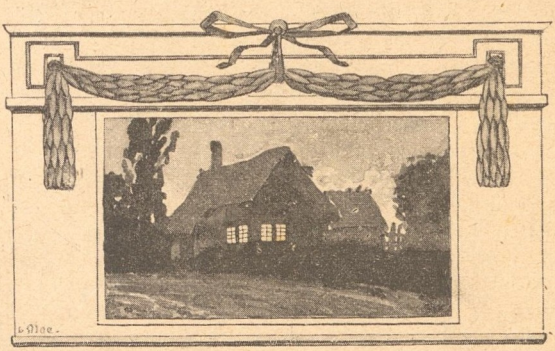

Det var Natten til den 20. Marts i Aaret 1811. Overalt vare Lysene slukkede i alle de smaa Bindingsværkshuse, der indrammede Route du Hâvre i Udkanten af Courbevoie, en af Paris' fattige Forstæder i Nord. Kun fra en enkelt, afsidesliggende Rønne flakkede et mat Skjær ud i Natten og tilkjendegav den ensomme vejfarende, at Beboerne endnu vare oppe. Inde i den hyggelige lave Stue, der duftede af Bukkar og Lavendler, som i tørre Bundter vare ophængte under Loftsbjælkerne, sad to Kvinder, den gamle halvfjerdsindstyveaarige Mor Durand og hendes tilkommende Svigerdatter, den attenaarige Blanche. Det rygende Lys, som Blanche af og til maatte pudse, oplyste kun Stuen svagt. Henne i den højryggede, storblomstrede Lænestol ved Vinduet sad Mor Durand og spandt med en Iver, som om det gjaldt Livet. Blanche havde travlt med at dække Bord; nu og da forsvandt hun ud i det tilstødende Kjøkken, vims og yndefuld i enhver af sine Bevægelser gik hun til og fra, og alt medens hun syslede med Borddækningen, tilkastede hun den gamle bekymrede Blikke. Hun satte tre Couverter frem, og ihvorvel Dækketøj og Service var tarveligt, om end propert og pillent strøget og pudset, var det dog tydeligt, at hun særligt

kjælede for Converten ved Bordenden; den prangede frem-for de andre med en blankslidt Damaskes Serviet, en guld-randet Tallerken og et slebet Glas. Prøvende lod hun sit Blik glide hen over det dækkede Bord, ligesom for at se, om der nu intet manglede. Saa tændte hun midt paa Bordet en bronceret Olielampe, hvis grelle Skjær behage-ligt dæmpedes af en grøn Blikskjærm af det Slags, der er saa almindelig kjendt fra Empirestager. Som hun stod dér og syslede med Fyrtøjet, saa hun indtagende ud. Den uvante Nattevaagen havde givet hendes skjønne, fint formede Ansigt en klassisk Bleghed, der syntes flatterende; det blonde, bølgende Haar var redt op fra Panden og ind-rammet af en lille, klædelig Linonskappe med brede, nor-manniske Piber. Forvrigt bar hun en stramtsiddende, kort-livet Hvergarnskjole, hvis eneste Prydelse bestod i et hvidt, over Brystet korsbundet Fichu.

Med eet saa Mor Durand op fra Rokken. Hun bar et stort, gammeldags Hovedsæt med en hvid, stivet Lærreds-skjærm — i Lighed med Nonnerne — og i det hun nu vendte Hovedet, kom hendes Ansigt pludselig til Syne. Det var rynket og udtæret, men Øjnene vare store og ildfulde.

„Hørte du, Blanche!" udbrød hun med en besynderlig dyb Røst, „jeg syntes forvist, der lød Hovslag paa Vejen."

„Jeg kan ikke høre, Moster! naar du spinder," sagde Blanche.

„Og jeg kan ikke udholde Stilheden omkring mig," sagde den gamle, „jeg kan gjærne lægge Tenen fra mig, paa det at vi bedre maa kunne lytte. Men saa maa du komme herhen og fortælle mig om alt det forunderlige, du i Dag hørte i Byen, — for den Stilhed er trykkende, den kan jeg ikke udholde."

Blanche satte sig paa Skamlen ved den gamles Fødder og begyndte med paataget Livlighed:

„Ja, du kan rigtignok tro, Moster! jeg har meget mærkeligt at fortælle dig, men du har jo slet ikke villet høre paa mig, siden jeg kom hjem. Du veed, jeg løb ind til Byen i Morges, lige saa snart vi af Kanonaden fra Invaliderne havde erfaret, at Kejserprindsen var født. Jeg smuttede ind i Vagtstuen paa Tuilerierne og fik fat i den gamle Roger, og skjønt han naturligvis begyndte med at

brumme i Skjæget og skjælde mig forfærdelig ud, tøede han efterhaanden op og fortalte vidt og bredt om den nyfødte Tronarving, den lille „Konge af Rom", som de kalder ham. Staden Paris har givet ham en Vugge — Roger havde selv set den forleden, da den blev flyttet ind i Kejserindens Sovegemak, — af lueforgyldt Sølv, indlagt med Perlemor og indvendig foret med højrødt Fløjel. Kan du tænke dig noget saa pragtfuldt, Moster? — Men du hører jo slet ikke efter, — nej! det kan jeg se paa dig."

„Dette Barn," sagde Mor Durand uden at agte paa Blanches Fritten, men med et Udtryk, der havde noget af en Seerskes Extase over sig, „dette Barn vil blive mange til Fald og til Oprejsning! — men fortæl, min Pige! fortæl!" tilføjede hun, idet hun klappede Blanche paa Skulderen.

„Og du kan tænke dig, Moster!" fortsatte Blanche, „at en Time efter Prindsens Fødsel steg Madame Blanchart op i en Luftballon og udbredte ved Trykskrifter den glædelige Tidende over hele Landet."

„Ja, mit Barn!" indskød den gamle og foldede sine Hænder, „det er til at takke Gud for, hver Gang en stor Glæde vederfares alt Folket. Et Barn er født os, en Søn er givet os, og Herredømmet skal hvile paa hans Skuldre. Gid de maa blive brede og stærke nok til at bære det. Napoleon har samlet saa stor Magt, at det Barn maa kaldes: Under, der skal kunne tage Arv efter ham. Tys! hørte du intet? — Er det ikke Hovslag paa Vejen? — Jeg synes, det trækker længe ud". Og nervøst greb hun Tenen og traadte Rokken, saa det snurrende Hjul larmede i Stuen.

„Var det ikke imellem fire og fem Slet, han vilde komme? — Eller hvorledes var det, der stod i Brevet?" spurgte Blanche, og idet hun hastig fremtog en allerede sammenkrympet Depeche, læste hun for tiende Gang:

„Allerkjæreste Blanche! Hils Moder og sig, at jeg i Nat imellem fire og fem Slet passerer Hjemmet og da næppe modstaar at kige indenfor til eder. Er med Fragten under Vejs til Paris. Skal være der i Morgen inden Daggry, om alt gaar vel. I Hast og i al Hemmelighed. Eders A. D." — — — O, Moster!" sagde Blanche, idet hun igjen rullede Brevet sammen, „jeg er saa dødelig angst

for, at det skal gaa galt denne Gang. Tænk, Klokken er snart sex, og jeg synes allerede at skimte en Lysstrime i Horizonten."

„Den, Gud vil bevare, han er uden Fare," mumlede den gamle hen for sig uden at se op fra Tenen, „men ogsaa mit Hjærte skjælver; thi Antoine er min Benjamin, den sidste af Flokken, og ham kunde jeg ikke overleve. Den har aldrig huet mig, denne Kapren og Smuglen, men han vilde jo gifte dig, og et forvovent Hoved sidder der paa den Gut."

„Ja, det gjør der," indrømmede Blanche stolt, idet hun kjærligt lagde sin Arm om Mor Durands Hals, „men du veed jo, han har lovet mig, at denne Kaperfart skal være den sidste. Han betroede mig i sit sidste Brev, at han nu havde fortjent saameget, at han godt kunde gifte sig og kjøbe en lille Fiskerhytte oppe i St. Malo, — en lille Rønne, skriver han, hvor der skal være Plads nok baade til dig og mig. O, hvor velsignet kan det ikke blive, Moster! Jeg vil heller vide ham som Fisker i den strideste Storm end som Kapergast paa et blodigt Dæk eller som Smugler paa Krogveje."

„Ja —," sukkede den gamle, „frygt Gud og følg Landevejen, siger et gammelt Mundheld, og det er et gyldent Ord. Det Kaperi er en farlig Haandtering, og nu, da Kejseren tilmed har udstedt Forbud for Indførsel af engelske Varer, maa de arme Kapere tillige optræde som Smuglere — hvad er dertil at sige i og for sig? — Men, mit Barn! jeg føler, jeg taaler ikke at se min Dreng under alle disse Forklædninger; dette er nu den tredje Gang, hans Kaptejn har betroet ham til at føre Fragten til Paris! — Hvilken Uriaspost! — Een Gang har jeg set ham som Bissekræmmer, en Gang som Frugtpranger og nu denne Gang som hvad? — Nej, jeg lider det ikke. Gang efter Gang siger jeg til mig selv, at han er heltemodig og kjæk, — at der trods Skinnet ikke er en uærlig Blodsdraabe i ham, men det gaar mig som gamle Roger, Taarerne staa mig i Øjnene, hver Gang jeg ser ham; thi den Gut er som skabt til at værge et Linieskibs Skandse med Trikoloren smeldende over sit Hoved."

„O, Moster!" hulkede den unge Pige og sank til hen-

des Fødder, „du taler, som om du havde læst i mit Hjærte. Hvoraf kommer det, at du saaledes kan sige mig, hvad jeg inderst tænker og føler?"

Den gamle slap Tenen, saa Blanche lige ind i Øjnene og sagde langsomt: „Det kommer af, at vi elsker den samme, men at jeg har elsket ham først."

Hun saa op, lyttede og hviskede med hæs Røst: „Hørte du de Hovslag paa Vejen? — Denne Gang er det Hovslag; de kommer nærmere, de standser foran Huset. Gaa og luk op!" —

Blanche ilede mod Døren, trak den tunge Slaa fra, og ind traadte en høj, formummet Skikkelse, hvis trekantede, galonerede Hat synes at røbe Gendarmen. Først studsede Blanche, men saa fattede hun sig, og idet hun saa op mod det af den opsmøgede Krave halvt dækkede Ansigt, udbrød hun: „O, Antoine! hvor du gjorde mig bange! Hvor du har ladet længe vente paa dig —"

„Det er ikke Antoine, Blanche!" sagde den gamle og rejste sig, „du kan jo se, det er en Gendarm."

Den fremmede havde imidlertid kastet sin Kappe og stod for de to Kvinder i fuld Gendarmuniform.

„Undskyld, Mor Durand," sagde han, „at jeg falder med Døren ind i Huset til Eder paa denne Tid af Natten, men jeg er beordret herud paa Post, og da det er bitterlig koldt ude, og jeg saa, I havde Lys, foretrak jeg at gaa indenfor."

En lang, trykkende Pause fulgte paa disse Ord. Endelig rokkede den gamle hen og trak Stolen for Bordenden frem.

„Vær saa god at sidde ned," sagde hun tonløst, henvendt til Gendarmen, „sid ned og gjør Dem til gode med, hvad Bordet formaar."

De satte sig til Bords alle tre, men de hverken spiste eller mælede et Ord.

Den gamles Blik flakkede nervøst fra Bordet til Vinduet, der snart oplystes af den gryende Dag.

„Tør vi slet intet byde Dem?" spurgte hun den fremmede, og idet hun med skjælvende Haand greb om Brændevinskaraffen for at fylde hans Glas, vedblev hun: „Blanche! Tag heller du og skjænk for vor Gjæst; jeg ryster saadan paa Haanden."

„Naar man er paa Post, drikker man ikke," sagde Gendarmen og stødte Glasset fra sig, „men til en Taar varm Mælk, lille Jomfru! siger jeg ikke nej. Just paa Morgenen gjælder det at holde sig vagtsom."

Blanche gik ud i Kjøkkenet og kom strax tilbage med et Krus dampende Mælk.

I det samme hørtes Raslen paa Vejen som af en tungtlastet Vogn. Tydeligere og tydeligere hørtes Larmen. Med eet standsede Vognrumlen foran Huset og der bankedes heftigt paa Døren. Mælkekruset gled Blanche af Haanden og knustes mod Stengulvet.

„Pil blot Skaarene op, min Pige!" sagde den gamle, „jeg skal nok selv lukke op."

„Det gjøres ikke nødigt, Mor Durand," sagde Gendarmen, idet han løb til Døren og aabnede den saaledes, at han selv skjultes bag den.

„Elskede Mor!" lød en Røst den gamle i Møde, og en ung, velvoxen Møllersvend kastede sig om Halsen paa Mor Durand.

I dette Øjeblik traadte Gendarmen til, lagde sin Haand bagfra paa Knøsens Skulder og sagde bydende: „Antoine Durand! jeg arresterer Dig i Kejserens Navn."

Den unge Mand sled sig løs fra sin Moders Favntag, gik et Skridt frem imod Gendarmen og sagde: „Hvem er du, lumske Spion, som fjæler dig i min Moders Hus! En af os er tilovers her. Dér er Døren; rømmer du ikke paa Stedet, slaar jeg dig død med denne min knyttede Haand!"

„Saa sagte! saa sagte, min Ven!" sagde Gendarmen fast. „Huset er besat af Gendarmer, dine Melsække eller rettere din Fragt er i dette Øjeblik i mine Kammeraters Vold; du selv er min Fange! — Du har igaar Aftes røbet dig i Kroen i Pontoise. Værten har angivet dig."

„Hvad har jeg gjort i Aftes?" — fremstammede Antoine, bleg som sin melede Dragt.

„Det vil du næppe erindre, selv om du bliver ædru," lo Gendarmen. „Du havde kiget for dybt i Kruset, og saa talte du frit ud om din skjønne tilkommende, som du skulde møde her imellem fire og fem Slet, om dine Melsækkes kostbare Indhold og andet lignende. For at faa Luft rev du din Møllerbluse op, saaledes":

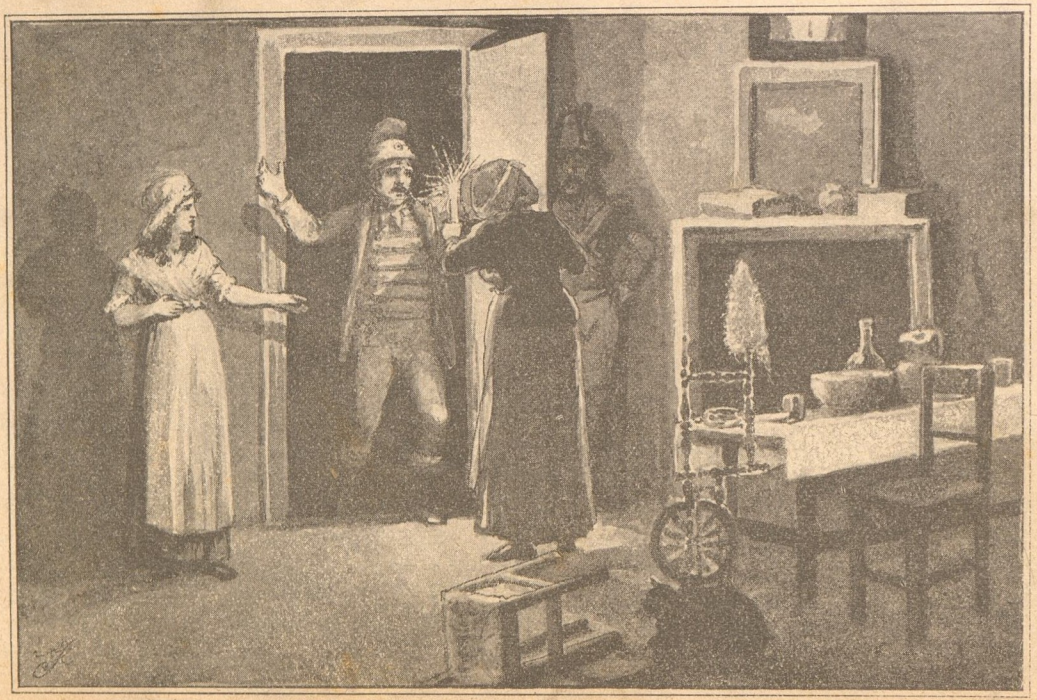

Med et hastigt Ryk flængede Gendarmen Antoines Trøje og fremviste hoverende Kapergastens Metalskilt, der dinglede ud fra den stribede Sømandsskjorte.

Kvinderne stode bortvendte og græd.

„Blanche!“ raabte Antoine ude af sig selv, „græd ikke; smil heller til mig i min Ulykke, at jeg kan se, at Du veed, jeg ikke er nogen arg Forbryder.“

Smilende igjennem Taarer sank Blanche til hans Bryst. Da traadte Mor Durand til, lagde signende Hænderne paa dem og sagde:

„Guds Veje ere uransagelige. Han er Herren. Han gjøre, hvad som ret er i hans Øjne! I, Børn! maa nu skilles for en Tid, men lad det være Eder en Trost, hvad jeg, bedagede, kan vidne, at selv den længste Tid paa Jorden kun er en liden Stund.“

Antoine tog bevæget Afsked med dem begge og lod sig føre ud af Gendarmen. Idet Døren slog i efter ham, vaklede den gamle nogle Skridt tilbage, som om hun skulde segne i Armene paa Blanche, men hurtigt rettede hun sig og sagde fattet:

„Frygt ikke, Blanche! jeg skal ikke dø — saa sandt hjælpe mig, Gud! — før jeg har set den Frelse, han har beredt for mine Børn!“ —

Der var forløbet nogle Maaneder. Den 9. Juni var der stor Fest ved Hove i Anledning af Kejserprindsens Daab. Men ude i den fattige Rønne paa Route du Hâvre var der Sorg og Fortvivlelse, thi der var faldet Dom i Antoine Durands Sag, og han var dømt til Galejerne. Denne uforholdsmæssig haarde Straf var dikteret af Napoleons nye Lovbog, der ikke kjendte til Barmhjærtighed overfor Smuglere, fordi Kejseren ved Fastlandsspærringen havde tilsigtet at knække Englands Overmagt paa Havet og ødelægge den britiske Handel.

Det var en Søndag sent hen paa Eftermiddagen. De prægtige, blegrøde Stokroser i Mor Durands Have svajede frem og tilbage udenfor Vinduerne i den lune Luft, men inde bag de halvt nedrullede Gardiner sad Mor Durand

i sin Læneſtol og døſede, medens Blanche ſad paa Skamlen ved hendes Fødder, ørkesløs og forgrædt.

„Jeg maa love for dig, Moſter!“ ſagde hun og ſaa op med et taarefyldt Blik. „Hvad ſkulde jeg, Stakkel! have gjort, om jeg ikke havde haft dig i disſe Trængſelens Dage? — Jeg ſkal aldrig glemme, hvad du har været for mig, — aldrig glemme, at du paa den gamle Rogers Forbøn antog dig Marketenderſkens forladte Barn og gav hende Lov til at kalde dig Moſter og derved Lov til at regne ſig til din Slægt. Ja, du har endog givet mig det ſtørſte, det ubedrageligſte Bevis paa din Kjærlighed, idet du har agtet mig værdig til at ægte Antoine, din Antoine!“

„Hm, en Galejſlave! — ſtakkels Barn!“ mumlede den gamle og virrede med Hovedet, idet hun kjærligt ſtrøg hen over hendes lokkede Haar.

„O, det mener du jo ſlet ikke, Moſter!“ indvendte Blanche. „Skulde Gud virkelig lade os ubønhørte? — Skulde Kejſeren virkelig ikke lade ſig rokke? — Du har jo dog ſelv troet paa Benaadning. Og endnu igaar lovede Roger mig højt og helligt at gaa i Forbøn for ham hos Kejſeren, ſaa ſnart han ſaa Lejlighed til det. Hvorfor ſkulde vi da ikke haabe?“

„Jo, mit Barn!“ ſagde Mor Durand med træt Stemme, „det er jo de levendes Lod: at maatte kæmpe med Haab mod Haab. Og tro ikke, Blanche! at jeg har tabt mit; det grønnes og ranker ſig ganſke ſom Vinen derude paa Biſlaget. Men Alderen har lært mig at bie. Og ligeſaa lidt ſom jeg venter, at min Vin i Morgen ſkal bære Druer, ligeſaa lidt maa du vente i Dag at ſe Frugt af din Gang i Gaar. Det Ord, ſom Herren talede til ſin Moder Maria, da hun begjærede Vin af ham ved Brylluppet i Kana, har jeg gjemt i mit Hjærte. Det lød: „Kvinde! hvad vil du mig. — Min Tid er endnu ikke kommen“. Derfor har jeg øvet mig i Taalmodighed, og jeg veed forviſt, at kan jeg bie, ſaa vil hans Time komme med Barmhjærtighed og Fred.“

Hendes Hoved ſank mat tilbage mod Stolens Ryglæn, et Øjeblik efter faldt hendes Haand ud af Blanches; den gamle ſov trygt.

Blanche listede sig sagte op paa Vindues forhøjningen, i den Hensigt at rulle Gardinet ned for den sovende, men i det samme hørte hun Laagen knirke og saa den gamle Garde-Sergeant Roger i fuld Uniform komme op mod Huset. Hun skyndte sig at lukke op, ilede ham i Møde og sagde:

„Moster sover. Det er Synd at forstyrre hende. Lad os sætte os herhen paa den Bænk mellem Stokroserne. Der kan jeg gjennem Vinduet holde Øje med hende."

Henne mellem Stokroserne var der ligesom et helt lille Lysthus, en grøntmalet Tremmebænk med et Bord foran. Blanche satte sig strax tilrette lige foran Vinduet og saa spørgende op paa Sergeanten. Den gamle statelige Graaskjæg gav sig god Tid, aftog først sin metalskinnende Gardehue og stillede den paa Bordet, derpaa det hvide Bandolér med Kaarden og hang det over Ryglænet paa Bænken og rettede endelig lidt paa den blaa Vaabenkjole med de flatterende højrøde Rabatter.

„Onkel Maurice!" sagde Blanche utaalmodig, „hvor kan du nænne at holde mig spændt saalænge? Har du faaet talt med Kejseren? Og hvad har han svaret?" —

Den gamle satte sig ned ved Siden af hende, tog begge hendes Hænder og sagde kjærligt:

„Lille Blanche! Hør mig rolig og fattet. Og lad mig strax sige dig, at jeg tror, vi tør haabe. Jeg var i Gaar posteret i Slotsporten ud mod Tuilerihaven. Med eet ser jeg Kejseren komme, og da jeg kunde se paa ham, at han var i oprømt Stemning, tog jeg Mod til mig, og idet han passerede forbi mig, udbrød jeg: „Sire! Naade for Antoine Durand, min Søsters eneste Barn!" — Kejseren standsede, rykkede mig i Knebelsbarten og sagde med et polidsk Smil: „Gamle Ægypter! Tror du, Napoleon kan handle mod Code Napoléon?""

„Onkel!" spurgte Blanche, „hvorfor kaldte han dig: gamle Ægypter?"

„Det er et Æresnavn, han har givet sine Veteraner fra Pyramiderne," indskød Roger, „men hør nu videre. I det samme kommer den lille Konge af Rom kjørende ud fra Porten, liggende i sin lille Vogn, forspændt med Gedebukke, ført ved Tøjlen af to Lakajer og eskorteret af en

Kammerfrue og den jourhavende Adjutant. „Jeg kan intet i denne Sag," vedbliver Kejseren, men pegende paa Barnevognen tilføjer han: „Du kunde jo forsøge din Lykke hos Hans Majestæt: Kongen af Rom". Og dermed gik han; men siden da har jeg gaaet og brygget paa et Bønskrift til den lille Majestæt. Nu er det færdigt, men jeg skriver jo nogle farlige Kragetæer; derfor maa du hjælpe mig med Renskriften. Du veed nok, en Haand, der er vant til at gribe om en Bøssekolbe, holder slet paa et Penneskaft".

Roger fremtog en omhyggelig indsvøbt Pergamentsrulle.

„List dig ind efter Pen og Blæk," vedblev han; — „saa skriver vi med det samme."

Vims foer Blanche ind i Huset og vendte strax efter tilbage med de fornødne Rekvisiter. Hun tog Pergamentsbladet foran sig og sagde: „Nu er jeg parat. Diktér blot."

„Kammerat!" begyndte Roger, idet han rømmede sig en Smule forlegent. „Skjønt Deres Majestæt allerede er Konge og engang med Tiden bliver Kejser eller endnu mere, saa er De dog foreløbig kun Korporal, medens jeg allerede i femten Aar har haft den Ære at være Hans kejserlige Majestæts Sergeant og som saadan modtaget en Snes større Skrammer og et Par Dusin mindre dito.

Man siger, at af Børn og Narre skal man høre Sandhed. Maaske vil Hans Majestæt Kejseren snarere tro Frankrigs Barn, naar dette som Kammerat vil tale for Roger, — der sikkert er en gammel Nar, — og fortælle sin Fader, at undertegnede, allerunderdanigste Ansøger, geraader i dybeste Fortvivlelse over sin Families Ulykke.

Thi, — unge Kammerat! er det ikke haardt, naar man oplever den Skjændsel at se sin Søstersøn, en ellers brav Karl, paa de stygge Galejer i Stedet for paa et Linieskibs Dæk, især naar man har en gammel fattig Søster, hvem han hidtil har været en trofast Støtte.

Da Deres Majestæt ikke endnu kan tale, beder jeg Dem oprigtigt at foregræde Kejseren den Smerte, jeg føler, og haaber jeg, at De tilgiver en gammel Kammerat, at han henvender sig til Deres Majestæt, som har den største Magt over Kejserens Hjærte.

Bedende Dem mange Gange om Forladelse forbliver jeg trofast i Liv og Død. Maurice Roger."

„Det er udmærket," sagde Blanche og saa med et beundrende Blik op paa den gamle Sergeant „Jeg tror, det gaar; jeg tror sikkert, Antoine bliver benaadet."

„Lad os nu faa det forseglet," sagde Roger utaalmodig, „Skumringen begynder at falde paa; jeg maa skynde mig tilbage."

„Men hvordan vil du nu faa det Bønskrift forebragt?" spurgte Blanche, idet hun knyttede Silkesnoren om Pergamentsrullen og forseglede den, „bliver det ikke vanskeligt?"

„Nej, Blanche! det er altsammen overtænkt," sagde den gamle og rejste sig, og idet han satte Huen paa og ordnede Bandoleret, vedblev han: „Jeg er posteret i Morgen i Porten paa den Tid, da Kongen af Rom kjører ud; — jeg kaster da behændigt Bønskriftet ind i hans Vogn."

„Nej, hvor du er snild og opfindsom, Onkel Maurice!" sagde Blanche og kastede sig om hans Hals, „og alt det gjør du for vor Skyld. Tak, tusind Tak! o, jeg vil bede for Antoine, at det maa lykkes."

„Gjør det, mit Barn!" sagde Roger og trykkede hendes Haand til Afsked, „men væk ikke for store Forhaabninger hos Moster, hører du."

Rask som en Yngling svang han sig over Havegjærdet. Langsomt, men smilende ved sig selv, vendte Blanche tilbage til Huset. Idet hun syslede med Fyrtøjet for at tænde Lampen, vaagnede den gamle i Lænestolen.

„Blanche! Blanche!" raabte hun henrykt, „jeg har drømt, at der kom en Engel ned fra Himlen og trøstede mig. Sandelig det er et godt Varsel: Herrens Tilkommelse er nær!"

Den næste Søndag om Morgenen tidlig, da Klokkerne ringede til Messe, og Mor Durand og Blanche stode færdige til at gaa til Kirke, traadte Roger ind ad Døren med glædestraalende Ansigt.

„Gud og Kejseren har benaadet," raabte han den gamle i Møde, „din Søn Antoine er sat paa fri Fod!"

Mor Durand sank om i Lænestolen, foldede sine Hænder og bad: „Herre! nu lade du mig fare med Fred, da jeg har din Frelse."

„Nej, Søster!" sagde Sergeanten, og det hørtes paa hans Røst, at han var dybt bevæget, „du skal leve til Glæde for os alle. Gud vil det saaledes; thi der er ikke blot sørget for Antoines Fremtid, men ogsaa for din Alderdom. Tag og læs". Og han rakte frem imod hende et stort, sammenrullet Dokument.

„Lad Blanche læse," sagde den gamle og virrede med Hovedet, „jeg er alt for rystet til at kunne tyde Skrift."

Højtidelig tog Blanche Dokumentet og læste med skjælvende Stemme:

„Kongen af Rom takker den gamle Roger for den Tillid, han som Kammerat har vist ham. Da det imidlertid lader til, at den brave Rogers Søsterson Antoine Durand trænger til passende Opgaver for en ukjendt Dumdristighed og et uhørt Mod, har Hans Majestæt Kejseren paa Anmodning under Dags Dato givet ham Bestalling som Kaptejn paa Krydser-Eskadren i Middelhavet. Samtidig er der tilstaaet Mor Durand til Erstatning for hendes Søn en maanedlig Pension, som hun kan nyde godt af, saa længe hun lever."

„O, Moster!" udbrød Blanche hulkende og kastede sig om hendes Hals, „er det virkelig sandt, det dér staar? Det lyder jo som et Eventyr."

„Mit Barn!" svarede den gamle, „jeg siger som Jakob, da han hørte, at Josef levede og var kommen til Ære og Magt: „Det er *meget*!" — Men sagde jeg dig ikke, at dette Barn vilde blive *mange* til Oprejsning?"

Roger havde imidlertid stiltiende aabnet Døren, og dér stod paa Tærskelen Antoine i en flunkende ny Uniform, — strunk og statelig at skue.

Han svang sin trekantede Hat, udbredte Armene imod sine kjære og udbrød:

„Nu kan I være mig bekjendt. Denne Gang, Mor! er det, Gud ske Lov! *ingen Forklædning*."

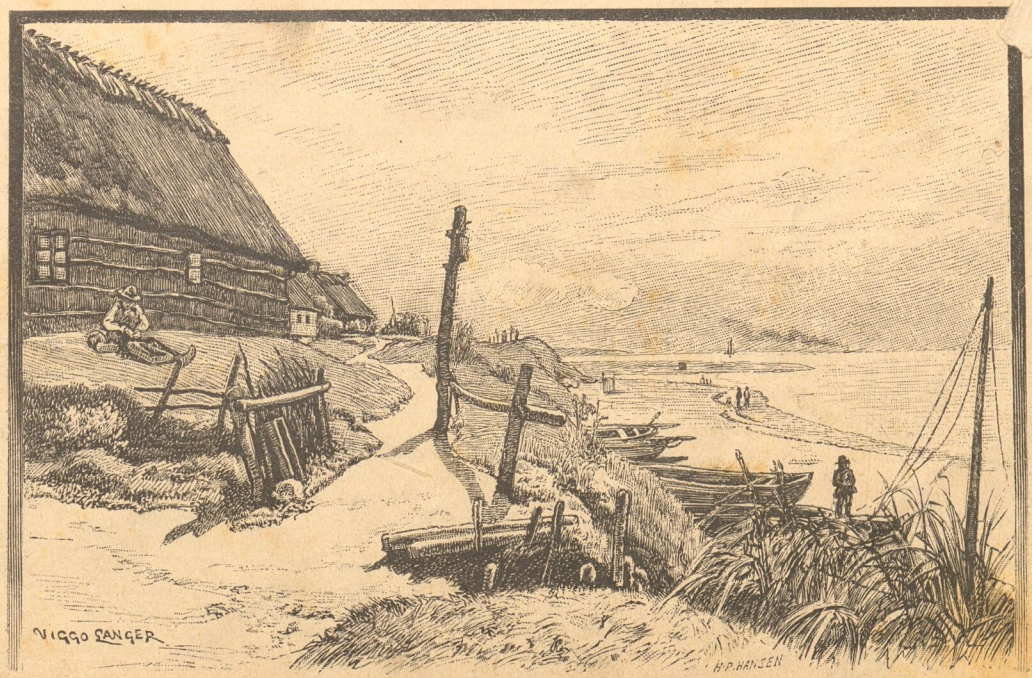

Viggo Langer: Fra Tisvildeleje.

Tisvilde.

Digt af S. Schandorph.

Et Stykke Jylland paa vor Ø
med Marehalm og Klittetag,
med Skumskvæt fra den vrede Sø
med aabent Felt for Stormens Jag,
der støder haardt mod Hyttens Væg
og river vildt i Straa og Rør
og i den gamle Fiskers Skæg,
som bøder Garn foran sin Dør!

Hil disse Kæmper paa vor Strand,
Besætning paa vor Klittevold,
en Adelsgarde i vort Land!
Med Hjertet varmt, med Tanken kold
I bjerger Skib, I frelser Liv,
I holder for den vege Slægt,
der søger Fjas og Tidsfordriv
en Sane op, der med et Smeld
opmander til at bruge kjækt
i Ny og Næ, i Gry og Kvæld
sit Hjerte, Hjerne, Haand og Arm
til Redning for, hvad reddes kan,
og holde Kjærligheden varm
i dette kjære gamle Land,
der bløder end af tunge Saar.
Gud skærme det for onde Aar!

Andagt.

Af

Andr. J. Eriksholm.

Der ringes Aftenfred ud over Land,
og Solen som en gylden Rose luer.
Mod Himmeldybets fine, sølvblaa Rand
to hvide Kirketaarne fjernt jeg skuer.

En stille Time for en dagtræt Sjæl
at dykke sig i klare Klokketoner
og mærke Helligdommens rene Væld
nedstrømme fra den store Guddoms Soner.

Jeg ser hans Øjes Glans, hans Aasyns Sred
og aner nær hans underfulde Rige
— en Længsel griber mig at knæle ned
og kysse Sømmen paa hans Kjortels Slige.

Og med en hellig Andagt i mit Sind
jeg op mod Himlens dybblaa Hvælving skuer,
mens Aftenfreden dæmpet ringes ind,
og Solen som en gylden Rose luer.

Herrens Bon.

Fortælling af Zakarias Nielsen.
Med Tegninger af Carl H. S. Schmidt.

Sct. Hans Aften 1756 var der stort Slagsmaal mellem Karlene paa Basnæs. Et vildt Brændevinsmod stod ud af alles Øjne, Haartotter fløj omkring i Luften, Blodet strømmede af adskillige Næser.

Midt i de kæmpendes Skare stod Villum Villumsen, den værste af alle Gaardens Slagsbrødre, og svang Næverne som en Berserk. En Flok Piger stod i Nærheden og rystede, en af dem, Sofie Bryggerspige, Villums Fæstemø, stod og græd.

Netop som Slagsmaalet var paa sit Højdepunkt, kom Grete Stuepige gaaende rask hen imod Pladsen, rev et Par af Pigerne til Side, traadte med en rolig og myndig Mine midt ind i de kæmpendes Flok og tog Villum fast i Armen: „Hold nu op med det!"

Karlen lod Armene synke og gik til Side.

Ogsaa Lars Tjener, Gretes Trolovede, drog sig ud af Slagsmaalet, og snart døde Kampen hen.

Villum stod og tørrede Blod af sin Kind og skævede efter Grete. Tjeneren havde skubbet sig om bag et Par andre Karle og gjorde Tegn til at ville forsvinde bag Hushjørnet.

„Stop lidt!" Grete gik hen til ham. „Hvad var der i Vejen?"

„Bare rene ingenting," lo den lille forfjamskede Fyr køjtert. „Men han er altid saa svært villig med Knoerne, naar han er svirende."

En af Pigerne fortalte Grete, at det hele var kommet af, at Lars Tjener havde staaet med Sofie i Favnen inde i Vognporten; her var Villum kommen bag paa dem og var røget i Toet paa Lars, de andre Karle var komne rendende, nogle holdt med Villum, andre med Lars Tjener, og saa gik det løs; fulde og gale var de alle.

„Er det sandt?" spurgte Grete; hendes brune Øjne lyste som et Par Spejlstumper i Maaneskinnet

Lars var lumrende rød i Hovedet. „Det var jo ikke andet end et Slik i al Uskyldighed."

Klaps! langede Grete ham et saa forsvarligt Drefigen, at han tumlede hen imod Muren.

Kl. var 10. Nattens Ro laa over Herregaarden. Herligt stod i Fuldmaanens Glans det mægtige, tre Stokværk høje Slot med sit Taarn og kobberklædte Spir, sine talrige Vaabenskjolde og Slægtstavler og sit Porttaarn med Vægtergang og Kuppel.*)

Lydløst sneg en høj, rank Pige sig ned mod Søen, satte sig i Græsset ved Havehegnet, stirrede en Stund efter St. Hans-Blussene, som lyste paa Falsters Kyster, men glemte snart Blus og Sø og det hele.

Hvor var der dog meget at alke sig igennem i denne Verden! Hun tænkte paa al den Sult og Nød, hun havde gennemgaaet i det lille, fattige Indsidderhjem i Sipperup, hvor hun — det forældreløse Barn — var blev en puttet ind som spæd, og hvor hun havde levet det meste af sin Barndom. Tidlig op af Pjalterne om Morgenen og ud med Posen og Kæppen, daglang Gang med vaadskoede Ben, Slagsmaal med Hunde, som gale Drenge sukkede paa hende, Utak og Knubs ved Hjemkomsten. Den eneste, der havde været god imod hende, var Villum. Vel kunde han til Tider være en ledagtig Unge, der fo'r op og nev hende eller gik løs paa hende med Neglene; men det kunde jo ikke være andet efter det, der var overgaaet ham . . . det med Ugle-Maren . . . Egentlig galsindet var han ikke af sig, det var han ikke, snarere god af sig — som den Gang han gav hende den ny Skilling . . . og ligesaadan med de mange gode, søde Æbler, han havde ladet hende bide af. Aa, de havde dog haft saa meget med 'enander at gøre, havde gaaet sammen ud at synge for Paaskeæg, havde sidt om Aftenen og stukket Ærter paa Knappenaale og brændt dem i Lampeblusset, til de knækkede og sa'e „Pu—h", havde leget Bold sammen, kappedes om at tage de højeste Lyrer, havde fejet Skred sammen paa Gadekæret, havde gaaet sammen op at læse . . . Ogsaa da de efter deres Konfirmation kom til Basnæs at tjene, havde de tit og mange Gange søgt sammen og delt deres Sorger og deres smaa fattige Glæder med hinanden. Men saa tog hendes Lidelsestid rigtig for Alvor til. Villum blev mere og mere

*) Slottet var opført af Krigskommissær Axel Arenfeldt i Aarene 1629—1633. Porttaarnet blev dog først senere tilbygget.

vildgal, svirede og sloges, satte sin Løn over Styr, længe før han fik den, kørte Plove og Vogne i Smadder, tampede Ridefogden, rømte, blev nappet og sat paa Vand og Brød . . . aa, hun kunde ikke taale at tænke paa alt det, hun havde lidt og døjet for hans Skyld. Og saa al den Engstelse og Pine, hun havde gaaet i, mens han var Soldat. Hun vidste, hvor forfærdelig der blev handlet med somme af Karlene; han var da ogsaa saa udperket sidste Efteraar, at han næsten hverken kunde sty eller staa. Vel havde han nu rettet sig en Del, men der havde dog været et langt Ræs her i Foraarstiden, hvor han havde gaaet og spyttet Blod og set saa hævert ud, at man skulde tro, han var snart fær'e. Og nu skulde han til det igen — sælges for 20 Rigsdaler til Regimentet og kanske døje meget mere ondt end før!

At hun selv havde haft Lykken med sig paa Basnæs, medens det var gaaet Villum saa ilde, tænkte hun kun lidet paa. Fra Gaasepige havde hun i Løbet af en halv Snes Aar arbejdet sig op til den hæderfulde Plads, hun nu indtog. Alle paa Gaarden havde Respekt for den store, stærke, dygtige, pligttro, bestemte Grete Stuepige. Lidt ondt havde man af, at hun var saa rædsomt gnien — gik der og pugede og stoppede i sin store Lærredspung alt, hvad hun kunde skrabe ind af Løn og Drikkepenge; men det var nu saadan en Fejler, som de andre Tjenestefolk ikke rigtig kunde komme af Sted med at skose hende for.

Uden at nogen rigtig vidste, hvordan det var gaaet til, havde Gretes sikre Haand lidt efter lidt grebet Tøjlerne paa næsten alle Husholdningens Omraader. Hos Naadigherren havde hun tjent sig op til en saa høj Stjerne, at hun næsten kunde sige og gøre, hvad hun vilde; ingen kunde hygge om ham med Hundeuld og Krydderposer og Varmestene som hun, ingen hjælpe ham saa let og hændig i Seng og af Seng som hun.

Men hvad hjalp alt det, naar hun gik i denne evige Pine for Villum. Det med Lars Tjener skulde saamænd ikke bide hende. Hvad brød hun sig om den Vipstjert. Nej, men Villum, Villum! Dog ogsaa forskrækkeligt!

Hun saa hans Ansigt saa klevende for sig, dette kønne, magre, gode Ansigt. Aa, han var i Virkeligheden

saa god i Sindet, det var bare den Hidsighed og det fæle Brændevin.

Hun tænkte og tænkte. Om det dog ikke kunde heldte sig for hende, at hun kunde redde ham. Hvad om hun snakkede for Naadigherren og fik ham til at smide Villum ud paa en eller anden forladt Fæstegaard. Hun kunde jo give Villum 20 Rigsdaler til Indfæstning. Hun sendte en Tanke op til de 83 Rdlr., der laa i hendes Kistelæddike — han kunde godt faa dem alle sammen, saa han kunde komme nogenledes i Gang med det hele. Rigtignok var det en farlig Ulykke for en Karl at gaa ind til saadan en Gaard, og han gjorde det heller ikke med det gode; men han maatte dog hellere det end trække i de fæle Sko. Hu, de Sko! Hun havde hørt saa meget om de Sko og Støvletter, der var saa tunge og saa stive af Polérvoks, at de sad som det bare Jern om Knysterne og gnavede, saa Karlene var nærved at dø af Pine. Og saa den lange stive Haarpisk, der gjorde saa ondt i Nakken og altid var i Vejen . . . de evige Vagter, den usle Dagløn — 4 Skilling — den daglige Mishandling med Hug og Stød — det hele stod for hende som en Sum af de værste Lidelser, Livet kunde byde et Menneske — hvad de vel ogsaa virkelig var.

Aa, Villum dog! At han skulde lide og døje saa meget! Hun vilde snakke med Naadigherren i Morgen tidlig, naar han var opsidt, og hun hjalp ham at føre sig i, det vilde hun saa.

Hvem var det . . . ham, der fo'r af Sted ud imod Baaden? Men var det ikke h a m?

„Villum!" kaldte hun og rejste sig.

Karlen standsede midt paa Baadebroen, stod et Øjeblik ligesom i Kamp med sig selv, gik saa med slæbende Hæle op til hende.

Hun følte en uhyggelig Anelses Spænding i Brystet, da hun saa, at han bar en Bylt under Armen.

„Hvor vilde du hen?"

Han svarede intet.

„Du er da vel itte tosset at rømme anden Gang?"

„Der er itte aan't for mig at gøre."

„Du bliver dømt til Bremerholms Jærn, dersom de faar fat paa dig igen."

„Jeg har strittet Kløve, saa godt jeg kunde; men jeg kan itte bere mig her længer."

Hun saa, at han havde faaet klæbet et stort Plaster paa Kinden.

„At du dog itte ogsaa kan nære dig! Ligge der og rivs og slas altid!"

„Jeg kan itte gøre ved det, Grete; du ved jo, hvordan det er med mig." Der stod en bønlig Glans i hans Øjne.

I sit Hjerte undskyldte hun ham; for hun vidste, at han siden hin ulykkelige Kyndemussedag i Sipperup, da Ugle-Maren havde spyttet Fraa'e paa hans højre Vante, ikke havde været Menneske for at styre Næven. Men rent frikende ham kunde hun ikke.

„Det er jo, forded at du bæller dig."

„Jeg har mine visse Spandefulde, som jeg skal have til Livs," undskyldte han sig. „Det er itte and'ledes."

Desværre — han havde nok Ret; de Streger, som en Gang var skrevet i hans Hænder, de var nok ikke lette at slette.

„Gak nu op og i Seng!" sagde hun fast.

Grete snakkede altid saa fos til ham; men hun havde jo Ret til det, for hun var jo bleven en fin Pige og havde et stort Ord at sige paa Gaarden; og hvad var h a n andet end et Utusk og Udskud?

Han drejede Hovedet om mod Siden og saa ud efter Baaden. „Jeg kunde ligge og alke mig over til Falster i Nat og saa i Morgen naa over til det tyske."

„Hørte du itte, hvad jeg sa'e?"

Sløv og med slæbende Trin listede han af

Hun satte sig igen.

Bølgerne flimrede med hvide Maaneglimt; som to lange, buede Taagestrimler skimtedes i det fjerne Seved Fed og Glæns vestre Fed, underlige Lyde fra Havet og Luften og Feddene, Havlitens bløde Fløjten, Bekkasinens hæse „Gæeb", Strandskadens „Blit, Blit" og Rylernes Rulletoner naaede hendes Øre, Aftenstemningens store, tunge, gribende Fred fyldte Himmelrummet.

Det var, som noget var ved at sprænges i hende. Hun drog Knæerne op imod Brystet og bøjede sig med Hovedet og Hænderne ned imod dem.

Den næste Dag var det højt Solskinsvejr med frisk Blæst. —

En lille femtenaarig Komtesse, som var Gæst paa Gaarden, havde faaet Lyst til, sammen med den vimse og kønne Lars Tjener at køre en Tur i en ny tohjulet Vogn, en Slags Gig, som Greven lige havde faaet hjem fra England. Køretøjet holdt for Trappen, Lars Tjener sad i Vognen med Tømmen i Haanden, en Karl stod ved Hestens Hoved og holdt i Stangbidslet. Saa kom den unge Dame dansende ned ad Trappestenene og sprang let og smilende op ved Siden af Lars. Uheldigvis tog Vinden fat i hendes lille røde Silkesjal og førte det hen i Hovedet paa Hesten. Det unge Dyr blev skræmmet, gjorde et Hop til Siden og blev helt ustyrligt. Lars Tjener afgav Prøve paa en sjælden rask Aandsnærværelse, ved at han, ligbleg og med gloende Øjne, smed Tømmen fra sig og gjorde et højt Spring ud i Luften, hvorved han reddede et Menneskeliv, som, han vidste, daarlig kunde undværes paa Basnæs. Komtessen skreg.

Grete Stuepige, som havde staaet oppe paa Vægtergangen og set, hvad der gik for sig, var med et Par Spring nede ved Vognen. „Villum!" raabte hun efter sin Fosterbroder, der gik og skuffede Ugræs af Pladsen. „Skynd dig, skynd dig!"

Hesten stejlede og sparkede, Karlen, der skulde holde den, veg angest til Side, Komtessen stod i Vognen og flaksede med Armene og hvinede.

Grete, der saa, at det gjaldt Livet for den unge Dame, sprang som en Kat op paa Vogntrinet, slog Armene om den lille fine Pige og hivede hende med et rask Tag ud af Vognen. I det samme brasede Hesten tilbage, skød det lille spinkle Køretøj imod Muren med en saadan Kraft, at det knustes med et højt Brag. Og i vild Flugt fo'r det snysende Dyr af Sted ud over Vindebroen med Stumperne af Vognen efter sig. Lars Tjener og Karlen viste nu et sandt Løvemod ved at bene af efter Flygtningen og med oprakte Arme og bydende Blikke raabe „Prorr" i en kraftig og bestemt Tone.

Fra Haven kom Grev Wedel-Jarlsberg humpende ved en Stok og spurgte aandeløs, om der var sket nogen Ulykke.

„Den evige Gud være lovet!" gispede Grete. „Det var Villum . . . han kom farende og holdt ved Hesten, til jeg fik fat i Komtessen."

Villum saa forbavset paa hende. Havde hun da ikke observeret, at Hesten rendte, ligesom han kom?

Samme Aften blev Villum Villumsen kaldt op paa Slottet til Greven.

„Ret dig, Slubbert! Ligner du en afrettet Soldat, som du staar der og skuler?"

Karlen rettede sig.

„Hør saa, hvad jeg vil sige dig! Af sær Naade og Barmhjertighed fritager jeg dig for at blive afgivet til Regimentet."

Et stort, glad Smil gled over Karlens Ansigt.

„I Stedet for har jeg tænkt at give dig Fæstebrev paa Mikkels Gaard i Tjæreby. Saa kan du gaa."

Inde i Dagligværelset stod Grete Stuepige, rank og stiv, ved Døren og lyttede med spændte Nerver, men kunde intet høre.

Lars Tjener kom springende med Hovedet paa Siden: „Naa, saa snakker vi jo ikke mere om den lille . . . Uregelmæssighed nede i Vognporten — hvad?"

Hun maalte med sine haarde, brune Øjne hans lille sirlige Person fra Top til Taa: „Pjalt!"

Medens Husmændene i hine Tider sad forholdsvis lunt og godt i det, maatte Fæstegaardmændene kæmpe en fortvivlet Kamp for Udkommet. Det trykkende Hoveri og de mange Ægtkørsler optog Tiden, saa deres egne Sager forsømtes; i Reglen høstede Bønderne kun to, tre fire Fold, og da Skyldsætningen af Jorderne næsten alle Vegne var for høj, var det mange Steder Brugerne en Umulighed at udrede Landgilde, Tiende, Arrestskat, Krigsstyr og andre Afgifter. Tjenestefolk var næsten ikke til at opdrive, Kreaturholdet var lille og slet, Bygningerne forfaldt. Mange Steder rømte Bønderne, og Gaardene laa øde hen. En gammel Amtsberetning fra Sydsjælland meddeler, at af de til et Gods hørende 36 Landsbyer var kun 1 god, 14 i en maadelig Tilstand, 21 dels i en usæl, dels i en meget armelig Tilstand.

Saare usæl og armelig var Mikkels Gaard i Tjæreby. I tre Aar havde den staaet ubeboet, to af Længerne var sunkne halvt i Knæ, Vejen op til Gaarden flød med Gødningevand og var næsten bundløs.

Det var smaat med Glæden, den Aften, Villum kørte

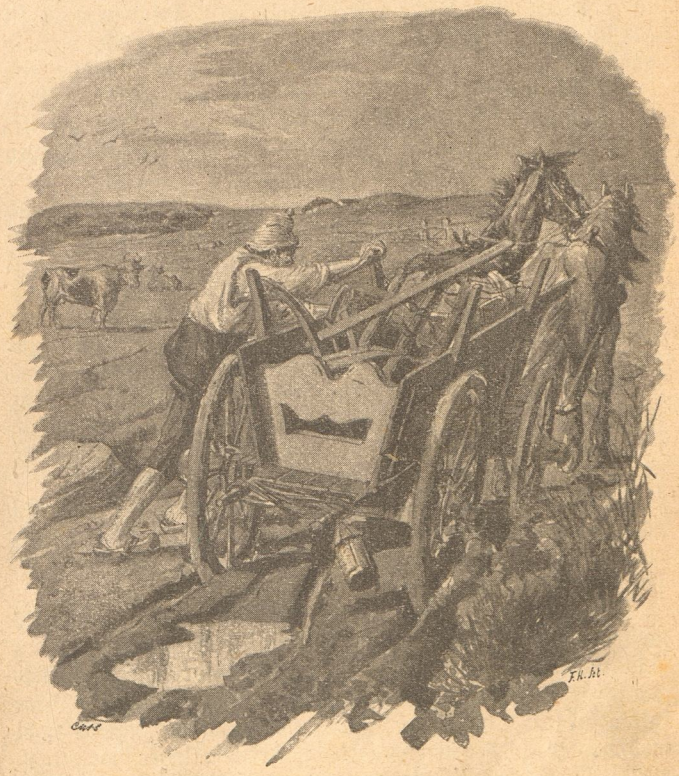

ud til Gaarden med en Seng, en Plov og en Harve, et Par Sække Saarug og lidt Køkkentøj. Vognen blev siddende i Pløret, først da dens Indhold var blevet læsset af, orkede de magre gamle Helmisser at tage den.

„Nu maa du se, du rejser Næsen og bruger Grab-

berne," havde Grete manet, da hun med en vredagtig Mine rakte ham sine Penge.

Ja, nu skulde han se — —

Sofie lovede med saa mange gode Ord, at hun nok skulde være ham tro og hjælpe ham saa godt med alting, og da han ikke kunde nænne at ryste hende af sig, og han jo desuden ikke kunde reterere sig ene, men var nødt til at forandre sig, saa smed han Næven til hende: „Lad gaa da!" Et Par rigtig pænne Folk var de, som de stod i deres splinter ny Klæ'er for Vorherres Alter. Men Grete vidste ikke, hvordan det kunde være, hun var ikke glad ved det Bryllup; om Natten gik hun længe i Haven paa Basnæs og græd.

Villum blev ved at være noget blegnæbet, hans Helsen var af og til hel simpel, og saadan farlig hevngerrig paa Arbejdet havde han aldrig været, saa det gik trøvt med det hele. Paa Gretes Forbøn hjalp Naadigherren de unge Folk med at faa stivet Bygningerne op og købt et Par Køer, ligesom han efter hendes Forslag gav dem Henstand med det første Aars Landgilde. Men Hoveripligten vilde han ikke lempe paa, Villum maatte møde sine visse Dage som alle andre og var derfor aldrig i Stand til at faa udført sit eget Arbejde i ordentlig Tid, skønt Sofie trolig hjalp ham. En Efteraarsnat 1757 kunde man se de to Ægtefolk gaa og arbejde i Maaneskin paa Marken, Villum med at saa Rug, Sofie med at harve, medens en lille spæd Dreng laa indsvøbt i et Dækken i en Hjulbør og sugede af en Mælkeflaske.

Grete kom flittig ud og saa til dem, men skændte næsten altid paa Villum, fordi han ikke passede sine Ting godt nok. Villum kunde ingenting sige, for han kunde ikke gaa fra, at han var bleven noget død i Sværen. Grete fyldte al sin Løn i hans bundløse Pung og tugtede ham med mange gode Herrens Ord og Irrettesættelser, men ligemeget hjalp det, Villum blev ved at bælle sig, hver Gang han kom i et godt Lag, blev ogsaa ved at bruge Knoerne, sank bagefter sammen, var ligeglad, hvordan Fa'en det hele gik, for han kunde aldrig behytte sig i den gamle, raadne Kasse, og han var dømt af onde Magter og maatte og skulde herunter.

Sofie gik og græd. „Hjælp os, Grete!“ bad hun, hver Gang hun saa Stuepigen. „Du er jo saa ekstimért hos Raadigherren.“

Grete havde flere Gange bedt godt for Villum, havde bl. a. foreslaaet, at han blev løst fra Gaardfæstet og fik et Hus i Stedet; men Greven vilde intet høre om den Ting, han kunde ikke lade Gaarden staa „ubesat“.

I Vaaren 1758 døde saa Else Vævers i Vidskølle.

„Nu kunde Raadigherren lade Villum faa det Hus derude i Vidskølle.“

„Raser du, Pige? Mit bedste Fæstehus, som jeg har tiltænkt dig og Lars?“

„Villum maa gerne faa det; jeg forandrer mig ikke ilol.“

„Men saa Lars?“

„Jeg mener, at Raadigherren saa kunde være *ham* god med Gaarden.“

Greven fo'r op og skældte løs; men da han var kommen ind i sit Værelse, holdt han sig paa Maven og lod det klukke frit i dens Dyb: „Ø—ø—ø—ø—ø! Være Lars god med Gaarden!“

Den 5te August 1758 var næsten alle Basnæs's Tjenestefolk, ogsaa en Vrimmel af Hovbønder, i Marken, sysselsatte med at høste.

„Hvad er det?“ spørger Villum og peger efter en mørk Røgsky, der bølger over Slottet.

„Det brænder! Det brænder!“ raabes der fra alle Sider, og Folkene smider Høstredskaberne og løber hjem mod Gaarden.

Grev Wedel-Jarlsberg, der er bleven saa ilde medhandlet af Værk og Svækkelse, at han ikke mere evner at støtte paa Benene, og tilmed for Tiden er syg af Feber, ligger i sit Sengekammer og lytter forundret. Hvad er det for et Bras og Mudder? Han rejser sig paa Albuen og ser mod Vinduet, der i det samme formørkes af en brandgul Røgtaage. Du almægtige Gud! Han griber Klokken, som staar paa Bordet ved Sengen, ringer og

ringer. Nu er der sen paa Gangen . . . nej, han løber forbi . . .

Den, der løber forbi, er Lars Tjener, som har været paa Vej ned til Sengekammeret, men som netop lige ud for Grevens Dør faar et Puft af Brandrøg i Næsen og som da, i Kraft af sin resolute Aandsnærværelse, farer skyndsomt ned mod Udgangen for endnu en Gang at redde et dyrebart Menneskeliv, som er i Fare.

I Udgangsdøren møder han Grete: „Aa bevars naadelig og vel!"

„Har du faaet Naadigherren ud?"

„Der er ikke noget at gøre . . . det aldeles umuligt! — u—mu—ligt!" forsikrer han og vender Øjne og fægter med Armene i Luften.

Hun tager ham i Nakken og kaster ham til Side: „Væk!"

Greven ligger i Rædsel. Skæret fra Branden falder grelt over Træerne i Haven, det suser og knager over hans Hoved; en forvirret Lydmasse fylder Luften. Han vælter Klokke og Glas og Flasker af Bordet, hugger med Bordbenene i Gulvet — ingen hører ham, ingen tænker paa ham. Kalken falder ned fra Loftets ene Hjørne, Ilden bryder igennem, Værelset fyldes med Brandrøg. Han raaber af al sin Evne, dundrer i Gulvet, brøler, er paa Nippet til at vælte sig ud paa Gulvet for at krybe paa Hænder og Knæer hen imod Udgangen, men segner i det samme bevidstløs tilbage i Sengen. Da bliver Døren hugget tilbage, Grete styrter ind og stirrer igennem Røgen, farer hen til Sengen, kaster Tæppet til Side, tager den sansesløse Mand i sine Arme og løber ud af det brændende Rum med ham.

Paa Gangen faar hun Øje paa Villum, der løber med et kostbart venesiansk Spejl. „Tag ham!" raaber hun. „Smid Spejlet og tag Naadigherren!" Og en to tre vælter hun sin Byrde over i Favnen paa sin Fosterbroder.

Ude i den friske Luft slaar Greven Øjnene op. „Tak, min Søn!"

Samme Efteraar bliver Villum Villumsen løst fra sit Fæste, og han og Sofie og deres to Børn flytter ind i Else Væversʼ konne Hus i Vidskolle, medens Raadigherren viser sig god mod Lars Tjener med Gaarden.

Høj er Glæden i Villums og Sofies Sind, de er fra Gaardfolk blevne hævede op til Husfolk, slipper for Landgilde og Skatter, kender ikke til anden Byrde end nogle Ugedage i Herregaardens Have, kan ellers tjene deres Føde som Daglejerfolk paa Gaarden.

Grete gæster dem hver Søndag, kommanderer og ordner, vadsker og heger Børnene, retter og opdrager paa Villum.

Men Lykken kommer ikke endda, Villum er og bliver et Utusk. Vel er han til daglig ædruelig og skikkelig, men saa snart han kommer i et Svirelag, saa bæller han sig, bliver overstyrlig, rent halvtossет, bider, slaar løs med Næverne og bliver stundom selv slaaet halvt fordærvet. Bagefter falder han sammen og gaar og skuler.

Grete er ulykkelig. Hun føler, at hun staar hjælpeløs overfor de løndomsfulde Skæbnemagter, der tumler med hendes Fosterbroder.

Da faar hun at høre, at den gamle lærde Præst Magister Mads Pedersen i Rosholte skal kende Raad mod alle onde Magter. En Søndag Morgen Kl. 3 giver hun sig ud paa den syv Mil lange Vej til Rosholte og naaʼr Byen Kl. 1, netop som Præsten kommer fra Kirke. Hun nejer dybt for den lærde Gudsmand og fortror sig til ham. — —

„Mit Barn," siger han med sin dybe Røst, „tag din Broder udi Haand, naar han ligger og sover alene, og bed en Herrens Bøn over ham."

Saa gaar hun hjem igen. Kl. 10 ligger hun i sin Seng, men kan ikke sove, over det at Benene er uregerlige af Hede og Værk, kan heller ikke styre Tankerne, der bøler om i saa meget fælt Forgørelsesvæsen og i hellige Besværgelseskunster. Om det nu ogsaa vil hjælpe? Jo, det skulde nok hjælpe, for Herrens Bøn havde Vorherre givet os mod det onde, mens at han var hernede paa Jorden. Nu var det bare det, at liste sig paa ham, naar han sov.

Hun gaar i de følgende Dage med Klemmelse i Hjerte-

kulen af bare Længsel og Spænding. Om Søndagen, i Middagsstunden, gaar hun til Vidskølle.

„Skal du ikke ha'e dig en Middesøvn?" spørger hun Villum og ser ud ad Vinduet og gaber.

„Næ."

Han havde ligget og snuet lige til Klokken hun var 10 i Formiddags, oplyser Sofie. Grete kan forstaa, at han nok har været suld om Aftenen forud.

En Dag, da han er ene paa Havearbejde, gaar hun med bankende Hjerte i den lukkede Nøddegang og passer paa ham, da han i Middagstiden har lagt sig ved Solbærtornene; men han rører sig altstille og hugger med Haanden efter Fluerne. Grete sukker og gaar sin Vej; det er nok ikke saadan at komme paa ham.

Men det kan gaa saa mærkelig i denne Verden, saa man dog grangivelig kan se, at Vorherre han er med Menneskenes Børn og gør Udveje for dem. Det blev saa Sehans-Nat.

Hun og Villum og Sofie havde været til Barsel i Tjæreby, Villum havde som sædvanlig været over Ende og sidt og pølet i sig og sidt og vrøvlet og hyet Kniv med Smeden; men ligegodt — saad'n svirende var han ikke, da hun og Sofie ud paa Natten fik listet ham med sig hjemad.

For at slippe lidt nemt skød de Genvej ad en Gærdesti; men de havde ikke gaaet mere end som et lille Stød, saa smider Villum sig paa Gærdet og lægger Hovedet paa en Dot Græs. „Det er Vorherre," siger Grete ved sig selv.

„Lad os gaa," siger hun til Sofie, „han kommer nok."

Men da hun og Sofie har gaaet et Stykke, saa siger hun: „Jeg er ligegodt lidt und'lig ved 'et. Tag du og gak hjem til Drengene, saa skal jeg komme med ham."

Saa gaar hun tilbage.

Da hun er kommen ham paa en halv Snes Skridt nær, standser hun og ly'er efter, om han sover. Aa, dersom ikke hun er lige ved at trille om, saadan dunker det i hende. Hun lister sig nærmere og nærmere ind paa ham, standser imellemstunder, retter sig og tager Vejret.

Der er noget helligt, noget overnaturligt i St. Hans-

Nattens lyse Stemning, Rugen bølger med fosforagtige Lysninger, Mark-Urterne dufter, nede i Kæret fløjter en Rørsanger . . . og saa dette, at hun staar her i et himmelsk Ærende, med Herrens Bøn lige oppe i Munden, dette stærke Ord, der skal slaa ned i ham og jage det onde ud af hans Blod.

Endelig naa'r hun helt hen til ham, sætter sig jævne ham og lister hans Haand til sig. Hun maa saad'n passe paa for ikke at vaagne ham. Det er, som hun ikke mere kan faa Vejret, saadan hiver og spænder det i Brystet. Nu er Tiden og Stunden der, det hellige Gudsens Øjeblik . . . . Hun ryster paa Haanden, saa hans Haand dirrer med, men hun ved ikke af det, hun glemmer baade sig selv og ham, hæver Blikket mod den store, blaa, gode Himmel:

„Fader vor, du, som er i Himlen . . ."

Da hun beder Bønnen: „Frels os fra det onde", slaar han forundret Øjnene op, men hun ser det ikke, hendes Blik gaar igennem Himles Himle til Gud Herren, som sidder paa Tronen, med den store Kugle i Haanden og Lysstraaler om Haaret. Villum stirrer og stirrer. Maanen lyser i hendes store, brune, bedende Øjne, Læberne rører sig . . .

Da hun drejer Hovedet for at se ned paa ham, lukker han skyndsomt Øjnene og lader som ingenting. Hun lægger hans Haand varsomt ned paa Græsset igen, rejser sig, slaar et Kors over ham med Fingeren og gaar med lydløse Trin sin Vej.

Saa er det da sket! Først nu aander hun op, slaar Haanden for Øjnene og brister i Graad af Taksolelse.

Det gik saa, som det skulde — Herrens Kraft var gaaet over i Blodet paa ham.

Aldrig i sine livsskabte Dage vilde Villum glemme det Øjeblik, da han vaagnede og følte, at hun sad med hans Haand, og han saa, hvordan at hun sad . . .

Da hun var gaaet, og han havde rejst sig op paa Albuen og laa og saa efter hende, saa kom det saa under-

lig over ham med Tanker om alt det gode, hun havde gjort ham. Og saa var det, ligesom noget kvalpede op i ham, og han maatte smide sig ned med Hovedet paa Armene og give det Luft.

Og det blev ved at staa i Hovedet paa ham, Dag og Nat — det ude fra Gærdet; han kunde lige saa rivlig se det hele, hvordan at hun sad med Øjnene op imod Maanen og sad og bad godt for ham til Vorherre i Himmeriges Rige.

Hvad var det dog, der var sket med ham den Nat? Var det ikke, ligesom noget paa en Gang have boret sig ind i ham og varmet og rumsteret, saa han kunde have rendt efter hende og slaaet Armene om hende og grædt!

Aa Gud, hvor han dog gjorde af den Pige!

Det var, som han nu aldrig brød sig en Pele mere om Sofie. Og dog gjorde det ham ondt for Sofie, for hun havde været ham en god Kone med alting, baade med at bøde og lave og alting; men det var ligemeget, der var ikke noget ved hende. Det var bare Grete. Men han snakkede aldrig om det, det, som han gik med indvendig, hverken til Sofie eller Grete, for det kunde jo aldrig hjælpe en Smule, saadan som det var; men det var und'lig, saadan en Magt et Kvindfolk kunde faa over en i alle Dele, saa man gik og var færdig at krapere af bare Glæde og Bedrøvelse paa en Gang.

Grete kom stændig i Besøgelse i Huset. Nu, da han var bleven et ordentligt og respekterligt Menneske, snakkede hun til ham paa en helt anden Maade end før. Hun kunde faa ham til al den Ting, der var til. Bare hun sagde: Du skulde gøre det og det, Villum — saa gjorde han det. Hun fik ham til at spække og kalke Huset og lukke Havegærdet op, hun manede ham til at lægge sig efter Bi- og Humleavl, og han gjorde det. Og der kom Velstand til Huse, og Folk forundrede sig over, saad'n en Mand som Villum Villumsen han var bleven.

Men Villum blev ved at være simpelagtig af Helsen. Det havde staaet for Brystet, lige siden han blev færdig med Malisen, og det blev snarere vovere end bedre.

Ved Juletid 1762 blev han saa meget simpel og maatte lægge sig. Bare paa en tre-fire Dage var han

ligesom en Benrad og kunde ikke faa det, der lignede, i sin Mund. Sofie hentede den kloge Kone fra Vendslev; men det hjalp aldrig en Smule, at hun læste over ham.

Saa kom Grete — netop den Aften, som han saa døde ud paa Natten.

„Vil du ikke læse en Herrens Bøn over mig?" bad han og rakte Haanden frem.

Hun fik Taarer i Øjnene; hun syntes dog, det var saa underlig, at han saadan rakte Haanden frem og sa'e saadan: „Vil du ikke læse en Herrens Bøn over mig?"

Hun sagde Bønnens Ord sagte, stilfærdig, som om hun læste; Taare paa Taare randt ned over det rolige Ansigt.

Han laa med lukkede Øjne, mens hun bad. Hvad hørte og saa han? Lyse, dejlige Sommervange? Klare Tonestrømme fra de saliges Hjem? Ingen ved det.

Endelig aabnede han Øjnene og saa paa hende, saaledes som en døende kan se: „Saa faar du have Tak for alting, Grete."

„Ja selv Tak, Villum."

Ved din Dør.

Om dette Billed taler til min Skønhedssans,
og om det staar for mig i prægtig Farveglans,
det siger saare lidet; eet er klart som Dagen:
det bejler til mit Hjerte — det er Hovedsagen!

Stil du dig selv i Døren, du, som paa det ser,
bøj dig mod Barnet, som med Haand og Øje bér,
nægt ej en Skærv og skænk et kærligt Ord tillige;
just derom trygled hun, den tavse, lille Pige.

Og kan du tænde Smil i disse Søstres Træk,
hvor Armods Tyngsel har skrømt Barneglæden væk,
da skal du fatte ret med Fryd, at her i Live
er lidt af Himlens Lykke vunden ved at give.

Josef Møller.

Af „Peder Jacobsen Slemløses elementiske og jordiske Astrologie om Luftens Forandring".

Nedenstaaende Vejrvarsler og Spaadomme er Brudstykker af en Bog, som Peder Jacobsen Slemløse, en af Tyge Brahes Elever, skrev under sit Ophold paa Hveen. Bogen, hvoraf endnu haves enkelte Exemplarer paa vore Bibliotheker, blev trykt i Uranienborgs Trykkeri i Aaret 1591.

Er Maanen offuermaade huidactig blanck, som skøn Sølff farffue inden i Secken, met mogit spidtze Horn, da giffuer hand Tegen til klarhed.

Dug som falder fuldkommelig mogit enten Morgen eller Aften, udi huad som helst Aars Tijd det vere kand, er klar Lufftis visse forloffuer (Forløber).

Naar Solen gaar op eller neder, oc siunes ganske blæg, dum oc gulactig, vil hun giffue hastig Regn.

Mogit liunid (Lyn) om Morgenen, Aftenen oc Natten, met mange mørcke skyer udi wæirit, loffuer viß regn.

Springe Siskene tijt oc offte offuer wandit udi klart wærligt, lige som de ville giffue dennem op i Lufften, da springe de imod den næruerendis tilkommende Regn, som forhaanden er, begierendes at hand vil snart komme.

Sluer oc Lopper bere ocsaa Regnens bud frem, naar de ere Mennisken, disligest ocsaa Heste oc andet Queg, mogit beswerligere oc hadskere, end de ellers waan ere, met stingen oc biden.

Naar ædderkopperne, ud paa wegge oc andenstedz oc imod deris waane (Vane) nedfalde lige som de kunde icke krybe, da forkynde de Regnen at vere snart viss.

Om Katten idelig oc lenge slicker sine forfødder oc stryger sig paa halsen — lige som hand vilde toe oc kemme sig, da wente hand Regn.

Unge Qwier, løbendes lige som de vaare rasendes oc galne, vid oc did, op oc ind — giffue et wist tegen til Regn.

Mus oc Rotter føre ocſaa vidnisbyrd til Regn, naar de offuermaade pippe, oc møgit liudendes pibe, ſpringe oc løbe i haabe tal udaff deres hul.

Om mange Mulwaarpe graffue deris hul høgere oc flere end de ellers pleye, da frøcte de for den tilkommendis Regn.

Tudzer løbendes mangfoldigere — end deres wijß (Vis) oc waane er, udaff deres hul — ere Regnens visſe bud.

Naar Huden paa Menniſkens Hænder offuermaade tøris, oc deris læber ſaa uwaanlig rebler (revner) udi Huden, oc det ſkeer icke formedelſt nogen indwaartis wnaturlig temperament, da er det it tegen, at lufften ſambler fuctighed haſtig op til ſig, huor aff Regnen er ſnart foruentendes.

Vandfugle, ſom waane ere at Leffue udi Kiere, Søer oc ſmaa Sloder, forlader de deris daglige werelſis eygn (Ægn) oc platz, oc giffue dennem heden udi ſtore Vand, ſom icke lettelig tilfryſe kunde, da foruente de en megtig ſtor kuld oc froſt, ſom icke ſnart vil forandres til tøe.

Naar løff (Løv), dun oc ſaadane tingeſte, flye hid oc did udi ſtille wairligt, da haffue de ſtormens tegen met dennem.

Driffuer ſpindelweben oc anden ſaadan flock — hid oc did i Lufften, foruden nogen viß Aarſage, da ere de ſtormes met regn blandet visſe forløbere.

Bord, kiſter, Skabe oc andet ſaadant, helſt ægetrøværk, idelig kneppendes oc liudendes, ligeſom der ſprecker derudi, da ere de den tilkommends Storms visſe forkyndere.

Oc hunde welte dennem ideligere paa Jorden, da giffue de visſe tegen til bleſt.

Naar Sroer vrecke, quarcke oc ſkrige uwaanligen møgit, da forkynde de foruden Regnen bruſende bleſt.

Derſom Vinteren er waad, dog ikke for møgit offuermaade wedſkefuld, oc Mars Maaned tør, April fugtig, oc Sommerens Tijd giffuer Sæden blomſter bekqummelig tør Wæir, da er det it temmelig got tegen til et grødeful Aar.

Orme ſom findes udi Ege eble, merke Aarens ufrugtbarhed oc dyr tijd: Sluer udi ſamme eble fundit, giuffe adwarſel for Krig. Men ſes her ſamme ſted Ederkoppe, da beſlutter Mand, lufften at vere forkrencket met Penſtilentzis forgifft.

Indhold.

J. N., Ved Aarskiftet, Digt. Med Vignet af Carl H. S. Schmidt.
Carit Etlar, En Lysttur med „Caledonia". Med Tegninger af N. Wivel.
C. R., Fra en svunden Tid. Med Tegn. af samme.
N., Embedsiver. Med Tegn. af Alfr. Schmidt.
Hans Rasmussen, Den store Manddrukning. Med Tegn. af Viggo Langer.
H. R., „Cirka". Med Tegn. af Alfr. Schmidt.
Danholm Nielsen, Anders Skrald, Fortælling. Med Tegn. af Alfr. Schmidt.
Zakarias Nielsen, Herrens Vøn, Fortælling. Med Tegn. af Carl H. S. Schmidt.
Josef Møller, Ved din Dør, Digt. Med Billede.
Peder Jacobsen Slemløse, Vejrvarsler og Spaadomme.

R. Børup, Chr. V. Jacobsen, en Levnedstegning. Med Portræt.
Peder R. Møller, Ohlenschlæger, Fortælling. Med Tegn. af Viggo Langer.
Edv. Egeberg, Gennem Dalarne. Med 4 Billeder.
Ingvor Bondesen, Kongen, en Fortælling. Med Tegn. af Poul Steffensen.
Forebyggende Middel, Tegning af Axel Thiess.

Dr. N., Fra det usynliges Verden. Med Portræt af Pasteur.
Fritz de Zepelin, En Julealten i Rom Med Tegn. af Poul Steffensen.
Børge Jansen, Vort Land, vor Mor! En Historie om Fædrelandskærlighed. Med Tegn. af Svend Rønne.
Elfride Sibiger, Fra 1864. Fortælling. Med Tegn. af Carl H. S. Schmidt.
Fra Møens Klint, Tegning af Viggo Langer.
Poesi og Prosa, Tegn. af Axel Thiess.

N., Voksen. Med Tegn. af A. M. Gilbert Jespersen.
Alfred Ipsen, Christian Winther. Med Portræt.
Adolf Langsted, Kapergasten, En Novelle med historisk Motiv. Med Tegn. af Louis Moe og A. M. Gilbert Jespersen.
S. Schandorph, Tisvilde. Med Tegn. af Viggo Langer.
And. J. Eriksholm, Andagt, Digt.

Jens Hansen,

Kjøbenhavn K. **15, Vestergade 15.** Kjøbenhavn K.

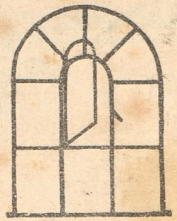

Pris: 125 Øre.

Pris: 50 Øre.

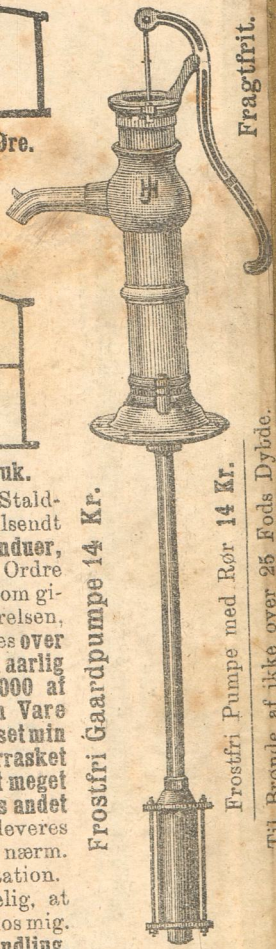

Frostfri Gaardpumpe 14 Kr.

Frostfri Pumpe med Rør 14 Kr.

Til Brønde af ikke over 25 Fods Dybde.

Fragtfrit.

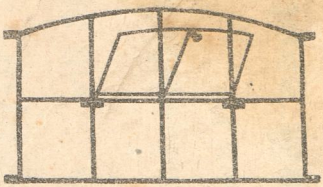

Pris: 130 Øre med Opluk.

Bedste og billigste

Aile-Kjæde-Pumper

12 Kr.,

med 2 1/8 Tom. Brikker giver 1 Td. Vand, nemlig 4 Kubikfod, lig 128 Pot. i Minut., solid Konstruktion, altid i Orden, fuldstændig frostfri, let og bekvem at an- r større le end en Pumpe. Flere Tusinde i Brug og der kan henvises til Brugere over hele Danmark.

Ailespredere, lige **2,50,** krumme **3,00.**

Forlang **illustreret Prisliste.**

Enhver, der skal bruge Staldvinduer, maa først forlange tilsendt min **Prisliste over Staldvinduer,** som sendes enhver gratis, og Ordre expederes kun efter denne, som giver Oplysning over Størrelsen, Vægten og Prisen. Der findes **over 550 forskell. Vinduer. Salget aarlig over hele Danmark over 6000 af disse Vinduer. Køb ingen Vare andet Steds, forinden De har set min Prisliste. De vil blive overrasket over de billige Priser og det meget store Udvalg, som ikke findes andet Steds i Danmark.** Varerne leveres fragtfrit paa Bestillerens nærm. Dampskibs- el. Jernbanestation.

Det bemærkes udtrykkelig, at Varerne kun kan erholdes hos mig. **Jeg sælger ikke til Forhandling, har ingen Agenter eller Udsalg noget Steds,** dette vilde kun fordyre Varen for Forbrugeren, derfor skriv selv direkte til mig.

Staldpumper. — Køkkenpumper.

8 Kr. 50 Øre.

Hakkelsemaskinen „Agraren",

36 Kr., bedste og billigste Maskine. Nærmere af Prislisten.

SOL ER OPPE SKOVENS TOPPE
GLIMRE ALT SOM GIMLES TAG
BYD OS BRINGER HANEVINGER
HANEGAL OM KLAREN DAG
1897
45 AARG.